

נעזאמעלסע רראמען

פון

פרץ הירשביין

צווייטער באנד

ארויסגעגעבען פון די ליטעראַריש-דראַמאַטישע פּעראַיונען אין אַמעריקא

ניו יאָרק, 1916.

Copyright by Peretz Hirschbein
1916

אינהאלט פון צווייטען באנד:

א פערזאנלעכע ווינקעל

דעם שטידט טעכטער

די פוסטע קרעטשמע

Digitized by the Internet Archive
in 2026

די פוסטע קרעטשמע

פערזאנען:

בענדעט, א ישובניק, האנדעלט מיט פערד.

כיענע, זיין ווייב.

מייטע, זייער מאַכטער.

שאכנע, זיין פאָטער.

איציק, זיין ברודערס אַ זון.

ציפקע, איציקס אַ שוועסטער.

אייזיק, בענדעטס אַ שון, אַ קרעטשמער.

לייבוש, זיין זון.

נאָהנטע ישובניקעס, געסט, סוחרים, אומבעקאנטע

מענשען. כלי זמר.

ערשמער אקט

ביי בענדעמטען. רעכטס, א גרויסע שטוב געדעקט מיט שטרוי.
 פאר'ן טיר א בריקעל. פון שטוב, מעהר צו לינקס, ציהט
 זיך א גרויסע שטאל, וואס עפענט זיך מיט א טויער, ווען
 מען עפענט די שטאל, זעהען זיך דארט פערד. אינ'ם הייב
 טערגרונד א צוים. און בויער בייים זייט. פון דער
 ווייטענס זעהען זיך לאנקעס. לינקס א זאמדיגער וועג מיט
 בויער ביי די זייטען. בייים ועג א ברוגען מיט א קאריטע,
 בהמות אנצומרינקען. פאר'ן שטוב א פריזבע צום זיצען.
 פארנאכט, פון צייט צו צייט דערטראגט זיך פון ווייטען א
 געזאנג פון פויגעל, מהויקען פון קיה, קווא'קען פון קאטש-
 קעס.

ש א כ נ ע

אנגעהאן, אין ווייטע ליווענטענע הויזען און אין שטיוועל;
 פון אויבען א גרויסער מליח-קטון מיט לאנגע ציצית. אויפ'ן קאפ
 א יארמעלקע. ער בעווייזט זיך אין דער שטוב-טיר. ער פיהרט א
 קעלבעל פאר די אויערען. דאס קעלבעל רייסט זיך צוריק אין שטוב
 אריין, ער איז זעהר אלט און קען עס נישט אנ'עצה געבען. ער רעדט
 צום קעלבעל:

אנגעפויט די, געה זשע צוריק אין שטאל אריין... ציפקע! מייז
 קלוגע אייניקעל. וועסט העלפען דעם זיידען דאס קעלבעל אין
 שטאל אריין צו פערטרייבען. די מומע וועט קומען, וועט זי שריי-
 ען, נאכסאל מען האט עס אין שטוב אריינגענומען... און, אז מייטע
 וועט קומען... ציפקע... ציפקע...

צ י פ ק ע

א שווארץ מיידעל מיט געקרייזעלטע האר קומט צולופען פון
 שטאל בארוויס.

מיט א רוט וועל איך זי שמייסען און דו, זיידע, פיהר זי ביי די
 אויערען, אט אזוי, אט אזוי...

ש א כ נ ע

אפ, אפ, אט אזוי; וועט עס זיין א תנאים; אפ, אפ, אט אזוי.

צ י פ ק ע

וואס איז דאס קעלבעל, נעבעך שולדיג, אז ביי מייטען דארף זיין תנאים?

ש א כ נ ע

אפ, אפ, אין שטאל אריין.
ער מרויבט דאס קעלבעל אין שטאל.

צ י פ ק ע

פאר וואס, זיידע, פאָהרסטו קיינמאל צו אונז נישט אראָב? מיינסט, ביי אונז וועט דיר זיין שלעכט?

ש א כ נ ע

כ'וועל נאָך ביי אייד אויף זיין. דיין טאטע פיניע איז מיר א זעהן און דיין פעטער בענדעט איז מיר א זעהן.

צ י פ ק ע

טאָ פארוואָס פאָהרסטו נישט צו אונז?

ש א כ נ ע

באנ'אייד איז שווער אויפצושלאָגען אַ מנין שבת. דיין טאטע קען דאוונען אַהן אַ מנין אויף. נאָך כ'וועל קומען, כ'וועל קומען. גאָט וועט געבען נאָך מייטעס חתונה; ביי דיר, אַם ירצה השם, וועט תנאים זיין, וועסט אַ כלה ווערען...

צ י פ ק ע

שיכט אַוים מיט אַ געלעכטער.

ש א כ נ ע

וואָס לאַכסטו, קעלבעל! ווי ווייט איז פון פופצעהן ביז זעכצעהן?

צ י פ ק ע

איך בין נאָך אינגאנצען פערצעהן יאָהר אלט.

ש א כ נ ע

און ווי ווייט איז עס פון פערצעהן ביז זעכצעהן? יעמאלט וועט

דער זיידע אראַבֿקומען, וועט ער זיך עס אויספּוצען און טאַנצען מיט אַ פּלעשעלע אויפ'ן קאַפּ. ציפּקע לויפט אין שטוב אַרײַן. אַ וואוּהין, ציפּקע?

צ י פ ק ע

קומט מיט אַ פּלעשעל אין האַנט.

אַנו, בעווייז, ווי דו וועסט טאַנצען מיט'ן פּלעשעל אויפ'ן קאַפּ.

ש א כ נ ע

ביזט אַ קעלבעלע. נישט מיט אזוינס טאַנצט מען. דאָס פּלעשעל בעדאַרף זיין פול מיט דעם בעסטען וויין. און אַרום דעם זיידען זאָלען שטעהן אין קאַראַהאַד דער חתן מיט דער כּלה און אלע מחותנים, האַלטען זיך האַנט ביי האַנט און אָנגעטהאָן אין שבת'— דיגע בנדים — יעמאַלט וועט דאָס פּלעשעל אויפ'ן זיידענ'ס קאַפּ איינשטעהן, ווען ער וועט טאַנצען. חִי־חִי־חִי — דאָס איז דאָך דאָס פּלעשעל, וואָס מען האָט דאָס קעלבעל געפּויעט, נארעלע דו.

צ י פ ק ע

און ביי מייטען צו די תנאים וועסטו טאַנצען?

ש א כ נ ע

אפשר... גאָט ווייסט, ווען איחר חתונה וועט נאָך זיין. דער פּע־טער עקשנ'ט זיך און מיר געפּעלט עס גאָר ניט... יעס דערטראַגט זיך פון ווייטען אַ שאַרפּער צוויי קלאַנגענדיגער פּייף פון אַ פּויגלע. אַ שאַך, ס'וועט שוין מאַרגען ווידער רעגענען.

צ י פ ק ע

פון וואנען ווייסטו עס?

ש א כ נ ע

הערסט דאָך, ווי ער פייפט; ס'איז פאַר אַ רעגען. אין שטאַל מעקעט דאָס קעלבעל. וואָס ווילסטו דאָרט? כ'וועל דיך אויפ'ן גראַז נישט אַרויסלאָזען! האַסטו זיך נישט בעדאַרפט אזוי פערשפּעטיגען. פאַר פורים ווערט מען געבוירען, נישט אַ שטיק נאָך פּסח. וואַלסטו נישט אזוי שפּעט געבוירען געוואָרען, וואַלסטו שוין איצטער מיט דיין מאַמען אויפ'ן לאַנקע אַרומגעבריקעוועט. נאָכסאָל האַסטו זיך אזוי

פערשפעטיגט? ... חי-חי-חי — זעהסט ציפקע, ס'איז שטיל געוואָר-
רען. חי-חי-חי, עם הערט זיך איין; עם פערשטעהט... קלייב אָן,
מיין קינד, הינטער'ן שטוב טרוקענע שפענער. די כומע וועט קומען,
וועט זי אַ פייער אויפלענען און קאכען וועטשערע.
ס'הערט זיך דאָס הירושען פון פערד, לינקס, הינטער'ן שטוב,

צ י פ ק ע

דער פעטער פאָהרט!
לויפט צום וועג.

ש א כ נ ע

אַלײן?

צ י פ ק ע

אייזיק איז אויך מיט איהם געקומען.

ב ע נ ד ע ט

אַ פעסטער ישובניק, אין אַ לאַנגען קאפטען אין מיט אַ שטריק
אונטערגעבונדען, קומט אָן מיט אייזיק'ן.

א י י ז י ק

אַ בלאַנדער ישובניק. אַ ביסעל דער רוקען געבויגען.

ב ע נ ד ע ט

קינער נישטאָ אין דער היים אַ חוץ אייך?

צ י פ ק ע

איך און דער זיידע.

א י י ז י ק

דאָס איז, מסתמא, דיין פיניעס אַ מיידעל?

ב ע נ ד ע ט

פאר וואָס, ציפקע, ביזטו נישט געגאנגען מיט דער מומען אין דאָרף
אַריין?

צ י פ ק ע

אזוי, כ'האָב געוואָלט בלייבען מיט'ן זיידען.

ש א כ נ ע

נאָכסאָל איז דער פערד אויפ'ן וועג געבליבען? זאָל מען איהם

אויסשפאנען.

ב ע נ ד ע ט

דער טייוועל וועט איהם נישט כאפען. זעה, ציפקע, אין קעלניע
איז גראָז פארהאנען, וועסטו איהם אונטערווארפען.

צ י פ ק ע

געהט אַרויס צום וועג.

ש א כ נ ע

זאָל מען איהם אויסשפאנען.

א י י ז י ק

מיר וועלען נאָך שפעטער אין ערגעץ פאַהרען. — בענדעט! פרעג
איהם, דעם אַלטען, לאַמיר הערען, וואָס ער וועט אויף דעם זאָגען.

ב ע נ ד ע ט

ער וועט געוויס נישט הייסען. מיט דער אַלטער מיינער וועט נאָך
אויף זיין אַשווערער עסק. טאַטע! איך וויל ביי דיר עפעס פרעגען

ש א כ נ ע

חי־חיהי — צום טאַטען מיט אַנ'עצה — בא, מסתמא אַ מעשה.

א י י ז י ק

וועט איהר, ר' שאכנע פערזוכען מיין טאַבאק?

דערלאנגט איהם זיין טאַבאק־פושקע.

ש א כ נ ע

טהוט אַ שמעק טאַבאק, פערגאפט פון הענוג.

אַט, דאָס איז אַ בחיר! אליין געריבען? האָסט מסתמא אַ גוטען

שטיין. דאָס איז בחיר; מעגסט איהם, בענדעט, פערזוכען, איך

סדאָנזשע איהם שוין נישט אזוי איינצורייבען.

ב ע נ ד ע ט

איצטער, טאַטע, הער זשע אויס מיט קאפּ.

מיט געטומעל און געלעכטער רייסען זיך אַרײַן מײַנע און ציפקע.

קומען פון וועג.

מ י י ט ע

טראָגט אויפ'ן פלייצע גראָז, אין אַ פֿלאכטע איינגעבונדען. זי

בעמערקט אויזיק'ן, ווערט זי אומעטיג; ווארפט איהם אַ ברוגז'ן בליק.
בענדעט מערקט עס.

ב ע נ ד ע ט

וואו איז די מאמע?

מ י י ט ע

זי געהט שוין א היים.

צ י פ ק ע

איך וועל איהם לויפען אנטקעגען.

פערשווינדט.

ב ע נ ד ע ט

צו מויטען.

טראג די גראז אין שטאל אריון.

מ י י ט ע

טראגט דעם פאק אין שטאל אריון.

ש א כ נ ע

זאלסט דארט דאס קעלבעל נישט ארויסלאזען.

געהט צום שטאל.

א י י ז י ק

איז מיט א האנער.

ב ע נ ד ע ט

איז דאך מיינע א טאכטער. אַט ווי דו זעהסט — די ערד ציטערט

אונטער דעם.

א י י ז י ק

אזעלכעם בעדארף איד.

ב ע נ ד ע ט

צווישען זיך גערעדט, איז עס אַ ביסעל פאר דיר א צו טייערע

סחורה. עס טרעפט נאך א מאַל, אז די קוה וויל פון שטאל נישט

געהן. אַא, ווי עס טרעפט... אַט געהט זי שוין, די אלטע מיינע.

וועסט שוין דאָ בלייבען איבער וועטשערע. מען וועט זיך אינאיי-

נעם גוט דורכשמועסען — דערנאָך וועסטו פאָהרען א היים מיט

א קלארע תשובה.

ח י ע נ ע

קומט אָן.

צ י פ ק ע

טראַגט איהר נאָך אַ פּאַק „דאָז אין אַ פּלאַכטע אײַנגעבונדען.

ח י ע נ ע

אַט איז ר' אייזיק, א גאסט, א גאסט. וואָס הערט מען עפעס באַנ' אייד?

א י י ז י ק

אלדאָס גוטס.

ח י ע נ ע

איך וועל געהן אין שטוב אויפֿלעגען א פייער און איהר, ר' אייזיק, וועט דאָך מסתמא, בלייבען ביי אונז איבער וועטשערע? געהט אין שטוב.

ב ע נ ד ע ט

געוויס וועט ער בלייבען.

א י י ז י ק

מהיבא תיתא.

זעצען זיך אויפֿ'ן פּרויזבע.

ב ע נ ד ע ט

פארשטעהסטו מיר, ווי מען וויל קען מען זאגען; האַטש נישט ווי מען וויל קען מען טהאָן.

א י י ז י ק

אנטקעגען וואָס זאָנסטו עס?

ב ע נ ד ע ט

אַט טאַקע מכוח דער פוסטער קרעטשמע, מכוח מיין בתיחידה; ס'איז פאָרט נישט א פערד צו פעהאנדלען.

מ י י ט ע

קומט אָן.

איך וויל, אז מען זאָל דאָס קעלבעל האַדעווען.

ב ע נ ד ע ט

טראָג אַרײַן די גראַז אין שטאַל. די מאַמע האָט געבראַכט צו
טראַגעזן.

מ י י ט ע

אויף דעם איז גאָר גוט צו זיצען.

זעצט זיך.

ש א כ נ ע

קומט אָן.

וועט עס זיין א תנאים! א בחיר פון א קעלבעל.

מ י י ט ע

ביי וועמען תנאים?

ש א כ נ ע

חירחירי. ביי מיר ט'זיין א תנאים.

מ י י ט ע

וואָס פאַר א תנאים, טאטע?

ב ע נ ד ע ט

ביי מיר א תנאים.

א געלעכטער.

מ י י ט ע

קום צו מיר, ציפקע.

ציפקע זעצט זיך געבען איהר, שטיפען ביידע.

ב ע נ ד ע ט

וואָס מיינסטו, טאטע, מכות דער קרעטשמע?

ש א כ נ ע

וואָס פאַר א קרעטשמע? יענע?

א י י ז י ק

דאָרט ביים ברעג, די פוסטע.

ב ע נ ד ע ט

כ'מיון, אפשר, וואָס זאָגסטו, טאטע?

ש א כ נ ע

אונטערצינדען זי און גאָר. וואָס דען קענסטו מיט איהר מאכען?

וועסט זיך מיט „זוי“ אנהייבען דאָרט...

מ י י ט ע

אַ, איד אויף מיין טאטענס אָרט וואָלט זי שוין לאנג אונטער-
געצונדען.

א י י ז י ק

אונטערצינדען גאָר?

ב ע נ ד ע ט

צינדען איז נישט נויטיג. דער אָרט איז שולדיג.

ש א כ נ ע

געוויס איז דער אָרט שולדיג.

צ י פ ק ע

דאָס איז די קרעטשמע, וואו ביי נאכט ווערט אליין פון זיך
ליכטיג?

ב ע נ ד ע ט

אט, זעהסטו, אפילו זי ווייסט אויך פון דעם.

א י י ז י ק

אלץ אויסגעטראכט מעשיות! נישט געשטויגען און נישט געפלויר-
גען. ווער, למשל, האָט געזעהן, אז דאָרט זאל אַ מאָל ליכטיג
זיין?

ב ע נ ד ע ט

כא-כא-כא, כ'וועל דיר זאָגען דעם אמת; איד בין דאָך עפעס אַ
מאנסביל און ס'איז דאָך מיינער אַ בנין, גאָר, אז איד פאָהר
דאָרט דורך אַ מאָל ביי נאכט, ס'איז פינסטער — איז עפעס נישט
ווילענדיג גיב איד אַ קנאק מיט דער בייטש, דער פערד זאָל טריט
שטעלען... גאָר ס'איז גאָר נישט; אז מען האָט נישט בעדארפט —
איז עס געשטאנען, און איצטער וועט מען קיינעם נישט הערען און
מען וועט עס אראָכפיהרען פון דאָרט.

ח י ע נ ע

קומט אַרויס.

מ י י ט ע

מאמע, ר' אייזיק וויל אַבקיפּען די פּוסטע קרעטשמע.

ח י ע נ ע

איחר זאָלט עס זיך ניט דערוועגען צו טהאָן. כאַטש ס'איז מיינס — נאָר כ'היים נישט, כ'וויל אייך אין קיין בלאַטע נישט אריינפיהר רען.

ב ע נ ד ע ט

אַט, הער זי, וואָס זי פלאַפעלט.

ש א כ נ ע

ער, וואָלטען „זוי“ זיך עס צושפּיעלט, ווען מען צינדט זי אונטער.

ח י ע נ ע

איחר זאָלט עס נישט טהאָן, ר אייזיק, ס'פּעהלט אייך נאָך מעהר נישט.

א י י ז י ק

ס'האלט נאָך נישט דערביי; כ'ווים, מען רעדט. איך זאָג, אז מען זאָל דעם בנין פון דאָרט אראָבנעהמען און איבערבויען אויף אנ' אנדער אָרט, וויל איך מיינ, אז דער בנין אליין איז גאָר נישט שולדיג.

ב ע נ ד ע ט

געוויס. דער אָרט איז שולדיג.

ח י ע נ ע

און פאר וואָס איז דאָבע פאר דער צייט אין דער ערד געגאנגען?

ב ע נ ד ע ט

וואָס דאָבע איז אין דער ערד געגאנגען — מען ווייסט דאָרט זעהר... וואָס מיינסטו, טאטע, אז מען זאָל די קרעטשמע פון דאָרט אראָבנעהמען — אַט אזוי ווי זי שטעהט און געהט? כ'מיינ, מען זאָל זי צענעהמען, איבעראַנייעס אויפבויען, אויף אנ'אנדער פלאץ, פערמאָכעווען מיט פרישען מאָך — אָדער איך וואָלט זי גאָר מיט מאָך נישט טשעפען — דער מאָך וואקסט ערגעץ אויף די בלאַטעס, צו אַלדי שוואַרצע יאָהר — כ'מיינ, מיט נייע פאקעליעס פון פלאקס

פערשלאָגען : דעם דאך מיט שינדלען דעקען, נייע פענסטער אריינ-
שטעלען?...

מ י י ט ע

און נייע שדים וועלען דאָרט טאָנצען.

א י י ז י ק

און טאָקי נייע שדים, יונגע שדים וועלען דאָרט טאָנצען.
ער ווילנקט מיט אַ גנב'שען שמויכעל אַ מאָל צו בענדעמען און אַ
מאָל צו מויטען.

מ י י ט ע

איך פערשטעה שוין וואָס איהר מיינט.

ב ע נ ד ע ט

וואָס פערשטעהסטו און וואָס ווייסטו!

א י י ז י ק

ער געפעהלט איהר, דעריבער לאַכט זי.

ח י ע נ ע

איך פערשטעה נישט, וואָס זי לאַכט.

ב ע נ ד ע ט

צו מויטען.

נו, גענוג דיר שוין דאָרט צו לאַכען.

צ י פ ק ע

שיסט אויס מיט אַ געלעכטער אויף מויטען קוקענדיג.

ב ע נ ד ע ט

וואָס לאַכט איהר?

מ י י ט ע

אד, וועט עס שוין זיין אַ פאָר שדים!

א י י ז י ק

וואָס, עס געפעלט דיר אפשר נישט מיין לייבוש? נישטאָ מיט ווער
מען זיך צו שעמען. ער וועט נאָך טרעפען, ווי אַ פערד דעם עק צו
פערבינדען.

ב ע נ ד ע ט

וואָס אַנ'אמת איז אַנ'אמת. ער געפעלט מיר. לענגער, ווען מען האָט בעדארפט בעקוקען דעם פּרײַז'ס וואָלד — כ'האַב פון דער ווייטענס אכטונג געגעבען. א כוואט איז ער, נישטאָ וואָס צו רעדען.

א י י ז י ק

שווייגט און ארבייט. ערד — איז ערד; מסחר — איז מסחר; א פערד — איז א פערד; א בהמה — איז א בהמה. ער וועט שוין אין קיין זאך זיינע פינגער נישט פערשטעכען.

ח י ע נ ע

וואָס אמת איז אמת.

ש א כ נ ע

הערסטו, אייזיק, ווען דו וואָלסט מיר א פושקעלע טאבאק איינ- געריבען. איך גערענק נאָר נישט אזא בחיר.

א י י ז י ק

דערלאנגט איהם אַ שמעק טאבאק.

איך וועל נאָר אַ ביסעל צייט האָבען, מאך איך עס פאר איך. נו וואָס זאָגט איהר, ר' שאכנע?

ש א כ נ ע

אַ בחיר פון א טאבאק.

אַלע לאכען.

א י י ז י ק

איך פרעג, וואָס מיינט איהר מכח דעם, וואָס מיר האָבען נאָר וואָס געשמועכט?

ש א כ נ ע

וואָס קען איך מיינען? חי-חי — א שמחה איז אַ שמחה. וואָס איז צו האלטען דאָס קעלכעל אין שטאל?

ח י ע נ ע

דער אלטער פעשמעהט זיך אלץ אויף זיין שטייגער. נאָר דו, בענ- דעט, האסט זיך עפעס צו גרינג געלאָזט איבעררעדען. זי לאכט, זי מיינט, אז דאָס איז נאָר חוזק — איך קען דיין טאַטען.

בענדעט

פערשטעהסט, דער טראקט איז א שאך. זינט ס'האבען זיך אנגעדויערן די ירידים אין אונזער געגענד, האט דער גאנצער וועג אָנגעלעבט. און מען בעדארף עס פערקאפּען. איך געדענק נאך מיט צעהן יאָהר צוריק, מיט דעם אייגענעם וועג, איז רעכט געווען א טאג מיט א נאכט צו פאהרען און האָסט נישט בעגעגענט עפעס א מענשען פון דערווייט; עס זאל אימיצער מיט א גלאק דורכפאהרען. האָסטו אימיצען בעגעגענט, איז עס געווען א פויער פון דעם אייגענעם דערפֿעל; האָסטו איהם געזאגט „דזשען דאָבריי“ אָדער ער דיר האָט „דזשען דאָבריי“ געזאגט, א שמעק טאכאק געטהאָן איינער פון דעם אנדערענס פושקע און ווייטער געפֿאהרען — וואָס איז דען פארהאן צו רעדען? איצטער, פֿאָהרסטו מיט'ן וועג, בערגענעסט אונבעקאנטע מענשען פון דער פרעמד, פון אנדערע שטעט. מען קנאקט מיט דער בייטש. פערד צו דריי געשפאנט, די גלאק קלינגט — און מען טראגט זיך. א רעכטע קרעטשמע וואָלט עס אלץ צונויפגעקליבען, וואָלט מען געוואוסט, וואהין א איד פֿאָהרט און נאכטאָל א איד פֿאָהרט. און דערצו נאך א איד איז מסחר. וואו ער קומט איז מסחר. — מיר געפֿעלט עס, וואָס האָב איך דאָ צו לייקענען?...

אייזיק

ווי איך בין א איד, בענדעט, אז איך האָב שוין א סך מאל געטראכט וועגען דעם. מיינסטו, אז איך האָב דאָס נישט ארויסגעזעהן?

חיענע

וועסט, מייטעלע, מיין קינד, זעהן, אויב עס קאכט זיך.

מייטע

געהט אין שטוב אַרײַן פֿרויעריג.

חיענע

פערשטעהט איהר מיד, ר' אייזיק, אַט אזוי ווי איהר זעהט, איז עס בלוט און מילך און עס בעדארף נאָר דאָס שטיקעלע מזל. וואָס פערלאנגען מיר דען פון איהרעט וועגען? א בתיחירה, ס'וואָלט

זיך נישט וועלען פון אויג אראבלאזען. און אז ס'מאכט זיך אזוי
פון דער נאָהנט, איז עס א זאך. איך ווייס אבער נישט, וואָס ער
וועט אויף דעם זאָגען, זיין ברודער פיניע, — און דערצו נאָך איז
דאָך עס כמעט שוין ווי אנ'אָבגע־רעדטע זאך...

ב ע נ ד ע ט

דאָס וועט ניט זיין! אומזיסטע דבורים, חיענע. אַט זיצט אפילו
מיין ברודערס א טאָכטער און איך זאָג, אז כ'בעדארף עס נישט.

ח י ע נ ע

איז נישט. כ'האָב מעהר- נישט ווי געזאָגט.

ב ע נ ד ע ט

ער בעדארף צו מיר אין שטאַל אריין נישט קריכען; פערשטעהסט?
ווי דער חשד איז נאָר געפאלען אויף איהם, האָב איך געזאָגט —
נישט! ער איז מיט מיר מעהר קיין מחותן נישט — און נישטאָ
פון וואָס צו רעדען.

ח י ע נ ע

מען בעדארף נאָך ביי איהר אויך פרעגען.

א י י ז י ק

געוויס בעדארף מען.

ב ע נ ד ע ט

וואָס מען וועט הייסען, וועט זי טהאָן. טאטע־מאמע וועלען זייער
קינד אין קיין גרוב נישט אריינוארפען.

צ י פ ק ע

שפירט זיך נישט בעקוועם פון דעם שמועס. געהט אין שטוב אַרױן.

ח י ע נ ע

א מענש קען זיך נישט איינהאלטען; זעהסט, אז א קינד זיצט
פאר די אויגען.

ב ע נ ד ע ט

ווייל איך וויל נישט, דו זאָלסט מיט מיר רעדען פון מיין ברודער
און זיין בן־יחיד.

ח י ע נ ע

אבער וואס קאכסטו זיך אזוי? אז מען שמועסט פון א קינדס גליק, בעדארף מען זיך א ביסעל רוהיגער האלטען. און ס'איז נאך נישט בעוואוסט, ווער ס'האט ביי דיר די פערד פון שטאל ארויסגענומען.

ב ע נ ד ע ט

גענוג דיר שוין, גענוג! וואס, מיינסטו דען, וויל איך? איך וויל, אז זיי זאלען דא נעבען אונז בלייבען — ס'איז מיר דער וועג א שאד.

ח י ע נ ע

און איך וויל זי גאר נישט פון שטוב ארויסלאזען. א בתיחידה. עם פעהלט איהר חלילה צו עסען אין דער היים!

א י י ז י ק

אבער פון א תכלית בעדארף מען דאך שטענדיג קלערען, און אז קינדער וואקסען אויס, בעדארף מען זוכען א תכלית.

ח י ע נ ע

וואס זשע ווילט איהר, ר' אייזיק? רעדט קלארע דבורים.

א י י ז י ק

איך זאג, אז מען בעדארף נישט פאָהרען קיין דאנציג נאך סחורה, ווען מען האט עס ביי זיך אין דער היים. ווען דער עפעלבוים וואקסט הינטער'ן פענסטער, בעדארף מען נישט קריכען איבער'ן פארקאן. מיין איך, אז כ'בעדארף נישט זוכען פאר מיין לייבען פון מרחקים קיין כלות. און איהר, פאר אייער מייטען, בעדארפט נאך פון דאנציג חתנים נישט אויסשרייבען.

ח י ע נ ע

און הייסט עס —

א י י ז י ק

און הייסט עס, מען וועט פאר זיי אויסבויען א קרעטשמע ביים וועג, וואס פיהרט צו אייך און צו מיר, און זיי וועלען זיך לעבען א לעבן בען. איהר וועט פון אייער זייט אנ'אויג ווארפען און איך פון מיין זייט וועל נישט פערלאזען. איך בעדארף פון אייך קיין נדן נישט.

אייגענע מענשען. מען פערשטעהט זיך שוין אויפ'ן וואונק. איך האב שוין גערעדט וועגען דעם מיט בענדעמען, מען זאל די פוסטע קרעטשמע פון דארט אראבפיהרען און איבערבויען זי אויף דעם אָרט, וואו מען וועט געפינען פאר רעכט... ווי הייסט, אזא בנין — נאָך ווי א גלאַז. איך האב אומישנע אויסגעשטשיפעט א שטיקעל האַלץ פון בעליק, כ'האב עס אין וואַגען...
ער געהט אָב צום וועג.

ח י ע נ ע

הערסט, בענדעט, מען בעדארף זיך גוט איבערלעגען. מען טהוט נישט אזוי גיך, ווי מען רעדט. און מען ווייסט נאָך נישט, ווער ס'האט ביי דיר די פערר פון שטאל ארויסגע'גנב'עט. קינדער האָר בען זיך ליעב....

ב ע נ ד ע ט

מען איז דאָך נאָך נישט מקבל'קנין.

א י י ז י ק

קומט, ברענגט אַ שטיקעל אָבערהאַקטע האַלץ.
זעהט איהר, ווי עס גיסט זיך פעך פון דעם? ווי אויף א בוידעם וואַלט זיך עס געטריקענט.
אַלע בעקוקען דאָס שטיקעל האַלץ.

ש א כ נ ע

שמעקט.

ריינע קין. קען נאָך א סך מיט יאָהרען שטעהן. הינטער'ן שטוב קיעהט אַ האַחן. אַ האַ, ס'וועט זיין מאַרגען א רעגען.
אַלע הערען זיך צו.

א י י ז י ק

הייסט עס, אז ס'לוינט נאָך פון אַזא בנין עפעס צו מאכען.

מ י י ט ע און צ י פ ק ע קומען אַרויס.

ח י ע נ ע

צו מיימען.

וואָס זאָגסטו, מיינ קינד? ביי דיר בעדארף מען דאָך אויך עפעס

פרעגען.

מ י י ט ע

איהר ווייסט דאך אליין גוט. און לייבוש ווייסט פון דעם, וואָס
איהר האָט דאָ אַבגעשמועסט? אפשר וועט ער מיך גאָר נישט ווע-
לען?

א י י ז י ק

זעהט נאָר, ווי זי פערשטעהט, פון וואָס מען האָט גערעדט. — זאָג
נאָר, אז דו ווילסט; מיט לייבוש'ן וועט מען שוין דורכקומען.

מ י י ט ע

שווייגט.

ב ע נ ד ע ט

זעה נאָר, ווי זי שווייגט. ווי גאָר נישט מכת איהר וואָלט דאָ דער
גאנצער שמועס געווען.

מ י י ט ע

איך בין דאָך אייער בת יחידה; מסתמא פארשטעהט איהר דאָך,
אז אַזוי וועט גוט זיין.

לאכט זיך פלוצלינג פונאָדער.

ח י ע נ ע

וואָס לאכסטו?

מ י י ט ע

איך שטעל מיר פאָר, איך וועל עס האָבען און אייגענע קרעטשמע. די
שדים וועלען מיר אויפ'ן בוידעם פערטרייבען — האַה-אָהא.

ב ע נ ד ע ט

טפו, צו מיינע שונאים'ם קעפ זאָל עס אויסגעהן! ווי זי האָט
זיך עס צולאכט.

ח י ע נ ע

קומט, לאַמיר געהן אין שטוב אריין עסען וועטשערע.

ב ע נ ד ע ט

קום, אייזיק, אין שטוב, וועט מען דאָרט עפעס נעהמען אין מויל
אריין. פארשטעהסטו מיך, ס'איז די שפע א שאָד, שדים... ווען

דארט, איז קרעטשמע, זאָל'ן טאקע האָבען חתונות די „נישט גוטע“, וואָלט דער בנין נאָך איצטער אזוי שטארק נישט געווען, אז זיי פערקלייבען זיך, איז שוין אז אָך און וועה צום בנין...
אלע געהען צום שטוב, פלוצלינג הויבט זיך אָן צו הערען פון ווייטען אויפ'ן וועג אַ גלאַק קלינגען, ווי אימיצער וואָלט מיט'ן וועג אַנקומען צופאַהרען. אלע בלויבען אַ ווילע שמעקן, הערען זיך צו.

מ י י ט ע

דאָס מוזען סוחרים פאַהרען.

ח י ע נ ע

זיי וועלען זיך דאָ נישט אַבשטעלען. געה זיי, בענדעט, ארויס אנט-קענען.

ב ע נ ד ע ט

דער גלאַק איז מיר גוט בעקאנט.

צ י פ ק ע

ער איז שוין באלד דאָ.

א י י ז י ק

מסתמא פון אַ יריד מיט פערד.

ח י ע נ ע

געה, בענדעט, ארויס און זעה, ווער עס פאַהרט.

מ י י ט ע

געהט אַרויס צום וועג און פערשווינדט, דאָס קלינגען ווערט שטיל, מיט אַ מאָל דערהערט זיך אַ גלאַק ווידער און עס זעהט אויס, ווי אימי-צער וואָלט זיך דורכגעיאָגט הינטער'ן שטוב, אויסמיידענדיג די קרעטש-מע. אלע געהען צום וועג אַרויס.

ח י ע נ ע

זעהט נאָר, מייטע איז נישטאָ! ווי די פערד האָבען זיך עס צוטראַ-גען! וואו איז מייטע?

צ י פ ק ע

זי איז אין וואָגען... דארט איז דאָך איציק, איך דערקען איציקס

בריטשקע. דריי פערד געשפאנט!

בענדעט

ביז.

וואָס איז דאָס פאר אַן איינפאל? ווי קומט זי צו איהם אין וואָגען אריין?

חיענע

גאָט מיינער, וואָס איז דאָ אזוינס?

ציפקע

אז איך זאָג אייך, דאָס איז איציק. זעהט, זיי פערקירעווען זיך צוריק. אַט פאָהרען זיי אהער, זיי וועלען זיך דאָ אבשטעלען.

בענדעט

טפו, צו מיינע שונאים'ס קעפּ זאָל עס אויסגעהן! איך האָב פיינט אַזעלכע מעשיות.

חיענע

טאקי איציק.

בענדעט

זי וועט שוין פון מיר כאפען. וואָס פאָהרט ער צו מיר?

חיענע

הערסט, בענדעט, זאָלסט נישט מאכען קיין לייטישע געלעכטער. ער איז דיין ברודערס אַ זוהן.

בענדעט

וואָס איז זי צו איהם אין וואָגען אריינגעקראכען? איך וועל איהר די קאַלטענעס אויסרייסען.

אייזיק

מאך זיך נישט נאריש, בענדעט! ביזט נאָך אלץ דער אייגענער געבליבען.

בענדעט

איך וויל נישט, ער זאָל דאָ פארביי מיין שטוב פאָהרען. דו, חיענע, מעגסט איהם זאָגען, אז ער זאָל דאָ מיט זיינע פערד פאר מיין שטוב נישט פאָהרען.

ח י ע נ ע

וואָס, דער וועג איז פערבאטען?
עס הערט זיך גאָר נאָהנט צופאַהרענדיג.

ב ע נ ד ע ט

וועסט איהם הייסען פערקירעווען צוריק.

ח י ע נ ע

געה אין שטוב אריין, געה.

ב ע נ ד ע ט

צום שטוב געהענדיג.

ער וועט נאָך די העזה האַבען מיר אין שטוב אריין צו קומען.

א י י ז י ק

געהט איהם נאָך.

האַסט זיך נישט וואָס צו היצען, בענדעט, מיט גוטען קומט מען
דורך; אזוי זאָג איך מיר מיינס.

געהען אַריין אין שטוב.

ש א כ נ ע

געהט אין שטוב אַריין.

ח י ע נ ע

געוויס איציק...

נאָהנט פון שטוב בלויבט דאָס קלינגען שטיל. פערד הירזשען.
אַ הונט בולט. מען לאַכט. מייטע קומט אַריין צוהיצט און פרעה-
ליך. נאָך איהר געהט איציק, וואוילעריש געקליידט. האָט אין זיך
עפעס ציגוינערישעס. אונטערגעגארטעלט מיט אַ פּיאַלעט־רויטען גאר-
טעל און מיט דער בייטש אין האַנט.

א י צ י ק

נו, וואס מאכט איהר, מומע? און דו, ציפקע, וואָס פאַהרסטו נישט
אַ היים? איך וועל דיך איצטער מיטנעהמען. כ'האַב גאָר נישט
גערעכענט דאָ צו זיין. כ'בין גאָר מיט אנ'אנדער וועג געפאַהרען.
כ'האַב אפשר אַ מייל וועג אָנגעלעגט.

מ י י ט ע

זיי האָבען קיינער נישט געוואוסט, ווער עס פֿאַהרט. איך האָב דעם גלאַק גלייך דערקענט. ביי נאכט פֿאַהרסטו אויף מיט א גלאַק?

ח י ע נ ע

צו וואס בעדארפסטו פֿאַהרען מיט א גלאַק?

א י צ י ק

מען זאָל מיינען, אז דאָס פֿאַהרען פֿריצים אויף געיעג.

מ י י ט ע

מען וועט דיר נאָך בעפאלען ביינאכט און דעם גלאַק אראַבנעהמען.

ח י ע נ ע

וואָס מאַכט דער טאַטע? וואָס הערט זיך עפעס באַנ'אייך? איהר וועט, קינדער, באלד אריינגעהן אין שטוב אריין. וועלען מיר אינ'איינעם עסען וועטשערע.

זי געהט אין שטוב אריין.

א י צ י ק

דער פעטער איז נישטאָ?

צ י פ ק ע

איך הייס דיר, איציק, באלד פֿאַהרען א היים און נעהם מיך אויף מיט.

מ י י ט ע

זיי זיינען אין כעס, וואָס דו ביזט צום וועג ארויסגעלאָפֿען.

מ י י ט ע

וואָס איז ער געקומען אהער, אייזיק?

נעהמט די ביומש פֿון איציק'ן, קנאַקט מיט איהר.

א י צ י ק

איך וועל אין שטוב נישט אריינגעהן. דער פעטער וועט ארויסקור מען, וועל איך איהם זאָגען, אז בעסער זאָל ער זיך זיין אייגענעם קאַפֿ פֿערדרעהען.

מ י י ט ע

אייזיק האָט עס צוגעקלערט דעם בלבל אױף דיר, און דער טאַטע

זאגט, אז יענע נאכט האט ער געהערט צוויי מאל, ווי מען איז מיט א גלאק דורכגעפאָהרען פארביי אונזער שטוב, און ער זאגט, אז ס'האט געקלונגען ווי דיין גלאק, און, אז מען האט דערנאָך די פערד אין שטאל נישט געפונען, האט ער באלד געזאָגט, אז דאָס איז דיין ארבייט געווען.

א י צ י ק

שיסט אויס מיט א געלעכטער.

ווער האט עס דעם טאטען דיינעם, דעם חכם, און מיין פעטער אזא מעשה דערצעהלט? ציפקע, געה אין שטוב אריין.

א י צ י ק

איך זאָג דיר, בעסער פאָהר אוועק פון דאנען און געהם מיך אויף מיט.

געהט אין שטוב.

מ י י ט ע

איך וואָלט דיר הייסען, אז דו זאָלסט באלד אוועקפאָהרען. ס'וועט נאָר נישט העלפען. אז דער טאטע שפארט זיך איין, וועט ער דאָך מסתמא זיינס אויספיהרען.

א י צ י ק

מיר וועלען שוין זעהן. איך וועל מיר נאָך היינט מיט איהם אויס-טענה'ן. זאָל ער נישט מיינען, אז איך האָב ביי איהם די פערד פון שטאל ארויסגענומען. איך קען איהם ביינאכט אנדערע פערד אין שטאל אריינפיהרען און צו דיר האָט עס נישט. כ'וועל דיר ביי-נאכט פון בעט ארויסטראגען. כ'וועל פינף פערד שפאנען און פון דיין טאטענס שטוב וועל איך דיר אוועקפיהרען. ער איז מיי-נער א פעטער — נאָר קיין עקשן זאָל ער נישט זיין.

מ י י ט ע

איך מיינ, אז מאָרגען, איבערמאָרגען וועט אייזיק צושטעהן, אז...

א י צ י ק

נישט רעד מיר דערפון! מיר וועלען נאָך זעהן, ווער ס'וועט גיכער דעם וועג געפינען.

מ י י ט ע

זיי זאגנען, אז מען וועט פאר מיר מיט לייבוש'ן איבערכויען די פוס-
טע קרעטשמע. מען וועט פון דאָרט „די נישט גוטע“ ארויסטריי-
בען און אונז וועט מען דאָרט בעזעצען. כ'האָב אליין געהערט, ווי
זיי האָבען גערעדט.

ח י ע נ ע

און דו, וואָס האָסטו אויף דעם געזאָגט?

מ י י ט ע

איך האָב געלאַכט.

א י צ י ק

האָסט געלאַכט...

מ י י ט ע

זיי ווילען מיר אין א קרעטשמע אריינזעצען, איך זאָל דעם גאנצען
טאָג זיצען אין פענסטער און ארויסקוקען צום וועג ארויס, אויב
אימיצער פאָהרט דורך.

א י צ י ק

געה אין שטוב אריין.

מ י י ט ע

און דו?

א י צ י ק

כ'וועל צו איך אין שטוב נישט געהן, כ'וועל דאָ ווארטען, ביז דער
פעטער וועט ארויסקומען. כ'וויל מיר מיט איהם אויס'טענה'ן.

מ י י ט ע

וועגען מיר?

א י צ י ק

וועגען די פערד. איך וועל איהם זאגען, אז אויב ער וויל, קען איך
איהם אנדערע פערד אין שטאל אריינשטעלען.

מ י י ט ע

און יענע האָסטו טאָקי ארויסגענומען?

א י צ י ק

נישט פרעג דערפון!

מ י י ט ע

נאך וואס ביזטו איצטער אהער געקומען? איך האב מורא האסט
נישט בעדארפט קומען אהער היינט, פונקט אין דער צייט... צו
וואס בין איך דיר אנטקעגען ארויסגעלאפען? איך האב נישט בעד-
דארפט צו דיר אין וואגען אריינשפרינגען.

א י צ י ק

ווען דו קומסט נישט ארויס, וואלט איך פארביי געפאהרען און דא
זיך אפילו נישט אבגעשטעלט.

מ י י ט ע

איך שרעק זיך אזוי, איציק; איך שרעק זיך אזוי...

א י צ י ק

איך פאהר נאך היינט נישט פון דאנען. איך וועל זיך נאך מיט איי-
זיק'ן אויך זעהן; און זיין זוהנעלע דער חכם — איך וועל איהם
בעווייזען, ווער איציק איז...

מ י י ט ע

איך בעט דיר, פאהר אוועק. ווי גאט איז דיר לייעב, פאהר אוועק.
איך וועל דאך פאלגען, וואס דער טאטע און די מאמע וועלען מיר
הייסען; ווען איך זאל אפילו דעם גאנצען לעבען בעדארפען
וויינען.

א י צ י ק

וועסט נישט וויינען. כ'וועל באלד אויסשפאנען פון מיין בריטש-
קע די פאר שווארצע פערד און וועל זיי איהם אָבגעבען.

מ י י ט ע

איציק, טהו עס טאקע.

א י צ י ק

זאל ער ווארטען! נישט איך האב זיי ביי איהם פון שטאל ארויסגע-
נומען און דו מיש זיך נישט אין אזעלכע זאכען. — געה אין שטוב
אריין.

מ י י ט ע

איציק...

א י צ י ק

ארעמט זי. קושט זי.

א. ווען דו ביזט נישט מיין פעטערס טאכטער, איך וואלט דיר דער-
הרג'עט. כ' וואלט דיר דערשטיקט און ערגעץ ביינאכט אונטער א
בריק ארונטערגעווארפען. טייוועל דו. פון בלאטע ביזט אויסגע-
וואקסען. און דו וועסט פאלגען, וואס דער טאטע דיינער וועט דיר
זאגען און וואס... א, איך וועל דיר דערשטיקען...

מ י י ט ע

פאָהר אוועק פון דאנען.

עס הערט זיך חיענעס שטימע פון שטוב רופט: „מייטע! מייטע!

געה אין שטוב אריין!”

א י צ י ק

געה אין שטוב אריין, די מאמע רופט.

מ י י ט ע

וויל געהן אין שטוב.

א י צ י ק

ווארט נאָר, נישט לויף, זאָג דאָרט דעם טאטען דיינעם, אז איך
בין נאָך נישט אוועקגעפאָהרען... אויף שטיקער וואלט איך דיר צו-
ריסען. דיינע ווילדע צעפּ וואלט איך דיר אויסגעריסען. ער האלט
איהר האַנט און קוקט מיט חשד אין איהרע אויגען. דו ווילסט געהן
אין שטוב אריין — געה...

מ י י ט ע

גלעט זיין קאפּ.

איציק, איך וועל ערגעץ אליין א פאָר פערר ארויס'גנב'ענען און זיי
איהם אין שטאל אריינשטעלען...

א י צ י ק

גענוג דיר רעדען דערפון!

עס ווערט טונקעלער דרויסען. די פויגעל זינגען.

מ י י ט ע

לאָדט מיט אַן'אוינגעהאַלטענעם געלעכטער.

אַז איד וועל זיך בעזעצן אין יענער קרעטשמע, — א, ווי איד וויל, אַז ס'זאָל זיך אזוי אויסלאָזן! איד וועל מיר אליין מיט די „נישט גוטע“ שפּילען. איד וועל זיי אליין ביי די צעפּ אומפיהרען... לייב בוש, קוקו!... ווייסט, איציק, אַז לייבוש איז זעהר א וואוילער בחור? ער איז זעהר א גוטער. א, וואָס פאר א גוטער ער איז! אַז ער קומט אמאָל צו אונז, אָדער אַז איד קום אמאָל צו זיי, קוקט ער אויף מיר מיט אַזעלכע גוטע אויגען.

א י צ י ק

ער וויל איהר דערלאנגען מיט דער בייטש. זי מערקט עס נישט. ער האָלט זיך אַב דערפון.

מ י י ט ע

ווענדט זיך פלוצלינג צו איהם, דאָס געזיכט פערשטעלט מיט די הענט, רעדט צו איהם מיט פערבאָרגענער ליידענשאַפט. דערלאנג מיר א כוואַשטש מיט דער בייטש אזוי, איבער דער פליי-צע, איבער די זייטען; אזוי צוכוואַשטשע מיר די ביינער — דערפאר וואָס איד בין אַזעלכע. ברור... איד וואָלט מיר אליין די צעפּ מיינע אויסגעריסען. אַט די דאָזיגע צעפּ וואָלט איד מיר אליין אויסגערי-סען. אַז דער טאַטע רעדט, בין איד שטיל ווי א טייבעלע. בין איד ווי א הינדעלע שטיל און אלץ וואָס ער הייסט פאָלג איד איהם. ווייסט, איציק, אַז דו ביזט געראטען אין מיינ טאַטען און דו האסט איהם אזוי פיינט. בעט זיך איבער מיט איהם. אַז דער טאַטע רעדט, בין איד שטיל ווי א טייבעלע... בעט זיך איבער מיט איהם. אַט געהען זיי שוין... בעט זיך איבער מיט איהם.

נעהמט פון איהם די בייטש; קנאַקט.

ב ע נ ד ע מ און א י י ז י ק קומען אַרויס.

ב ע נ ד ע ט

בלייבט עס אזוי, מארגען וועט מען דינגען גוים, אַז מען זאָל די פוסטע קרעטשמע צענעהמען; זאָל זיך אביסעל דאָס האַלץ דורכ-

לופטערן און באלד נאך דער חתונה וועט מען זי איבערבויען.

ער מערקט איציק'ן, נאָר ער מוידט איהם אויס.

א י צ י ק

כ'האב אייד, פעטער, אָבעבראכט די פערד.

ב ע נ ד ע ט

מאָרגען, מייטעלע, מוין קינד, ווערסטו א כלה. הערסט?

מ י י ט ע

שוויגט.

ב ע נ ד ע ט

קום צו מיר, מוין קינד.

ח י ע נ ע

קומט אַרויס.

ב ע נ ד ע ט

אַט איז די מאמע, געה צו און זאָג, אז דו וועסט פאַלגען אלץ, וואָס

דער טאטע און די מאמע פערלאנגען.

ח י ע נ ע

צו איציק'ן.

וואָס שטעהסטו דרויסען? קום אריין אין שטוב, וועסטו עפעס

עסען.

א י צ י ק

איך בין זאט... ר' אייזיק, וואָס מאכט אייער זוהן? ער ווערט באלד

א חתן, האָב איך געהערט...

א י י ז י ק

שוין צייט.

א י צ י ק

צו בענדעט'ן.

איך האָב, פעטער, אָבעבראכט צוריק אייערע פערד.

ב ע נ ד ע ט

אומזיסט דרעהסטו זיך דא אַרום.

א י צ י ק

איחר זענט, פעטער, אומזיסט אויף מיר ברוגז.

ב ע נ ד ע ט

געה אין שטוב אריין, דער זיידע וויל דיר זעהן.

א י צ י ק

איך האב געהערט, ר' אייזיק, אז איחר ווילט פון דער פוסטער
קרעטשמע די שדים ארויסטרייבען און דארט בעזעצען..

ח י ע נ ע

איציק, מען טאר עס נישט פון מויל ארויסברענגען.

א י צ י ק

געהט צו בענדעט'ן.

פעטער, איך ווייס נישט וואס צו זאגען פון אייערע פערד.

ב ע נ ד ע ט

שאף.

און איך וועל דיר מין טאכטער נישט געבען!

ח י ע נ ע

בענדעט...

ב ע נ ד ע ט

מייטע וועט מארגען-איבערמארגען ווערען א כלה פאר אייזיק'ס
זוהן און פון דער פוסטער קרעטשמע וועט מען די שדים ארויס-
טרייבען — ס'איז קיינעמ'ס דאגה נישט!

א י צ י ק

לאכט.

ב ע נ ד ע ט

און אז איך פרעג מיט גוטען, אז מען זאל מיר זאגען, ווער ס'האט
פון שטאל די פערד ארויסגעפיהרט — זאגט ער מיר, אז ער וועט
אנדערע פערד אָבעבען. ער לאזט זיך צו איציק'ן. זאלסט מיר זאגען,
וואו די פערד מיינע זיינען? ! מיינע פערד וואו זיינען? !

ח י ע נ ע

בענדעט. גאט איז מיט דיר.

בענדעט

פון מיין אייגענעם ברודער וויל איך נישט וויסען, אויב ער האט
אזא ממזר אויסגעהאדעוועט.

מייטע

טאטע, טאטע...

אייזיק

לאז איהם צורוק, דעם אויסוואורף.

אייזיק

איהר וועט לאזען געריסען אייער ליבבוש'ן, איהר הערט, אייזיק?

הייע

נעהמט איציק'ן פאר'ן האנט.

קום איז שטוב אריין. קום, כ'וועל דיר געבען צו עסען.

אייזיק

לאזט צורוק, מומע, איך קריג מיר נישט. איך קען דעם פעטער
בענדעט זעהר גוט... זאל ער זיך נישט קאכען. ווען איך זאג איהם,
אז כ'ווייס פון די פערד נישט צו זאגען, פערשטעלט ער מיר דעם
וועג. איך וועל נאך צו קיין פעטער אין שטאל נישט קריכען...
בעדארף איך נאך דערצו גרויסע מעשיות דערצעהלען.

בענדעט

מען ווייסט, מען ווייסט.

אייזיק

איך פאָהר אַ היים.

אייזיק

איהר וועט, אייזיק, די שרים פון קרעטשמע נישט ארויסטרייבען.

אייזיק

דעם צונג ביים זיך אָב.

אייזיק

כ'האָב מיר שוין איין מאָל דעם צונג איינגעביסען.

בענדעט

מען ווייסט, מען ווייסט. קענסט אויף אַ היים פאָהרען.

א י צ י ק

איך וועל פאָהרען, אויב כ'וועל וועלען.

קנאַקט מיט דער ביימזש.

ב ע נ ד ע ט

פאָהר, אייזיק, אליין, וועסט מיר מאַרגען דעם פערד אַבברענגען.

א י י ז י ק

אַ גוטע נאכט.

אַב.

ח י ע נ ע

לאַזט געריסען אין דערהיים.

א י צ י ק

גיט אַ קנאַק מיט דער ביימזש. אַ וואָרף טהוענדיג אַ „גוטע

נאָכט“ געהט ער אַב צום וועג. ב ע נ ד ע ט א ו ן ח י ע נ ע גע-

הען אויך צום וועג אַרויס.

מ י י ט ע

בלויבט אַלויין. לויפט אום ווי אַ צוריצטע חיה אין אַ שטייג.

לויפט אין הינטערגרונד שמעלט, זיך אויפ'ן פלויט און ווינקט מיט'ן

האַנט, ווי זי וואָלט אימזען רופען פון ווייטען. פערד הירזשען, די

גלאַק קלינגט. זי שפּרינגט פון פלויט אַראָב. ב ע נ ד ע ט א ו ן ח י ע

נ ע געהען צוריק.

ב ע נ ד ע ט

מייטעלע, מיין קינד, קום צו מיר.

מ י י ט ע

געהט צו איהם, רעדט שטיל.

וואָס, טאַטע!

ב ע נ ד ע ט

ווייסט, אז מאַרגען ווערסטו אַ כלה?

מ י י ט ע

איך ווייס.

בענדעט
געפעלט דיר אייזיק'ס זוהן?
מייטע
יע, ער געפעלט מיר.

בענדעט
און דו וועסט איהם ליעב האבען נאך דער חתונה?
מייטע
איד וועל איהם ליעב האבען.

חייטע
און וועסט אן טאטע-מאמע נישט פערנעסען?
מייטע
שווייגט.

בענדעט
נו, איצטער קום אין שטוב אריין. גענוג דיר אויף דרויסען צו
זיין...

זיי געהען אלע שטיל אין שטוב אריין. ס'איז שוין פינסטערליך. אויפ'ן
דאך קרעהט א האהן. אין שטאל מע'קעט דאס קעלבעל.
מייטע

קומט ארויס שטיל פון שטוב, זי איילט צום פלייט אין הינטערגרונד. זי
קריכט אויף איהם און ווינקט אין דער שטיל צו אימיצען.
אייציק

בעווייזט זיך פון דער אנדערער זייט פלייט, קלעטערט ארויף צו פייטען.

צווייטער אקט

א זומעראווענד. ביי בענדעמ'ן. א גרויסע שטוב ווייס אויסנער
קאלקט. בעלויכטען מיט ליכט, וואס ברענען אין לייכטער און
אין א גרויסען שבת'דיגע הענגעלייכטער ריין אויסגעשייערט.
די מעש בלאנקט. אלץ ארום איז זויבער, שמינקעלט. די טיר
אין הינטערגרונד און די פענסטער זענען אפען. די אונטערשטע
העלפט פענסטער איז מיט ווייסע פארהאנגלעך פערצויגען. די
פארלאנע איז אויסגעשאטען מיט גרינעם פלישניק. צוויי גרוי-
סע טישען איינפאכע, בעדעקט מיט גראבע, אבער ריינע טיש-
טוכער, שטעהען רעכטס און לינקס. די טישען געגרייט מיט
פלעשער, טעלער.

ש א כ נ ע

זיצט ביים טיר, אין א ווינקעל, און רויבט כריין.

ח י ע נ ע

קומט אריין פעהארעוועט. די ארבעל פערקאשערט. צום אלטען.
איהר, שווער, וואלט זיך ערגעץ אויף דער גאס געזעצט דעם כריין
רייבען.

ש א כ נ ע

אבער שטארק איז ער — ברענט ממש די אויגען אויס. וויל
ארויסגעהן.

ח י ע נ ע

זאל שוין זיין, זאל שוין; וואו ט'איהר שוין איצטער געהן?

ש א כ נ ע

וויסטו, וואו כ'האב איך אויסגעפונען?

ח י ע נ ע

ברענגענדיג אין אַרדנונג די שטוב.

וועמען?

ש א כ נ ע

דעם כריין. אזש אויף די פאראיאָהריגע קארטאפעל-פעלדער.

ח י ע נ ע

און דאָ נעהנטער האָט מען זי גאָר נישט געקענט קריגען, די טייערע
מציאה?

ש א כ נ ע

נישטאָ. אָבער אויף אַ רפואה נישטאָ. אָבער ווייסטו נישטאָ —
ווי ער וואָלט דאָ גאָרנישט געבארען געווארען.

ח י ע נ ע

שווער!

ש א כ נ ע

וואָס, מיין קינד, ביזט פּערהארעוועט?

ח י ע נ ע

רעדט־איבער מיט אייער זוהן, ער זאָל נאָך איצטער שיקען אַ פּאָר
פּערר נאָך פיניען.

ש א כ נ ע

אזא עקשן, אזא עקשן.

ח י ע נ ע

מען בעדארה דאָך וויסען, ווען צו פּראַווען עקשנות. ער מיינט דאָס
האָט ער צו טהאָן מיט אַ גוי מכּח אַ פּערר. מען קאָן נאָך חלילה —
כ'וויל עס פון מיין מויל נישט אַרויסרעדען. און דערצו נאָך, וואָס
איז איהם איינגעפאלען היינט און דוקה היינט איינצוואַרפען די
פּוסטע קרעטשמע? איך וויל עס פון מיין מויל נישט אַרויסרעדען.
און די גאנצע זאך — עפּעס ווערט מיר דאָס האַרץ צוריסען. מען
וואוינט פּערוואַרפען — אזוי מאכט מען עס אַ איין־און־איינציג
קינד חתונה.

ש א כ נ ע

אַנ'עולה בנאמנות.

ח י ע נ ע

אויס מרעהרען.

מען מאכט חתונה אַנ'אייין־און־איינציג קינד, פיהרט מען ברוגז'
כ'וואָלט זאָגען: מיינער אַ ברודער — אלץ מוחל, — ס'איז דאָך

אבער זיינער אנ'אייגענער ברודער, אייערער א זוהן, און איהר שווייגט...

ש א כ נ ע

איד האָב איהם געזאָגט, אז ס'איז א גרויסע עולָה, אויב פיניע וועט אויף דער חתונה נישט זיין. וואָלט ער געווען א מענש, דער פיניע, שפאנט מען איין א פאָר פערד, מען פערנעהמט ווייב און קינד און מען קומט צופאָהרען.

ח י ע נ ע

אומגעבעטענערהייד?

ש א כ נ ע

און א טאטען בעדארה מען אויף קיין עגמת-נפש נישט פערשאפען. אז איד האָב צוויי זיהן און איינער מאכט חתונה א קינד, בעדארה דער אנדערער צו דער חופה נישט פעהלען.

ח י ע נ ע

וואָלט איהם עפעס דער אויבערשטער אריינגעשיקט א געדאנק, אז ער זאל אליין נעהמען און קומען... דאָס קינד האָט שוין היינט, נעבעד, געוויינט אויף. „ביי מיר איז היינט חופה, זאָגט זי, און דער פעטער פיניע איז נישטאָ“. איד בעט איד, שווער, בעפּוילט איהם, ווי א טאטע בעפּוילט אנ'אייגען קינד, ער זאָל הייסען שפא-נען פערד און אריבערשיקען צו פיניען.

ש א כ נ ע

איד וועל עס איהם זאגען.

ב ע נ ד ע ט

קומט אריין.

גאָר דאָ ביזטו און איד האָב דיד אומעטום געזוכט.

ש א כ נ ע

האָסט מיד בעדארפט?

ב ע נ ד ע ט

כ'האָב מורא, אז דאָרט אין דער אנדערער שטוב וועט פאר זיי קנאפ אָרט זיין.

ח י ע נ ע

קוין ביין נישט. ס'איז א שעהנע נאכט, ווער ס'וועט וועלען, וועט
מען איהם מאכען אנ'אָרט צום שלאָפען אין דרויסען. אָדער אויפ'ן
ביידעם אין די היי.

ב ע נ ד ע ט

ס'איז אויך אנ'אמת.

ח י ע נ ע

דאָס קינד האָט גערעדט מיט דיר?

ב ע נ ד ע ט

וואָס האָט זי דען געהאט צו רעדען מיט מיר?

ח י ע נ ע

קוקט איהם אָן פערזארגט.

ב ע נ ד ע ט

וואָס האָט זי געהאט צו רעדען מיט מיר? ביזט א אידענע. וואָס
שטעהסטו מיט פערקאשערטע ארבעל און קוקסט מיר אָן? וואָס
זיך ארום, טהו זיך איבער, ווארום אָט אזוי, ווי דו זעהסט, איז
דער גאנצער עולם דאָ.

ח י ע נ ע

עפעס איז נישט ווי ביי לייטען; עפעס פעהלט.

ב ע נ ד ע ט

וואָס איז דיר נישט ווי ביי לייטען? נו וועלען דאָך שוין קלעזמער
אויך זיין. כאָטש גוים, אבי קלעזמער.

ח י ע נ ע

כ'וואָלט דיר די קלעזמער מוחל געווען.

ב ע נ ד ע ט

טאָ וואס דען ווילסטו?!

ח י ע נ ע

אז דו ביזט שוין אין כעס.

ב ע נ ד ע ט

וואָס ווילסטו, טאטע, האָבען מיט'ן כריין?

ש א כ נ ע

קלאפט אויס דעם ריבאייזען.

נו, שוין, שוין, מעהר וועל איך שוין נישט רייבען. — איצטער,
 זוהן מיינער, וויל איך, דו זאלסט הייסען שפאנען א פאָר פערר און
 שיקען נאָך פיניען מיט ווייב און קינד.

ב ע נ ד ע ט

און א פערלעגענהייט.

ח י ע נ ע

האַסט שוין אליין חרטה פאר דיין עקשנות. רעכט אויף דיר.
 וועסט זיך נאָך אמאָל אויסצאהלען פאר דייע גענגעלעך.

ב ע נ ד ע ט

ס'איז נישט דיין דאגה!

ח י ע נ ע

אוראי איז נישט מיין דאגה, און ס'איז נישט דיין טאטענס דאגה,
 און נישט דיין קינד'ס דאגה. — און אז דאָס קינד האָט היינט
 געוויינט, איז אויף נישט דיין דאגה.

ב ע נ ד ע ט

וואָס זענט איהר צו מיר צוגעשטאַנען?

ח י ע נ ע

קיינער איז צו דיר נישט צוגעשטאַנען. טהו דיר ווי דו פער-
 שטעהסט. ביי מיין קינד איז חתונה, וועלען פרעמדע לייט יע
 זיין און אייגענע וועלען פעהלען.

ש א כ נ ע

ביי לייטישע מענשען טהוט מען נישט אזוי.

ב ע נ ד ע ט

לאכט.

און אז איך האָב שוין געשיקט נאָך מיין ברודער — איז שוין גוט?

ח י ע נ ע

זאָג מיר, אויף אנ'אמת.

ש א כ נ ע

אז ער זאגט, מענסטו איהם גלויבען.

ב ע נ ד ע ט

כ'האב געוואוסט, איהר וועט מיר מיין קאפ בעקלאגען מיין גאנצען לעבען — פיניע מיט זיין כאליאסטרע איז ביי מיין קינד אויף דער חתונה נישט געווען. האב איך גענומען און געשיקט.

ח י ע נ ע

ווען, נאך אין דער פריה?

ב ע נ ד ע ט

באגינען, כ'האב געלאזט וויסען, אז דער טאטע מיט זיין שווער גערין און די כלה בעטען איהם, קומען אויף דער חתונה.

ח י ע נ ע

און פון דיין נאמען האסטו איהם נישט געבעטען?

ב ע נ ד ע ט

ער איז דאך מיינער א ברודער.

ח י ע נ ע

אז אך און וועה צו אזא ברודער.

וויינט.

ב ע נ ד ע ט

לאכט.

קוקט נאך אויף איהר. כ'האב איהם אין מיין נאמען אויך געלאזט וויסען — ביזטו שוין רוהיג? נאך מיין רעכענונג בעדארפען זיי באלד אנקומען.

ח י ע נ ע

שרויט.

מייטע, מייטע! דער טאטע האט דאך געשיקט בעטען דעם פעטער אויף דער חתונה.

מ י י ט ע

קומט ארויס פון צימער פרעהליך, ווארפט זיך בענדעט'ן אויפ'ן האלז.

ב ע נ ד ע ט

זעה נאָר, ווי דאָס פּיצעלע קינד האָט זיך עס דערפרעהט.

מ י י ט ע

און דערפאר האָב איך זיך אזוי ליעב!

ח י ע נ ע

האַסט זיך שוין, מיין קינד, בעדארפט אַנטהאַן.

מ י י ט ע

קושט בענדעט'ן.

און איצטער וועל איך מיר אַנטהאַן.

איילט אין צווייטען צימער.

ח י ע נ ע

איך וויל נישט, דאָס קינד זאל עס הערען. מיר דאכט זיך, אז
היינט האָט מען נישט בעדארפט רירען די פוסטע קרעטשמע —
היינט אין דעם טאָג פון דער חתונה — כ'ויל עס פון מיין מויל
נישט אַרויסלאזען...

ב ע נ ד ע ט

שטרענג.

זאַלסט מיר איצטער נישט רעדען וועגען דעם — הערסט וואס מען
זאָגט דיר? די חופּה וועט מען שטעלען פאר'ן שטוב...

עס הערט זיך קלינגען אַ גלאַק.

ש א כ נ ע

מען פּאָהרט!

ח י ע נ ע

דאָס פּאָהרען חתונה-לייט. געה, בענדעט, ווייז זיי אין דער אנדער-
רער שטוב אריין.

מ י י ט ע

שרויט פון איהר צימער אַרויס.

מען פּאָהרט, מען פּאָהרט, אין א וואגען מיט דראבענעס זענען זיי
נעקומען.

ב ע נ ד ע ט

געהט אַרויס.

ח י ע נ ע

געהט איהר, שווער, אויף אַרויס אין בעווייזט דאָרט.

ש א כ נ ע

אויף געה, אַט שוין.

געהט אַרויס.

ח י ע נ ע

רופט.

קום צו מיר, מיין קינד, אויף וועל דיר העלפֿען פֿערשפּילען די העקלעך.

מ י י ט ע

קומט אַרויס אין אַ ניווע העל-בלויכע קלייד.

פֿון קלייד שמעקט מיט נייקייט.

ח י ע נ ע

שפּילעט די העקלעך, קושט מייטען.

נאָר גליקליך זאָלסטו מיר זיין, נאָר נחת זאָלען מיר פֿון דיר האָבען.

ווי שעהן דאָס זעהט אויס.

מ י י ט ע

אין שטאָדט צו אַ חופּה, מאמע, ווי איז עס?

ח י ע נ ע

ווער ווייסט זיי דאָרטען מיט זייער שטאָדט.

מ י י ט ע

וואָלטען גוטע קלעזמער שפּילען.

ח י ע נ ע

עס וועט דיר שוין, אם ירצה השם, אזוי אויף דאָס לעבען זיס

זיין... אַט וועל אויף דיר, מיין קינד, דעם קאָפּ פֿארקעמען.

קאמט איהר דעם קאָפּ, עס הערט זיך ווידער אַ גערויש פֿון צופֿאהר

רען פֿאר'ן שטוב.

מ י י ט ע

לויפט צום פענסטער.

מאמע, מאמע, אנ'אנגעפאקטע פוהר מיט מחותנים!

ח י ע נ ע

קוקט אין פענסטער.

דאָס איז דאָך פון לייענטשוויץ, מיין קינד. דער טאטע פיהרט זיי אין

דער אנדערער שטוב אריין.

מ י י ט ע

אימיצער געהט אהער.

א פ ר ו י

קומט אריין, טראָגט אַ גרויסע קופערנע פאן פיש.

ווי עס שמעקט! אזוי זאָל נאָר, אם ירצה השם, איהר מזל שמעקען.

וואו שטעלט מען עס?

ח י ע נ ע

אין קאמער, חנה'שי.

פ ר ו י

קומענדיג פון צווייטען צימער.

קוין עין הרע, ס'וועט שוין זיין, ווער ס'זאָל די פיש עסען. איילט

זיך צו א ביסעל, חיענע'שי.

געהט ארויס.

מ י י ט ע

הערסט, נאָך א פוהר איז אָנגעקומען... דו, מאמע, ביזט גאָר נישט

פרעהליך.

ח י ע נ ע

פאר דער חתונה, מיין קינד, איז מען ביי טאטע-מאמע, לעבט מען

אינ'ם מזל פון טאטע-מאמע; נאָך דער חתונה אָבער דערלאנגט

מען דיר צוויי זעקעלאך, אין איינעם איז מזל און אינ'ם אנדערען

איז צרות מיט וועהטאָג, און גאָט ווייס...

קושט נאָך אַמאָל איהר קינד דויערענד, אָהן ווערשער; זיי ווער

רען ביידע ווי צוגעקלעפט אוינער צום אנדערען... ס'הערט זיך בענדעט'ס

שטימע פון דרויסען צום מיר שרױענדיג: „מענשען געהען שוין!“
 ס'הערט זיך אַ מיידלשעם קלינגענדיג געלעכטער דרויסען. היענע אין
 מױטע וואכען אויף. טרעמען אַב איינע פון דער אַנדערער און וואר-
 טען צום מיר קוקענדיג. עס קומען אַרױן געסט: דאַרפישע אידישע פרוי-
 ען און מיידלעך, מאַמעס מיט קינדערלאך אויף די הענט און קינדער-
 לאך בוים זױט, געקלױדעט לױט דעם דאַרפישען אידישען געשמאק.
 מיידלעך, די פרויען קושען זיך מיט מױטען, מען ווינשט זיך: „מזל
 טוב“, „מזל טוב“

ע ר ש ט ע פ ר ו י

אַ כלה ווי אַ מלכה.

צ ו ו י ט ע

ווי די ליכטיגע זון.

ד ר י ט ע

אמאָל פון איין קינד האָט מען מעהר נחת ווי פון צעהן.

ע ר ש ט ע מ י י ד ע ל

דו, מױטע, שעמסט זיך נאָר נישט פאר מיר?

מ י י ט ע

איך שעם זיך טאָק.

אַ געלעכטער.

ע ר ש ט ע פ ר ו י

זאָז חתן — אַ ברילאַנט. זיי וועלען, אַם ירצה השם, האָבען אַ גליק-
 ליך לעבען.

ח י ע נ ע

וואָס בעדאָרף דען אַ מאַמע מעהר! איך געדענק ווען איך בין נאָך
 אַ קליין מיידעלע געווען. פונקט ווי זי האָב איך אויסגעזעהן.

צ ו ו י ט ע מ י י ד ע ל

די יאהרעלאך לױפען.

ד ר י ט ע פ ר ו י

און מײן פעריל זאָגט, אַז זי האָט נאָך צײט. „וואָס — זאָגט
 זי — האָב איך קיין צײט נישט? זאָלען זיך — זאָגט זי — נאָך

אביסעל די באקען רויטלען".

ע ר ש ט ע פ ר ו י

פאר וואס, מייטעלע, האסטו דעם שלייער נישט אנגעטראגן? אין שטאדט איז מען באלד פון אנהייב אבענר אין חופה-שלייער.

צ ו ו י י ט ע

קוקט איהר נאר אן — א קאפ פון א בת-מלכה.

ח י ע נ ע

ברענגט ארויס פון אנדערען צימער א שלייער און מען דעקט מייטען צו דעם קאפ.

ע ר ש ט ע מ י י ד ע ל

מייטעלע שוין מיט א פערשלייערטען קאפ. וואס ביזטו אומעטיג, מייטעלע?

עס קומען ארוין נאך מיידלעך, מיט בוקעטען פעלד-בלומען.

ח י ע נ ע

זעהט נאר, זעהט נאר, וואס גוטע פריינד קענען.

מיידלעך קושען זיך מיט דער כלה.

ע ר ש ט ע מ י י ד ע ל

אלערליי בלומען האבען מיר פאר דיר אויסגעזוכט.

צ ו ו י י ט ע

איבער וואלד און פעלד, מילען זיינען מיר אויסגעגאנגען, און די שעהנסטע בלומען אויסגעזוכט.

ע ר ש ט ע פ ר ו י

ווי שעהן דאס איז! נאר דאס מזל זאל פאר איהר לייכטען.

ע ר ש ט ע מ י י ד ע ל

מייטעלע איז בלייד פון פאסטען — אמת, מייטעלע?

מ י י ט ע

ענטפערט נישט.

צ ו ו י י ט ע פ ר ו י

וואס וועט איהר דען פעהלען ביי איהם? דאס טעלערעל פון הימעל וועט ער דען פאר איהר נישט אראפנעהמען?

ד ר י ט ע פ ר ו י

ער איז דאך פון קאפ ביז די פיס אין דער מאמען זיינער געראטען. —
די מאמע זיינע — זאל זי האבען א ליכטיגען גורדן — איהר
פנים, איהרע אויגען און אפילו דער לשון זיינער — צוויי טראפענס
וואסער.

עס קומען ארוין צוויי דאָרפישע פויערים, קלעזמער. איינער
מיט אַ פידעל אין אַ רויט מיכעל אוינגעוויקעלט און דער אנדערער מיט
אַ פויקעל.

עס ווערט א בעוועגונג אין עולם.

ע ר ש ט ע ר ק ל ע ז מ ע ר

דאָברי וועטשור!

צ ו ו י י ט ע ר ק ל ע ז מ ע ר

דאָוואיי בי וועסעליטעסא.

ח י ע נ ע

באלד וועל איך זיי געבען צו גלעזלאך בראנפען.

זי איילט אין אנדערען צימער — ברענגט אַרויס צוויי גלעזלעך
בראנפען און שטיקער ווייסע חלה. די קלעזמער טרינקען. ווישען אַב
די מוילער, פערבויסען מיט חלה, באלד נעהמען זיי זיך צום שפילען.
זי שפילען מיט גרויס חשק און מיט פרישקייט אַ דאָרפישען טאַנץ.
מיידלעך מאַכען אַ ווארע, צושטעלען זיך אַן אַ זייט, די כלה זעצט
מען אויבען אַן אויף אַ שטול, אונטער איהר אַ קישען, ביי די זייטען,
נעבען די כלה שטעלען זיך איהרע פרוינדנס מיט בוקעטען בלומען
אין די הענט און באלד הייבט דער טאַנץ אַן: פיער ווייבער, פאַר-
ווייז — איין פאַר אַנמקעגען דער אנדערער — לאָזען זיך אַרויס
אין אהאַפּקע; באלד נאָך זיי לאָזען זיך צוויי מיידלעך אַרויס אין
דעם אייגענעם טאַנץ. דער עולם קוקט ערענסט צו, די פאָרען ביי-
טען זיך. אין די עפעסטער בעווייזען זיך דאָרפישע פויערן, יונגע
מיידלעך קוקען נייגעריג.

אַ מ י י ד ע ל

מיט דער כלה וועל איך טאַנצען!

ש ט י מ ע ז

מיט דער כלה, מיט דער כלה!

מ י י ט ע

הויבט זיך אויף פון איהר אַרט און טאַנצט מיט יעדען בעזונדער.

א י צ י ק

בעווייזט זיך אונגערעכט אויפ'ן שוועל. נעבען איהם נאך א פאַר
יונגען. ער איז יום-טוב'דיג געקליידט.

מ י י ט ע

בעמערקט איהם, רייסט איבער דאָס טאַנצען. זי ווארפט זיך
איהם אַנטקעגען. ס'איז צו מערקען אין אונצופרידענהייט צווישען
איהרע פרוינדינס, וועלכע סוד'ען זיך קוקענדיג אויף איציק'ען. דאָס
שפילען הערט אויף.

ח י ע נ ע

צו איציק'ן.

דער טאַטע איז אויך געקומען?

א י צ י ק

דער טאַטע איז נישטאָ. ציפקע איז געקומען.

מ י י ט ע

דער פעטער האָט נישט געוואָלט קומען — און דו, פארוואָס האָסטו
איהם נישט גענומען?

ע ר ש ט ע פ ר ו י

אנ'אייגענעם ברודער טהוט מען נישט אזוי — שעמען בעדארה ער
זיך.

צ ו ו י י ט ע פ ר ו י

א חתונה איז געגליכען צו ערב יום כפור — מען מוז זיך איבערבע-
טען.

ח י ע נ ע

האַבען זיי זיך דען א מאָל געקריגט?

מ י י ט ע

צו איציק'ן אין אַ זייט.

פאר וואס ביזטו אזוי שפעט געקומען?

א י צ י ק

נו בין איך דאך געקומען... אזוי טרוקען וועט עס דיר נישט אכגעהן...

צ י פ ק ע

קומט אריין.

ח י ע נ ע

לויפט איהר אנטקעגען.

פארוואס האסטו דעם טאטען מיט געוואלד אויף דער חתונה נישט געבראכט.

קושען זיך.

א י צ י ק

זייט וויסען, מומע, אז אונזערער א מענש האט פיינט קרייודעס...
 נו טאנצט, ווייבער; טאנצט, מיידען — וואס שווייגט איהר? אז
 קיינער וועט נישט זעהן, וועל איך אויך כאפען א טענצעל. צו
 די צוויי יונגען, וועלכע שטיפען אן א זייט מיט די מיידלעך. חיים!
 אברהם'5! כאפט אריין, ווען קיינער זעהט נישט! נו שפילט,
 קלעזמער! די יונגען טאנצען. אט אזוי, איך וועל באלד זעהן,
 אויב איך אליין געדענק נאך עפעס — שטארקער שפילט! ... אט
 אזוי...

ער לאזט זיך אַוועק טאנצען. די יונגען מרעטען איהם אַב דעם
 פלאץ. טאנצענדיג כאפט ער יעדעס מאָל ארויס אַנ'אנדער מיידעל פון
 עולם און טאנצט מיט איהר — שפעטער כאפט ער אַרום די כלה, וואָס
 פרובט זיך פון אַנפאנג אַ ביסעל ווערען, נאָר באלד גיט זי נאָך. די
 פידעל מיט'ן פויקעל אַרבייטען מיט דער גרעסטער אַנשטרענגונג.

ע ר ש ט ע פ ר ו י

גענוג שוין, זי וועט נאך אין חלשות פאלען.

צ ו ו י י ט ע

ווי פון קייט וואָלט ער זיך אכגעריסען.

ח י ע נ ע

ווינקט צו די קלעזמער, זיי זאָלען שווייגען. דאָס שפּילען

רייסט זיך איבער.

מ י ט ע

לאָזט זיך אַראָב אויף איהר שטול, בלאָס,

א י צ י ק

אַט אַזוי טאַנצען די שדים אין בלאָטע.

א פ ר ו י

טפוי זאָל עס ווערען — געטראָפען א ריכטיגע צייט, ווען זייער
נאָמען צו דערמאנען.

א י צ י ק

דער טייוועל וועט אונז נישט כאפען.

ח י ע נ ע

געה, איציק, מיין קינד; געה צו די מאנסלייט. געה צום חתן.

ב ע נ ד ע ט

קומט אַרײַן.

מען בעדארה די קלעזמער האָבען צום חתן.

א י צ י ק

מזל טוב, פעטער! מיין טאטע — אייער ברודער זאָגט, אז ער
ווייס אויך, ווי עקשנות צו פיהרען.

ב ע נ ד ע ט

היינט פארשטער איך נישט קיין שמחה.

א י צ י ק

זעהט איהר, פעטער, אז איך בין אין אייך געראָטען. איך האָב
אויך פיינט שמחות צו פערשטערען. אז אַ פעטער מאכט חתונה
זיין טאָכטער, איז איציק געקומען אויף דער חתונה.

ב ע נ ד ע ט

ווינקט צו די קלעזמער און צו איציק'ן, זיי זאָלען מיט איהם
מיטגעהן. זיי פאָלגען איהם.

א י צ י ק

רופט די יוגגען מיט זיך.

קומט צום חתן!

די יונגען מיט איציק'ן געהען אַרויס.

מ י י ט ע

פיהלט זיך שוואך.

קום צו מיר, מאמעשי.

ח י ע נ ע

וואָס איז דיר, מיין כשר קינד?

ע ר ש ט ע פ ר ו י

איז, נעבעך, פער'חלש'ט פון פאסטען.

צ ו ו י י ט ע פ ר ו י

דאָס איז איהר פון טאנצען נישט גוט געווארען.

ע ר ש ט ע מ י י ד ע ל

ער האָט מיר שיעור הענט און פיס טאנצענדיג נישט צובראכען.

אַנ'אלגעמיין געלעכטער.

צ ו ו י י ט ע מ י י ד ע ל

דאָס הייסט נאָך נישט געטאנצט. אז מען טהוט זיך אויס באַרוועס

און מען טאנצט אין כאפעניש — דאָס פערשטעה איך. צו אַ צוויי-

טער. דו געדענקסט, זלאטקע, דעם טאנץ?

ד ר י י ט ע מ י י ד ע ל

איך קען צעהן-ערליי טענץ. איך קען זיי אלע אויסטאנצען.

עס דערהערט זיך פון דרויסען א גערויש פון אַנגעקומענע פוהרען.

עטליכע גלעקלעך קלינגען. אייניגע פון די שטובילייט איילען צום פענסטער,

צום טיר — אנדערע געהען אויף דער גאס אַרויס.

ח י ע נ ע

ווער האָט עס איצטער נאָך געקענט אַנקומען — אפשר פיניע?

ע ר ש ט ע מ י י ד ע ל

אין פענסטער קוקענדיג.

נעסט; חתונה-לייט. אין גרויסע בריקעס געשפאנט.

צ ו ו י י ט ע מ י י ד ע ל

אוינס, צוויי, דריי — דריי אַנגעלאָדענע בריקעס זענען צוגעפאַהרען.

ד ר י ט ע מ י ד ע ל

אט קומט א פערטע בריקע און.

ע ר ש ט ע

וואס פאר א מענשען! גאר אונבעקאנטע, זעהט אויס.

ח י ע נ ע

דאס זיינען געוויס סוחרים... פאָהרען ערגעץ אויף א ירד.

קוקט אין פענסטער.

צ ו ו י י ט ע מ י ד ע ל

זעהט נאָר, צו דריי פערד אין יערען וואָגען געשפאנט!

צ י פ ק ע

קומט אריין פון דרויסען.

סוחרים זענען מיט'ן וועג דורכגעפאהרען, האָבען זיי דערהערט, אז

דאָ איז א חתונה, האָבען זיי זיך אָבגעשטעלט, זיי האָבען דערהערט

די קלעזמער שפילען.

א מ י ד ע ל

פון דרויסען אריינקומענדיג איבערראשט.

נרויסע סוחרים, מיט די טייערסטע סחורות! זיי שפאנען אויס די

פערד. זיי וועלען שוין דאָ מסתמא איבער נאכט בלייבען.

ש א כ נ ע

קומט אריין.

חי-חי-חי — ווי גאָט פערלאָזט אונז נישט. סוחרים'לאָך פון דער

ווייט אָנגעקומען און דאָ זיך אָבגעשטעלט צום נעכטיגען. א גאנץ

צער מנין מענשען. זיי וועלען מיט אונז צו דער גאָלדענער יויד

בלייבען. צו מיינען. זעהסטו, טאָכטער, וואס פאר א מזל דו

האַסט.

א ש ט י מ ע

פון דרויסען רופט.

זיידע! דער זיידע וואו איז?

ש א כ נ ע

איך געה, איך געה.

אב. דרויסען שפילען קלעזמער.

ש ט י מ ע ן

— מען פיהרט דעם חתן. בעדעקענס.

— שטעלט זיך אויס. מאכט אַ ווארע.

— גרייט זיך צו מיט האַפען אין די הענט!

ח י ע נ ע

דערלאנגט א זעקעלע מיט האַפען, פון וואנען אַלע נעהמען אַז פילע

הויפענס. אין ערווארטונג.

ל י י ב ו ש

געפיהרט אונטער די הענד קומט אריין, געהט צו דער כלה און דעקט איי

בער איהר קאפ מיט א ברעג פון איהר שלייער. אין טיר בלייבען אלע

מחותנים, חתנ'ס צד, אין ערווארטונג מיט ליכט אין די הענט. אלע מיידלעך,

געסט, בעשימען איהם מיט האַפען פון אלע זייטען ביז ער געהט ארויס.

א פ ר ו י

מייטעלע, באלד וועט מען דיר אויך צו דער חופה פיהרען.

א פ ר י י ל י ן

באלד, באלד, מייטעלע!

צ י פ ק ע

אַט שטעהט שוין די חופה! זעהט נאָר, די סוחרים געהען אויך מיט.

ש ט י מ ע ן

— זיי האַבען זייערע לאַמטערנעס אָנגעצונדען און געהען צו דער

חופה.

— אד ווי שעהן!

מ י י ט ע

איך וויל געהן צום פענסטער.

ע ר ש ט ע פ ר ו י

איצמער איז נישט רעכט אין פענסטער צו קוקען.

צ ו ו י י ט ע

זאָל זי א קוק טהאָן. א קינד. וואָס שארט עס?

א מ י ד ע ל

באלד, באלד וועט מען זי אויף פיהרען.

ש ט י מ ע ז

— גרייט זיך צו, גרייט זיך צו.

— מייטעלע, באלד וועסטו שטעהן אונטער דער חופה.

ח י ע נ ע

נעהמט די ליכט פון די לייכטער ארויס, ס'איז אין דרויסען דאס מינדסטע ווינטעלע נישטאָ.

דאס שפילען דרויסען ווערט שטיל.

ש ט י מ ע ז

— באלד געהט מען נעהמען די כלה.

— אין א גליקליכער שעה, מייטעלע!

— אין א מזל'דיגע שעה!

— בעזעצט גאר אָהן א ברחן.

— ס'וועט שוין אזוי אויף ליכטיג איהר מזל זיין.

— עס וועט שוין איהר מזל לייכטען, ווי די שטערענדרלאך אין הימעל.

— ווי די זון וועט איהר מזל לייכטען.

הינטער דער טיר שפילט די מוזיק, אבער פיעל שטארקער. קענטיג, נאך

אייניגע קלעזמער צונעקומען.

א מ י ד ע ל

לויפט אריין.

די סוחרים אליין שפילען. האַבען אייגענע פידלען מיט פיפלאך.

זיי זאגען, אז אליין וועלען זיי די קלעזמער זיין. הערט, הערט, ווי

זיי שפילען.

ע ר ש ט ע פ ר ו י

וואָס דער וואָס אין הימעל קען מאכען!

צ ו ו י י ט ע

בעדארף מען זארגען, חיענע'שי? אז גאָט וויל, בעווייזט ער וואָס

ער קען.

ד ר י ט ע

עם פערלויפט אין דער האלבער וועלט נישט אזעלכעם.

א מ י ד ע ל

ס'ארא שפילען! אויסגעהן קען מען!

ב ע נ ד ע ט

קומט אריין. איז אין א געהויבענער שטימונג—ווי איינער זאגט: „זעהט, וואס

עס קען פאסירען ביי בענדעט'ן“.

זענט איהר שוין גרייט דא? אט איז א חתונ'קע.

הינטערן טיר קנאקט מוזיק.

א פ ר ו י

טאטע-מאמע, טאטע-מאמע וועלען זייער טאכטער פיהרען.

ש ט י מ ע ז

— מאכט א ווארע!

— אין א מזל'דיגער שעה.

א מ י ד ע ל

שטעלט זיך אויס רעכטס און לינקס, פאמעלעך מיט די ליכט.

צ ו ו י י ט ע פ ר ו י

מאכט א ווארע, טאטע-מאמע פיהרען זייער בתי-חידה צו דער חופה!

ד ר י ט ע פ ר ו י

הלואי שוין ביי מיינער געזאגט געווארען און אויף אזא אופן.

ע ר ש ט ע פ ר ו י

און מיט אזא כבוד; און מיט אזא שפע... פאמעלעך, פאמעלעך, נישט

פאלט, חלילה איבער'ן שוועל.

מען פיהרט ארויס די כלה. ביסלעכווייז געהען אלע ארויס פון שטוב

מיט די ליכט אין די הענט. בלויז צוויי ליכט בלייבען אין שטוב ברענען.

פון דרויסען שלאגט א מאטע ליכטיגקייט דורך די פענסטער פון דער חופה

בעלויכטונג.

א י צ י ק

געהט אריין אין צימער דורך א זייטיגען פענסטער. ער איילט אין אני

דערען צימער אריין. טראגט פון דארט עפעס עהנליכעס צו א טוך. ער זוכט

נאך, נאך באלד פערשווינדט ער דורך דעם זעלבנע וועג. אין א וויילע ארום קומען אריין צוויי מיידלעך, זיי טראגען ביידע צוויי גרויסע קרענץ פון פעלד-בלומען געפלאכטען.

ע ר ש ט ע

אַט אַזוי וועלען מיר זיך שטעלען אנטקעגען מיר — עס זאָל אויסקו-מען ווי אַ טויער. דו שטעל זיך רעכטס און איד — לינקס.

צ ו ו י ט ע

אַט דאָס וועט זיין שוין איין מאָל שעהן.

ע ר ש ט ע

אונזערע בלומען זיינען די שעהנסטע.

צ ו ו י ט ע

געוויס די שעהנסטע.

ע ר ש ט ע

גרייט זיך צו. העכער הויב אויף דעם קראנץ, ביידע זאָלען אויסקומען גלייך. אַט אַזוי, נאָך אַ ביסעל העכער.

ביידע שטעהען אין ערווארטונג, האַלטענדיג די קרענץ אין דער הויף, ווי אַ טויער. אונטער דער מיר הערט זיך שרייען: „מזל טוב, מזל טוב.“ „מאכט אַ וואַרע!“ „ביידע גלייך“, „מיט'ן רעכטען פוס!“ צוויי ווייבער לויפען אריין. איילען אין צווייטען צימער אריין. קומען ארויס פון דאָרט טראַגעני דיג אויף אַ טאץ אַ גרויסע געפלאכטענע חלה און אַ פלעשעל וויין. טאנצען אַנטקעגען מיר וואַרטענדיג חתובלה. באלד ערשיינען חתובלה, נאָך זיי אלע מחותנים, ווערענדיג די מוזיק שפילט הינטער דער מיר דרויסען, די ליכט ווערען אומגעקערט צוריק אויף זייערע ערטער, חתובלה זעצט מען אנדער אויבער אַז. ישובנקעס, שבת'דיג געקליידט, קומען אריין, צווישען זיי איז איציק אויף פארהאנען. זיין האַלטונג איז עפעס פערדעכטיג. מען זעהט, אז ער בעמיהט זיך יעדעס מאל אויסצומיידען זיך מיט בענדעט'ן. דאָס שפילען הערט אויף.

ב ע נ ד ע ט

רעדט איז דער גאסטיר צו אימיצען אין דרויסען.

איצטער זענט איהר ביי מיר אנגעלעגטע מחותנים. טהוט זיך איבער און קומט אריין.

ח י ע נ ע

בעט זיי, בענדעט, זיי זאלען באלד אריינקומען.

א י י ז י ק

וויסט ווי דען, זיי וועלען זיך נאר איבערטהאן. פריהער, זאגען זיי, זיינען זיי געווען קלעזמער, איצטער וועלען זיי זיין מחותנים... נו, בענדעט, איצטער זיינען מיר שוין אויף צום אמת'ן מחותנים געווארען, לאָמיר טאקי ביידע טרינקען לחיים.

ח י ע נ ע

כ'האב מורא, בענדעט, ס'וועט, קיין עין הרע, זיין קנאפ אַרט פאר אַלעמען.

ב ע נ ד ע ט

איך וועל די מירען ארויסנעהמען און די ווענט פון מיין שטוב פאר נאַנדעררוקען; פון די מירען וועט מען טישען מאכען. איציק! וואָס שטעהסטו ווי א לימינער גולם? ברענג אריין די קאַזלעס, אויף וואָס מען שניידט האַלץ, נעבען שטאל שטעהען זיי. און איך וועל די מיר אראַבנעהמען.

ער נעהמט אראַב די מיר פון צווייטען צימער.

א י צ י ק

נעהט ארויס.

מ י י ט ע

וואָס איז די גאנצע צייט ווי אויף אַנ'אנדער וועלט. פאר וואס, טאטע, רעדסטו אַלץ מיט כעס צו איציק'ן? היינט איז דאָך ביי מיר חתונה — כ'ווייל, דו זאָלסט זיך מיט איהם איבער-בעטען.

ב ע נ ד ע ט

זעהסט דאָך, אז איך בין שלום מיט איהם; כ'האב איהם געהייסען די קאזלעס אריינברענגען און שפעטער וועלען מיר נאָך לחיים טרינקען. איך האָב פיינט שמחות צו פערשטערען.

די מיידלעך סוד'ען זיך.

אייזיק

דעם זיידען זעצען אויבען-אָן!

ער שטער מחותן

דעם זיידען אויבען-אָן.

צווייטער מחותן

מחותן, דעם זיידען פון אויבען-אָן, נעכען חתן-כלה. דער זיידע וועט
נאָך היינט מיט אלעמען טאנצען.

ש א כ נ ע

א, נאָך ווי וועל איך טאנצען. וועל איך עס מיט מיינע קינדערלאך
טאנצען.

איציק

טראַנט אריין א פאַר קאולעס. עס ווערט פאר זיי אנאָרט אויסנע-
זוכט. מען לעגט אויף זיי א טיר, חיענע דעקט איבער מיט א גרויסען גראבען
טישטוד און עס ווערט א טיש בעשאפען.

בענדעט

נישט געזעסען — וואשען זיך! דרויסען שטעהט א פאס וואסער.

א מחותן

און בראנפען האַסטו אויך א פאס אָנגעגרייט, בענדעט?

בענדעט

נישט איין פאס האָב איך אָנגעגרייט. ס'וועט נישט פעהלען.

דער עולם נעהט איינציגווייז ארויס און קערט זיך אום מיט נאסע הענט,
ביים טיר שטעהט א מחותנ'עסמע, האלט א גרויסען גראבען האנדטוד, מיט
וועלכען דער עולם ווישט די הענט, און זעצען זיך שפעטער אויף די ערמער
אָרום די טישען, מענער בעזונדער און פרויען בעזונדער. די קינדערלאך זעצט
מען אַרויף אויפ'ן באקיאוינען.

בענדעט

בעמיהט זיך יעדען צופרידען שטעלען און דאס טהוט ער מיט אייגענ-

ווירדע, מיט שטאַלץ.

אייזיק

אהא, די סוחרים נעהען שוין! זעהט נאָר, וואָס זיי טראַגען מיט זיך.

ל י י ב ו ש

צו איציק'ן.

האָסט כאַטש אַנ'אויג געווארפען, וואס פאר א פערד ביי זיי איז
געשפאנט?

געלעכטער.

א י צ י ק

כ'האב זיי אפילו אין די ציינער אריינגעקוקט.

א י י ז י ק

וואָס זאָנסטו, בענדעט, צו זיי?

עס קומען אריין צעהן סוחרים. יודישלעך געקליידט. אנדערע מיט קאפ
פעלושען און מיט גארטלען ארומגעגארטעלט. שעהנע ברייטע בערד פאלען ביי
אנדערע אויפ'ן ברוסט. טראגען מיט זיך פלעשער וויין, פערשיידענע פעק
לעך. אריינקומענדיג ניבען זיי אב „מול טוב". אין עולם ווערט א שטילע
בעוועגונג. ווי יעדערער וואלט וועלען זיין ארט פאר די געסט אבטרעטען.

ע ר ש ט ע ר ס ו ח ר

מיר פאָהרען נישט מיט לעדיגען; וויין און נאָך פערבייסען צום וויין
האָבען מיר ביי זיך אין די וועגען געפונען.

שטעלען די פלעשער וויין אויף די טישען. דער עולם קוקט נייגערניג.

ב ע נ ד ע ט

ביי מיר, א דאנק גאָט, פעהלט אויך נישט.

ע ר ש ט ע ר ס ו ח ר

מיר וועלען פון אלע משקאות צוביסלעך פערזוכען.

צ ו ו י י ט ע ר ס ו ח ר

יעדער וויין איז גוט. און דער בעסטער וויין איז אויף דער חתונה
פון גליקליכע חתן-כלה.

די ישובניקעס לאכען צופרידען.

א י י ז י ק

שוין איין מאָל מחותנים!

ח י ע נ ע

ווען איך וואָלט עס וויסען, אז אזעלכע געסט וועלען זיך צו אונז

אראבלאזען.

בענדעט

קיינער וועט נישט פערפרעמדט ווערען. איהר זעהט, דאס איז דער
חתן און דאס איז די כלה — מיין טאכטער — נישטא זיך מיט ווע-
מען צו שעמען.

ערשטער סוחר

שוין פארהאן מיט וועמען צום טיש צו געהן.

בענדעט

צו די סוחרים.

רב אידען, איהר וועט זיך געהן וואשען.

די סוחרים וואשען זיך. פערנעהמען זייערע ערטער.

חיענע

און צו איהר נאך צוויי מחותנת'טעס טראגען פון צווייטען צימער מאכלים

פאר אלע געסט. מען טרינקט „לחיים" גאנץ אפט.

ערשטער סוחר

צו זיין יונג.

טראג אריין צוריק פון מיין וואגען מיין פירעל.

צווייטער סוחר

מיין פלייט זאָלסטו מיר אויך אריינברענגען.

דריטער סוחר

און מיין פירעל זאָלסטו אויך אריינברענגען.

פירטער סוחר

וועסט שוין דאָרט פערכאפען מיין קלארנעט.

צווישען עולם א צופרידענע בעוועגונג.

חיענע

צו חתובלה.

אין וואס פאר א מזל'דיגער שעה מיר האָבען עס אייך צו דער חופה
געפיהרט!

דער יונג געהט ארויס.

א ס ו ח ר

דערלאנגט א פלאש וויין בענדעט'ן.

ניסט אזו, מחותן, פון דעם וויין פאר חתן-כלה.

ב ע נ ד ע ט

בעקסט די פלאש.

דאס איז שוין איין מאל א וויין.

ניסט פאר חתן-כלה.

ע ר ש ט ע ר ס ו ח ר

איצטער וועלען מיר מיט די מחותנים טרינקען לחיים... דאכט זיך.
ר' בענדעט רופט מען אייך?

ב ע נ ד ע ט

דער מחותן בענדעט וועט מיט אלעמען לחיים טרינקען... מחותנים!
וואָס שווייגט איהר... און דו, טאטע, וואָס זיצסטו עפעס אזוי? פער-
געסען די אמאָליגע יאָהרען? און דו, איציק, וואָס שטעהסטו אזוי
ווי א גע'פּר'טע דאָרט אין ווינקעל? וואָס געווען איז געווען. מיט'ן
פעטער בענדעט פיהר קיין ברוגז'ן נישט... וואָס געווען — איז געווען
היינט בעווייז וואָס דו קענסט.

א י י ז י ק

וואָס שווייגסטו טאָקי, איציק? מען הייסט דאָך בעווייזען וואָס דו
קענסט.

א י צ י ק

אז מען הייסט, וועל איך. און דו, מייטע, און דו, ליבע — וועט
איהר אויך מיט מיר לחיים מאכען?

ל י י ב ו ש

מיט דיר שטענדיג; סיי ביי טאנ און סיי ביי נאכט.

א י צ י ק

און דו, מייטע.

מ י י ט ע

ענטפערט נישט. קוקט, אימצער זאל איהר ארויסהעלפען.

ח י ע נ ע

ווי לאנג בין איך נאך גאר א קינד געווען —

א י צ י ק

איזער מיינט, מומע, אז מייטע איז נאך איצטער אויך א קליין קינד?

ח י ע נ ע

וואס דען איז זי — נישט א קליין קינד?

ע ר ש ט ע ר ס ו ח ר

צו איציק'ן.

אבער דו ווייזט אויס, ביזט שוין גאר קיין קליין קינד נישט.

עס רופט ארויס א צופרידענעם געלעכטער ביים עולם.

ד ע ר י ו נ ג

טראגט אריין צוויי פירלען, א פלייט און א קלארנעט.

איצטער וועלען מיר אליין אויפשפילען.

ע ר ש ט ע ר ס ו ח ר

און טאנצען ביז אין טאג אריין.

צ ו ו י י ט ע ר ס ו ח ר

און מארגען איז נאך אויך א טאג.

ד ר י ט ע ר

ביז שבת וועלען מיר הוליען.

ב ע נ ד ע ט

שוין א ביסל פון וויין דערווארעמט.

איזער, רב אידען, פערנעסט אן אייערע ירידים; מען וועט דארט אויף

אייד ווארטען.

א מ ח ו ת ז

ווער וועט זיי שוין לאזען פאהרען.

א י י ז י ק

ווי פון הימעל אראבגעפאלען.

ע ר ש ט ע ר ס ו ח ר

נו, ברודער, אויפגעשפיעלט זאל ווערען א פרעהליכס!

מען שפילט א פרעהליכעס. די איבעריגע סוחרים פאטשען סיט די הענט

צום טאקט. אין שטוב איז ענג, דער עולם וואס טאנצט נישט קלייבט זיך.
ארויף אויף די מיטען און בענק.

ש ט י מ ע ז

— די מחותנים זאלען איצטער טאנצען.
— בעווייז, נאָר בענדעט, וואָס דו קענסט.
— און איהר, ר' אייזיק, וועט זיך נאָך אויף דערמאנען.
— די מחותנים, די מחותנים!
— אַט אזוי, מאכט אַ ווארע!
— מיט די פלעשלאך אין די הענט — הא-חא-חא — ביידע מיט
די פלעשלאך אין די הענט.
אייזיק און בענדעט, מיט פלעשלאך אין די הענט, לאזען זיך ארויס טאנצען.

ב ע נ ד ע ט

לעבעדיגער, לעבעדיגער! אייזיק, דו שטעהסט צו; לעבעדיגער!
אַ ש ט י מ ע פ ו ז ע ו ל ם
איצטער אלע אין קאראָד און חתן-כלה אין מיטען!
דאָס שפילען דויערט. דער עולם נעהמט זיך האנט ביי האנט, טאנצען אין
קאראָד און אין דעם רעדעל טאנצען חתן-כלה פאר זיך בעזונדער, האלטען פאר
די ברענען פון א ווייס טיכעל.

ל י ו ב ו ש

ווינקט צו איציק'ן, וואָס שטעהט פון ווייטען, ער זאל קומען טאנצען.

א י צ י ק

שרייט אויס.

מאכט אַ ווארע! די כלל וועט טאנצען!

מען מאכט אַ ווארע. דאָס שפילען דויערט.

מ י י ט ע

שטום, אַהן ווערטער לאָזט זי זיך ארויס טאנצען; ווי א ווירבעל-ווינט
טראַגט זי זיך; נאָכדעם לאָזט זיך איציק ארויס. ער ווינקט צו צוויי יונגען,
וועלכע פאלגען איהם און טאנצען אין קאראָד אליין פאר זיך בעזונדער אזוי,
אז די ערד ציטערט אונטער זיי.

א ש ט י מ ע

די מאמע! די מאמע! חיענע, וואָס שווייגט איהר?

ח י ע נ ע

ווערט אויך אין דעם טאָנץ אריינגעשלעפּט.

ש א כ נ ע

הויבט זיך אויף פון זיין אַרט, שכור'לעך, שטעלט אויפ'ן קאפ א פלעשעך

און קלייבט זיך ארויס צו די טענצער.

א י י ז י ק

שא—שא, שטייל זאָל עס זיין — דער זיידע וועט טאָנצען!

דאָס שפילען און טאָנצען רייסט זיך איבער.

ע ר ש ט ע פ ר ו י

בעווייזט, רב שאכנע, אזוי א טענצעל, די אינגערע זאָלען זיך פער-
שעמען!

ש א כ נ ע

ביי מיינע אייניקלעך וועל איך עס מאכען א האַפקעלע מיט א פלע-
שעלע אויפ'ן קאָפ און דאָס פלעשעלע זאָל כען פול אָנגיסען.

א סוחר דערלאנגט איהם א פול פלעשעל וויין. ער הייבט אָ צו זינגען

עפעס א ניגון און טאָנצט נאך דעם ניגון. דער ניגון איז בעקאנט די סוחרים

און זיי כאפען איהם באַלד אונטער אויף זייערע אינסטרומענטען און שפילען

איהם נאָך. דער אלטער וואקעלט זיך פון די פיס, דאָס פלעשעל פאלט אראב

פון קאָפ אויף דר'ערד און צוברעכט זיך, עס רייסט זיך ביי'ם עולם ארויס א

שרעקגעשריי. דאָס שפילען הערט אויף. שאכנע אליין שטעהט ווי פערוואני

דערט, פערלירט זיך.

ע ר ש ט ע פ ר ו י

אלט איז נישט יונג.

א צ ו ו י י ט ע

מען האָט עס נישט בעדארפט.

ח י ע נ ע

מוילא, זאָל עס זיין א כפרה פאר אלע זינד.

קלייבט אויף די גלאָז.

בענדעט

דאנה נישט, טאטע, ס'וועט אלץ גוט זיין.

ער זעצט שאכען צוריק אויף זיין ארט.

אייזיק

זאָל מען זיך איצטער נעהמען פאר די דרשה-געשאנק.

בענדעט

זאָל זיין דרשה-געשאנק. וואס איז דאָס אזוי אומעטיג געווארען?
 נו, אַ פלעשעל וויין איז צובראָכען געוואָרען, זענען אנדערע פלע-
 שער וויין פארהאנען. עס וועט נישט פעהלען... גיסט זיך אָן, אירען,
 מחותנים, לחיים... לחיים... נישט אומעטיג! אָט אזוי! לחיים!

די סוחרים

סוד'ען זיך עפעס. איינער פון זיי נעהט ארויס.

בענדעט

רופט אויס.

ביידע מחותנים וועלען פאר זייערע קינדער אויסבויען א קרעטשמע
 ביי'ם גרויסען טראקט...

א מחותן

אָט דאָס איז א דרשה-געשאנק! אָט אזוי פערשטעה איך.

אייזיק

איך בין מסכים. דערפאר, בענדעט, האָב איך דיר ליעב.

חיענע

ברענגט אריין פון צווייטען צימער א פאר מעשענע לייכטער אויסגעשייערט.
 און איך גיב צוויי פון מיינע לייכטער. וועסטו האָבען, מיין קינד,
 אין וואָס ליכט צו בענטשען. און אָט די דאָזיגע אוירינגלאד גיט
 אויף די מאַמע אָב פאר איהר קינד.

זי טהוט אויס פון איהרע אויערען די אוירינגלאד און טהוט זיי אן
 מייטען.

ערשטער סוחר

איך פיהר פאר מיין טאכטער א גאָלדענע קייט מיט א בראש, איך
 וועל פאר איהר אנ'אנדער קייט קויפען, און די דאָזיגע וועל איך

דרשה-נעשאנק געבען.

בעקומט פון קעשענע פארוויכעלט א נילדערנע קייט און א בראש, נעהט צו דער כלה.

איך וועל עס איהר אליין, ווי מיין אייגען קינד, אויפ'ן האלז אַנטהאַן.

ש ט י מ ע ז

— אַך, ווי שען! דאָס איז גאָר נישט צו גלויבען.

— גאָר נישט אבצושאצן.

— אמת גאָלד.

— ווער האָט עס אזעלכעס אין די אויגען אַנגעזעהן?

— אפילו אין חלום נישט געזעהן.

צ ו ו י י ט ע ר ס ו ח ר

בעקומט פון זיין בוזים-קעשענע פעריל, געהט צו דער כלה.

גאָט וועט מיר שוין צושיקען סוחרים, און זיי וועלען מיר פאר די

פעריל אויך בעצאָהלען. זאָל עס איהר די מאמע אַנטהאַן.

ח י ע נ ע

נאנץ אונגעשיקט טהוט אַן די פעריל דער כלה.

מיין באַבע, זאָל זיין אין גן-עדן, האָט אויך קיין פעריל נישט נע-

טראגען.

א מ י י ד ע ל

וואָס שווייגסטו, מייטעלע? ווי גאָר נישט מיט איהר וואָלט עס נע-

שעהן.

צ ו ו י י ט ע

ס'איז עפעס גוט א כלה צו זיין, מייטעלע?

א מ ח ו ת נ ת' ט ע

רופט אַב אַן א זייט א צווייטע.

הערסט, פעשע, מיר געפעלט עפעס נישט די נאנצע חתונה דאָ.

צ ו ו י י ט ע

מיינסט די סוחרים?

ע ר ש ט ע

עפעס זיינען זיי מיר צו פיעל געראטען אייגער אין דעם אנדערען.

צווייטע

כ'האָב עס מורא פון מיין מויל ארויסצורעדען — זיי האָבען דאך
היינט די פוסטע קרעטשמע צעווארפען. אפשר זאל מען חיענען
אברופען אן א זייט און זאגען?

ערשטע

נעהמען און פערשטערען די שמחה — כ'ווייס, ווי טהוט מען עס?
עס קומט אריין דער סוחר, וואס איז געווען ארויסגעגאנגען, און טראנט
מיט זיך פעקלעך סחורה. עס ווערט צווישען עולם א גערודער. די צוויי מחותנת'
טעם קערען זיך צו זייערע פלעצער, קוקען פון ווייטענס און סור'ן זיך. ער לעגט
די סחורית אויס אויפ'ן טיש נעבען חתוכלה. דער עולם און חתוכלה גאנץ
פערווירט. ער פאקט אויס די סחורות.

שטימען

— איהר זעהט אביסעל לייזענט! ווי זייד.

— אמת'ע וועב.

— ס'וועט דערפון זיין צעהן העמטער ווי די בעכער.

— אפשר מעהר ווי צעהן.

ערשטע פרוי

מען קען דערפון טישטוכער מאכען.

שטימען

— זעהט גאָר זייד!

— מאמעלאך! וואס פאר א קלייד עס וועט דערפון זיין.

— גאָלדענע פארבען!

— זילבערנע קווייטען.

— פאר דער מלכה אליין.

— ווי נעהט מען עס גאָר?

— ווי שניידט מען עס גאָר?

— און די טוד — טערקישע זייד!

— פרוכת-זייד.

— זעהט גאָר, ווי עס קלעפט זיך צום האנט.

— זעהט גאָר די פארצעליי!

— זעהט נאָר די קוויטען!

א סוחר

דאָס איז אלץ פון דאָס בעסטע, פון דאָס טייערסטע. זאָל מען וויר-
סען, וואָס פאר א סוחרים עס זענען דאָ א מאָל דורכגעפאהרען.

צווייטער סוחר

זאָל מען געדענקען, אז דאָ זענען א מאָל סוחרים אויף א יריד דורכ-
דורכגעפאהרען און האָבען דרשהגעשאנק געגעבען.
ער פאקט אויס די כוסות.

שטימען

— ס'ארא כוסות!

— קריסטאל!

— „פסח“ אָנגעשריבען.

— גאָלדענע ראנדען.

— גאָר אנ'עברה צו ניצען.

— ווי טרינקט מען גאָר אין אזעלכעס?

— ס'איז גאָר קיין וויין נישטאָ פאר אזעלכע כלים.

די אלע מתנות ווערען אין א גאנצען הויפען אויסגעלעגט אויפ'ן טיש.

דער טיש ווערט פול מיט זיי.

א סוחר

און צו דעם אלעמען גיב איך נאָך א פינף-און-צוואנציגער.

צווייטער

און איך גיב א פופציגער במזומנים.

בענדעט

גאנץ געריהרט צו די סוחרים.

מיינע לייעבע אירען, איהר בלייבט דאָ ביי מיר ביז איבער שבת,
מען וועט הוליען און טאנצען ביז איבער שבת. איין טאָכטער האָב
איך; הוליען און טאנצען ביז איבער שבת, וואָס זאָגט איהר, רב
אירען?

די סוחרים לאכען צופרידען.

א י צ י ק

וואס איז די גאנצע צייט געשטאנען ביי א פענסטער און א זייט און האט זיך אין דעם אלעמען, וואס ס'איז פארגעקומען, נישט בעטייליגט, צום עולם. נו גענוג שוין מיט די דרשה'געשאנק. זאלען די אידען ווידער שפיר לען און טאנצען.

ב ע נ ד ע ט

טאנצען און שפילען! שפילען און טאנצען. אמת, אייזיק? איך וועל מיט די געסט אליין טאנצען.

א י י ז י ק

די סוחרים וועלען טאנצען מיט חתן-כלה. מאכט א ווארע.

ב ע נ ד ע ט

יע, די סוחרים וועלען טאנצען מיט חתן-כלה.

ע ר ש ט ע ר ס ו ח ר

מיר וועלען שפילען און טאנצען.

צ ו ו י י ט ע ר

אלע וועלען מיר טאנצען. גרייט זיך צו.

ד ר י ט ע ר

נעהמט זיך ביי די הענט אין קארטאָר!

פ י ע ר ט ע ר

איין רעדעל זאל אין דעם אנדערען טאנצען! אין קארטאָר!

פיער פון די סוחרים הויבען אן צו שפילען און נאך דעם טאקט פון דער סוויק לאזען זיי זיך אליין אין א אידיש טענצעל. נאך זיי לאזט זיך אוועק דער גאנצער עולם. דאס טאנצען ווערט אלץ שטארקער און שטארקער, אבער דער ביי גאנץ שטיל, ווי פון א כשוף ארומגעכאפט. עס הערט זיך נאר דאס שפילען און א שטילער ריטמישער טאקט פון די טענצער, וועלכע מאכען די גאנצע שטוב פול. הענט מיט הענט שליסען זיך אלץ פעסטער און פעסטער. און קיינער פערקט ניש, ווי א י צ י ק און מ י י ט ע טאנצען שוין ביידע צוואמען און אזוי טאנצענדיג דערנעהנמערען זיי זיך צום מיר, דורך וועלכע ביידע פערשווינדען אין דער פינסטערער נאכט.

א פרוי

שרייט אויס.

די כלה וואו איז ? !

מיט איין מאל שטעלט זיך אלץ איז שטוב אב. איין אויגענבלים איז אלץ

פערשטיינערט ; קוקט פערנווירט.

בענדעט

כאפט זיך דער ערשטער, וואס דא איז נעשעהן. שרייט אויס.

הא-הא !

לאזט זיך לויפען צום טיר.

דרימער אקט

א טיעף־בלויע נאכט. פון דער נאכט ארויס בלייבט זיך א זאמדיי
גער וועג. רעכטס, ביים זייט וועג, ליגט געהילץ פון א צעוואר
פענעם בנין. ניט ווייט פון געהילץ ברענט א פייערל. דער פייער
האלט ביים דערברענען, נאר פון צייט צו צייט צופלאקערט ער זיך
אין אויף איין אויגענבליק בעווייזט זיך די גענענד דייטליכער און
איז דער טיעף בעווייזען זיך פערדער מיט תבואות בעלאדענע. וואו
ניט וואו שווארצען זיך בויסער.

עס דערהערען זיך פון ווייטען קולות פון מענשען אין די פערדער,
ווי איינער זאל דעם אנדערען רופען. די קולות ווערען געהענטער.

א פ ר ו י ע ן - ש ט י מ ע

געה נישט אהין. זעהסט דאך, אז קיינער איז נישטא.

א מ ע נ ע ר - ש ט י מ ע

איך האב קיין מורא נישט, כ'האב עפויס גרעסערעס אויף מיין לעבען
געעזען. שרייט. איז אימיצער דאָרט פארהאן?

פ ר ו י ע ן - ש ט י מ ע

א פייער האָט אימיצער אנגעלעגט. געה נישט, געה נישט.

א מ ח ו ת ן

קומט אז.

אימיצער האָט דאָ א פייער אנגעלעגט, זעהט אויס, נישט לאנג דאָ
א פוהר געשטאנען. קום אהער, האב קיין מורא נישט.

פ ר ו י ע ן - ש ט י מ ע

שא, שא, מיר דאכט זיך נאך, אימיצער געהט. בעגרעט'ס קול הער
איך.

מ ח ו ת ן

רוף איהם אהער. ס'איז נישט רעכט, ער זאל אליין אומגעהן.

פ ר ו י

ער איז נישט אליין. אָט הער זיך איין.

מ ח ו ת ז

בענדעט! בענ—דעט!

א מ ע נ ע ר - ש ט י מ ע

פון ווייטען.

ווער איז דאָרטען?

מ ח ו ת ז

קומט אַז.

זעהסט, א פייער ליגט דאָ. ווער איז דאָרט, דיין ווייב?

ע ר ש ט ע ר מ ח ו ת ז

א נאכט — א נאכט, ס'איז מיר שוין דאָס ביסעל משקה דורכ'ן מינדסטען פינגער ארויס.

צ ו ו י י ט ע ר מ ח ו ת ז

מען האָט בעדארפט בענדעט'ן מיט געוואלד אין שטוב אריינגעהמען.

ע ר ש ט ע ר

מיר דאכט, אז איך האָב זיין קול גאָר נישט לאנג געהערט —

פ ר ו י ע ז - ש ט י מ ע

יא, איך האָב געהערט. שווייגט, שווייגט.

ע ר ש ט ע ר

בענדעט, חיענע! רופען זיך נישט אָב. ערגעץ געשפאנטע פערד גע-

שטאנען און געווארט אויף זיי. און האָבען זיך באלד אָבגעטראגען.

צ ו ו י י ט ע ר

מיט די סוחרים אינאיינעם.

ע ר ש ט ע ר

אנ'אנגעשמעלטע מעשה געווען. בענדעט! בענדעט!

צ ו ו י י ט ע ר

מען בעדארף פערלעשען דאָס פייער. זוכט אויף דער ערד. אָט, זעהסט,

מיט א פאָר פערד איז מען דאָ געווען. זייערע בריקעס געווען. איך

דערקען דעם סליאד. מיט משאות געפאָהרען.

ע ר ש ט ע ר

לאָמיר זיך לאָזען נאָכ'ן סליאד.

פ ר ו י ע ז - ש ט י מ ע

טהוט עם נישט, טהוט עם נישט.

ע ר ש ט ע ר

טאָ לאַמיר אויפזוכען בענדעט'ן און אין שטוב איהם אריינברענגען.
ער וועט פון זיך די נשמה ארויסטרייבען.

פ ר ו י ע ז - ש ט י מ ע

דאָס בעסטע, דאָס בעסטע.

צ ו ו י י ט ע ר

ער האָט געמאכט דעם גרויסען לחיים, אפשר איז ער ערגעץ אין אַ
גראַבען אריינגעפאלען.

ע ר ש ט ע ר

אפשר איז ער גאר אין טיף אריינגעפאלען.

צ ו ו י י ט ע ר

אד, ווען איך כאפ אימיצען פון זיי. כ'וואָלט צום טויט דערשלאָגען.
ע ר ש ט ע ר

שא, שווייג, אימיצער פאַהרט. אפשר זענען עס די סוחרים.

צ ו ו י י ט ע ר

מען פאַהרט מיט'ן אנדערען וועג. לאַמיר זיי געהן איבערנעהמען.

ע ר ש ט ע ר

איך וועל נאָר א שטעקען אויסזוכען.

פ ר ו י ע ז - ש ט י מ ע

קומט שוין, קומט שוין פון דאָרטען.

צ ו ו י י ט ע ר

מען פאַהרט דאָרט, הערסט, די פערר כראַפען.

ער כאַפט א שטיק האַלץ און לאַזט זיך לויפען.

ע ר ש ט ע ר

ווארט אויף מיר.

ער כאַפט אויך עפעס פון דער ערד, פֿערשווינדט.

פ ר ו י ע ז - ש ט י מ ע

וואוהין לויפט איהר ? מען זאל אייך, חלילה, נישט הרג'ענען. בעסער

קומט אהער — איך הער ווידער בענדעטס קול אויף דעם אנדערען זייט. מיר דאכט, ער שרייט „ראטעוועט“!
 די לעצטע ווערמער איהרע איז שוין שווער צו פערשטעהן. קענטיג, זי איז אנטלאָפֿען.

עס דערהערען זיך שנעלע טריט פון צווישען די תבואות.

א י צ י ק

קומט אָן. ער פיהרט פאר'ן האַנט מיימען.

א י צ י ק

אומזיסט דיין לויפען. וואָס ס'האַט בעדארפט, איז געשעהן.

מ י י ט ע

פערלעש דעם פייער.

א י צ י ק

אויב א חתונה — זאָל זיין א חתונה. און מיט מיר זאָלסטו קיין צו-
 להכעיס'ען נישט שפילען. אָט אזוי — דאָ וועלען מיר זיצען און
 זאָלען זיי זייערע קעפ זיך פערדרעהען. האָב קיין מורא נישט. דער
 טייוועל וועט זיי קיינעם נישט נעהמען. פיין, פיין. אימיצער האָט
 פאר אונז א פייער אנגעלעגט. פוהרען, ווייזט אויס, זענען דאָך אויך
 געווען — — — נו, וואָס שווייגסטו? זאָל אהער קומען לייבוש, וועל
 איך איהם אויפ'ן פייער ארויפוארפען ווי דעם...

מ י י ט ע

לאַכט גערוועזן.

א י צ י ק

עס געפעלט דיר ניט? איך וועל נאָך קלעזמער אהער ברענגען.

מ י י ט ע

וואָס וועט איצטער זיין?

א י צ י ק

וואָס וועט איצטער זיין? עס וועט באלד אהער קומען דער טאטע
 מיט מענשען.

מ י י ט ע

מיינסט עס אויף אנ'אמת?

א י צ י ק

און מיר וועלען זיך מיט דיין טאטען אין א געשלעג אריינלאזען.

מ י י ט ע

איך וועל עס נישט דערלאזען.

א י צ י ק

און דיין לייבוש'ן וועלען מיר דעם רוקען איבערברעכען.

מ י י ט ע

וואס רעדסטו?

א י צ י ק

דו מיינסט, אז אזוי טרוקען וועט עס דיר אָבנעהן? מיינסט, אז אזוי גרינג וועט עס דיר אנקומען מיט איציק'ן א שפּיל צו פערפיהרען?

מ י י ט ע

אָט אזוי, ווי דו זעהסט, קער איך זיך צוריק א היים.

א י צ י ק

דו וועסט קיינעם איצטער אין דער היים נישט געפינען, זיי האָבען זיך אלע אוועקגעלאזט איבער די פּעלדער אונז זוכען... וואָס שווייגסטו?

מ י י ט ע

איך געה אהיים.

א י צ י ק

געה דיר, אויב דו ווילסט, דו געהערסט נישט דיין טאטען, נישט לויב בען. וועסט שוין דעם געניק דיינעם צוברעכען און צו מיר וועסט אנטלויפּען. וואו דו זאָלסט נישט זיין, וועלען דיר שוין שרים צו מיר ברענגען צו טראגען. אין דער גרעסטער זאווערונגע וועלען זיי דיר ברענגען.

מ י י ט ע

איך קען דיר בעווייזען, אז דו ביזט ביי מיר נאָר קיין גרויסער יחסן נישט. איך האָב דיר פיינט. איך האָב דיר שטענדיג פיינט גע- האט. איך האָב פאר מין טאטען נאָר מורא געהאט.

א י צ י ק

איך פרעג נישט ביי דיר, צי דו האסט מיך ליעב, אדער דו האסט מיך פיינט.

מ י ט ע

לייבוש איז בעסער פון דיר. לייבוש קען נאר נישט אזוי גראב רעדען. ווי דו רעדסט מיט מיר. לייבוש האט מיך נאך אפילו קיין מאל קיין קוש נישט געגעבען, און דו... דו לאכסט... דו ביזט א גראבער יונג. דו ביזט א פערד-הענדלער, און דו בעגעהסט זיך מיט מענשען ווי מיט פערד. איך האב עס שוין א סך מאל געזעהן. ווען דו וועסט מיך וועלען ליעב האבען, וועסטו מיך יעמאלט מיט א בייטש שלאגען. וויפיעל מאל האסטו מיר שוין מיט דער בייטש דערלאנגט?

א י צ י ק

א שאד, וואס איך האב איצטער אויף נישט מיין בייטש. איך וואלט דיר בעווויזען, ווי איך האב דיר ליעב. וויינסט? שטעל זיך ביים פייער. זאלען דינע טרערען אויפ'ן פייער פאלען, וועסט זעהן — דערפון וועלען מכשפות מיט בעזימער אין די הענט ארויסשפרינגען.

מ י ט ע

איך וויין נישט. די מאמע מוז איצטער וויינען; רייסט זיך די האר פון קאפ.

א י צ י ק

דיין טאטען האט זיך געוואלט א חתונה אבשפילען אהן זיין אלטען שותף. און ווען איך האב אפילו ביי איהם פון שטאל די פערד יא ארויסגענומען — טא וואס האט איינס צום אנדערען? איציק, זאגט מען צו מיר, גיב אב צוריק די פערד. זיי א גוטער ברודער. און איך וואלט איהם אין זיין נארישער צורה אנגעשפיגען... און דו, אויב דו האלטסט אזוי מיט איהם, קענסטו זיך געהן א היים. לייב בוש ווארט אויף דיר. ער איז א גוטער. ער וועט דיר קיין ביז ווארט נישט זאגען. געה, לייבוש ווארט אויף דיר. וואס שווייגסטו? ער נעמט זי ארום, זאג מיר, וואס שווייגסטו? פונקט ווי דו וואלטסט זיך מיט'ן טייוועל אנגערעדט עפעס א קונץ צו בעווויזען. ווי דו

אויגען דיינע בלישטשען פונקט ווי ביי א קאץ. ווילסט מיר אפשר
א בים טהאן? נא ביים. נא דיר מיין האנט — ביים! און איר וועל
דיר דעם קאפ אראברעהען... פאר וואס האסטו איינגעווייליגט, דין
טאטע זאל דיר פעהאנדלען צו אייזיק'ן?

מ י י ט ע

לאז מיר אב די הענט.

א י צ י ק

פאר וואס האסטו צו די תנאים געשוויגען?

מ י י ט ע

לאז מיר אב די הענט.

א י צ י ק

פאר וואס ביזטו אזוי מיט'ן גוטען ווילען צו דער חופה געגאנגען.

מ י י ט ע

מיט'ן גוטען ווילען בין איר געגאנגען?

א י צ י ק

געוויס.

מ י י ט ע

שווער זיד.

א י צ י ק

שלידערט זי אב פון זיד.

אט האסטו דיר מיין שבועה!

מ י י ט ע

ניין, שווער זיד, צי איר בין מיט'ן גוטען ווילען צו דער חופה גע-

גאנגען.

א י צ י ק

געהט צו איהר.

איר וועל פון דיר אט די דאזיגע קליידער אראברייסען און אין פייר

ער אריינלארפען.

ער וויל עס טהאן.

מ י י ט ע

איך וועל דיר די הענט צובייסען. איך וועל דיר די אויגען אויסדראד
פען... איך האב ליעב לייבוש'ן. דיר האב איך פיינט ווי א שפין.
איך האב געוואלט מיט איהם חתונה האבען.

א י צ י ק

שווער זיך!

מ י י ט ע

איך זאל זיך נאך פאר דיר שווערען?

א י צ י ק

שווער זיך!

מ י י ט ע

אונערווארטעט רייסט זי פון זיך א טייל פון איהרע קליידער אראב און

ווארפט זיך איהם פלינק אין די ערעםס אריין.

אט האסטו מיין שבועה!

א י צ י ק

וואס טהוסטו, מייטע?

מ י י ט ע

איך וועל פון זיך אלץ אראברייסען און זאלען מיט מיר אלע „נישט
גוטע“ הוליען... טוליעט זיך צו איהם, ציטערט. זאג מיר, וואס ווילסט
טו פון מיר? וואס האב איך דיר געטהאן?

א י צ י ק

איך האב דיר ליעב.

מ י י ט ע

ניין, נישט דו האסט מיר ליעב. דו אליין קענסט גאר נישט ליעב הא-
בען אזוי שטארק, דו אליין קענסט גאר נישט אזוי מיין חיות צוריי-
סען. ווי טויזענד איציקס וואלטען זיך אינאיינעם גענומען און אלע
וואלטען מיר ליעב געהאט. און אלע וואלטען מיר געקושט. און אלע
וואלטען פון מיר שטיקער געריסען... דאס איז נישט אומזיסט, אי-
ציק... זעה וואו מיר זיצען. אפשר איז די פוסטע קרעטשמע אין דעם
אלעמען שולדיג? זעה וואו מיר זיצען... אפשר זענען עס גאר קיין

מענשען נישט געווען אויף דער חתונה? ... איך האב מורא, איציק,
 איך האב מורא... עס קלאפט מיר א צאהן אין א צאהן... דאס ביזטו,
 איציק? אפשר ביזטו עס גאר נישט איציק... אפשר... זאג מיר,
 פארוואס האסטו מיר געבראכט אהער, אויף דעם ארט, וואו כ'וועל
 כעדארפען מין גאנצען לעבען פוילען? ... דאס ביזטו. קושט איהם.
 דאס זענען דינע אויגען, דיין פנים, דינע הענט... אט אזוי דריק
 מיר פעסטער צו זיך, איך וויל דערקענען דינע הענט, אט אזוי...
 ניין, דו קענסט דאך מיר פעסטער ארומנעהמען, האסט דאך שטענדיג
 אזעלכע שטארקע הענט געהאט... איציק, האב רחמנות אויף מיר...
 פיהר מיר צוריק אהיים...

א י צ י ק

בעפרייט זי.

דיך איז קאלט. כ'וועל דיר צודעקען. וואס ציטערסטו אזוי? קום
 זעץ זיך נעהנטער צום פייער.

מ י ט ע

פאר וואס האסטו מיר אהער געבראכט?

א י צ י ק

ווייל אהער וועט אונז קיינער נישט קומען זוכען.

מ י ט ע

ווער זענען געווען די מענשען, וואס זענען דא דורכגעלאפען?

א י צ י ק

דורכפאהרער האבען זיך דא אבגעשטעלט, די פערד צו פאשען.

מ י ט ע

און מעהר גאר נישט?

א י צ י ק

וואס דען האסטו געמיינט?

מ י ט ע

זהסט, ווי עס קנאקען די העלצלאלד אויפ'ן פייער?

א י צ י ק

יעדער פייער איז אזוי.

מ י י ט ע

פייערדיגע שלאנגעזן דרעהעזן זיך ארום אין פייער.

א י צ י ק

יעדער פייער איז אזוי.

מ י י ט ע

איחר קאפ אויף זיין ברוסט.

דו האסט מיך לייעב, איך ווייס עס. דו קענסט אהן מיר נישט לער
בעזן, איך ווייס עס... איך בין זעהר א שלעכטע. איך שווייג שטענדיג,
ווען מען פרעגט ביי מיר; אדער איך זאגן עפעס אנדערש. איך שווייג
ווי א קאץ און פערקלער שלעכטע זאכען. א, וואס פאר א שלעכט
טע זאכען איך פערקלעהר.

א י צ י ק

איך קען דיר גוט. איך וועל דיר נאך דיינע קעצעשע נעגעל אויס-
רייסען מיט די פלייש אינאיינעם.

מ י י ט ע

פאר איין מענשען אין דער וועלט האב איך מורא — דאס איז מיין
טאטע. אויף דער מאמען האב איך רחמנות... און דו, מיין נישט,
אז איך האב פאר דיר אויך מורא... זאג, וואס וועט איצטער זיין?

א י צ י ק

דו וועסט זיין מיינע.

מ י י ט ע

ניין, איך וועל דיינע קיינמאל נישט זיין.

א י צ י ק

דו ווילסט נישט?

מ י י ט ע

ניין, איך וועל דיינע נישט זיין. איך וויל זיין אימיצענס אנדערש,
נאך דו זאלסט מיך יעדעס מאל דורכ'ן פענסטער ארויס'גנב'ענען,
אט אזוי ווי דו גנב'עסט ארויס א פערד פון א שטאל?

א י צ י ק

און מיינע זיין ווילסטו נישט?

מ י י ט ע

איד וויל זיין ווייט פון דיר, אז דו זאלסט אליין נישט קענען אויס-
געפינען, וואוהין איד בין אהינגעקומען. דו וועסט ארומגעהן ווי א
משוגענער גאנצענע טעג און גאנצענע נעכט, נישט עסען און נישט
טרינקען. וועסט די בעסטע פערד איינשפאנען און יאגען זיך דורך
וואלד זומער און דורך פערשנייטע פעלדער ווינטער; ביז צום טויט
וועסטו די פערד פערלאגען; מיט א שוים וועלען זיי זיין צוגעדעקט
— און אז דו וועסט מיך שוין אמאל יא אויסגעפינען — וועסטו
מיך, ווי איצטער, האלטען א געבונדענע ביי'ם פייער און טהאן מיט
מיר, וואס דו וועסט אליין וועלען.

א י צ י ק

איד האב דיר איצטער אויך נישט געבונדען.

מ י י ט ע

האסט מיט „נישט גוטע“ אָבערמאכט, אז זיי זאלען מיך היינט ביי-
נאכט ארומשלעפען איבער די פעלדער. קושט איהם, וויינט, איר
ציק, היינט ביינאכט איז דאך ביי מיר חופה געווען. איד בין דאך
היינט אונטער דער חופה געשטאנען. אזוי פיעל מתנות האט מען
מיר אנגעגעבען. וואס האסטו פון מיר געוואלט?

א י צ י ק

זאג דו מיר, וואס ווילסטו פון מיר?

מ י י ט ע

איד וויל, אז דו זאלסט וויינען, ווי איד איצטער.

א י צ י ק

שיסט אויס מיט אַ געלעכטער.

מ י י ט ע

לאך נישט אזוי הויד, מען וועט דערהערען, אז מיר זענען דא.

א י צ י ק

זאלען זיי הערען. שפעטער אָדער פריהער זאלען זיי וויסען.
שרייט קומט אהער! קומט אהער, דא זענען מיר!

מ י י ט ע

שווייג, כ'וועל דיר דאס מויל פערשטאפען.

א י צ י ק

קומט אהער, קומט אהער!

מ י י ט ע

איד וויל נישט.

א י צ י ק

קומט אהער! קומט אהער!

מ י י ט ע

איד האב דיר פיינט, ווי דעם ערגסטען.

א י צ י ק

דא איז מייטע — בענדעט, קום אהער!

מ י י ט ע

רייסט זיך די האר פון קאפ פאר בעס.

דו וועסט עס נישט טהאן.

א י צ י ק

איד וועל עס יא טהאן. איד וויל קיין זאך נישט בעהאלטען. איין

מאָל פאר אלע מאָל. זאָל זיין קלאָר פאר אלעמען. איד האָב דיר

נישט גע'גנב'עט און כ'האָב זיך נישט וואס צו בעהאלטען מיט דיר.

מ י י ט ע

פאָלט איהם צו די פיס.

טהו עס נישט, איציק. איד וועל די נאכט נישט אריבערטראגען.

וואָס האָסטו געוואָלט פון מיר האָבען? איד וועל דיינע קיינמאָל

נישט זיין. קיינמאָל נישט. —א, מיר איז קאלט, איד וועל היינטיג

גע נאכט נישט איבערלעבען... האָסט בעדארפט קומען מיט א האק

און מיר צופלעמען דעם קאָפּ, אבער נישט טהאן דאָס, וואָס דו האָסט

היינט מיט מיר און מיט אונז אלעמען געטהאָן. איד האָב דעם גאנץ

צען אבענד געטראכט, אפשר וועסטו נישט קומען; טאָמער וועסטו

נישט קומען.

א י צ י ק

און איך בין געקומען. און איך וועל דיר דיינע נעגעל אויסרייסען.

מ י ט ע

פאר וואס קומט עס מיר ?

א י צ י ק

איך וועל דיר דיינע אויגען, דיינע ביזע, ארויסרייסען, דאס לייב צופאסעווען און דערנאך וועל איך איבער דיר וויינען און דיין לייב קושען. ער ארעמט זי אום, קושט זי ליידענשאפטליך. דו ווילסט מיך פייניגען : דו ווילסט, איך זאל מיר מיין קאפ צוברעכען ; מיין הארץ צוטרעטען. וואס ווילסטו פון מיר ? עס הערען זיך טרערען אין זיינע ווערטער. איך וועל אהן דיר משוגע ווערען. דו וועסט מיך משוגע מאכען. איך וועל אנ'אבגעריסענער אומלויפען איבער די פעלדער, ווי א משוגע'נער הונט, און אלע וועלען אין מיר שטיינער ווארפען : אלע וועלען אויף מיר דרענגענער ווארפען. וואס ווילסטו פון מיר ? אלץ וועל איך דיר געבען. זאל איך דיר דיינע הענט קושען ? ער קושט איהרע הענט. אט האסטו דיר ; זאל איך דיר דיינע אויגען קרשען ? ... אט האסטו דיר. נא דיר מיין הארץ, צורייס עס און טרינק מיין בלוט אויס. עס דאס פלייש אויף. צוטרעט עס מיט דיינע פיס. נא רייס מיט דיר די אויגען אויס און ווארף זיי אין פייער אריין... וואס נאך ווילסטו פון מיר ? ס'איז דיר וועניג — וועל איך נאך מיינע פיס מיר צוברעכען, אז איך זאל שטענדיג לינען פאר דיינע פיס און דו זאלסט מיך ווי א הונט אַבשטויסען פון זיך...

מ י ט ע

מיט דיר אינאיינעם וועל איך מיר מיינע פיס צוברעכען... א, איך וועל שוין פון אזא אומלויפען די פיס צוברעכען.

א י צ י ק

איך וועל דיין טאטען איבערבעטען, און זאל ער מיר דיר אָבגעבען.

מ י ט ע

מיט אונז ביידען איז היינט נישט פרעהליך.

א י צ י ק

איד וועל ליבוש'ן אויך איבערבעטען, ער זאל מיר מוחל זיין, וואָס
איד האָב דיר פון איהם צוגענומען פון אונטער דער חופה.

מ י י ט ע

כ'האב מורא.

א י צ י ק

איד וועל עס אלץ טהאן.

מ י י ט ע

צושראָקען

איד האָב מורא.

א י צ י ק

איד וועל מיט זיי אלעמען דורכקומען.

מ י י ט ע

איד האָב פאר אלצדינג מורא : פאר דיר, פאר'ן פייער, פאר די פעל-
דער... רוף אימיצען ; זאל מען קומען אהער... מיר דאכט, איד הער
אימיצענס קול אין די פעלדער, רוף, זאל מען אהער קומען. קומט
אהער !

א י צ י ק

שריי נישט.

מ י י ט ע

קומט אהער, איד בין דא !

א י צ י ק

זיי וועלען דיר א נאָקעטע געפינען, וועלען זיי דיר דיין לייב צושניי-
דען.

מ י י ט ע

זאלען זיי !... קומט אהער ! איד האָב מו—רא.

א י צ י ק

קעמפּט מיט איהר, זי זאל שווייגען, איהר געשריי ווערט אָבער
וואָס ווייטער אלץ שטאַרקער.

מ י י ט ע

נעהמט מיד פון דאנען צו! קומט אהער! קומט אהער!

א י צ י ק

ער לאזט זי אב.

מ י י ט ע

שמענט פון דערווייטען.

איד האב ריד פיינט. כ'בין מיט'ן גוטען ווילען צו דער חופה געגאנג

גען. כ'האב מיט'ן גוטען ווילען צוגעזאגט דעם טאטען, אז לייבוש

וועט מיין חתן זיין.

א י צ י ק

וויל געהן צו איהר.

מ י י ט ע

גופטיג.

נעה אוועק פון מיר!

עס הערען זיך קולות פון ווייטען.

א י צ י ק

מען געהט אהער! דער טאטע געהט. אלע געהען אהער. דער טאטע

פאהרט רייטענדיג אויף א פערד. געה, בעסער בעהאלט זיך אין די

קארענס, זיי זאלען ריד נישט כאפען.

מ י י ט ע

דו אנטלויף. איד האב קיין מורא נישט.

ב ע נ ד ע ט

זיין שטימע הערט זיך פון ווייטען.

ווער איז דאָרט?

מ י י ט ע

איד בין עס, טאטע; קום אהער!

א י צ י ק

אָט וועלען מיר באלד זעהן. קום אהער, בענדעט! דאָ איז דיין טאָכ

טער. טאנצט דאָ מיט'ן רוח אין דער פוסטער קרעטשמע!

בענדעט

קומט אן.

ווער איז דא?

מייטע

ווארפט זיך בענדעט'ן אויפ'ן האלד.

ראטעווע מיד, טאטעשי, ראטעווע מיד, איך האב מורא.

בענדעט

וואס איז דא געשעהן? גאט מיינ גאט, ווי קומט זי אהער?

ווייל איציק שטעהט אין שאטען, מערקט איהם בענדעט נישט צו-

ליעב דעם פיוער.

איציק

פון זיין פלאץ.

נו, בענדעט, וואס וועסטו איצטער זאגען?

בענדעט

ווער איז דארט? ווי קומט ער אהער?

מייטע

נעהם מיד צו פון דאנען, טאטעשי; איך קען אליין פון דאנען נישט
אוועקגעהן.

בענדעט

וואס איז דא געשעהן, ווי קומסטו אהער? דיינע קליידרע וואו זע-

נען? דיינע חתונה-קליידער? ! וואס טהוט ער דא? ! וואס טהוט ער

דא?

איציק

מיט'ן טייוועל האסטו געשפיעלט, בענדעט.

בענדעט

האסט אהער מיינ טאכטער פערפיהרט, איך וועל דיר דיינע אויגען

אויסרייסען!

ער לאזט זיך צו איציק'ן.

איציק

קאך זיך נאך נישט אזוי. האסט דאך אליין דיון קאפ פערלארען.

שעהנער מענש, דיר איז נישט אנגעשטאנען דער שידוך מיט איציק'ן.

בענדעט

זאג איהם, ער זאל שווייגען.

מייטע

טאטעשי, נעהם מיד צו פון ראנען.

בענדעט

ווי ער וואלט ערשט איצטער בעמערקען דעם פייער.

וואס איז עס פאר א פייער ?

איציק

דא ברענט דיין טאכטער ; דא ברענט דיין פערמענען ; דא ברענסטו

אליין, דו אלטער נאר !

מייטע

שווייג איהם נישט ! טאטעשי, טאטעשי, שווייג איהם נישט !

איציק

נו, בענדעט, קום אהער, דיין טאכטער הייסט עס דיר.

מייטע

שווייג איהם נישט, טאטעשי, ער איז אין דעם אלעמען שולדיג. ער

אליין, און מעהר קיינער נישט.

בענדעט

ווארפט זיך אויף איציק'ן. עס הייבט זיך אן צווישען זיי א

א ווילדער קאמפף. ביידע פאלען צו דער ערד, און דער שטומער

קאמפף דויערט.

מייטע

דערשטיק איהם, טאטע, ער איז אין אלץ שולדיג. דערשטיק איהם,

ווארף איהם אויפ'ן פייער ארויף ! ... אט אזוי, דערשטיק איהם.

עס קומען אן אייזיק, לויבש, חיענע און נאך מחותנים.

חיענע

אין שרעק.

מייטע, מייטע, גאט איז מיט דיר !

א י י ז י ק

ווער קיינעלעט זיך עס דארט אויף דער ערד?

ל י י ב ו ש

ווער האָט עס פון איהר די קליידער אראַבגענומען?

א י י ז י ק

ווער איז דאָרט? בענדעט! איציק... קומט אהער, לאַמיר זיי פונאנז-
דערייסען. וואָס איז דאָ? זיי וועלען זיך דערשטיקען. קומט אהער!
עס דויערט אַ שטילער אָנגעשטרענגטער קאמפף, ביז מען געהט
זיי ביידען פונאָדער.

ח י ע נ ע

וואָס איז? שמע ישראל! בענדעט וואָס איז?

א י י ז י ק

ווער האָט עס זיי דאָ ביידען צונויפגעבראכט?

איציק און בענדעט לאָזען זיך ווידער איינער צום אַנדערען, נאָר
מען האַלט זיי ביידען פֿעסט איינער פון אַנדערען דערווייטערט.

ל י י ב ו ש

צו בענדעט'ן.

מיט וועמען האָט איהר זיך פערבונדען? וואָס איז מיט אייך גע-
שעהן?

א י י ז י ק

איז גאָטעס ווילען, אָט דאָ, אויף דעם דאָזיגען אָרט, מיט איציק'ן,
מיט איהם — בענדעט, וואָס איז מיט דיר?

ח י ע נ ע

וויינט איבער מיינען.

מיין קינד, מיין גאלד, מיין ברייאַנט, רעד אויס א ווארט. ווער האָט
עס דיר נאקעט אין איין העמד געלאזען? ווער האָט עס מיין שמחה
פערשטערט?

א י י ז י ק

מיט פערדאכט.

לאַמיר אוועקגעהן פון דאנען, וואָס גיכער לאַמיר געהן.

א מ ח ו ת ז

ווי קומען זיי אהער אויף דעם אָרט ? ווער האָט דאָ דעם פייער אנ-
געלעגט ?

ב ע נ ד ע ט

אַטעמט שווער.

וואָס איז מיט מיר געשעהן ? וואו בין איך ? ... אייזיק, קום צו מיר...
מיט אונז איז נישט גוט... אייזיק... לאָזט זיך צו אייזיק'ן. אין שרעק.
לאָמיר פון דאנען אוועקגעהן. פיהר מיך, איך האָב קיין כח נישט.

ח י ע נ ע

מיין קינד, קום פון דאנען. קום מיט מיר.

ב ע נ ד ע ט

האַלט זיך אָן אייזיק'ן.

איך האָב גאָרנישט געוואוסט, וואו איך בין... מיט וועמען האָב איך
זיך עס געשלאָגען ? וועמען האָב איך עס געוואָלט דערשטיקען ?

א י י ז י ק

קום פון דאנען. ער פיהרט איהם. קום פון דאנען.

ח י ע נ ע

פיהרט מייטען.

מיין קינד ; מיין קינד...

זיי לאזען זיך אלע אוועקגעהן, נאָר עס קומט אויס, ווי זיי וואלטען עפעס
אין אַ נעץ אריינגעפאלען און קענען זיך פון איהם נישט ארויספלאַנטערן ; געהען
אוועק און בלייבען דאָ אויף דעם אייגענעם אָרט. אויסער איציק'ן, וואָס שטעהט
נעבען פייער גאנץ זיכער און רוהיג.

ב ע נ ד ע ט

וואו איז דער וועג פון דאנען ?

ל י י ב ו ש

דאָ, רעכטס קומט ; אַט איז דאָ די סטעזשקע.

ח י ע נ ע

לאָזט מיך נישט מיט מיין קינד אליין.

א י י ז י ק

דא ארום וועט מען דאך צום ווינטמיל אויסקומען.

ח י ע נ ע

גלייך געהט, גלייך! וועה איז מיר; ווינד איז מיר. זאל ווער אהער
קומען. אידען, קומט אהער, העלפט אונז!

ב ע נ ד ע ט

וואו איז ער? זאל ער ווייזען דעם וועג.

א י צ י ק

רידט זיך פון אַרט נישט.

א י י ז י ק

נעחמט זיך אן ביי די הענט; האלט זיך שטארק...

ביסלעכווייז פלענטערען זיי זיך אלע אוועק, ווערען פערשוואונדען. עס העי

רען זיך נאך זייערע שטימען. איינער שרייט: „רעכטס!“ דער אנדערער —
„לינקס!“ ביו עס ווערט אינגאנצען שטיל.

א י צ י ק

קוקט א לאנגע צייט אין דער ריכטונג, וואו זיי אלע זענען פערשוואונדען

געווארען. שפייט אויפ'ן פייער.

טפוי זאל עס ווערען!

דרעהט זיך האסטיג אויס און ווערט פערשוואונדען אין דער פינסטערניש.

1551 22

ביי בענדעט'ן. דאס אייגענע צימער ווי אין צווייטען אקט. פאר'נאכט. עס שלאגען זיך אין שטוב אריין די שטראהלען פון דער שקיעה.

מ י י ט ע

זיצט ביים פענסטער. טרויעריג. אנגעטהאן אין איהרע וואכעדיגע קליידער. די האר אין אונגערנונג. קוקט יעדע וויילע ארויס פון פענסטער, ווי זי זאל אויף אימיצען ווארטען. נעהט אין צווייטען צימער אריין, מוטלאז און פערקלערט.

ש א כ נ ע

בעווייזט זיך מיט דער פלייצע אין טיר, און דאס געזיכט צו דרויסען גע'ווענדעט. רופט.

ציפ, ציפ, ציפ! ציפ, ציפ, ציפ! ווילען אין שטוב נישט אריינגעהן... ציפ, ציפ, ציפ, הינדעלאך...

מ י י ט ע

קומט ארויס פון צווייטען צימער. טראגט איהרע מתנות, וואס זי האט אויף איהר חתונה פון די אנגעפאָהרענע סוחרים געקראנען: זיידען־שטאף, זיידע'נע טיכלעך, גאלדענע ציהרונג און פערקל, זי הייבט זיך אָן אויספוצען אין דעם, פרובט אויפ'ן קאפ א זיידען טיכלעך, מעסט איהר גאלדענע קייט אָן. מעסט די זייד, ווי עס וועט פאסען פאר א קלייד.

ש א כ נ ע

אין טיר.

'ציפ, ציפ, ציפ, הינדעלאך! אין שטוב אריין, הינדעלאך.

מ י י ט ע

וואָס בערארפט איהר האַבען די הינער אין שטוב?

ש א כ נ ע

אַבער נישט אריינצונאָרען זיי אין קאטור אריין. לעגען זיך ערנעץ אויפ'ן בויעם, אין די שטאלען. זאָלען זיי זיך צוגעוועהנען צום קאטור.

מ י י ט ע

די מאמע וועט שרייען.

ש א כ נ ע

זי וועט עס וועלען ליידען. דער קאפ איז איהר, נעבעך, פארדרעהט.
קען זי עס אליין נישט טהאן... ציפ, ציפ, ציפ, הינדעלאך! ער בער
קומט פון קעשענע א שטיקעל ברויט, צוברעקעלט עס, און שיט פאר'ן
שוועל, רופט. ציפ, ציפ, ציפ, הינדעלאך... דער האן, צו אלדי שווארץ
יאהר, קלייבט אויף די ברעקלאך אליין און די הינער לאזט ער
נישט צו. אקיש! פאר אלדי שווארץ יאהר זאלסטו געהן! ציפ, ציפ,
הינדעלאך! אין אלץ האט מען פארגעסען. אלץ אויף הפקר געלאזען.
א שטאל פערד שטעהט, און מען זאל עס גאר צו זיי א קוק טהאן...
ציפ, ציפ, ציפ, הינדעלאך!

מ י ט ע

איהר שיט ברעקלאך פאר'ן שוועל — מען טאהר נישט!

ש א כ נ ע

נישט קיין בייז: די הינער וועלען עס אויפקלויבען. ער בעמערקט
אויף מייטען די צירונג. וואס טהוסטו, מיינ קינד? ! מען טאר
נישט. ווארף עס אוועק! בעהאלט עס. —

מ י ט ע

ס'איז אפשר נישט שעהן?

ש א כ נ ע

ס'איז נישט רעכט. 'טהו עס אויס... ס'איז נאך נישט בעוואוסט,
וואס איז יענער נאכט האט זיך אבגעטהאן... אפשר וועט גאט נעבען.
דעם דאך שוין אויך היינט ארויפגעזעצט. זאלען זיי געהן צוריק
אין זייער רוה אריין.

מ י ט ע

דו מיינסט אויך, אז נישט גוטע זענען אויף דער חתונה געווען?

ש א כ נ ע

נישט ברענגט עס פאר דיין מויל. ששש... נישט ברענגט עס פאר דיין
מויל. מען וועט עס גאר בעדארפען פארברענען, וואס זיי האבען דא
איבערגעלאזען.

מ י ט ע

דאס זענען דאך געווען סוחרים, איציק קען זיי.

ש א כ נ ע

נישט דערמאן זייער נאָמען, הערסט וואס מען זאָגט צו דיר. דער
אכבעראש, זיין נאָמען זאָלסטו אויך נישט דערמאָנען. נעהם א פא-
טשיילע און דעק צו דעם קאַפּ. מען מאַהר נישט אזוי. דער טאטע
וועט קומען, וועט מען איינשפאנען פערר, און מען וועט פאָהרען צו
אייזיק'ן.

מ י ט ע

לאכט אין דער שטיל.

ש א כ נ ע

קוקט זי אָן און שאַקעלט פער'דאנה'ט מיט'ן קאַפּ.

ווייסט, וואוהין דער טאטע איז געגאנגען?

מ י ט ע

איך ווייס נישט.

ש א כ נ ע

און די מאמע?

מ י ט ע

איך ווייס נישט.

ש א כ נ ע

א שטוב איז חרוב געווארען; אזא שמחה פארשטערט געווארען —
און דו ווייסט גאָר נישט... דעם קאַפּ, מיין קינד, זאָלסטו צורעקען!
— הערסט וואס מען זאָגט דיר?

מ י ט ע

ס'איז דאך מיין דרשה-געשאנק.

ש א כ נ ע

ווען דער טאטע זאל איצטער זיין, וואָלט ער דיר דיון הויט צופא-
סעוועט.

מ י ט ע

ער וועט עס נישט טהאָן.

ש א כ נ ע

ווייכער.

אז דיין זיידע זאגט דיר, בעדארפסטו איהם אויך פאלגען. פאלג מיר.
מיין קינד, טהו עס אויס. ווער ווייסט, פון וואנען דאס האט זיך
גענומען. ווער זענען זיי געווען, די אידען? אָנגעקומען, ווי דער ווינט
וואלט זיי אָנגעטראגען. מיט פידלען, מיט פיפאלען, מיט פויקען,
דער גוטער יאהר ווייסט, וואוהין זיי זענען אהינגעקומען... נעהם
בעסער לעג אן א פייער, מיין קינד, זאל ליכטיג זיין אין שטוב.

מ י ט ע

איך וויל נישט איינשמירען די הענט אין סאזשע.

ש א כ נ ע

קוקט זי פערדעכטיגט אן.

וואס נאך?

מ י ט ע

איך וויל נישט איינשמירען די הענט אין סאזשע.

ש א כ נ ע

וואס איז דאס?... כ'האב מורא צו בלייבען מיט דיר.. ער שפאלט
שטיקלעך קין. מען וועט עס פון דיר ארויסטרייבען. ס'איז נאך עצות
פארהאנען.

ער לענט אן א פייער אויפ'ן קויטען. עס ווערט אין שטוב א רויטער שוין.

מ י ט ע

שפאצירט אום איבער'ן צימער, אויף זיך אלע צירונג, ווי זי וואלט איי

מיצען ערווארטען.

ש א כ נ ע

געה דיר אוועק פון מיר, געה דיר אין יענעם חדר אריין.

ס'איז צו מערקען, אז דער אַלטער שרעקט זיך מיט איהר אליין

צו בלייבען.

מ י ט ע

שפאצירט צום צווייטען צימער, וויל אין איהם אריינגעהן, נאר שוין איז

טיר דערשרעקט זי זיך פלוצלינג. שפרינגט אב הינטער זיך מיט א קוויטש. זי

פערלירט פון זיך א טייל פון די צירונג, וואס אויף איהר איז געווען אַבגעהאנגען.

ש א כ נ ע

וואס איז ?

האט נישט קיין דרייט צוגעהן נעהנטער.

מ י ט ע

ווער איז דאָרט איז דער אנדערער שטוב ? ! שרייט צום טיר פון צימער.

ווער איז דאָרט ? !

שטעהט פון דערווייטען בלאס. מ'הערשט א טויטע שטילקייט. דער אלץ

טער שטעהט אויף צושראקען און קוקט א מאַל אויף מייטען און אַ מאַל צום טיר

פון אנדערען צימער.

מ י ט ע

געה, זיידע, געה, וואס איז דאָרט ?

ש א כ נ ע

וועמען האָסטו דאָרט געזעהן ?

מ י ט ע

ווער איז דאָרט ? !

ש א כ נ ע

וואס האָסטו געשריען ?

מ י ט ע

ביזט דאָך אנ'אלטער איד, וואס האָסטו מורא אריינצוגעהן ?

ש א כ נ ע

מען הערט דאָך גארנישט.

עס קומען אריין א י י ז י ק און ח י ע נ ע. זיי בלייבען פערוואונד

דערט א וויילע זעהענדיג שאכען און מייטען אזוי צושראקען.

ח י ע נ ע

וואס איז דאָ געשעהן ?

א י י ז י ק

ווידער א מעשה. משוגע קען מען דאָך דאָ באנ'אייד ווערען. אלץ

האָט זיך דאָ באנ'אייד איז שטוב איבערגעקערט מיט'ן קאַפּ אראַב

און מיט די פיס ארויף.

מ י י ט ע

טוליעט זיך צו דער פוטער.

ח י ע נ ע

גאט איז מיט דיר. וואס האסטו אויף זיך אָנגעהאַן אַט די דאָזיגע זאכען... וואס האסטו עס אָנגעהאַן, וועה איז מיר...

זי נעהמט פארויכטיג אראב פון מייטען די צירונג און לענט עס איז שירץ אריין.

א י י ז י ק

וואס האט דא ווידער געטראפען? וואס שטעהט איהר אַזוי, ר' שאכ-נע, און איהר שווייגט?

ש א כ נ ע

כ'האָב די הינער געוואָלט אריינגעהמען אין שטוב אריין און כ'האָב בשום אופן נישט געקענט זיי פארנארען. דער האָן, צו אלדי שווארץ יאהר, האט אלע ברעקלאך אויפגעקליבען. מען ווייסט נישט, וואו זיי לענען זיך.

א י י ז י ק

קוועטשט מיט די פלייצעס.

נו, איז וואס? וואס האט עס מיט די הינער צו טהאן? ווי איהר זעהט מיך לעבען, איך בין דאך עפעס אנ'עלטערער מענש, איך הייב שוין אַן אליין מורא צו האָבען פאר אייער שטוב. וואו איז בענדעט?

ח י ע נ ע

ער איז אין שטאָרט אריין געפֿאַהרען אנ'עצה האַלטען זיך, וואס צו טהאן, פרעגען, אפשר האט אימיצער געהערט אָדער געזעהן די סוחרים... אפשר האט מען זיי געזעהן דורכפֿאַהרענדיג.

א י י ז י ק

האט מען זי אויך בעדארפט מיטנעהמען.

מ י י ט ע

וועמען?

א י י ז י ק

טאקי דיר מיין איד. האסט אויך בעדארפט מיטפאָהרען מיט'ן טאָ-
טען אין שטאָרט אריין. וואס האסט עס אָנגעהאַן אויף זיך?
זעהסט, אז טאטע-מאמע געהען פון זינען אראָב, און דו... פארוואס
פרענסט זיך נישט נאָך אויף לייבוש'ן? פרענסט נישט, וואָס ער
מאכט. ער האָט מיר געשיקט געוואָהר ווערען, וואָס מיט דיר הערט
זיך — און דו פוצסט זיך, דער גוטער יאָהר ווייסט, אין וואָס...

ח י ע נ ע

לענט ארויס פארויכטיג די צירונג פון איהר שירץ און דעקט עס אריבער.

ש א כ נ ע

געהט זעהט, וואס איז דאָרט אַזעלכעס אין דעם אַנדערען חדר.

ח י ע נ ע

צינדט אָן א שטיקעל ליכט, וואָס רויכערט מען די קיז, ווייס איד
נישט וואָס !

מ י י ט ע

געהט צום פענסטער און זעצט זיך דאָרט, שוויינט פערשטומט.

ח י ע נ ע

צינדט אָן אַ ליכט.

וואָס האָבען זיי דאָרט געזעהן אַזעלכעס ?

א י י ז י ק

קומט, היענע : קומט איהר, ר' שאכנע, איד. לאַמיר, אדרבא, זעהן,
פארוואס מענשען שרעקען זיך.

זיי געהען נאנץ פארויכטיג אריין מיט א ליכט אין צווייטען צימער.

מ י י ט ע

קוקט פון איהר אַרט צום טיר אַננעשטרענגט אין ערווארטונג. אין צווייטען
צימער דערהערען זיך פלוצלינג קולות פון א חור, וואָס מען וויל כאַפען און זי
לאַזט זיך נישט. זי קוקט פערוואונדערט מיט ברייטגעפּענטע אויגען.

ח י ע נ ע

קומט ארויס. טראגט א שווארצע הוז.

משוגעים מענשען. די שווארצע הוז איז דאָך עס. דער פענסטער

איז געווען אפען, איז זי אריינגעשפרונגען. אויפ'ן בעט איז זי גע-
זעסען.

אלע בעקוקען די הונ מיט פערדאכט.

א י י ז י ק

איהר דערקענט זי? דאס איז טאקע אייער הון?

ח י ע נ ע

נאט איז מיט אייד. ווייסט, איך דערקען נישט מיין הון? שטענ-
דיג זיצט זי אין שטאל דארט מיט דער בהמה, און היינט — מען האט
זי גערופען — דער אלטער נאר — נאך וואס, שווער, האט איהר די
הינער גערופען אין שטוב אריין? ווער האט עס אייד געבעטען?

א י י ז י ק

א וואזשנע הון. שווער ווי א שטיין. ס'איז א פאריאָהריגע,
מסתמא?

איך וועל אומישנע געהן אין שטאל אריין און זעהן, צי די שווארצע
הון איז דארט דא... צו מיינען. וואָס קוקסטו אזוי פערוואנדערט?
זעהסט דאך, אז ס'איז אונזער שווארצע הון, דו דערקענסט זי נישט?
קומט מיט מיר, שווער, אין שטאל אריין, וועט איהר זעהן, אז יענע
הון איז דארט נישטאָ.

זי געהט ארויס, שאכנע געהט איהר נאך מיט איין אָננעצונדענע ליכט.

א י י ז י ק

מיט דער הון אין האנט.

געקומען דרך צונעהמען צו מיר א היים. ליבע האט אויך געוואלט
מיטפאָהרען, נאָר איך האב מיר מישב געווען — איך וועל אליין
צופאָהרען געוואָהר ווערען. — הערסט וואָס מען רעדט צו דיר?

מ י י ט ע

איך וועל נישט פאָהרען.

א י י ז י ק

לייבש וועט דיר אויף די הענט ארומטראגען.

מ י י ט ע

איך וועל צו אייד נישט געהן.

א י י ז י ק

שמרענגער.

ווייסט, אז דו ביזט מיט איהם אונטער דער חופה געשטאנען? ביזט זיין ווייב.

מ י י ט ע

גלויבגילטיג.

איך האָב איהם נישט לייעב.

א י י ז י ק

מען פרעגט נישט ביי דיר, צי דו האָסט איהם יא לייעב אָרער ניין. קוקט פערדעכטיגט אויף דער הון, וואָס ביי איהם אין האַנט. הער וואָס מען רעדט צו דיר.

מ י י ט ע

איך וועל צו איך אהיים נישט געהן.

א י י ז י ק

איהר וועט דאָך אין יענער קרעטשמע נישט וואוינען. שוין, ווערט זי פערברענט. מען האָט זי דאָך צוריק אויף איהר אָרט אוועקגעשטעלט זאָל זי דאָרט פוילען, איך וועל פאר דיר און לייבען אָבעבען מיין אנדערע האלבע שטוב.

מ י י ט ע

און איך וועל צו איך א היים נישט געהן.

א י י ז י ק

מען האָט שוין דאָרט אפילו אויסגעקאלכט אויך.

מ י י ט ע

איך האָב איהם נישט לייעב.

א י י ז י ק

זאָלסט זעהן, וואס פאר א פאָר דעמבענע בעטען מען האָט געמאכט פאר אייך... זאָג, פאר וואס האָסטו איהם פיינט? קלערסט נאָך אלץ וועגען איציק'ן? איצטער איז שוין אלץ פערפאלען. וואס ווילסטו פון איהם? ער איז דאָך א גנב. ער האָט דאָך דיין טאטען אומגליק-ליך געמאכט. פלוצלינג, איך מיט'ן טאטען, מיר וועלען דיר בינ-

דען און מיט געוואלד וועט מען דיר אוועקפיהרען. הערסט ? ווייסט, אז דו ביזט א אירישע טאכטער ? ! מען וועט דיר אין חרם אריינ-
ווארפען. וואס געהסטו מיט א הוילען קאפ ? ! צוליעב דיר איז דא
אזא פאררעהעניש געווארען. וועסט נאך דיין טאטען און דיין מא-
מען פון זינען אראכפיהרען... וואס שווייגסטו ? ווילסט מיר שוין
נאר נישט ענטפערן ? פון מיינעטוועגען — ס'הארט מיר פאר דיר
נאר נישט. זאל שוין דיין טאטע טהאן מיט דיר וואס ער וויל, ס'איז
זיינע א טאכטער... הערסט, מען וועט דיר געבען גט, און אנ'עק מיט
א סוף וועט עס נעהמען... נו, וואס שווייגסטו ? איך בעדארף דאך
לייבוש'ן א תשובה ברענגען. וואס זאל איך איהם זאגען ?

מ י י ט ע

זאגט איהם, אז איך וועל צו איהם נישט קומען.

א י י ז י ק

מיינסט עס טאקע אזוי צו טהאן ? עס וועט דיר אזוי גרינג נישט
אראבגעהן. צו דער הון. א די כפרה זאלסטו געהן ! וואס האָט מען
מיר א הון אין האנט געגעבען, איך זאל זיך האלטען מיט איהר ? !

מ י י ט ע

זאגט לייבוש'ן, אז ער זאל אליין קומען, וועל איך מיט איהם רעדען

ח י ע נ ע און ש א כ נ ע

קומען אריין.

דאכט זיך, אז זי ויצט דאָרט.

ח י ע נ ע

דער גוטער יאהר ווייסט, אין דער פינסטער זענען אלע הינער
שווארץ.

א י י ז י ק

איז זי דאָרט נישטאָ ?

ח י ע נ ע

נעהמט פון אייזיק'ן די הון.

פאר וואס ס'איז דאָ פארהאן מורא צו האָבען.

א י י ק

ווי שטיל זי איז.

ח י ע נ ע

איך וועל זי ארייננווארפען אין קאטוד אריין. זי טהוט עס. אנ'עק זאל עס נעהמען; איך וועל פון זינען אראב. אלץ האט זיך אויף מיין קאפ אראבגעלאזען. שוין, מען האט דאך שוין די קרעטשמע אויך צוריק אויפגעבויט. א כפרה זאל עס געהן פאר אלע זינד. פריהער צעווארפען, איצטער ווידער אויסגעבויט — זאל עס א סוף נעהמען... מיין קינד, אייזיק איז געקומען דיר נעהמען צו זיך א היים.

א י י ק

איך האב גערעדט מיט איהר, וויל זי אפילו גאר נישט ענטפערן. איך זאג איהר, אז מען האט פאר איהר די אנדערע העלפט שטוב אויסגע- קאלכט, א פאך דעמבענע בעטען אוועקגעשטעלט — זאגט זי — כ'ווייס וואס זי זאגט. זי איז דאך אייערע א טאכטער — זאל איך מיר מוסר נפש זיין? מיין זוהן וועט זיך אויך נישט לענען א לע- בעדיגער אין דער ערד אריין.

ח י ע נ ע

מיין קינד, הער וואס מען רעדט צו דיר. איך וועל זיין שטארקער פון אייזען, אז איך וועל עס איבערטראגען. פאר וואס קומט עס מיר? אויס טרערען. פאר וועמעס חטאים? רעד א ווארט. מען פרעגט דאך ביי דיר, ווי ביי א מענשען — וואס ווילסטו האבען פון מיר?

א י י ק

לייבוש'ן, זאגט זי — האט זי נישט ליעב.

ש א כ נ ע

און איך זאג, אז מען האט עס נישט געטארט. אייזיק איז שולדיג. האבען זיך פריהער מיט איציק'ן דאס ווארט געגעבען, זי מיט אי- ציק'ן, און קיינעם נישט דערצעהלט. איצטער טשעפעט זיך עס.

א י י ק

מען פרעגט נישט ביי איהר, צו זי האט דאס ווארט געגעבען. זי האט אויך א גרויסע דעה?

מ י י ט ע

יע, דאָס וואָרט גענעבען. דער טאטע אליין האָט דאָס וואָרט געגעבן
בען און שפעטער האָט ער חרטה געהאט.

א י י ז י ק

אויסער זיך.

צו אייערע קעפּ זאל עס אויסגעהן — ווי איהר האָט מיר מיט מיין
קינד די קעפּ פערדרעהט.

ח י ע נ ע

שרויט אויך אויפגעבראכט.

וואָס זענט איהר אהער יעמאלט געקומען דרעהען אונז א מוח מיט
דער קרעטשמע? ווער האָט אייך געבעטען, איהר זאלט זי קומען קוין-
פען? זי איז געשטאנען פּוסט, האָט עס קיינעם נישט בעדארפט דאָ-
רען דער קאפּ. וואָס זענט איהר געקראכען אין דער בלאַטע אריין?
מען האָט בעדארפט פריהער אין שטאָרט אריין פאַהרען; מיט מענ-
שען זיך מישב זיין, צו מען זאל עס גאר טהאָן. וואָס האָט איהר
פון מיר געוואָלט? איך האָב מורא געהאט. איך האָט געשריען, אז
איך האָב מורא. מיין קינד האָט א חתן געהאט, און איהר זענט
געקומען און בענדעט'ן דעם קאפּ פארדרעהט.

א י י ז י ק

נאָך אזעלכע טויזענד ווי מיר ביידע וועט בענדעט דעם קאפּ פאר-
דרעהען. א שעהנע מעשה, כ'לעבען, איך האָב גאר בענדעט'ן דעם
קאפּ פארדרעהט.

ח י ע נ ע

בענדעט ווייס דאָך נישט, אויף וואָס פאר א וועלט ער געהט ארום.
קרעטשמע איין און קרעטשמע אויס — אָט איז ער געשטאנען און
געציטערט ווי א פיש, מען זאל זי שוין וואָס גיכער צוריק אויפבויען.
אָט האָט ער זיך גאָר געלאזט יאנען, די פערד פארשמיסען, טאָמער
וועט ער די סוחרים ערגעץ טרעפּען. ער איז דאָך פארווירט געווא-
רען. ער ווייסט דאָך אליין נישט וואָס ער טהוט. און אין דעם
זענט איהר אלץ שולדיג.

א י י ז י ק

וועט מען איהר געבען גט.

ח י ע נ ע

וויינט.

צו אייער קאפ וועט עס אויסגעהן! וואס האט מען צו מיין קינד גע-
האט? וואס האט מען פון מיין איין און איינציג קינד געוואלט? אזא
ליכטיגע נשמה — וואס האט מען זיך אויף מיר אָנגעזעצט?

ש א כ נ ע

גענוג שוין; זאל שוין זיין גענוג.

ח י ע נ ע

פאר וואס האָבען זיי זיך יעמאלט ביי נאכט ביידע געשלאָנען. שיעור
צום טויט נישט דערשטיקט. וואס האָט איהר בענדעט'ן אָנגערייצט
אויף איהם? גט'ן, זאָגט ער גאר, וועט ער מיין טאָכטער. איך
לאך פון אייער קאפ! איך וויל אייך נישט קענען.

ש א כ נ ע

בעקלער זיך וואס דו רעדסט, חיענע.

א י י ז י ק

איך הייב מיד שוין אויך אָן צו שרעקען. איז דאָס חיענע? כ'האָב זי
דאָך קיינמאָל נישט געהערט אזוי רעדענדיג. חיענע — און אזא
מויל. איך גלויב דאָך מיינע אייגענע אויערען נישט. נאָך וואס האָב
איך עס בעדארפט האָבען אזא פעקעל צרות אויף מיין קאָפּ? פון
דעם ערשטען טאָג אָן, וואס כ'האָב מיד מיט אייך פערבונדען, איז
ווי איך וואלט אריינגעפאלען צו נישט-גוטע אין די הענט אריין.
די הויט מיינע ציטערט אויף מיר.

ח י ע נ ע

וואס האט איהר געהאט צו מיין קינד, וואס?

ב ע נ ד ע ט

רייסט זיך אריין אין שטוב, מערקט קיינעם ניט. ער טראגט א בונט שטרוי.
שטאַפט די שטרוי אין אויווען אריין און צינדט עס אָן. שרייט צו די הויז-לייט.
גיכער, לעגט שפענער אין אויווען אריין! וואָס שטעהט איהר ווי

די ליימענע גול'מ'ס. העלפט מיר אַנלעגען א פייער. נאך שפענער
אין אויווען לעגט!

איילט צוריק אין דרויסען ארויס.

ח י ע נ ע א ו א ש א כ נ ע

פאלען בענדעט'ס בעפעהל. ווי פאר'כשופ'טע ארבייטען זיי ביידע ביים
אוייווען. לענען טרוקענע שפענער קיין, וואס זיי געפינען אונטער דער האנט
שטאפען זיי אין אויווען אריין, פערנעסען נאר אן דעם נאנצען שמועס, וואס עס
איז ביי בענדעטס אריינקומען געפיהרט געווארען.

מ י י ט ע

בלייבט אויף איהר פלאץ נאנץ גלייכניכטיג צו דעם, וואס עס קומט פאר.

א י י ז י ק

עס שטעלען זיך מיר די האר אויף מיין קאפ קאפויער. ניין, מען מוז
מיט דעם אלעמען א סוף מאכען.

געהט שנעל ארויס, א קלאפ געבענדיג מיט דער טיר.

כ י ע נ ע

מערקט גאר נישט, אז אייוויק איז שוין אַוועק. צו מייטען.
וואָס שווייגסטו, מייטע? ברענג אריין נאך טרוקענע האלץ, גיכער.
נאך שטרוי ברענג אריין.

מאכט דעם פייער אלץ גרעסער און גרעסער.

ב ע נ ד ע ט

לויפט אריין ווידער. ער טראגט אויף זיך א נאנצען געשפאן פון א פאר
פערד; צוויי כאמוטען, לאבעדריקעס, צוימען, א בייטש אויף א לאנגען טראסטע-
נעם שטעקעל. ער הייבט עס אלץ אן צו פאקען אין אויווען אריין. שרייט.
העלפט מיר; וואס שטעהט איהר ווי די ליימענע גול'מ'ס? ! העלפט
מיר עס אין אויווען אריינשפארען. צו אלדי שווארץ יאהר די כאמונ-
טען קריכען נישט... ברענגט מיר א האק אהער! גיכער, א האק —
וואָס שטעהט איהר? מייטע, גיב מיר די האק אהער! מען דער-
לאנגט איהם א האק און ער, מיט א ווילדען כח הייבט ער אן צו האקען
די כאמונטען אויף שטיקער און שפארט עס אין אויווען אריין. שרייט.
נאך שטרוי פון אויבען לעגט! אַט אזוי, איצטער נאך שפענער. אויפ'ן

אויװען ליגען טרוקענע שפענער, גיט זיי אהער. אַט אזוי.... מען זאל נישט וויסען, וואס דאָ ברענט אזעלכעס אין אויװען...

ער ציטערט פאר אויפֿרענגונג, קוקט אין אויװען אריין ווי עס ברענט. אַ שווייס גיסט זיך פון זיין פנים.

ח י ע נ ע

קומט צו זיך, ווענדעט זיך צו בענדעט'ן.

זאָג מיר, וואָס איז געשעהן אזעלכעס?

ב ע נ ד ע ט

עפענט דעם פענסטער און קוקט ארויס, צו די שטובֿלייט.

איהר הערט גאָרנישט? זעהט, מען פאָהרט נישט אהער?

ש א כ נ ע

וואס איז פאר א ברענען אזעלכע זאכען?

ב ע נ ד ע ט

איילט ווידער צום אויװען, זעהט ווי עס ברענט און באלד קערט ער זיך

צוריק צום פענסטער.

איצטער האָב איך שוין קיין מורא נישט. זאלען זיי קומען.

ח י ע נ ע

אַבער וואס איז געשעהן?

ב ע נ ד ע ט

וואס איז געשעהן? אומגליקליך האָבען מיר געקענט זיין. אפשר דרייסיג גוים לאָזען זיך אהער זוכען יענע פערד. זיי האָבען זיך דערוואוסט, אז יענע פערד זענען ביי מיר. אימיצער האָט דער־טראגעדי. אפשר דרייסיג גוים, מיט רידעלס אויף די פלייצעס, לאָזען זיך גלייך אהער. זעה, צי עס ברענט. זאָל קיין שליאד דערפון נישט בלייבען. דאָס איז דאָך פון יענע פערד דער געשפאן געווען.

ח י ע נ ע

שפייט דריי מאָל אויס.

טפוי זאל עס ווערען. אַהן כחות בין איך געבליבען. די נשמה איז מיר שיער נישט ארויס. איך האָב שוין קיין כח נישט. אוי, איך האָב שוין קיין כח נישט.

בענדעט

קוקט אין פענסטער.

שאכנע

וואס זעהסטו דארט?

חיענע

יענע פערר האסטו דאך אליין געקויפט האסטו דאך וועה איז מיר. דערמאן זיך, בענדעט. האסט דאך אליין פאר זיי בעצאָהלט... וואס איז מיט דיר? פארוואס האסטו אזא געשפאן פאר ברענט? וואס האט זיך דיר גע'חלומ'ט? וואס זאגט איהר, שווער, צו אזא אומגליק? דאס זענען דאך די פערר, וואס דו האסט אויפ'ן יריד געקויפט און בעצאָהלט פאר זיי...

שאכנע

דאכט זיך טאקי, אז דאס זענען געווען יענע פערר.

בענדעט

שווייגט, דער קאפ אראפגעלאזען. ווי ער וואלט זיך איבערלענען, צי איז

עס ווירקליך געקויפטע פערר געווען.

חיענע

נישט אנדערש דו ביזט פון זינען אראפ. זי קוקט אין אויווען און ווייגט. פארברענט. אזא גוטס. אליין מיט די אייגענע הענט פאר ברענט. די גוים זענען פון פעלד געגאנגען, פון דער ארבייט. דאס גראבען זיי דאך א גראבען געבען וואלד. האסט דאך אליין געזעהן, ווי זיי גראבען דארט...

בענדעט

אויב אזוי, פארשטעה איך שוין. איך הייב שוין איצטער אן צו פארשטעהן וואס דא איז געשעהן. ער געהט צום אויווען און קוקט, ווי עס ברענט, שאַקעלט מיט'ן קאפ. איצטער, הייסט עס, הייב איך שוין אן אלצדינג צו פארשטעהן. מען האט זיך גענומען צו מיר... אזוי גלאט וועט עס מיר נישט אָנגעהן. איך האָב „זייער“ נעסט צע-רודערט דארט. די קרעטשמע האָב איך צעווארפען... נו, האָב איך זי דאך שוין צוריק געלאזט אויפבויען. א חתונ'קע האָבען זיי מיר

אויפגעשפילט מיט א דרשה-געשאנק... דרשה-געשאנק האָבען זיי מיר געבראכט... טהוט פלוצלינג א נעהם דעם אלטען שאַכען פאר'ן האַנט. קום מיט מיר, טאטע, כ'וועל דיר אויפזעצן רייטענדיג, קום מיט מיר.

ח י ע נ ע

אין שרעק.

וואָס מיינסטו צו טהאָן?

ב ע נ ד ע ט

קום, טאטע, מיט מיר!

דער אלטער האָט אפילו קיין צויט נישט זיך אַרומצוקוקען, ווי ער איז שוין פון בענדעט'ן אויפ'ן גאָס ארויסגעפיהרט.

ח י ע נ ע

וואוהין, בענדעט? וואוהין פיהרסטו דעם אלטען? ! קוקט אין פענס-טער. וואוהין, קינד מיינס, זענען זיי געלאפען? ... גאָט מיינ גאָט. וואס איז מיט אונזער שטוב געווארען? זעה נאָר, ער זעצט דעם אל-טען אויפ'ן פערד ארויף. אוי וועה, ער וועט דאָך אַראָבפאלען! זעה, אַ גאנצען סנאָפּ שטרוי האָט ער מיטגענומען! .. ווי זיי האָבען זיך עס אוועקגעטראגען! זי טרעט אָב פון פענסטער. וואו איז ערגעץ אייזיק? וואו איז ער? מען האָט גאַרנישט געזעהן, וואוהין ער איז פארשוואונדען געווארען. ער איז אנטלאָפען געווארען? ער האָט דערזעהן, אז ס'איז אַנ'אומגליק, איז ער אנטלאָפען געווארען. א שאָד, איך וואָלט איהם מיט הייסע וואסער אָבגעגאסען. וואס האָבען זיי זיך אָנגעזעצט אויף מיר? וואס האָבען זיי געוואלט פון מיינ קינד? מייטעלע, מיינ גאָלד, מיינ לעבען, קום צו מיר, מיינ נשמה, טייערע, מיינ קרוין, קום צו מיר...

מ י י ט ע

פאלט דער מוטער אין די אַרעמס.

ח י ע נ ע

קושט זי.

מיינ קינד, איך וועל עס נישט אויסהאלטען. איצטער איז אין שטוב

קיינער נישטא, זאג מיר, וואס איז מיט דיר? וואס איז מיט דיר
אין יענער פינסטערער נאכט געשעהן?

מ י ט ע

קושט די מומער.

איד ווייס גאר נישט, וואס מיט מיר איז געשעהן. איין זאך נאך
ווייס איד, אז אהן איציק'ן וועל איד נישט קאנען לעבען.

ח י ע נ ע

וואס האט ער פון דיר געוואלט יענע נאכט?

מ י ט ע

ער האט געזאגט, אז ער וועט מיר קיינעם נישט אכגעבען. ער איז
דאך מיט מיר אינאיינעם אונטער דער חופה געשטאנען. ער איז
מיין חתן, האט ער געזאגט, און איצטער איז ער מיין מאן, האט ער
געזאגט...

ח י ע נ ע

וואס זאל איד טהאן? וואס זאל איד מאכען. אלץ האט זיך דא איין
שטוב איבערגעקעהרט. אלץ האט זיך פארפלאגנטערט. איד דערקען
זיך אליין נישט. איד דערקען בענדעט'ן נישט. איד דערקען מיין
רעכטע האנט נישט. מיט וועמען זאל איד זיך אנ'עצה האלטען?

מ י ט ע

ווען מען וועט מיר אפילו בינדען, וועל איד די שטריק צורייסען און
צו איציק'ן וועל איד לויפען. איד וועל איהם צו די פיס פאלען און זאל
ער מיר מיט זיינע פיס טרעטען. איד קאן אהן איהם נישט לעבען.
אפשר האט ער מיר א כשוף אָבגעטהאָן, אָבער איד מוז צו איהם לויי-
פען. איד וועל נאך היינטיגע נאכט פון שטוב אנטלויפען. וועסט
מיר היטען און איד וועל פון שטוב אנטלויפען... איצטער האב איד
פאר קיינעם קיין מורא נישט. כ'האב נישט וואס אנצואווערען.
כ'האב פאר'ן טאטען אויך קיין מורא נישט. איד וועל איהם מעהר
נישט פאלגען. איד זעה, אז ער האט שוין אליין חרטה... איד זעה
עם גוט...

הינטער'ן פענסטער חערט זיך קלינגען אַ גלאַק.

מ י י ט ע
 איציק! ער איז געקומען!
 ח י ע נ ע
 רוף איהם, מיין קינד.
 מ י י ט ע
 איציק, איציק, גיכער, קום אהער!
 א י צ י ק
 קומט אריין.
 מ י י ט ע
 פאלט איהם אויפ'ן האלז.
 ח י ע נ ע
 וויינט.

נוטע מלאכים האָבען דיך געבראכט. גאָט אליין האָט דיך געבראכט.

א י צ י ק
 וואָס איז מיט דיר, מיטע?
 מ י י ט ע
 מיט אַ פערשלאָגענעם אַטעם.

נעהם מיד צו פון דאנען.

ח י ע נ ע
 אומגליקליכע זענען מיר.

א י צ י ק
 ווי איהר זעהט אויס.

ח י ע נ ע

מיר האָבען שוין קיין כוח נישט. אַ, מיר האָבען שוין קיין כוח נישט.

מ י י ט ע

קושט זיינע הענט.

נעהם מיד צו פון דאנען. אָט באלד, איידער דער טאטע וועט קור-
 מען. מאַמע, זאָג איהם, ער זאל מיד צונעהמען פון דאנען. אַ ניט
 וועל איך שטארבען.

א י צ י ק

מערקט די פערשוידענע צירונג אין שטוב.
זייד, צירונג—אלץ איבער'ן שטוב צוואווארפען.

ח י ע נ ע

ווי זי וואלט עס ערשט איצטער מערקען.
אט דאס האט מיר אומגליקליך געמאכט.

א י צ י ק

וואו איז בענדעט? איד האב איהם אָבעבראכט זיין פערד. יע-
מאלט ביינאכט איז ער געקומען רייטענדיג און דעם פערד האט ער
איבערגעלאזען אויף הפקר. ווען איד געהט איהם נישט צו, וואלט ער
געוויס פערפאלען געווארען. צו מיינען, וואָס מ'לעט זיך צו איהם.
דיין טאטען האט זיך געוואלט מיט'ן טייוועל שפילען און ער האט
איינזיך מיט זיין קדיש פאר שותפים צוגענומען. און דו, סחורה
שעהנע, צו אזא טאטען זאגט מען: איד בין נישט קיין פערד און דו
זאלסט מיר נישט פערקויפען!

ח י ע נ ע

וואָס זאל איד טהאָן? אז איד האב ביי איהם קיין דעה נישט. ווי
זי זאל זיך ערשט איצטער דערמאָנען, אז בענדעט מיט'ן אלטען זענען
אויפק. יע, בענדעט מיט'ן אלטען, זאלסטו מיר געזונד זיין, איציק,
וואוהיין זענען זיי געלאפען... געה, איציק, מיין קינד, זע'ן זיך אויף
רייטענדיג און לויף זעה, וואו זענען זיי.

א י צ י ק

וואוהיין דען?

ח י ע נ ע

זיי האבען זיך ערגעץ רייטענדיג אוועקגעיאגט. ווי א משוגע'נער האט
ער דעם אלטען א כאפ געטהאָן... געה, מיין קינד.

מ י י ט ע

געה נישט, געה נישט.

א י צ י ק

קומט, לאָמיר אלע פאָהרען זיי זוכען, איהר וועט זיך צו מיר אין

ברישקע אריינזעצן. אין וואס פאר א זייט זענען זיי געפאהרען?

ח י ע נ ע

איך ווייס נישט.

א י צ י ק

וואהין, מייטע, זענען זיי געפאהרען?

מ י י ט ע

איך ווייס נישט.

א י צ י ק

איז דאך נישטא וואס צו פאהרען אומזיסט.

אין די פענסטער פון דרויסען הייבט אן צו שלאגען א רויטער

שניין. ווי ערגעץ נאָהנט וואָלט אַ שרפה אויסגעבראָכען.

מ י י ט ע

בעמערקט עס צום ערשטען, מאַכט אַ ליארם.

זעהט, זעהט, זעהט!

א י צ י ק

עס נעצט ערגעץ גאָר נאָהנט פון דאנען.

מ י י ט ע

דאָס האָבען זיי די פוסטע קרעטשמע אונטערגעצונדען!

ח י ע נ ע

נישט אנדערש, זיי זענען פון זינען אראָב!

מ י י ט ע

ווארפט זיך צום פענסטער.

אַליין די קרעטשמע אונטערגעצונדען...

ח י ע נ ע

לאַמיר לויפּען, גיכער.

א י צ י ק

האַלט היענען.

וואו ט'איהר לויפּען? איהר האָט נישט נאָך וואס צו לויפּען...

ח י ע נ ע

מיר זענען פארלארען, פארביי, פארביי...

מ י י ט ע

מיט אויפגעגונג און שמחה, ריוסט זי אַזש די האַר פון קאַפּ.
דער טאַטע, נאָר ער האָט עס געקענט און מעהר קיינער נישט.

ח י ע נ ע

איציק, האָב רחמנות, לויף זיי אנטקעגען. איד וועל עס נישט איר
בערטראגען.

מ י י ט ע

כאַפּט איהם פאר ביידע הענט.
זאַלסט מיר נישט איבערלאזען אליין. מען פאַהרט. איד הער ווי זיי
פאַהרען שוין. לויפט צום פענסטער. אָט ווי איז ער שוין דאָ!
אַלע קוקען צום סיר אין ערווארטונג.

ב ע נ ד ע ט

קומט אַרײַן ; בלאס, צושויבערט. אַ שוים שלאָגט איהם פון מויל
אַרויס. ער לאָזט זיך אַראָב אויף דעם ערשטען און בעסטען פלאץ. כמעט
אין אונמאכט. ער שעפּטשעט עפעס, נאָר ס'איז שווער צו הערען.

מ י י ט ע

טאַטעשי, טאַטעשי...
קושט איהם.

ב ע נ ד ע ט

מערקט נישט איציק'ן.

מיט אַלץ געקאָנטשעט. א סוף זאָל עס נעהמען. ווי עס וואָלט איהם
אַמעס אויסגעהלען. אַלץ זאָל מיט'ן פייער געהן... מאכט די פענס-
טער צו. איד זאל דאָס פייער נישט זעהן... האָבען מיר ביז צום שטוב
נאָכגעיאגט ; א, ווי ס'האָט זיך צופלאַקערט...

א י צ י ק

גאַנץ פאַרזיכטיג.

וואס איז מיט איד, פעטער ?

ב ע נ ד ע ט

דו ביזט דאָ ! ער וויל זיך אויף איהם ווארפען, נאָר ער לאָזט זיך
מאכטלאז אַראָב צוריק אויף זיין אָרט. וואָס טהוט ער דאָ ? ! חיענע,

מיינע, ווי קומט ער אהער? !

ח י ע נ ע

בענדעט, האָב גאָט אין האַרצען. זעה, וואָס דו מאַכט פון זיך.
וויינט.

א י צ י ק

וואָס האָט איהר צו מיר, פעטער? וואָס פאַר אַ שלעכטס האָב איך
אייד געטהאָן. איהר אליין האָט זיך דעם קאַפּ פאַררעהט.

ב ע נ ד ע ט

ווי קומט ער אהער? !

מ י י ט ע

טאַטעשי... טאַטעשי, האָב אויף מיר רחמנות...

ח י ע נ ע

שלאָגט זיך פון די כחות אַרויס, פערצווייפעלט.

האָב גאָט אין האַרצען, בענדעט. וואָס האָסטו זיך אין קאַפּ ארייַן-
גענומען. בערענכ זיך, בענדעט.

ב ע נ ד ע ט

גיט מיר שטרוי, פייער... כ'ווי אַלץ מיט'ן פייער אוועקלאָזען.

ער לאָזט זיך צום אויווען פון דאָרט פייער צו בעקומען, מען לאָזט
איהם נישט.

ש א כ נ ע

קומט אַריין, פערמאַטערט, דערשראָקען, קוים וואָס ער לעבט.

אנ'איינפאל אביסעל, שלעפט מיך מיט, איך ווייס אליין נישט וואָר-
הין ער פיהרט מיך. אַזאָ בנין אונטערצינדען. ברענט ווי אַ שטאַל-
קארץ.

ב ע נ ד ע ט

שעפּטשעט.

טאַטע, צינד די שטוב אויך אָן. לאָמיר געהן פון דאָנען. זאָל אַלץ
מיט פייער געהן, לאָמיר זיך אליין מציל זיין... צינד אָן, טאַטע, איך
האָב קיין כח נישט. דאָרטען „זייער“ נעסט פערברענט — ווער-

לען „זיי“ איצטער מיין שטוב פול מאכען. זיי געהען אהער... זיי קור.
מען...

א י צ י ק

פעטער, איד האָב אייך דעם פערד אָנגעבראכט, וואָס איהר האָט יע-
מאָלט ביי נאכט אין פערלד פערנגעסען.

ב ע נ ד ע ט

וואָס פאר א פערד ? !

א י צ י ק

אין דער חופה-נאכט.

ב ע נ ד ע ט

וואָס פאר א חופה-נאכט ? !

ח י ע נ ע

וועה איז מיר, אלץ האָט ער פערנגעסען.

א י צ י ק

ווען די סוחרים זענען געווען.

ב ע נ ד ע ט

פערשטעקט די אויערען.

אַה, איד קען נישט הערען !

ש א כ נ ע

צייט די וועלט שטעהט איז גאָר אזעלכעס נישט פערלאפען.

ב ע נ ד ע ט

הייבט זיך אויף, וויל געהן. נאר ער פאלט פון די פיס. ווי ער וואלט

גאר זיינע כחות פערלארען. מען פיהרט איהם אין צווייטען צימער אריין.

ח י ע נ ע

געהט איהם נאָר, וויינט.

בענדעט, מיין קרוין, וואָס איז מיט דיר ?

איז די פענסטער ווערט דער רויטער שיין שוואכער.

ש א כ נ ע און מ י י ט ע

העלפען פיהרען בענדעט'ן אין צווייטען צימער.

א י צ י ק

בלייבט אליין.

מ י ט ע

לויפט אריין צו איציק'ן. ווארפט זיך איהם אויפ'ן האלז. זי קושט איהם זיינע הענט, ווי איין אונטערטעניגע חיה, איהר שטימע ציטערט. וואָס האָסטו פון אונז געמאכט? דו ביזט א רוצח. האָסט אונז אלע-מען אוועקגע'הרג'עט... דו ביזט א גזלן. האָסט קיין רחמנות נישט... אין צווייטען צימער דערהערט זיך פלוצלינג, פריהער א שטילער קאמפף, און באלד קלינגען צובראכענע שויבען. באלד הייבט אן צו שלאגען פון טיר א רויטער שוין און פלאמען בעווייזען זיך. חיענעס און שאכנעס געשרייען הערען זיך א וויילע, נאָר באלד קלינגט ווידער צובראכענע שויבען און ס'איז צו דער קענען, אז דאָרט שפרינגט מען דורך די פענסטער אויף דער גאס אַרויס. די פלאמען פון צווייטען צימער שלאגען שטארקער, א רויך זעצט אַרויס און עס שפירט זיך, אז אלץ ווערט אין פלאמען ארומגעכאפט.

מ י ט ע

שפרינגט ווי א פערוורטע. וויל זיך אין צווייטען צימער ווארפען.

א י צ י ק

כאפט זי פעסט ארום.

וואוהין לויפסטו? זיי זענען דורך די פענסטער אויף דער גאס אַרויס.

מ י ט ע

קעגנפסט מיט איהם.

לאָז מיר אהין אין פייער אריין!...

א י צ י ק

איצטער וועסטו שוין פון מיר נישט אנטלויפען...

גרינג, ווי אַ פעדערעל, טראָגט ער זי פון דער ברענענדיגער שטוב אַרויס.

ע נ ד ע

דעם שמידם מעכמער

פערזאנען:

נחמן בער, א שמיד אין דאָרף.

שמואל שמחה, זיין פאטער.

לאה דאָבע } נחמן בער'ס טעכטער. א צווילינג.
זעלדע

ניסלאַטער } אַרבייטער.
ברוך משה

א מוכר ספרים'ניק

ערשמער אקט

זומער, פריהמארגען, אין קוושנע, רעכטס און לינקס טירען
אפען. דורך די אָפּענע טירען זעהט זיך ס'פעלד, גרינע לאַנקעס.
סארגעזגעזאנג פון פויגעל. ערגעץ הינטער דער קוושנע האט זיך
א הונ צעשריהען. א באטשאז הייבט אן קנאקען מיט'ן שנאץ
בעל ערגעץ נאָהנט אויפ'ן לאַנקע.

נ י ס י א ל ט ע ר

קריכט ארויס פון אונטער דער האַרנע. טראנט אין די הענט הינערשע
אייער. פארזוכטיג ער זאל זיי ניט צוברעכען. ער בעהאלט זיי אין א טאפ.
ציהט דעם בלאזאק. ס'פייער הייבט אן צו פלעמלען צווישען די שווארצע קוילען.
ס'רעהערט זיך א מיידלש געזאנג. ער בעהאלט זיך אונטער דער האַרנע.

ז ע ל ד ע

קומט אָן. זינגט.

אז א באַרנע פאלט פון בוים אראָפּ, פון בוים אראָפּ.
ווי אַרונטער קריכען אונטער דער האַרנע דערשעקט זיך
שפּרינגט אָפּ שרייענדיג.

מאַמע, ווער איז דאָרט! ?

נ י ס י א ל ט ע ר

לאַכט.

ז ע ל ד ע

ווער איז דאָרט ? אלטער ? אוי האָב איך מירגדערשראקען. אוי ווי
ס'הארץ קלאפט !

נ י ס י א ל ט ע ר

קומט אַרויס.

גוט זיך דערשראקען ?

ז ע ל ד ע

כ'האב אפשר געקענט חלש'ן. אַט לעג צו די האנט. הערסט ווי
ס'קלאפט.

נ י ס ן א ל ט ע ר

כ'האָב געוואוסט דו וועסט באלד קומען זוכען די הינערשע אייער
אונטער דער הארנע.

ז ע ל ד ע

געה, איך בין ברוגז אויף דיר.

נ י ס ן א ל ט ע ר

כ'וועל דיר באלד עפעס געבען, וועסטו זיך איבערבטען מיט מיר.
ער זוכט עפעס אין אַ מאַפּ סערשטעלט, זי זאל נישט זעהן.

ז ע ל ד ע

וואָס האָסטו דאָרטען?

נ י ס ן א ל ט ע ר

טרעה, וואָס כ'האָב אין האנט!

ז ע ל ד ע

דו האָסט דאָרט, דו האָסט דאָרט, מאַלינעס.

נ י ס ן א ל ט ע ר

נישט געטראפען.

ז ע ל ד ע

האָסטו דאָרט א בארנע?

נ י ס ן א ל ט ע ר

נישט געטראפען.

ז ע ל ד ע

עפען אויף איין פינגער וועל איך דערקענען.

נ י ס ן א ל ט ע ר

וואָס פאר אַ פינגער זאל איך אויפהויבען?

ז ע ל ד ע

דעם מיטעלסטען, אַט אזוי... אוי געוואלד, אַ מויו האָט ער דאָרט!

וויל אַרויסלויפֿען פֿון קושנע.

נ י ס ן א ל ט ע ר

דו נאר, קום אהער, ס'איז דאָך א פויגעלע.

ז ע ל ד ע

געה, דו האסט מיך אזוי דערשראקען... ס'ארא שעהן פייגעלע!
וואו האסטו עס געכאפט?

נ י ס ז א ל ט ע ר

דריי זענען אריינגעפלויען אין קוזשנע האב איך איינס געכאפט.
ז ע ל ד ע

גיב, איך וועל עס געבען א טרונק. נעהמט דאס שנעכעלע אין מויל. אוי,
סע טרינקט, פרוב דו, אט אזוי נעהם דאס שנעכעלע אין מויל, עס
טרינקט! איצטער לאז עס אב.

נ י ס ז א ל ט ע ר

ס'קען נאך אין פייער אריינפליהען. לאז, כ'וועל פערשטעלען דעם
פייער.

ז ע ל ד ע

גיב, איך וועל עס אבלאזען הינטער דער טיר... א, ווי ס'איז אוועק-
געפלויען!

נ י ס ז א ל ט ע ר

ביוט נאך אין כעס?

ז ע ל ד ע

אוראי בין איך אין כעס. קריך ארונטער, אונטער דער הארנע, אפשר
האבען זיך דארט די הינער געלעגט.

נ י ס ז א ל ט ע ר

טא וואס וועט זיין?

ז ע ל ד ע

איך וויל מאכען לאקשען. די קאץ האט זיך היינט געלעקט. א גאסט
וועט קומען.

נ י ס ז א ל ט ע ר

כ'האב היינט געזעהן אז די קאץ האט געגראבעלט מיט די נעגעל
ס'פיסעל פון בענקעל, ס'וועט נאך זיין א ווינט.

ז ע ל ד ע

נו, און אז א ווינט טאר קיין גאסט נישט קומען?

נ י ס ז א ל ט ע ר

זעה בעסער וואָס ארבייט מען האָט אָנגעפיהרט. זעקס סאַכעס אבֿ-
צוציהען, און דריי פאַר רעדער צו שמירען; אלץ אויף היינט.

ז ע ל ד ע

דער טאַטע זאגט, אז דו ביזט א בריה. ער זאָגט, די ארבייט ברענט
אונטער דינע הענט.

נ י ס ז א ל ט ע ר

ער ווייסט נישט פארוואס די ארבייט ברענט אונטער מינע הענט.

ז ע ל ד ע

לאַכט.

און איד ווייס.

נ י ס ז א ל ט ע ר

לאה דאַבע איז שוין אויפגעשטאַנען?

ז ע ל ד ע

לינט נאָך אין בעט. זי איז ברוגז.

נ י ס ז א ל ט ע ר

זיך ווידער געקריגט?

ז ע ל ד ע

מיינט, אז זי איז די עלטערע.

נ י ס ז א ל ט ע ר

ווער איז דען עלטער?

ז ע ל ד ע

דער טאַטע זאָגט, אז איד בין גאָר פריהער געבוירען געוואָרען.

נ י ס ז א ל ט ע ר

דערנאָכדעם ערשט זי?

ז ע ל ד ע

דער טאַטע זאגט, אז איד בין געבוירען געוואָרען גרינג, נאָר זי,
איהר האָט די מאמע זעהר שווער געהאַט. איז געווען נאָך אַמאָל
אַזוי גרויס ווי איד.

נ י ס ן א ל ט ע ר

זי קוקט טאָקי אויס עלטער.

ז ע ל ד ע

טאָ וואָס בין איך שולדיג? א צווילינג — נישטאָ עלטער און אינגער.

נ י ס ן א ל ט ע ר

דער טאָטע האַלט וי אויך פאר עלטער.

ז ע ל ד ע

דער טאָטע זאגט, אז זי איז מעהר געראטען אין דער מאמען זאָל ויין אין גן עדן. אבער צוליב איהר איז די מאמע געשטארבען. זי איז באלד אויף מארגען געשטארבען.

נ י ס ן א ל ט ע ר

האַסט נישט געקענט אויסוואקסען אזוי ווי זי?

ז ע ל ד ע

איהר האָט געוויגען א גויה און איך האָב געוויגען פון א פלעשעל.

נ י ס ן א ל ט ע ר

טאָ פאר וואָס ברענט די ארבייט אונטער מיינע הענט?

ז ע ל ד ע

אי געה: דו האַלטסט אויך דאָבע לאה'ן פאר אַנ'עלטערע.

נ י ס ן א ל ט ע ר

וואָס אַרט עס דיר?

ז ע ל ד ע

זאנסט דאָך, אז לאה דאָבע קאכט געשמאקער.

נ י ס ן א ל ט ע ר

ווער האָט נעכטען געקאכט וועטשערע?

ז ע ל ד ע

לאה דאָבע.

נ י ס ן א ל ט ע ר

איז טאָסע געווען זעהר געשמאק.

ז ע ל ד ע

דאס האב איך געקאכט, נישט לאה דאכע. זי בעדארף שוין אזוי אויסוועלגערען א בלאט לאקשען ווי איך.

נ י ס ן א ל ט ע ר

נעכטען האט זי געקאכט. כ'האב אליין געזעהן.

ז ע ל ד ע

דאס איז זי אמישנע צוגעגאנגען צום קוימען. געדענקסט ווען דער איבערבייס איז געווען צוגעברענט? אייערנעכטען — דאס האט זי געקאכט. קום אריין שפעטער וועסטו זעהן וואס פאר א בלאט לאקשען איך וועל אויסוועלגערען. ווי א זון קיילעכדיג, און קיין איין לעכעלע וועט נישט זיין.

נ י ס ן א ל ט ע ר

אט וועל'ן מיר זעהן.

ז ע ל ד ע

וועלען מיר זעהן.

וויל געהן.

נ י ס ן א ל ט ע ר

וואוהין געהסטו?

ז ע ל ד ע

דו ווילסט, אז איך זאל דא זיין? לאה דאכע מאכט דארט אנ'עסען פאר דיר.

נ י ס ן א ל ט ע ר

האסט דאך געזאגט, אז זי ליגט אין בעט.

ז ע ל ד ע

זי האט געוויינט.

נ י ס ן א ל ט ע ר

ווען?

ז ע ל ד ע

ביינאכט אין בעט. כ'האב איהר געזאגט, אז זי מאכט מיר ענג אין בעט צו שלאפען. האט זי געוויינט.

נ י ס ן א ל ט ע ר

ביזט א שלעכץ.

ז ע ל ד ע

טאקע, פאר וואס? זי איז נאך אמאל אוי גרויס פון מיר, אבער
איד בין עלטער.

נ י ס ן א ל ט ע ר

מיט איין מינוט.

ז ע ל ד ע

אפשר מיט פינף שעה. צוליב איהר איז די מאמע געשטארבען.

נ י ס ן א ל ט ע ר

ביזט א שלעכץ.

ז ע ל ד ע

קריכט אריין אין בעט און לעגט זיך אוועק מיט'ן פלייצע צו מיר.
און וויינט.

נ י ס ן א ל ט ע ר

מסתמא ביזטו שולדיג.

ז ע ל ד ע

מארגען שלאף איד אליין. כ'בעדארף נישט מען זאל זיך אויסדרע-
הען מיט'ן פלייצע צו מיר.

נ י ס ן א ל ט ע ר

איד וועל היינט מאכען א שלום.

ז ע ל ד ע

מיר ארט נישט, אז זי איז ברוגז, רעדט נישט צו מיר. האב איד א
דאגה. דער טאטע וועט מיר היינט ברענגען באוועל פון שטאדט,
כ'וועל אנהויבען צו שמריקען א טישטוד. און זאל זי זיך בלאזען.

נ י ס ן א ל ט ע ר

הייבט אן צו שמידען אפ'אנגעגלימען אייזען.

ביזט א שלעכץ.

ז ע ל ד ע

שפריץ מיר נישט די פונקען אויף די פיס.

נ י ס ן א ל ט ע ר

נא דיר א שמיר'ס טאכטער!

ז ע ל ד ע

ער מיינט טאקע, כ'האב מורא פאר די פונקען. נו נעהם ארויס יער
נעם אייזען.

נ י ס ן א ל ט ע ר

אט וועלען מיר זעהן... צוליב דיר האב איך באלד דעם אקער שיעור
נישט פערברענט, לאז, כ'וועל איהם אביסעל אַבלעשען.

ז ע ל ד ע

לעש נישט אָפּ! גיב איהם אהער אויף'ן קאוואדלע. נו, שמיר וועלען
מיר זעהן צו איך האב מורא פאר די פונקען.

נ י ס ן א ל ט ע ר

שמידט, די פונקען שפריצען. זי שטעלט אונטער איהר בארפיסע

פוס.

נ י ס ן א ל ט ע ר

כ'ווייס, אז דו ביזט א שלעכץ.

ז ע ל ד ע

איך ווייס אליין, טא וואס קומט מיר דערפאר?...

נ י ס ן א ל ט ע ר

וואס דיר קומט... כ'וועל דיר זאגען שפעטער.

ז ע ל ד ע

מיר ארט נישט, אז זי וויינט. זי איז א שלעכץ. אויף מיינע
נאמנות איך בין בעסער פון איהר. זאל זי מיר זאגען וואס זי
וויינט? מיר ארט עס נישט. איך שלאָף נישט מעהר מיט איהר
אין איין בעט. איך וועל... וואס ארט עס מיר? קריד ארונטער,
ניסן אלטער, אונטער דער הארנע.

נ י ס ן א ל ט ע ר

נא, וועסט פערשפארען צו קריכען, אט בין איך דאָרט אליין געווען...
כ'וועל די הינער אבגעוואוינען פון צו לעגען זיך אין קושנע. א
קושנע איז נישט קיין שטאל.

ז ע ל ד ע

וועסט לאה דאבען נישט זאגען וואס איך האב דיר דערצעהלט.

נ י ס ז א ל ט ע ר

אז זי האט געוויינט?

ז ע ל ד ע

יא, זאג איהר נישט.

נ י ס ז א ל ט ע ר

איך זאג דיר נישט צו.

ז ע ל ד ע

האב איך א זארג...

נ י ס ז א ל ט ע ר

ביזט א שלעכץ, ביזט טאקע א בריה, אבער מיט בלויע ליפעלאך.

ז ע ל ד ע

בלויע ליפען האב איך! נא, קוק, בלויע ליפען. נא, קוק. ווייסט וואס א שייגעץ האט מיר געזאגט?

נ י ס ז א ל ט ע ר

וואס האט ער דיר געזאגט?

ז ע ל ד ע

זעלדע, זאגט ער, איז די שעהנסטע אין גאנצען דארף. ווען ער וואלט נישט מורא האבען פאר'ן דארף וואלט ער געווארען א איד.

נ י ס ז א ל ט ע ר

און דיר געפעלט עס?

ז ע ל ד ע

מיר ארט נישט, אז דו וועסט לאה דאבען דערצעהלען... איך וועל איהר אליין דערצעהלען.

נ י ס ז א ל ט ע ר

וואס?

ז ע ל ד ע

אז דו האסט געפרעגט, צו זי שלאפט נאך...

נ י ס ז א ל ט ע ר

לאכט.

ש מ ו א ל ש מ ח ה

קומט אן. זינגט.

אודה לאל לבב חוקר, ברן יחד כוכבי בוקר...

נ י ס ז א ל ט ע ר

גוט מארנען!

ש מ ו א ל ש מ ח ה

זינגט.

ברן יחד כוכבי בוקר.

ז ע ל ד ע

דער זיידע איז אויפגעשטאנען אויף דער רעכטער זייט.

נ י ס ז א ל ט ע ר

איהר הערט וואס אייער אייניקעל זאגט?

ש מ ו א ל ש מ ח ה

זי העלפט דיר דא אנציהען א פאר רעדער?

נ י ס ז א ל ט ע ר

יא.

ז ע ל ד ע

פאר וואס זענט איהר אזוי פריה אויפגעשטאנען?

ש מ ו א ל ש מ ח ה

זינגט.

אודה לאל לבב חוקר ברן יחד כוכבי בוקר. ווייסט דעם טייטש

דאפון הא, ניסעלע?

נ י ס ז א ל ט ע ר

ברן, איז זינגען, און כוכבים, איז שטערען, און בוקר, איז פריהמאר-

גען.

ש מ ו א ל ש מ ח ה

כע, געדענקסט נאך וואס דער רבי האט געלערענט. ברן איז דער

טייטש זינגען, און כוכבים איז שטערן. ס'מיינט, מען בעדארף גאט

לויבען בענינען ווען די שטערן זינגען שירה.

ז ע ל ד ע

ס'מיינט, אז מען בעדארף אויפשטעהן פריה?

ש מ ו א ל ש מ ח ה

מען בעדארף אויפשטעהן פריה און צושטעלען איבערביים קאכען.

דאס מיינט עס.

ז ע ל ד ע

איך שטעה אויף פריה און קאך איבערביים און איהר האט ליכער

דאכען.

נ י ס ז א ל ט ע ר

אמת, דאכע לאה איז געראטענער?

ש מ ו א ל ש מ ח ה

ביידע געראטען. וואס פעלט איהר? איז א ציג... וואס האסטו דארט?

די הינער לעגען זיך אלץ אין קוזשנע. נע, בעדארפט זיי אכגעוואוינען.

וואס פאר א הון איז עס די שווארצע אדער די ווייסע?

ז ע ל ד ע

פאר וואס זיידע בין איך נישט קיין געראטענע?

ש מ ו א ל ש מ ח ה

קום אין שטוב און לאז ניסעלען טהאן זיין מלאכה.

געחט אַוועק, זינגענדיג, אודה לאל לבב חוקר.

נ י ס ז א ל ט ע ר

שרייט איהם נאך.

קומט שפעטער, וועט איהר מיר מאכען א פאר צענדליג טשוועקלאך.

איך בעדארף היינט שמידען א פאר פערד.

ז ע ל ד ע

איך וועל שפעטער קומען, וועל איך מאכען.

געחט אַרויס.

נ י ס ז א ל ט ע ר

פערנעמט זיך ווידער פאר זיין אַרבייט.

ז ע ל ד ע

פער'גנב'עט זיך נאך אמאל און סיר. ער מערקט זי נישט. באלד
אָבער דערשרעקט זי זיך, ווי אימעצער וואָלט געהן אַהער. ציהט אָפּ.

ל א ה ד א ב ע

קומט אָן דורך דער אַנדערער סיר. בלויבט שטעהן אויפ'ן שוועל.

נ י ס י א ל ט ע ר

אַ צייט מערקט זי אַלטער נישט. ער שמידט אַ שטיק אייזען. ער וויל
אריינלעגען אין פיוער די אַבגעצויגענע אייזען און בעמערקט לאה דאָבען.

נ י ס י א ל ט ע ר

וואָס מאכט עפעס לאה'שו.

ל א ה

זעלרע דאָ נישט געווען?

נ י ס י א ל ט ע ר

דער זיידע איז דאָ אויך געווען. וואָס שטעהט לאה'שו אויפ'ן שוועל,
זי וויל דעם באלקען אונטערשפארען?

ל א ה

איהר האָט נאָך אַ סך צו טהאָן?

נ י ס י א ל ט ע ר

וואָס, וואָס?

ל א ה ד א ב ע

שוין פארטיג איבערבייסען.

נ י ס י א ל ט ע ר

זעלרע האָט געזאגט, אז איהר שלאָפט נאָך.

ל א ה ד א ב ע

וואָס נאָך האָט אייך זעלרע געזאָגט?

נ י ס י א ל ט ע ר

אָזעלכע זאכען דערצעהלט מען נישט.

ל א ה ד א ב ע

ט'איהר באלד אריינקומען?

נ י ס ז א ל ט ע ר

איך בין נאך נישט הונגעריג, וואס טהוט דער טאטע?

ל א א ד א ב ע

ער דאווענט.

נ י ס ז א ל ט ע ר

לאה'שו איז היינט אויפגעשטאנען אויף דער לינקער זייט.

ל א א ד א ב ע

איך בין שוין טאקע אויפגעשטאנען אויף דער רעכטער זייט.

נ י ס ז א ל ט ע ר

איהר זעהט מיר אויס פערשלאפען.

ל א א ד א ב ע

איך בין צופריה אויפגעשטאנען. דער טאטע האט מיר אויפגעוועקט

איך זאל מאכען אנ'עסען פאר אייך.

נ י ס ז א ל ט ע ר

דער טאטע גאר.

ל א א ד א ב ע

איך אליין וואלט נאך נישט אויפגעשטאנען. איך האב געהערט ווי

דער האמער קלאפט אין קוזשנע.

נ י ס ז א ל ט ע ר

האב איך דאך אייך אויפגעוועקט, נישט דער טאטע.

ל א א ד א ב ע

אז דער האמער קלאפט שלאף איך נאך געשמאקער. וועט איהר

באלד אריינקומען?

נ י ס ז א ל ט ע ר

וואס האט איהר געקאכט?

ל א א ד א ב ע

זאגען אייך א פריהער? איהר ווילט וויסען?

נ י ס ז א ל ט ע ר

איך לאך. וואס איהר קאכט איז געשמאק.

ל א ה ד א ב ע

פונדעסטוועגען אז זעלדע גיסט אייד צו אין טעלער שוויינט איהר
און עסט, און אז אייד האב עס געטהאן האט איהר איבערגעלאזען.

נ י ס ז א ל ט ע ר

ווען?

ל א ה ד א ב ע

יא, יא, אייד גערענק שוין. מיר האט עס פערדראסען.

נ י ס ז א ל ט ע ר

מסתמא בין אייד שוין געווען זאט.

ל א ה ד א ב ע

אייד ווייס אז איהר זענט געווען זאט, אז איהר וועט האבען א
ווייב און איהר וועט זי האבען פיינט וועט איהר אויך זאגען:
אייד בין שוין זאט.

נ י ס ז א ל ט ע ר

אז כ'וועל האבען א ווייב וועט זי שוין אליין פערשטעהן וואס אייד
האב לייעב.

ל א ה ז ע ל ד ע

וואס האט זי גערעדט מיט אייד, זעלדע?

נ י ס ז א ל ט ע ר

זי איז די עלטערע זאגט זי.

ל א ה ד א ב ע

גרויס ווי א פייג, מיר זענען געבוירען א צוויילינג. ווער ס'איז גרע-
סער דער איז עלטער.

נ י ס ז א ל ט ע ר

אבער זי איז געבוירען געווארען פריהער.

ל א ה ד א ב ע

מיט א שעה פריהער. זי איז שיעור נישט געשטארבען. מען האט
גאָר געמיינט אז זי איז שוין טויט. ביז צעהן יאהר איז זי געווען
גרויס ווי א גאָר נישט.

נ י ס ז א ל ט ע ר

איהר בעדארפט זיך נישט קריגען.

ל א א ד א ב ע

איך מיט איהר, איך טשעפע זי נישט, און טהו אָב אלע מלאכות
אין שטוב. איך שאף זיך אפילו נישט מיט איהר.

נ י ס ז א ל ט ע ר

א שאד וואס אנשטאט איהר איז נישט געבוירען געווארען אן אינ-
געל.

ל א א ד א ב ע

ווען ביי אונז אין שטוב וואָלט געווען אן אינגעל וואָלט עפעס אנ-
דערש געווען.

נ י ס ז א ל ט ע ר

איך האָב נישט געוואוסט אז איהר האָט פיינט אייער שוועסטער.

ל א א ד א ב ע

איך? פיינט? גאָר א מעשה, וואָס האָב איך צו איהר?

נ י ס ז א ל ט ע ר

איך וועל אייך איבערבטען מיט איהר שפעטער, גוט.

ל א א ד א ב ע

איך בעדארף נישט.

נ י ס ז א ל ט ע ר

איהר זענט ברוגז מיט איהר!

ל א א ד א ב ע

פערשעמט.

נ י ס ז א ל ט ע ר

זעהט איהר, אז איך ווייס אלץ-דינג.

ל א א ד א ב ע

וואָס זענט איהר מיט איהר אויף — דו, און מיט מיר איהר' צו
איהר זיך?

נ י ס ז א ל ט ע ר

אויב איהר ווילט קען איך זיך דו'צען מיט אייך.

ל א ה ד א ב ע

מיר מאכט עס נישט אויס. פערקעהרט, עס געפעלט מיר.

נ י ס ן א ל ט ע ר

איך וועל היינט מאכען א שלום.

ל א ה ד א ב ע

איך בעדארף נישט, איך בעדארף נישט.

געהט שנעל ארויס פון קוזשנע.

נ י ס ן א ל ט ע ר

צושמויכעלט זיך מיט'ן האַמער אין האַנט. זעהט אויס, איהם

געפעלט עס, כאַטש ער פערשמעהט נישט אין גאַנצען.

ז ע ל ד ע

קומט אַרײַן.

מיינסט, כ'האַב נישט געהערט? כ'האַב אלץ געהערט.

נ י ס ן א ל ט ע ר

ס'איז נישט שעהן זיך צו פארטייען און הערען.

ז ע ל ד ע

פאר מיר איז טאַקע שעהן. כ'האַב טאַקע געוואלט וויסען וואָס זי

רעדט. אזא שלעכטס איך בין, זאגט זי, געבוירען געווארען גרויס

ווי אַ פייג, און זי, קוקט זי נאָר אָן!

נ י ס ן א ל ט ע ר

וואָס זענט איהר אין כעס?

ז ע ל ד ע

איך וויל נישט זי זאל אויף מיר אנרעדען, ביז צעהן יאהר, זאגט

זי, בין איך געווען גרין און געל.

נ י ס ן א ל ט ע ר

זי האַט עס נישט געזאגט.

ז ע ל ד ע

איך בין צוואנציג מאל שטארקער פון איהר, באשר זי איז גרעסער.

נ י ס ן א ל ט ע ר

כ'מיינ, אז זי איז שטארקער.

ז ע ל ד ע

זאָל זיִ שוין וואַרטען אַ ביסעל.

נ י ס ז א ל ט ע ר

איך האָב געזעהן ווי זי האלט דעם גרויסען האַמער אין האַנט און ווי דו האַלטסט איהם.

ז ע ל ד ע

קום אַרויס אויפ'ן מיטען קוזשנע.

נ י ס ז א ל ט ע ר

וואס וועט זיין?

ז ע ל ד ע

וועלען מיר זעהן ווער ס'איז שטאַרקער, זי צו איך.

נ י ס ז א ל ט ע ר

זי איז דאָך אוועק אין שטוב.

ז ע ל ד ע

קום דו אַהער, איך וויל זיך מיט דיר שטייערען, וועסטו שוין זעהן ווער ס'איז שטאַרקער.

ל א א ה ד אָ ב ע

קומט אָן.

אַט בין איך. נו קום וועלען מיר זעהן ווער איז שטאַרקער.

נ י ס ז א ל ט ע ר

איהר זענט דאָך ברוגז.

ל א א ה ד אָ ב ע

איך בין שוין נישט ברוגז. אַט קום, האָב קיין מורא נישט.

ז ע ל ד ע

וואָס איז געווען אַביסעל צעטומעלט, קומט צו זיך.

נו, שוין. אַט לאָמיר זעהן... וואַרט, טהו אױס די שיד. וועסט מיר אַבטרעטען די פיס.

ל א א ה ד אָ ב ע

איך וועל אױסטהאַן די שיד.

טהוט אױס די שיד און וואַרפט זיך אויף זעלדען. אַ לאַנגע צײַט

שטויערען זיי זיך. די קלענערע פערטוידוגט זיך שטארק.

נ י ס ז א ל ט ע ר

לאזט זיך נישט, זעלדע. לאזט זיך נישט!

נאך א שווערען קאמפף פאלט זעלדע אנידער.

נ י ס ז א ל ט ע ר

וויל זי אויפהויבען.

ז ע ל ד ע

איך קען זיך נאך אליין אויפהויבען.

שטעהט אויף און לויפט ארויס פון קוזשנע.

ל א ה ד א ב ע

זעהר שעה, אונטערהערען וואס מיר האבען דא גערעדט.

נ י ס ז א ל ט ע ר

איחר האט זיך אויך אונטערגעהערט.

ל א ה ד א ב ע

האב איך א דאגה.

נעהמט די שיד און געהט ארויס.

נ י ס ז א ל ט ע ר

רופט,

לאה, קומט אהער...

בעקומט נישט קיין ענטפער. פערנעהמט זיך מיט דער ארבייט.

נ ח מ ז ב ע ר

קומט אן.

גוט מארגען. ט'זיין א שעהנער טאג.

נ י ס ז א ל ט ע ר

געלעגען א קאלטער טוי אויפ'ן גראז.

נ ח מ ז ב ע ר

שוין צייט. נאך א וואך, נאך א וואך און מען הויבט אן אקערען פאר

דער ווינטער זריעה.

נ י ס ז א ל ט ע ר

איחר פאָהרט היינט אין שטאָדט אריין?

נ ח מ ז ב ע ר

ווארום, וואס?

נ י ס ז א ל ט ע ר

עס וועט אויספעלען שטאל. די סאכעס מוז מען מאכען ביז מארגען.

נ ח מ ז ב ע ר

דא האט א פויער געבראכט אנ'אלטע קאסע, ער וויל כ'זאל איהם א האך אנשטאלען.

נ י ס ז א ל ט ע ר

כ'האב פיינט עס צו האלטען אין האנט. דער שטאל איז צו הארט און ס'קרישעלט זיך אונטער'ן האמער.

נ ח מ ז ב ע ר

ס'איז געווענט וואס פאר א קאסע. ער קלאפט מיט אנ'אלטער קאסע אין קאוואדלע. דער שטאל איז ווייך.

נ י ס ז א ל ט ע ר

אויף ווען בעדארף מען עס?

נ ח מ ז ב ע ר

רעכט אויף מארגען. איך וועל דיר היינט צוהעלפען.

נ י ס ז א ל ט ע ר

די קוזשנע איז ענג. מען קען זיך דא ניט אויסרעהן אפילו.

נ ח מ ז ב ע ר

וואלט נאך זיין גענוג וואס צו טהאן.

נ י ס ז א ל ט ע ר

איך האב ליעב ס'זאל מיר זיין גראם.

נ ח מ ז ב ע ר

זאל נאך זיין די מלאכה וואס מען קען דא אויפטאהן.

נ י ס ז א ל ט ע ר

ווען איהר וואלט מיר פאלגען, האט איהר בעדארפט נאך א בלאזאק אריינשטעלען.

נ ח מ ז ב ע ר

צו וואס?

נ י ס ן א ל ט ע ר

אז ס'מאכט זיך ארבייט ואל זיך עס נישט וואלגערן אין קוזשנע.

נ ח מ ן ב ע ר

די לעצטע צייט, קיין עין הרע, די מלאכה זיך פערגרעסערט... כ'האָב פיינט צו לייקענען. זינד דו ביזט ביי מיר זענען די גוים צופרידען מיט דער ארבייט. זאגען, דו שטעלסט אן דעם אקער דרעט ער נישט דעם רוקען. לויבען דיין מלאכה. שמירסט, זאגען זיי, גוט א פערד.

נ י ס ן א ל ט ע ר

זיי קענען טאקי דאָ נישט אין דעם גענענד שמידען קיין פערד. שלאָגען אָן די פארקאווע אזוי, אז ס'דרעט אויס דעם פערד די פיס. פוילען זיך צוצושניצען די קלאָהען ווי ס'בעדארף צו זיין. און טאקי מיינס א טשוועקעל וועל איך דערקענען פאר א מיי. ער זוכט אויף עמליכע טשוועקלעך. אַט זעהט איהר, זאָל אימיצער אזוי מאכען א טשוועקעל!

נ ח מ ן ב ע ר

יא, איך וועל אזוי נישט ס'דאנושען. כ'האָב געהערט אז מען קריגט פארטיגע טשוועקלעך צו קויפען.

נ י ס ן א ל ט ע ר

טויגען אין דרערד! כ'האָב זיי געזעהן. געמאכט פון שלעכטע איי-זען...

נ ח מ ע ן ב ע ר

זעהסטו, מיר איז גאר נישט איינגעפאלען צו נוצען די וואסער פון קרעניצע צום הארטעווען.

נ י ס ן א ל ט ע ר

כא, כא, כא, איך האָב באלד פערשטאנען אז צו הארטעווען א טרוד קענער שטאל איז בעסער די קרעניצע וואסער.

נ ח מ ן ב ע ר

די גוים זאגען עס טאקע אז דיין ארבייט ברעקעלט זיך נישט אב. וועסט געהן אין שטוב אריין. שוין איבערבייסען פארטיג.

נ י ס ז א ל ט ע ר

ווען איהר וואלט מיר פאלגען, וואלט איך אייך הייסען ברענגען א מוליער און נאך א הארנע אוועקשטעלען. איהר וועט זעהן, אז ס'וועט ווערען מעהר מלאכה. די פויערים וועלען מעהר אבשיי האר בען אז דא וועט זיין נאך א הארנע.

נ ח מ ז ב ע ר

כ'וועל מיר מישב זיין. כ'וועל זעהן ווי ארום יום-טובים וועט זיך די מלאכה ווייזען.

נ י ס ז א ל ט ע ר

אזוי צו אזוי איז דא ענג. מען וועט זעהן, איהר וועט מיטהעל-פען ארויפציהען די שינע אויפ'ן ראד, דאנאך וועל איך געהן איבער-בייסען. איהר האט זי געמאכט אביסעל צו ענג.

נ ח מ ז ב ע ר

דו האסט דאך געמאסטען.

נ י ס ז א ל ט ע ר

אט איז דער שטריקעל, זעהט איהר ווי די מאס איז ריכטיג און איצטער מעסט די שינע, נו...

נ ח מ ז ב ע ר

כע, כע, טאקי אביסעל נישט דערמאסטען. ניש'קשא דער ראד וועט זיך נאכגעבען. נו, לאמיר געהן אין שטוב אריין.

נ י ס ז א ל ט ע ר

אט ס'וועט נישט דויערען. איין ראד האב איך אנגעצויגען.

נעהמען אנציהען א ראד.

נ י ס ז א ל ט ע ר

איך האב געוואלט מיט אייך עפעס רעדען.

נ ח מ ז ב ע ר

מכה וואס?

נ י ס ז א ל ט ע ר

אזוי זיך. אויב איהר זענט צופרידען מיט מיין ארבייט בין איך אויך צופרידען.

נ ח מ ז ב ע ר

וואָס האָב איך דאָ צו לייקענען? איך בין מיט דיר צופרידען, און
כ'האָב אלײן געטראכט דיר צו העכערען. ביזט ווערט.

נ י ס ז א ל ט ע ר

דאָס וועלען מיר זעהן. גיט נאָר א קלאַפּ דאָרט מיט'ן האַמער...
אַט אזוי... כ'וויל ווערען אייערער אַנ'איידעם.

נ ח מ ז ב ע ר

כע, כע... ס'וואָלט נישט שאַטען, נישט קיין קרומע זאך, געראטענע
קינדער: נישטאָ וואָס צו רעדען.

נ י ס ז א ל ט ע ר

און איך געפעל דאָ אייך אויך.

נ ח מ ז ב ע ר

כע, כע, כע, כ'האָב שוין אלײן איבערגעטראכט פון דעם. כ'האָב
היינט געטראכט, כ'האָב זיך אויפגעכאַפּט און געהערט דער האַמער
קלאַפּט שוין. כע-כע...

נ י ס ז א ל ט ע ר

נו וואָס, ווילט איהר מיך פאַר אַנ'איידעם?

נ ח מ ז ב ע ר

איך מײן טאַקע. דערלאנג נאָר דאָרט מיט'ן האַמער... דער גאַנצער
דאָרף איז צופרידען מיט דיין מלאכה.

נ י ס ז א ל ט ע ר

מען ווייסט פון מיר אין אַנדערע דערפער אויך.

נ ח מ ז ב ע ר

איך קלער אויך. אפשר איז עס א גאָט-זאך. מיינסט דאָך מסתמא
די עלטערע?

נ י ס ז א ל ט ע ר

ווער איז די עלטערע?

נ ח מ ז ב ע ר

געבוירען געוואָרען איז טאַקע יענע, די קלענערע, פריהער, נאָר
יענע איז די גרעסערע. זיי האַלטען נאָך אין וואַקסען. אפשר וועט

זי נאָך צואוואקסען, זעלדע, מיין איד.

נ י ס ז א ל ט ע ר

איד מיין אויד, אז זי וועט נאָך צואוואקסען.

נ ח מ ז ב ע ר

מיינסטו טאקי די גרעסערע?

נ י ס ז א ל ט ע ר

אויב זעלדע איז פריהער געבוירען געוואָרען. מיין איד אז זי איז די עלטערע.

נ ח מ ז ב ע ר

איד מיין אויד אז זי איז די עלטערע, כאַטש יענע איז גרעסער... נאָר כ'האַף צו גאָט, אז זעלדע וועט נאָך צואוואקסען, איז א בריה, קען נישט ארומגעהן לעדיג, קנעט שוין לאַקשען אויף וועטשערע.

נ י ס ז א ל ט ע ר

מיינט איהר זי וועט מיד וועלען?

נ ח מ ז ב ע ר

כ'וועל זי אם ירצה השם שעהן בעקליידען, איז א גרויסע בריה. כע, כע. לאה דאָבע שפעטער פון איהר געבוירען געוואָרען, האָט זיך אבער אַרויסגעכאפט די גרעסערע... די מאמע נישט געקענט עס איר בערטרענען. זיפצט. שוין איינמאָל א מאמע געווען! ס'ערשטע קינד געווען א אינגעל איז עס אַוועקגעקומען נאָך ברית. און דאנאָך א צוויילינג... מסתמא איז עס געווען אזוי פון גאָט...

אין טיר בעווייזט זיך אַ יונג, טראָגט אַ פּעקעל אויפ'ן פלייצע.

ד ע ר י ו נ ג

גוט מאַרגען!

נ ח מ ז ב ע ר

גוט מאַרגען. שלום עליכם.

ד ע ר י ו נ ג

עליכם שלום. הייסלעך אויף דער גאס.

נ י ס ז א ל ט ע ר

צופוס?

ד ע ר י ו נ ג

ארויסגעגאנגען א שפראץ אויף טאָג.

נ ח מ ז ב ע ר

פון ווייט?

ד ע ר י ו נ ג

פון שטאָרט.

נ ח מ ז ב ע ר

א שענער שפּריון. וואוהין געהט מען?

ד ע ר י ו נ ג

איך בין א שמיד. כ'געה איבער די דערפער. אפשר ארבייט קריי-גען.

נ ח מ ז ב ע ר

איז אין שטאָרט נישטאָ קיין מלאכה?

ד ע ר י ו נ ג

שוואכלעך. באנ'אייד זעה איך איז פערוואליעט מיט ארבייט.

נ ח מ ז ב ע ר

גאט צו דאנקען.

ד ע ר י ו נ ג

צו ניסן אלטער'ן.

איהר זענט א זוהן? שלום עליכם.

נ י ס ז א ל ט ע ר

איך בין אויך אנ'ארבייטער.

ד ע ר י ו נ ג

אויפ'ן יאהר?

נ ח מ ז ב ע ר

שוין גאט צו דאנקען דאָ פון פסח אָן.

ד ע ר י ו נ ג

נאָך קיין יאהר נישט. וועט זיך אפשר פאר מיר מאכען מלאכה?

נ ח מ ז ב ע ר

וואָס ווייס איך? ווי די ארבייט וועט זיין.

נ י ס ז א ל ט ע ר

ס'וועט זיין א מענש וועט זיין מלאכה.

נ ח מ ז ב ע ר

וואס האסטו דארט אין פעקעל?

ד ע ר י ו נ ג

זאכען. אביסעל געצייג.

נ י ס ז א ל ט ע ר

וואס פאר א געצייג. וואס בעדארף מען עס נאך מיטטראגען?

ד ע ר י ו נ ג

איך האב מיר מיין אייגענעם האמער. כ'קען קיין פרעמדען האמער אין האנט נישט האלטען.

נעהמט ארויס פון זאק א האמער.

נ י ס ז א ל ט ע ר

בעטראכט איהם.

דער האמער איז נישט פון דעם געגענד.

נ ח מ ז ב ע ר

בעטראכט דעם האמער.

נישט קיין בעקאנטע ארבייט. איז נישט שווער.

ד ע ר י ו נ ג

א ריין שטיקעל ארבייט קען מען נישט מאכען מיט אבי וואס פאר אנ'האמער.

נ י ס ז א ל ט ע ר

קלאפט מיט איהם אין קאוואדלע.

נוטער שטאָל! באלד געזעהן אז ס'איז נישט קיין היגע ארבייט.

ד ע ר י ו נ ג

נו וואס? אפשר ווילט איהר איד זאל באנ'אייך בלייבען אויף א פראבע?

נ ח מ ז ב ע ר

ווי רופט מען דיר?

דער יונג

ברוך משה. איך קען דא זיין א וואך צייט און איהר וועט זעהן מיין ארבייט.

ניסן אלטער

מלאכה איז דא נענוג. ס'פעלט נישט.

נחמן בער

צי אזוי צי אזוי... אויב דו ווילסט, וועסט מיר נישט מאכען ענג. צו עסען איז פארהאן א שטוב צום שלאפען — אויך. וואס וועסטו נעהן ווייטער? שטעל זיך אפ אויב דו ווילסט, און דאנאך וועט מען זעהן.

לאה דאבע

קומט אן.

פאר וואס נעהט איהר נישט אין שטוב אריין עסען?

נחמן בער

וואס זאגסטו, מיין טאכטער? א מענש איז נעקומען. וויל זיך דא אכשטעלען.

ברוך משה

צו לאה דאבען.

נוט מארגען!

קוקען זיך ביידע פרעמדלעך אן.

נחמן בער

וואס זאגסטו, כ'מיין אפשר וועט זיין מלאכה פאר נאך א מענשען?

לאה דאבע

איך ווייס, וואס פרעגסטו מיר?

נחמן בער

אנ'ארט צו שלאפען, וואס מיינסטו?

ברוך משה

איך בעדארף עסען אויך. כא, כא, כא, איך האב ליעב צו קייען.

נחמן בער

ביי מיר גאט צו דאנקען הונגערט מען נישט. וואס זאגסטו מיין

טאכטער?

נ י ס ז א ל ט ע ר

אין שפאס.

לאה דאָבע וועט אבטרעטען איהר בעט.

ל א א ה ד א ב ע

איך שלאָף דאָך מיט זעלדען אין איין בעט. לאָזט מיר נישט שלאָ-
פען א גאנצע נאכט.

נ ח מ ז ב ע ר

וואָס איז דאָ צו לאכען.

ל א א ה ד א ב ע

כ'ווייס, וואָס פרענסטו? ס'פעלט וואָס צו עסען אין שטוב. ס'קען
איצטער אויך נאָך פאר צוויי מענשען זיין צום עסען.

נ ח מ ז ב ע ר

איך מיין מיט'ן שלאפען. איך מיין...

ב ר ו ד מ ש ה

כ'וועל שלאפען אין שטאָל אויפ'ן בוידעם.

נ ח מ ז ב ע ר

יא, ס'ליגט דארט א פולער בוידעם מיט היי... אין ווינטער צו...

ל א א ה ד א ב ע

וואָס איז דאָ צו קלעהרען פון ווינטער?...

נ ח מ ז ב ע ר

כ'וועל געהן אין דאָרף וועל איך ביים סטאליער בעשטעלען א בעט.

ל א א ה ד א ב ע

טאָ זאל ער מאכען א ברייטערע, מיר איז ענג מיט זעלדען. וועט
מען אייך ווינטער צו קענען אכגעבען די בעט וואו מיר שלאפען
איצטער.

נ ח מ ז ב ע ר

וואָס איז דען פארהאנען צו רעדען?

ל א א ה ד א ב ע

דו האסט דאָך אנגעהויבען. כ'האָב אפילו נישט פערשטאנען וואָס דו

פרענסט.

נ ח מ ז ב ע ר

כ'ווייס מען נעהמט צו א פרעמדען מענשען, בעדארה מען דאך
איהם געבען אנ'ארט.

ל א ה ד א ב ע

ס'וועט שוין ענגער אין שטוב נישט ווערען.

ז ע ל ד ע

קומט אן.

פאר וואס געהט איהר נישט אין שטוב אריין?

נ ח מ ז ב ע ר

מיר געהן שוין, זעהסט, גאט וועט געבען מלאכה זאל זיין. כ'נעהם
צו נאך א מענשען.

ב ר ו ד מ ש ה

גוט מארגען.

קוקען זיך אן.

ז ע ל ד ע

די קאץ האט זיך היינט געלעקט. כ'האב געזאגט, אז א גאסט וועט
קומען.

נ י ס ז א ל ט ע ר

די קוזשנע צו ענג.

נ ח מ ז ב ע ר

מען וועט אנטקעגען ווינטער צו שטעלען נאך א הארנע. מען וועט
זעהן ווי דער ווינטער וועט זיך ווייזען. אפשר גאט וועט געבען
וועל איך קענען איבערבויען די שטוב. די שטוב איז טאקע אבי-
סעל צו קליין. נו לאמיר געהן עפעס איבערכאפען.

לאזען זיך געהן.

ל א ה ד א ב ע

וועמעס פעקיל איז עס דא געבליבען?

ב ר ו ד מ ש ה

ס'איז מיינער.

לאה דאָבע

איהר קענט איהם נעהמען אין שטוב אריין. איהר האָט דאָרט זא-
כען, כ'וועל נעהמען עטליכע טשוועקלעך און אריינשלאָגען אין
וואנט, וועט איהר עס אויפהענגען. דאָרט ווי אונזערע זאכען הענגען.

ברוד משה

נעהמט דעם פעקעל אויפ'ן פלויצע און לאה דאָבע זוכט דאָרט
צווישען די אייזען.

שמואל שמחה

קומט אָן זינגט.

אודה לאַל לבב חוקר ברן יחד כוכבי בוקר... בעמערקט ברוך משה'ן.
פון דער פרעמד?

ברוד משה

שלום עליכם, א זיידע? יא? איד בין דאָ אָנגעקומען אויף ארבייט.

שמואל שמחה

צו עסען וועט דיר נישט פעלען ביי מיין זוהן.

לאה דאָבע

אַט האָב איד שוין דריי טשוועקלעך געפונען. כ'וועל נאָר נעהמען
א האמער.

שמואל שמחה

כע, כע, כע, וועסט מיין קינד בעדארפען א גרעסער טעפעל.

לאה דאָבע

ס'וועט דער אלטער טאָפ זיין גענוג. געהען אַלע אין שטוב.

שמואל שמחה

בלייבט נאָך. געהט צום הארנע פרובט אַ ציה טהאָן דעם בלאזאק.

זאָל ס'פייער נישט אויסגעהן ביז זיי וועלען... שטארקער צעבלא-
זען... אַט אזוי. ט'זיין גענוג... אודה לאַל לבב חוקר, ברן יחד כוכבי
בוקר...

געהט זינגענדיג אַרויס.

צווייטער אקט

א פאר וואכען שפעטער. ביי נחמז בער'ן. ארום האלבען טאג. די שטוב איז ווייס אויסגעקאלבט. אויפ'ן דארפישען אופן, נאנץ אויפגערוימט. אויווען און באקאויווען און א טיר צווישען פיהרט איז א צווייטען חדר. פון קוזשנע, וואס געפינט זיך נאָהנט, דער טראָגט זיך אַ טאפעלער קלאנג פונ'ם האמער אויפ'ן קאוואדלע.

ז ע ל ד ע

שמריקט אַ מיטמוך.

ל א א ד א ב ע

וואשט די כלים אויף דרערד זיצענדיג.

ז ע ל ד ע

זינגט.

אז א בארעלע פאלט פון בוימעלע אראָפּ,

פאלט עס אויף דער ערד ;

ל א א ד א ב ע

אבי דיר זינגט זיך כאטש אויפ'ן הארצען.

ז ע ל ד ע

זאָל איך מיר אפשר זעצען וויינען ?

ל א א ד א ב ע

האָסט געמעגט אביסעל וויינען.

ז ע ל ד ע

וואָס, דיר איז שווער אויפ'ן הארצען ? מיר איז פרעהליך זינג איך.

ל א א ד א ב ע

ווען דו וואָלסט נישט געווען מיין שוועסטער.

ז ע ל ד ע

איך ווייס, ווען דו וואָלסט יעמאלט שכל געהאט וואָלסטו מיך דער-שטיקט.

ל א א ד א ב ע

ווען ?

ז ע ל ד ע

יעמאלט ווען מיר זענען געלעגען ביידע ביי דער מאמען אין בויד.

ל א ה ד א ב ע

א נאר בין איך געווען וואס כ'האב עס נישט געטהאן.

ז ע ל ד ע

כ'ווייס, אז דו פערגינסט מיר נישט וואס כ'נעה אום אויף דער ערד.

ל א ה ד א ב ע

אז מען האט אזא שוועסטער בעדארף מען זיך בעגראבען לעבעדיג גערהייר.

ז ע ל ד ע

טא וואס זשע ווילסטו פון מיר?

ל א ה ד א ב ע

איך וויל פון דיר גאר נישט.

ז ע ל ד ע

איז גאר נישט... אז א בערעלע פאלט פון בוימעלע אראפ, פאלט עס אויף דער ערד... זאג מיר וואס בין איך שולדיג? איך ווייס נישט וואס דער טאטע האט גערעדט מיט ניסענען.

ל א ה ד א ב ע

דו האסט איהם דעם קאפ נישט פערדרעהט?

ז ע ל ד ע

איך? זאל איך אזוי לעבען ווי איך האב מיט איהם גאר נישט גערעדט.

ל א ה ד א ב ע

נאר געלעגען אין קוזשנע גאנצענע טעג.

ז ע ל ד ע

ביזט דאך אויף פון קוזשנע נישט אפגעטראטען. אבער וואס האסטו צו מיר? דיר געפעלט ברוך משה, טא ווער לאזט דיר נישט חתונה האבען מיט איהם?

לאה דאָבע

דו האסט איהם פערדרעהט דעם קאפ און איצטער...

זעלדע

וועמען האָב איה פערדרעהט דעם קאפ?

לאה דאָבע

ניסן אלטער'ן.

זעלדע

איה האב דיר נישט געלאזען? האסטו איהם געקענט פערדרעהען?

דעם קאפ. אויב איה געפעל איהם בעסער, בין איה שולדיג?

לאה דאָבע

ביזט דאָך פאר איהם געלאפען אין פייער און אין וואסער.

זעלדע

נו איז וואס? באשר דער טאטע האָט מיט איהם גערעדט. איה

האב מיט איהם נישט גערעדט.

לאה דאָבע

און ווער איז פון בעט ארויס געקראכען ביינאכט?

זעלדע

ס'אלינען!

לאה דאָבע

וואס מיינסטו, כ'בין געשלאפען?

זעלדע

זאגסט א ליגען. זאג עס נאָך אמאָל וועל איה דיר מיט עפעס געבען

איבער'ן קאפ.

לאה דאָבע

פרוב נאָר...

זעלדע

וואס ווילסטו פון מיר, איה זאָל אבטרעטען פון שטוב?

לאה דאָבע

הלואי וואלסטו עס נאָך געטהאָן.

ז ע ל ד ע

קענסט איהם אריינשיטען עפעס אין טעלער און זאל ער דיר ליעב האבען.

ל א ה ד א ב ע

וועמען מיינסטו?

ז ע ל ד ע

וועמען דו ווילסט. איך קען דיר ביידען אבטרעטען. כ'וועל נישט פערזעסען ווערען. כ'האב נישט קיין מורא.

ל א ה ד א ב ע

מיד האסטו איינגעשפאנט אלע שווערע מלאכות טהאן און אליין שטריקסטו טישטעכער.

ז ע ל ד ע

האסט זיך נישט אויסגעלערענט בין איך שולדיג? קענסט מיר לאזען וואשען די כלים, און דו געה פון מיינעטוועגען וואהין דו ווילסט. איך וועל היינט וואשען די פאדלאגע און טאמער רירסטו זיך צו וועל איך דיר אפניסען מיט הייסע וואסער. געהם צו די כלים איך וועל וואשען די פאדלאגע.

לעגט אַוועק דעם טישטוך.

ל א ה ד א ב ע

ווילסט זיך אויספלייסען.

ז ע ל ד ע

וויל איך זיך אויספלייסען. וואו איז דער עמער?

ל א ה ד א ב ע

שטעהט הינטער'ן טיר.

ז ע ל ד ע

וואו איז דער רידעל מיט דער שמאטע?

ל א ה ד א ב ע

זוף וועסטו געפינען.

ז ע ל ד ע

כ'וועל זוכען און כ'וועל געפינען.

לאה דא בע

מען בעדארף צושטעלען קאכען: נישט קיין צייט צו וואשען די פארלאנע איצטער.

זעלדע

פאר מיר איז אויף אלץ צייט.

לאה דא בע

איך בעדארף דיר נישט פאר קיין העלפער.

זעלדע

ענטפערט נישט. נעהמט אַרױן פון הינטער דער מיר אַנ'עמער וואָס סער מיט אַ רידעל און הויבט אָן וואַשען די פאַרלאַנע.

לאה דא בע

איך האב דיר געזאגט דו זאלסט נישט וואשען.

זעלדע

כ'פרעג נישט ביי דיר.

לאה דא בע

הייבט זיך אויף און וויל צונעהמען דעם עמער.

זעלדע

און איך וועל נישט לאָזען.

לאה דא בע

וועלען מיר שוין זעהן.

זעלדע

און איך וועל נישט לאָזען. סײַדען דו װעסט מיר די פינגער איבער־האַקען.

לאה דא בע

דו וועסט נישט וואשען, זאג איך דיר, לאז אב, איך וויל נישט דו זאלסט וואשען די פארלאנע.

זעלדע

אז דו וועסט אנהייבען צו וויינען וועל איך אבלאָזען.

לאה דא בע

וואָס װײַלסטו האַבען פון מיר? װאַס האַסטו זיך אָנגעװעצט אויף מיר

דעם טויט מיר צו מאכען?

ז ע ל ד ע

אז איך וויל וואשען קען קיינער מיר נישט פארווערען. זי וועט נאך אויסטראכטען אויף מיר בלבלים אז ביינאכט בין איך פון בעט ארויסגעגאנגען... ווילסט אליין וואשען, נא געה, וואש!

ל א ה ד א ב ע

איך בעדארף מיר אמפערען מיט דיר: איך וועל אריינרופען דעם טאטען.

געהט ארויס.

ז ע ל ד ע

גיסט אויס וואסער אויפ'ן פאדלאגע און הייבט אן צו שויערען מיט'ן רידעל. רייסט איבער איהר ארבייט און הערט זיך איין. געהט צום ארויסגאנגס-טיר. זי מערקט דאָרט לאה דאָבען. וואָס וויינסטו? וואָס האָב איך דיר געטהאָן? וואָס בין איך שול-דיג?

ל א ה ד א ב ע

קומט אַרײַן, ווישט די טרערען אין דער שטיל. זעצט זיך אַני-דער ביים אַנדערען פענסטער. בליפעט.

ז ע ל ד ע

הער אויף, לאה דאָבע. איך בעט דיר הער אויף.

ל א ה ד א ב ע

ווישט די טרערען.

ז ע ל ד ע

טהו מיר צוליעב און הער אויף. וואָס האָסטו צו מיר? וואָס וויינסטו איבער מיין קאפּ, גלייך ווי איך וואָלט עפעס שולדיג גע-ווען?

ל א ה ד א ב ע

דו וועסט מיר פאר דער צייט אין דרערד פערטרייבען.

ז ע ל ד ע

וואָס ווילסטו, זאָל איך דיר אויפרייסען מיין האַרץ? אז כ'זאָג דיר

גלויבסטו מיר נישט. וואָס דען ווילסטו פון מיר?

ל א ה ד א ב ע

איך וויל אז דו זאָלסט דיין שוועסטער אויך לאָזען לעבען אויף דער וועלט.

ז ע ל ד ע

טאָ ווער לאָזט דיר נישט?

ל א ה ד א ב ע

ווינט אין דער שמיל.

ז ע ל ד ע

אז דו זעצט זיך אָן אויף מיר בין איך שלעכט. אבער איך שווער דיר, אז אין הארצען וויל איך דיר זאָל זיין בעסער פון מיר. נו וואָס ווילסטו זאָל איך טהאָן? זאָל איך מיר ס'פנים צערדאפען אָדער וואָס. כ'ווייס נישט וואָס דו געהסט ארום און קוקסט אויף מיר ווי איך וואָלט געווען דיין מלאך-המות.

ל א ה ד א ב ע

נעהם איהם פון מיר נישט צו. דו האסט אלטער'ן. זעהסט, איך בין דיר אין וועג אריין נישט געקראכען. כאטש איך בין גרעסער פון דיר.

ז ע ל ד ע

איך ווייס נאָך נישט אויב אלטער וויל מיר.

ל א ה ד א ב ע

דער טאטע האָט מיר דערזעהלט, אז ער האָט אליין גערעדט מיט איהם. נאָר זינד ברוך משה איז אָנגעקומען האָסטו פאררעדט דעם קאָפּ.

ז ע ל ד ע

אז מיר ארט נישט. ווילסטו וועל איך אפילו נישט רעדען צו ברוך משה'ן.

ל א ה ד א ב ע

איהר בעהאלט זיך ביידע אויס פון מיר.

ז ע ל ד ע

איך קען דיר בעווייזען אז כ'האב איהם פיינט. אט וועסטו זעהן
אז ער וועט אריינקומען וועל איך ארויסגעהן פון שטוב.

ל א ה ד א ב ע

שווער זיך, אז ברוד משה ארט דיר נישט.

ז ע ל ד ע

אזוי גלויבסטו מיר נישט?

ל א ה ד א ב ע

וואס, קענסטו מיר נישט זאגען קלאר, צו ער ארט דיר נישט?

ז ע ל ד ע

בעקומט עפעס פון קעשענע אין א פאפירעלע איונגעוויקעלט.

נא דיר, אויב דו ווילסט קענסטו עס איהם אריינשיטען.

ל א ה ד א ב ע

וואס איז עס?

ז ע ל ד ע

יאוויגע האט עס מיר געגעבען. זי זאגט מען שיט עס אריין אין
טעלער אימגען.

ל א ה ד א ב ע

האסט עס שוין לאנג, און מיר האסטו גאר נישט געזאגט.

ז ע ל ד ע

זעהסטו און כ'האב עס נישט אריינגעשאטען.

ל א ה ד א ב ע

פון וואנען האט עס יאוויגע?

ז ע ל ד ע

זי האט עס געקריגען. זי גיט עס איהר מאן איין מאל אין חודש ער
זאל פון איהר נישט אנטלויפען.

ל א ה ד א ב ע

קישט זעלדען.

זאג מיר דעם אמת, דו האסט עס ברוד משה'ן אריינגעשאטען?

ז ע ל ד ע

ניין. ניסן אלטער'ן האב איך איין טראפעלע אריינגעטהאן אין טע-

לער.

לאה דאָבע

ווען שוין לאנג?

זעלדע

נאָך שבועות. יעמאלט ווען ער איז געלעגען, האָב איך איהם אריינגעטהאָן אין די מילך אריין.

לאה דאָבע

איצטער ווייס איך שוין אלץ. איצטער פערשטעה איך שוין אלץ. ער האָט יעמאלט געוואלט אוועקגעהן און מיט אמאָל האָט ער אוועקגעשליידערט דעם פעקיל און געבליבען דאָ... זעהסטו, אז דו בעהאלסט זיך פון מיר.

זעלדע

איך האָב דיר נישט געוואלט דערצעהלען.

לאה דאָבע

טא וואס טראַנסטו עס איצטער אין קעשענע?

זעלדע

אזוי, כ'האָב געוואלט אויספרובירען אויף ברוך משה'ן.

לאה דאָבע

האָסט שוין געטהאָן כ'ווייס, אז דו האסט עס געטהאָן.

זעלדע

ווי דו גלויבסט מיר נישט!

לאה דאָבע

זאג מיר צו, אז דו האסט עס נישט געטהאָן.

זעלדע

איך שווער דיר, אז איך האָב איהם עס נישט געגעבען. שוין, זעהסטו, אז מיר אַרט עס נישט. קענסט עס איהם נאָך היינט צו מיטאג אריינטהאָן.

לאה דאָבע

כ'וועל עס איהם אריינשיטען און דו וועסט איהם דערצעהלען.

ז ע ל ד ע

איך בין ערגער פון א נאר וואס איך רעד מיט דיר. אנ'אנדערער
וואלט געקענט מיינען אז דיין שוועסטער איז דיר א שונא. אט בע-
סער העלף מיר, וועלען מיר ביידע עס מאכען געשווינד.
וואשט די פאדלאגע.

ל א ה ד א ב ע

וואש דו און איך וועל צושטעלען קאכען.

ז ע ל ד ע

ס, מאכט נישט אויס, אז דו וועסט איהם אין די מילך אריינטהאן.

ל א ה ד א ב ע

עס זעהט דאך אויס שווארץ, וואס איז עס?

ז ע ל ד ע

ס'איז אזא גראז אויסגעטריקענט.

ל א ה ד א ב ע

כ'וועל עס בעסער אין זיין טעלער אריינטהאן.

ז ע ל ד ע

וויילסט עס נאך היינט?

ל א ה ד א ב ע

איך וויל נאך היינט. כ'זעה דו האסט חרטה וואס דו האסט עס מיר
געגעבען.

ז ע ל ד ע

ס'איז מיר אלץ איינס.

ל א ה ד א ב ע

איך ווייס, אז דו ביזט מיר נישט קיין שונא. באשר ס'הארץ טהוט
מיר וועה פאר וואס אלץ פאר דיר, אלץ פאר דיר. וואשט אויך די
פאדלאגע. דו האסט טאקע געקענט מיינען, אז איך בין א שונא.
אמאל דאכט זיך מיר אויס אז דו ביזט מיין קינד און איך בין
דיין מאמע און איך בעדארף אויף דיר אכטונג געבען.

ז ע ל ד ע

דאריבער פערדריסט עס מיר. מיינסטו איך בין אזא שלעכטע. איך

בין נישט שלעכט, נאָר איך פערשטעה אלצדינג, און עס פעררריסט מיר.

ב ר ו ד מ ש ה

קומט אַריין.

זעהט נאָר, זעהט נאָר ווי ערב יום טוב וואָלט געווען! ווי לאַנג איז עס זעלדע אזא בריה געווארען?

ל א ה ד א ב ע

וואָס מיינט איהר, אז זעלדע קען קיין פאדלאַנע נישט וואשען?

ב ר ו ד מ ש ה

עס קלעפט זיך נישט אַזוי ביי זעלדען ווי באנ'אייך.

ל א ה ד א ב ע

זעהט ווי ריין זי מאכט.

ב ר ו ד מ ש ה

זעלדע רעדט היינט נישט?

ז ע ל ד ע

שיסט אויס מיט אַ געלעכטער.

ב ר ו ד מ ש ה

שוין לאַנג, אז איהר זענט ביידע שלום? גיט מיר כ'וועל אייך העל-פען.

וויל ביי זעלדען געהמען די שמאַטע.

ז ע ל ד ע

איך קען אַליין. איהר האָט שוין קיין מלאכה נישט אין קוזשנע?

ב ר ו ד מ ש ה

כ'האָב זיך צעקריגט מיט ניסן אלטער'ן.

ל א ה ד א ב ע

נאָר צעקריגט?

ב ר ו ד מ ש ה

ער איז מיר מכבד מיט'ן גרויסען האמער, גלייך ווי איך וואָלט גע-ווען זיין לערעו-אינגעל.

ז ע ל ד ע

ער איז טאקי א בעסערער בעל-מלאכה פון אייד.

ב ר ו ד מ ש ה

דו וויסט אויך ווער ס'איז א בעסערער בעל-מלאכה?

ל א א ד א ב ע

זי מאכט חוזה.

ב ר ו ד מ ש ה

ער בעדארף זיך מיט מיר נישט שאפען. איך בין נישט קיין יונג
ביי איהם.

ל א א ד א ב ע

ער שאפט זיך נישט מיט אייד.

ב ר ו ד מ ש ה

איך ווייס נישט ווער ס'איז דער בעל הבית, ער צו אייער טאטע.

ז ע ל ד ע

דער טאטע איז נישטא אין קוושנע?

ב ר ו ד מ ש ה

איך פערשטעה ער וויל מיר ארויסשטופען פון דאנען. זאל ער אבי-
סעל ווארטען. מיר שטופט מען נישט ארויס.

ל א א ד א ב ע

איהר רעדט שוין נישט ביידע?

ב ר ו ד מ ש ה

כ'ווייס דאָרט, בלאזט זיך.

ז ע ל ד ע

שישט אויס מיט אַ געלעכטער.

ל א א ד א ב ע

וואָס לאַכסטו?

ז ע ל ד ע

עס געפעלט מיר לאך איך.

ב ר ו ד מ ש ה

ער איז אין איך געראטען.

ז ע ל ד ע

אוראי איז ער אין מיר געראטען. ער געפעלט מיר דאריבער.

ב ר ו ד מ ש ה

ווען ס'וואלט טרעפען אויף אן אנדערען וואלט ער מיט אייך אויך
אויפגעהערט צו רעדען.

ז ע ל ד ע

מען קען טאקע מיינען, אז איך בין שולדיג וואס אלטער בלאזט זיך.

ל א ה ד א ב ע

נאט אייך מיין שמאטע און איך וועל געהן צושטעלען עפעס עסען.
איהר זענט דאך מסתמא הונגעריג. נאט אייך.

ב ר ו ד מ ש ה

נעהמט איבער לאה דאבעס ארבייט.

וועלען מיר זעהן צו איך קען די מלאכה.

ל א ה ד א ב ע

סיי ווי קנאפ וואס צו טהאן אין קוזשנע.

ב ר ו ד מ ש ה

וואס האט איהר זיך צו מיר אויסגערעהט מיט'ן פלייצע?

ז ע ל ד ע

ווייל איך האב אייך פיינט. ס'איז נישט שעהן. פאר א מאנסביל
צו וואשען פארלאגעס.

ב ר ו ד מ ש ה

וואס איז נישט שעהן?

ז ע ל ד ע

צו וואשען די פארלאגע.

ב ר ו ד מ ש ה

איך וועל מיין ווייב נישט לאזען וואשען.

ז ע ל ד ע

און איך וועל פיינט האבען מיין מאן אויב ער וועט עס טהאן.

ב ר ו ד מ ש ה

וואס זאגט איהר, לאה דאבע?

ל א ה ד א ב ע

איך זאג, אז דער מאן איז געטריי צו זיין ווייב איז עס זעהר שעהן.

ב ר ו ד מ ש ה

איך טהו עס נישט צו מאכען זעלדען גרינגער.

ז ע ל ד ע

פאר איהרעט וועגען קענט איהר זיך עס טהאן.

ב ר ו ד מ ש ה

און אז כ'וועל וועלען עס טהאן פאר אייך.

ז ע ל ד ע

האט איהר דאך שוין געהערט וואס כ'האב געזאגט.

ל א ה ד א ב ע

וואס ארט אייך? איהר וואשט. מיין טייל העלפט, און איך וועל

דערפאר קאכען א געשמאקען מיטאג.

ב ר ו ד מ ש ה

וואס קאכט איהר אזעלכעס?

ל א ה ד א ב ע

איהר וועט שוין שפעטער וויסען.

ז ע ל ד ע

איך מיין אז ניסן אלטער וועט זיך נישט אנדערלעגען וואשען די

פאדלאגע.

ב ר ו ד מ ש ה

ער איז א פריץ. אין אייך געראטען.

ז ע ל ד ע

זאל זיין אין מיר געראטען.

ב ר ו ד מ ש ה

פאר וואס ביזטו כאטש אין איין ביסעלע נישט געראטען אין דיין

שוועסטער.

ז ע ל ד ע

דו הערסט, לאה?

לאכט.

לאה דאָבע
 ווען איד וואָלט איידאָזוי געפעלען...
 ברוך משה
 איהר געפעלט מיר טאקי מעהר פון אייער שוועסטער.
 לאה דאָבע
 ס'איז מיר טאקי א גרויס וואונדער.
 זעלדע
 ניסן אלטער האָט דיד איד מעהר ליכט.
 לאה דאָבע
 ניסן אלטער'ן — איד קען איהם נישט אנזעהן.
 ברוך משה
 איד וועל איהם עס זאָגען.
 לאה דאָבע
 ער ווייס עס אליין. איד רעד נישט צו איהם און ער ווייס פאר
 וואָס.
 ברוך משה
 איד וועל מאכען א שלום.
 זעלדע
 רוקט זיך אב. איהר פערשמירט נאָר דאָס וואָס איד האָב ריין גע-
 מאכט.
 ברוך משה
 א, א, ווי ביזן.
 שמואל שמחה
 קומט אָן.
 האָסטו דיר געזעהן? וואָס איז דאָס? ס'איז דאָך נאָך צוויי וואכען
 צו ראש השנה.
 לאה דאָבע
 קומט אריבער אהער, זיידע, איהר וועט צוריק אנטרעטען בלאטע.
 שמואל שמחה
 קלויבט זיך דורך פאָרזיכטיג.

האַסטו דיר געזעהן, עפעס א נייעס? זעלדע נאר זאָל ליגען אויף
דערערד און שויערען די פאדלאגע.

ב ר ו ד מ ש ה

איהר, רב שמואל שמחה, קוקט בעסער ווי איך העלף?

ש מ ו א ל ש מ ח ה

וואָס דארפסטו דיר בויגען דעם רוקען. ס'איז פאר ווייבער א מלאכה.

נ י ס ז א ל ט ע ר

קומט אריון.

ש מ ו א ל ש מ ח ה

זעהסט, ניסעלע, מען מאכט יום טוב אין שטוב.

נ י ס ז א ל ט ע ר

מסתמא זיך א קוה געקעלט אין דאָרף.

ז ע ל ד ע

נא, אלטער, מיר ברעכט שוין די פלייצע, נא דיר די שמאטע

און קאנטשע נאָר די שטיקעל.

נ י ס ז א ל ט ע ר

האסט דאָך שוין איין העלפער.

ז ע ל ד ע

דאָס איז לאה'ס העלפער נישט מיינער.

ב ר ו ד מ ש ה

איך בין אייער ביידענס העלפער.

נ י ס ז א ל ט ע ר

א שאד וואָס דו ביזט געווארען א שמיר.

ל א א ה ד א ב ע

ווארום וואָס?

נ י ס ז א ל ט ע ר

די נאָסע שמאטע האלט ער בעסער אין האנט ווי דעם האמער.

ז ע ל ד ע

ניסן אלטער איז שוין באלד מיט אלעמען ברוגז.

ש מ ו א ל ש מ ח ה

געהט אין צווייטען חדר.

ב ר ו ד מ ש ה

איך בעט דיר נישט זאלסט זיך פאר מיר אנגעהמען.

ל א ה ד א ב ע

ס'איז דאך טאקי א ווייבערשע מלאכה, וואס האט איהר זיך אוועק-
געלעגט אויף דרערד?

ב ר ו ד מ ש ה

ס'איז מיינע א זאך.

נ י ס ן א ל ט ע ר

איך וועל זאגען נחמן בער'ן וועט ער דיר העכערען שכירות.

ב ר ו ד מ ש ה

געה ארויס פון שטוב. ווארום?

נ י ס ן א ל ט ע ר

ווארום וואס?

ב ר ו ד מ ש ה

גלויבט זיך אויס.

געה בעסער ארויס פון שטוב, די מינוט.

נ י ס ן א ל ט ע ר

אזא מעשה! איך זאל פון שטוב ארויסגעהן. ארבייט איז דא ווייניג
ציג אפשר וואלט געווען א סברה אז דו זאלסט אינגאנצען פון
דאנען געהן?

ב ר ו ד מ ש ה

דו ביזט דא דער בעל הבית — נא אט האסטו דיר.

ער שלוידערט אויף איהם די נאסע שמאמע.

נ י ס ן א ל ט ע ר

כאפט א שמעקען און לאזט זיך צו ברוך משה.

ל א ה ד א ב ע

שפרינגט אריין אין מוטען און כאפט אלטער'ן פאר די הענט.

געהט אין קווישנע, געהט.

זיין שמויערען זיך. זי איז שטארקער פון איהם, זי שפארט איהם
ארויס אויף דער גאס.

ז ע ל ד ע

שוסט אויס מיט אַ הילכדיגען געלעכטער.

ל א ה ד א ב ע

וואָס האָסטו זיך אזוי צעלאכט?

ז ע ל ד ע

עס נעפעלט מיר.

ב ר ו ד מ ש ה

זיין גליק וואס ער איז ארויסגעגאנגען. כ'וואָלט איהם מיט דער
שמאטע דעם פנים אויסגעווישט.

ז ע ל ד ע

קען זיך נישט איינהאַלטען פון געלעכטער.

ל א ה ד א ב ע

וואָס האָסטו זיך צעלאכט?

ז ע ל ד ע

אי האָב איד א נקמה, אי האָב איד א נקמה!

ב ר ו ד מ ש ה

ער וועט נאָך ביי מיר קריגען מיט א שטיק אנגעברענטע אייזען.

ל א ה ד א ב ע

איד בין ברוגז אויף אייך דערפאר.

ז ע ל ד ע

וואָס ארט עס דיר?

ל א ה ד א ב ע

איד ווייס דאָך פאר וואָס ער איז אין כעס.

ב ר ו ד מ ש ה

איד ווייס אויך פאר וואָס ער איז אין כעס, און כ'האָב פאר איהם
קיין מורא נישט. אז איד וויל וואשען די פאדלאגע איז עס נישט זיין
דאגה.

ז ע ל ד ע

שיס אויס געלען זאמד.

ל א ה ד א ב ע

א בליק וואס איך האב איהם ארויסגעווארפען.

ב ר ו ד מ ש ה

א גבור א גרויסער.

ל א ה ד א ב ע

איך וואלט איך אויך ארויסגעווארפען ווען איך זאל נישט מורא האבען אז איהר וועט זיך הינטער דער טיר די נעז נישט אכבייסען.

ב ר ו ד מ ש ה

איהר האט שוין געטראפען וועמען ארויסצואווארפען.

ז ע ל ד ע

לאמיר זעהן.

ב ר ו ד מ ש ה

געטראפען דעם אַרט.

ל א ה ד א ב ע

זאָגט איהר אז נישט... ווארט לאזט מיר נאָר צעבראקען די ציבע-
לע אין די קארטאפעלס אריין.

ז ע ל ד ע

וועלען מיר טאקי באלד זעהן.

ב ר ו ד מ ש ה

נו קומט אהער און פרובט מיר ארויסווארפען.

ל א ה ד א ב ע

זי כאפט אַרום ברוך משה'ן. ער לאַזט זיך נישט. זי גיט איהם
אַזא שלידער צום מיר אַזש די טיר עפענט זיך אויף און ער פליהט
ארויס אויף דער גאַס.

ב ר ו ד מ ש ה

קומט אריין.

נו, פרובט נאָך אַמאָל, באשר כ'האָב מיר אויסגעגלייטשט.

ל א ה ד א ב ע

מעהר וויל איך נישט.

ב ר ו ד מ ש ה

מיט קינדערשע עקשנות פערשעמט.

קומט נאך אמאל. באשר איך האב מיר נישט געווערט, כ'האב מיר
אין מישנע נאכגעגעבן.

ז ע ל ד ע

נאר אנ'אויסרעדעניש. איך האב געמיינט אז איהר זענט שטארקער.
א גליק וואס לאה דאבע האט ניסענען ארויסגעווארפען. ער וואלט
אייד צע'מזיק'ט.

ב ר ו ד מ ש ה

זיצט גאר פערלארען.

ל א ה ד א ב ע

ס'איז נישט שעהן, אז צוויי מאנסכילען שלאגען זיך. כ'האב גע-
זעהן ווי צוויי שקצים האבען זיך אין דארף געשלאגען. מיט שטיי-
נער האבען זיי זיך צעפלעט די קעפ. די בלוט האט זיך זיי געגא-
סען אונטער'ן קאלנער.

ב ר ו ד מ ש ה

געהט ארויס א קלאפ געבענדיג מיט דער פיר.

ז ע ל ד ע

כאפט ארום לאה דאבען. קושט זי.

האב איך דיר ליעב! כ'האב דיר קיין מאל אזוי ליעב נישט געהאט.
אזוי ווי אבגעשמיסענע קוקען זיי ביידע אויס. לויפט צום פענסטער.
אפשר שלאגען זיי זיך ווידער? דער טאטע איז דא.

ל א ה ד א ב ע

ער וויל זיך גאר מיט מיר שטייערען.

ז ע ל ד ע

נו זאג, וועמען ווילסטו פאר א חתן?

ל א ה ד א ב ע

וואס ביזטו אזוי פרעהליך?

ז ע ל ד ע

אזוי. זאג וועמען ווילסטו פאר א חתן?

ל א ה ד א ב ע

און דו?

ז ע ל ד ע

איצטער האָב איך זיי ביידען פיינר. ער האָט זיך נישט געדארפט אוועקלעגען וואשען די פאדלאגע. איך האָב נישט געקענט קוקען אויף איהם.

ל א ה ד א ב ע

ער וועט זיין זעהר א געטרייער מאן.

ז ע ל ד ע

מיין מאן וועל איך נישט לאזען וואשען קיין פאדלאגע.

ל א ה ד א ב ע

און אז ער וועט דיר וועלען העלפען?

ז ע ל ד ע

דאס האָט ער דיר געהאלפען נישט מיר.

לאכט ווידער.

ל א ה ד א ב ע

דיר געפעלט וואס זיי האָבען זיך צוליעב דיר צושלאָגען?

ז ע ל ד ע

צוליעב מיר גאר?

ל א ה ד א ב ע

ווי דען, צוליעב מיר?

ז ע ל ד ע

איך ווייס נישט אויב צוליעב מיר.

ל א ה ד א ב ע

איך וועל ארויסגעהן זעהן אפשר שלאנען זיי זיך ווידער.

געהט אַרויס.

ש מ ו א ל ש מ ח ה

קומט אַרויס מיט שפאקולען אויפ'ן גאָז און אַ ספר אין האַנט.

זעהסט, ארויסגעפאלען א גלעזעל פון די שפאקולען, קענסטו עס מיר
פאריכטען?

ז ע ל ד ע

גיב אהער.

ש מ ו א ל ש מ ח ה

נעהם אראפ די שפאקולען. אין ספר ליגט דאס גלעזעל.

ז ע ל ד ע

פערזענדיג.

וויילסט, זיידע, אז איך זאל האבען חתונה?

ש מ ו א ל ש מ ח ה

אודאי וויל איך. שוין צייט געווען צו האבען אוראייניקלעך.

ז ע ל ד ע

וועמען זאל איך נעהמען?

ש מ ו א ל ש מ ח ה

וועמען, ווייסט דאך וועמען. דער טאטע זאגט, אז דו האסט זיך
בענארישט.

ז ע ל ד ע

מיט וואס האב איך זיך בענארישט?

ש מ ו א ל ש מ ח ה

ער וויל דיר ווי דו שטעהסט און נעהסט און דו...

ז ע ל ד ע

וועמען מיינסטו, זיידע?

ש מ ו א ל ש מ ח ה

איך מיינ ניסענען.

ז ע ל ד ע

פאר וואס נישט ברוד משה'ן?

ש מ ו א ל ש מ ח ה

זאל ער זיין פאר דער אנדערער.

ז ע ל ד ע

פאר וואס נישט פאר מיר?

ש מ ו א ל ש מ ח ה

מען קען מאכען א בייט. איז אויך א וואוילער בחור.

ז ע ל ד ע

און אז ניסן אלטער וועט נישט וועלען דאבען?

ש מ ו א ל ש מ ח ה

דאבע איז מעהר לייט פון דיר. ער ווייסט עס. דו ביזט צולאזען.

ז ע ל ד ע

וואס זאגסטו?

ש מ ו א ל ש מ ח ה

ביזט צולאזען. האסט זיך אבגעלערנט פון די דארפישע.

ז ע ל ד ע

ס'איז נישט אמת.

ש מ ו א ל ש מ ח ה

דער זיידע זאגט דעם אמת. מען האט געקענט פראווען א חתונה

חנוכה.

ז ע ל ד ע

איד וויל נאך נישט חתונה האבען.

ש מ ו א ל ש מ ח ה

וואס הייסט דו ווילסט נישט. מען פרעגט נישט ביי דיר. דער אינגעל

וויל דיר, איז פרעהט מען זיך. ס'וועט דעם טאטען זיין גרינגער.

ז ע ל ד ע

זאל לאה פריהער חתונה האבען.

ש מ ו א ל ש מ ח ה

דו בעדארפט פריהער חתונה האבען. ביזט א ציג. דארף מען דיר

חתונה מאכען.

ז ע ל ד ע

כאשר איד בין פרעהליך.

ש מ ו א ל ש מ ח ה

אט זעהסטו, זאגסטו אליין ביזט פרעהליך. בעדארף מען האבען

חתונה. קינדער האבען, פיהרען א שטוב. כ'האב איהם ליעב, דעם

אינגעל, אלטערען מיין איד.

ז ע ל ד ע

ער וועט בעסער נעהמען לאה'ן. זאל לאה האבען פריהער חתונה
און איד וועל ווארטען. איד וויל נאך וואקסען.

ש מ ו א ל ש מ ח ה

מען קען נאך דער חתונה איד וואקסען.

נ ח מ ז ב ע ר

קומט אריין. געהט ארום אָנגעכלאָזען.

ש מ ו א ל ש מ ח ה

קענסט אויך הערען, מיין זוהן, וואָס כ'רעד מיט זעלדען.

נ ח מ ז ב ע ר

איד וויל מיט איהר נישט רעדען. איד וועל נעהמען א שטעקען און
צעברעכען איהר די ביינער.

ז ע ל ד ע

וואָס ווילסטו פון מיר האָבען?

נ ח מ ז ב ע ר

וואָס פערדרעסטו דעם מענשען א קאפּ?

ז ע ל ד ע

וואָס?

נ ח מ ז ב ע ר

איד קען דיר מעהר נישט שלעפען אויף מיינע פלייצעס!

ש מ ו א ל ש מ ח ה

האַסט זיך נישט וואס צו בייזערען.

נ ח מ ז ב ע ר

א קינד זאל נישט האָבען קיין דרך ארץ פאר א טאטען.

ז ע ל ד ע

וואָס ווילסטו פון מיר?

נ ח מ ז ב ע ר

איד וויל דו זאָלסט חתונה האָבען! איד קען דיר מעהר נישט שלעפען
אויף זיך.

ז ע ל ד ע

וויינט.

וואָס בין איך דיר מיט אמאָל שווער געוואָרען?

נ ח מ ז ב ע ר

איך האָב אַ מענשען צוגעזאָגט.

ז ע ל ד ע

איך בין נאָך אַ קינד.

נ ח מ ז ב ע ר

געזעהן אַ קינד. שוין באלד אכצעהן יאהר.

ז ע ל ד ע

לאה דאָכע איז גרעסער פון מיר.

נ ח מ ז ב ע ר

צוליעב דיר וועט לאה דאָכע פערזעסען ווערען. כ'האָב נישט קיין

נרנ'ען פאר אייד. איהר הערט, איך וויל אייד מעהר נישט שלעפען

אויף די פלייצעס. היינט זאל עס געהמען אַ סוף!

ש מ ו א ל ש מ ח ה

איך זאָג אויך דאָס אייגענע.

נ ח מ ז ב ע ר

אין קוזשנע איז לעדיג. כ'האלט אַ מענשען און גיב איהם עסען

אומזיסט.

ז ע ל ד ע

טאָ זאג איהם אָפּ אויב דו האסט פאר איהם נישט קיין מלאכה.

נ ח מ ז ב ע ר

איך האָב שוין קיין כח נישט צו הארעווען. כ'האָב מיינע אָדערען

אויסגעצויגען!

ש מ ו א ל ש מ ח ה

שריי נישט, מען קען מיט גוטען אויך דאָס אייגענע מאכען.

נ ח מ ז ב ע ר

אנ'עק זאָל עס געהמען.

ז ע ל ר ע

ער רעדט אפילו נישט מיט מיר.

נ ח מ ז ב ע ר

ביזטו שולדיג... ער וועט נאך מיר אוועקווארפען אויף. ס'וועט דיר מעהר נישט פעלען. איך וועל דיר פון שטוב ארויסיאנען.

ש מ ו א ל ש מ ח ה

וועלען זיך איבערבטען.

נ ח מ ז ב ע ר

וואס ביזטו געקראכען אין קוושנע אריין? ווער האט דיר געבעטען דו זאלסט איהם פערדרעהן א קאפ?

ל א ה ד א ב ע

קומט אן.

וואס שרייסטו, טאטע?

נ ח מ ז ב ע ר

דאס האסטו זי צו לאזען.

ל א ה ד א ב ע

וואס?

נ ח מ ז ב ע ר

געלאזט זי שלאפען ביז האלבען טאג און נישט געלאזט איהר איינ-טונקען א האנט אין קאלטע וואסער.

ז ע ל ר ע

איך הארעווע קנאפ?

נ ח מ ז ב ע ר

איך וואלט איהר געהייסען וואשען די פאדלאגע. זאל זי בויגען דעם רוקען.

ל א ה ד א ב ע

זעלדע האט די פאדלאגע געוואשען היינט נישט איך.

נ ח מ ז ב ע ר

האט זי געוואשען אלץ איינס. כ'וועל ווארטען נאך א טאג און דער סוף וועט זיין איך וועל נעהמען א שטעקען און ברעכען די ביינער.

געהט אַרויס.

ש מ ו א ל ש מ ח ה

דער טאַטע איז גערעכט.

ל א ה ד א ב ע

וואָס האָט ער געשריען?

ש מ ו א ל ש מ ח ה

דער טאַטע וויל איד ביידען אראָפּוואַרפען פון די פלייצעס.

ל א ה ד א ב ע

וואָס איז דאָ געווען פאַר א געשריי, זעלדע?

ז ע ל ד ע

אי האָב איד אַ דאגה. כ'זאַל מיר אַלצדינג צוהערען וועט אויף מיר גראַז אַנוואַקסען.

ש מ ו א ל ש מ ח ה

אַרויסגעהענדיג.

קינדערלעך, צייט חתונה צו האָבען. כ'בין אין אייערע יאהרען שוין געווען אַ טאַטע.

ל א ה ד א ב ע

וואָס איז דאָ געווען, זעלדע? ווייסט, ברוך משה איז נישטאָ.

ז ע ל ד ע

וואו איז ער?

ל א ה ד א ב ע

איד ווייס נישט.

ז ע ל ד ע

ווער קלאַפט עס דאָרט אויפ'ן קאוואַדלע?

ל א ה ד א ב ע

ס'איז ניסן אַלמער.

ז ע ל ד ע

ער האָט גערעדט צו דיר?

ל א ה ד א ב ע

איד בין אַריינגעגאנגען אין קוזשנע. כ'האָב מיר געמאַכט אז איד זוף

עפעס און ער האָט זיך נישט אומגעקוקט.

ז ע ל ד ע

ער שעמט זיך.

ל א ה ד א ב ע

וואו קען זיין ברוך משה?

ז ע ל ד ע

אפשר איז ער אוועקגעגאנגען?

ל א ה ד א ב ע

זיינע זאכען הענגען דא אויפ'ן וואנט.

ז ע ל ד ע

איך וועל געהן בעהאלטען די זאכען זיינע.

ל א ה ד א ב ע

געה. טהו עס טאקע, לעג זיי אריין אין קופערט.

ז ע ל ד ע

געהט אין אנדערען צימער, רעדט פון דאָרט.

זאלסט אבער נישט זאגען אז איך האָב עס געטהאָן.

ל א ה ד א ב ע

ער בערארף עס גאר נישט וויסען.

ז ע ל ד ע

קומט אָן.

איך וויל נישט ער זאל וויסען אז איך האָב עס געטהאָן.

ל א ה ד א ב ע

וואָס האָט דער טאטע געשריגען?

ז ע ל ד ע

כ'זאל זיך איינהערען וואָס ער שרייט וועט אויף מיר גראז אנוואק-

סען. זאג מיר, מיט וואָס טהו איך עס קנאפער פון דיר? איך העלף

דיר נישט?

ל א ה ד א ב ע

איך האָב עס דיר קיינמאל נישט געזאגט.

ז ע ל ד ע

וואס האבען זיי זיך אויף מיר אנגעזעצט?

ל א ה ד א ב ע

שא, מיר דאכט זיי געהן אין שטוב אריין... זעלרע, זאג מיר ווי אזוי

זאל איך עס מאכען?

ז ע ל ד ע

טהו אליין ווי דו ווילסט, פון מיינעטוועגען קענסטו עס ניסן אלטער'ן
אויך אריינשיטען.

ל א ה ד א ב ע

זעה, ווי דו ביזט א שלעכץ.

ז ע ל ד ע

וואס ווילט איהר פון מיר האבען? אלע האבען זיך אנגעטשעפעט אין
מיר.

ל א ה ד א ב ע

נו, איז נישט. איך בין א נאר וואס כ'רער אפילו צו דיר.

ז ע ל ד ע

געהט צום קוימען.

שיט עס אריין ניסן אלטער'ן...

ל א ה ד א ב ע

ניין, איך וויל נישט.

ז ע ל ד ע

פאר וואס?

ל א ה ד א ב ע

דו האסט עס איהם איינמאל געגעבען און איצטער איך, ווער ווייסט
עס קען אמאל עפעס דערפון ארויסקומען. כ'האב מורא.

ז ע ל ד ע

וואס קען עס שאדען?

ל א ה ד א ב ע

איך האב מורא.

זעלדע

אבער אזוי געפעלט דיר ניסן אלטער. אמת?

לאה דאָבע

קוקט זי אָן צוטומעלט.

זעלדע

וואָס קוקסטו מיד אָן אזוי?

לאה דאָבע

דו האסט א הארץ פון נישט קיין אידיש קינד. אָט וואס איך זאָג דיר.

זעלדע

איך רעד דאָד סיי ווי מיט ביידען נישט. וואָס האָסטו צו מיר? דער טאטע האָט ניסן אלטער'ן צוגעזאגט.

לאה דאָבע

איך ווייס שוין אליין וואָס כ'האָב צו טהאָן. מיינסט טאקי ביזט קליי- גער פון מיר. איך בין א נאר אפילו וואס איך רעד צו דיר.

זעלדע

כ'האָב דיר שוין לאנג געזאגט, אז ביי מיר האָסטו נישט וואס צו פרע- גען.

לאה דאָבע

אזא שונא ווי דו ביזט.

זעלדע

בין איך דיר א שונא.

לאה דאָבע

גרייט צום טיש ווארום זיי קומען באלד אָן עסען.

זעלדע

זיי בעדארפען שוין אריינקומען.

לאה דאָבע

כ'וועל זיי געהן אריינרופען.

זעלדע

וועלען מיר זעהן.

זי גרייט צום טיש.

ל א ה ד א ב ע

שרויט ארויס פון טיר.

קומט אריין, מיטאג איז שוין פארטיג! ברוד משה איז דאך דא.

ז ע ל ד ע

וואו איז ער?

ל א ה ד א ב ע

וואס האסטו זיך אזוי אָנגעכאפט?

ז ע ל ד ע

ס'איז נישט אמת, ער וועט אין שטוב נישט אריינקומען.

נ ח מ ז ב ע ר

קומט אַריין. וואשט זיך. געהט צום טיש מאַכט אַ מוציא.

ש מ ו א ל ש מ ח ה

קומט אריין.

נע, וועט זיין מלאכה, מען האָט פון דאָרף געבראכט א סאכע צו פא-
ריכטען.

וואשט זיך און געהט צום טיש קייט דעם ברויט.

נ ח מ ז ב ע ר

געה רוף אריין די מענשען עסען.

ל א ה ד א ב ע

איד געה.

נ ח מ ז ב ע ר

לאז איהר, זאל זי געהן.

ל א ה ד א ב ע

איד וויל געהן, וואס איז דען דער חילוק?

נ ח מ ז ב ע ר

איד זאג דאך זי זאל געהן!

נ י ס ז א ל ט ע ר

קומט אַריין. וואשט זיך.

מען האָט געבראכט מלאכה פון דאָרף.

נחמן בער

געה רוף אריין ברוד משה'ן עסען.

ברוד משה

קומט אריין. ער וואשט זיך שוויגענדיג און געהט צום מיש.

נחמן בער

ווער וועט מיט מיר פאָהרען מארגען אין שטאָרט אריין?

שמואל שמחה

נאכסאל בעדארפסטו אין שטאָרט?

נחמן בער

איך וויל אויסקלייבען לעדער אויף א בלאזאק.

ניסן אלטער

כ'וועל זעהן אפשר וועל איך מיט אייך מיטפאָהרען.

נחמן בער

צו ברוד משה'ן.

אפשר וועסטו אויך מיטפאָהרען. וועסט העלפען אויסקלייבען.

ברוד משה

איך קען מיטפאָהרען אויב איהר ווילט...

לאה דאָבע

עסקט זיך ביים קווימען. טראגט יעדען צו אין טיפע מעלער גע-

קעכץ. ברוד משה'ס מעלער לאָזט זי צום לעצטען. שיט אַריין עפעס

פון אַ פאָפירעלע און מישט אויס. ס'פנים איז איהר אויפגערגט און די

הענט צומערען אָזש. זי געהט צום מיש.

זעלדע

וואָס האָט די גאַנצע צייט פון ווייטען אויף דעם אכטונג געגעבען.

טהוט זיך פלוצלינג אַ ריס פון אַרשט ווי אַרויסצוגעהן שנעל פון שטוב

און פערבייגעהענדיג טהוט זי אַ שטויס לאה'ס האנט. דער מעלער פאלט

אַרויס און ווערט צעבראַכען. אליין געהט זי אַרויס. דער עולם דער-

שרעקט זיך פון בראָד.

לאה דאָבע

אוי וועה, הענט און פיס האָט מיר אַזש אכגענומען פאר שרעק!

נ ח מ ז ב ע ר

וואוהין איז זי געלאפען?

ש מ ו א ל ש מ ח ה

כ'האָב געזאגט, ס'איז א ציג, מען בערארף זי חתונה מאכען.

נ ח מ ז ב ע ר

וואוהין איז זי געלאפען?

ל א ה ד א ב ע

קוקט צוממעלט צו דעם צעבאכענעם מעלער.

שווייגענדיג נעהמט זי דעם בעזים און הייבט אָן צו קערען די

שערבלאך, ווישענדיג די מרערען מיט דעם אַרבעל.

דריטער אקט

איז קוזשנע איז פינסטערלעך. א שוואכער שיין שלאנט אריין פון
 דרויסען דורכ'ן קליין פערשווארצט פענסטערל. הינטער'ן קוזש
 נע דערהערט מען טריט און שמואל שמה'ס נעזאנו.

ש מ ו א ל ש מ ח ה

קומט אריין. ער עפענט די טיר. דרויסען מאַנט. זינגט.
 אודה לאַל לבב חוקר, ברן יחד כוכבי בוקר.
 געהט צום הארנע און ציהט דעם בלאַזאק.

כע, כע, נאָך פייער פארהאנען... אודה לאַל לבב חוקר... לאַמיר מאכען
 פאר זיי טשוועקעלאך, טאַמער ברענגט אימעצער פערד שמידען.
 אודה לאַל לבב חוקר ברן יחד כוכבי בוק'קער.

נ י ס ז א ל ט ע ר

קומט אריין.

גוט מארגען.

ש מ ו א ל ש מ ח ה

א שעהנער פריהמארגען. הא, הא, אויף דער גרויסער וועלט איז איצ-
 טער לעבעדיג....

נ י ס ז א ל ט ע ר

וואָס מיינט איהר?

ש מ ו א ל ש מ ח ה

עשרת ימי תשובה. אידעלאך פאסטען. מען שמעהט אויף פריה אין
 בית מדרש אריין.

נ י ס ז א ל ט ע ר

אז ב'בין געווען א אינגעל בין איד מיט'ן טאטען כסדר אויפגעשטא-
 נען צו סליחות. אליין גלוסט זיך נישט צו זאגען.

ש מ ו א ל ש מ ח ה

זינגט.

אודה לאַל לבב חוקר, ברן יחד כוכבי בוקר. עך כ'וואַלט נאָר וועלען
 די אייניקלעך אויסגעבען.

נ י ס ן א ל ט ע ר

א שאר געווען אוועקצופאהרען פון שטאָרט.

ש מ ו א ל ש מ ח ה

ווען מיינסטו?

נ י ס ן א ל ט ע ר

כ'מין נאָך ראש השנה.

ש מ ו א ל ש מ ח ה

מיר אויך געווען א שאר. דאָרטען ציטערט א פיש אין וואסער און דאָ קלאפט מיט'ן האַמער אויף אַ רויט אָנגעגליט שטיקעל אייזען. אודה לאַל לבב חוקר... א שעהנער בעל תפילה. א ביסעל נאָך הייזריקלעך. ווייסט נישט, יום כפור איז אויך דער אייגענער? ... נע, כאַטש דעם ווינטער איבערציהען.

נ י ס ן א ל ט ע ר

איהר וועט נאָך נישט איין ווינטער איבערציהען.

ש מ ו א ל ש מ ח ה

אַלט געוואָרען. קומט ימים־נוראים ציטערט א פיש אין וואסער... כ'בין גאר א בעלן אַבצוראוונען. לאה, באקט ברויט, בערארף מען איהר הייסען... אַך א בריה, אַך א בריה. א כשר קינר.

נ י ס ן א ל ט ע ר

זעלדע וועט שוין מסתמא זיין ביז איבער יום כפור ביי איהר מומען.

ש מ ו א ל ש מ ח ה

האַב איהר א גוט יאהר. כ'האַב איהר געזאגט: פאהר א היים, דעם זיידען וועט זיין אומעטיג.

נ י ס ן א ל ט ע ר

אויסגעמאכט מיט אלע שטאָדטישע מיידלעך.

ש מ ו א ל ש מ ח ה

די איז שעמעוודיג... האָט געהאט א כשרה מאמע. עט, ווען די מאמע וואָלט איצטער לעבען. די צייטען געווען שלעכטלעך יעמאלט. נו כ'וועל געהן אין שטוב,

זינגט,

נ י ס ז א ל ט ע ר

וועקט אויף ברוד משה'ן, זאל ער געהן העלפען. עפעס האָט ער אנ-
געהויבען שפעט צו שלאפען.

ש מ ו א ל ש מ ח ה

כ'וועל איהם אויפוועקען.

געהט אַוועק זינגענדיג.

נ י ס ז א ל ט ע ר

פערנעהמט זיך צו דער אַרכיט.

ל א ה ד א ב ע

קומט אָן.

נ י ס ז א ל ט ע ר

לאה'שו, גוט מאַרנען!

ל א ה ד א ב ע

די גראַז איז אזוי נאָס און קאַלט. אַ פרעסטעלע ליגט אויף די גראַז.

נ י ס ז א ל ט ע ר

פאַר וואָס געהט איהר אום באַרוועס איצטער?

ל א ה ד א ב ע

כ'האַב מיר אזוי אַרויסגעכאַפט.

נ י ס ז א ל ט ע ר

נישט אומעטיג אָהן זעלדען?

ל א ה ד א ב ע

אַ דאַנה מיר, זי האָט געוואַלט בלייבען אין שטאַדט איבער יום-כפּור.

נ י ס ז א ל ט ע ר

ס'איז אייך נישט שווער אין שטוב אַליון?

ל א ה ד א ב ע

און צעהן מאָל אזוי פיעל מלאכה וואָלט איך נישט אויפגעטהאָן?

נ י ס ז א ל ט ע ר

דער טאַטע שוין אויפגעשטאַנען?

ל א ה ד א ב ע

ער שטעהט אויף.

נ י ס ז א ל ט ע ר

דער פריץ שלאפט נאך אויף.

ל א א ד א ב ע

ברוך משה, ער האט זיך נאך וואס איבערגעקערט אויף דער אנדערער זייט.

נ י ס ז א ל ט ע ר

ער האט געוואלט בלייבען אין שטאדט נאך ראש השנה.

ל א א ד א ב ע

איך האב פערשטאנען.

נ י ס ז א ל ט ע ר

איך האב איהם קוים איינגערעדט. כ'ווייס, ראש-השנה, כ'האב נישט געוואלט פיהרען קיין ברוגז ; כ'האב מיר מיט איהם איבערגעכעטען.

ל א א ד א ב ע

איהר האט צו איהם אנגעהויבען צו רעדען ?

נ י ס ז א ל ט ע ר

זאל מיינס איבערגעהן. ביי איהם וואלט רעכט געווען יום כפור אויך זיין שטום.

ל א א ד א ב ע

אייד געפעלען עפעס די שטאדטישע מיידלעך ?

נ י ס ז א ל ט ע ר

די שטאדטישע מיידלעך האבען אויסגעמאכטע קעפ, דאס אלץ. קע-נען זיך אויסרעדען מיט א מענשען.

ל א א ד א ב ע

אבער א מאן, האט פון אזא ווייב געהאקטע צרות.

נ י ס ז א ל ט ע ר

זעלרע האט געקענט זיין א שטאדטישע.

ל א א ד א ב ע

זאלען נאך ווארטען די שטאדטישע מיידלעך צו גלייכען זיך מיט איהר.

נ י ס ן א ל ט ע ר

איך האָב נישט געוואוסט, לאה, אז איהר זענט אזא גוטע.

ל א ה ד אָ ב ע

פערשעמט.

אז איך בין א גוטע בין איך פאר זיך אליין.

נ י ס ן א ל ט ע ר

נישט נאר פאר זיך אליין. אַט ווילט איהר קיין ביין ווארט נישט אויסרעדען אויף זעלדען.

ל א ה ד אָ ב ע

ווארום וואָס, אויב זי געפעלט אימעצען מעהר ווי איך, טאָ דאריבער בעדארף איך איהר זיין א שונא?

נ י ס ן א ל ט ע ר

ווער האָט עס אייך געזאָגט, אז זי געפעלט אלעמען מעהר?

ל א ה ד אָ ב ע

איך ווייס אליין. מען בעדארף עס מיר זאגען? צוליעב מיר האָט איהר זיך צוקריגט מיט ברודר משה'ן? אודאי נישט צוליעב מיר.

נ י ס ן א ל ט ע ר

אַט קומט אהער לאה דאָבע, כ'ווייס אז איהר זענט נישט נאָר א גוטע נאָר איהר זענט א קלוגע אויך, אט אדרבה קומט אהער, כ'וויל אייך עפעס זאגען...

ל א ה ד אָ ב ע

איך וועל נאָר לויפען א קוק טהאָן ווי האלט עס מיט'ן אויווען. איך האָב איינגעהייצט אויף ברויט. לויפט אַרויס.

נ ח מ ז ב ע ר

קומט אָן.

גוט מארגען. א פרעסטייל געווען דרויסען. וואָס טהוסטו?

נ י ס ן א ל ט ע ר

נאָר קיין חשק נישטא צו דער ארבייט. ס'וואָלט זיך וועלען ווירער אין שוהל אריין.

נחמן בער

נו, אויף יום כפור אז נאָט וועט שענקען ס'נעזונד, אפשר וועט מען
קענען ארויספאהרען אביסעל פריהער.

לאה דאָבע

קומט אָן.

נאט אייד געבראטענע קארטאפעל...

נחמן בער

איך האָב נאָך נישט געדאווענט.

ניסן אלטער

איך דאווען גלייך ווי איך שטעה אויף.

נחמן בער

כ'וואָלט אויך געווען א בעלן צו זיין איצטער אין שטאָרט אין בית
מדרש זאגט מען תהילים.

ניסן אלטער

א, מען האָט שוין דארט לאנג אָבערדאווענט דעם ערשטען דאווענען.

לאה דאָבע

איהר וועט שוין באלד קענען אריינקומען עסען. ס'איז שוין באלד
פארטיג.

געהט ארויס.

נחמן בער

כא, די קליינע געבליבען ביי דער מומען. געוואוסט, אז אין
שטוב איז פארהאן וואָס צו טהאָן ערב יום־טוב... איך וואָלט זי נישט
איבערגעלאזען נאָר לאה דאבע, איז צוגעשטאנען איך זאָל זי לאָזען.

נע, מען בעדארף געהן דאווענען.

ניסן אלטער

איהר וועט מיר העלפען אנציהען א ראָד דאנאָך וועט איהר געהן.
ער לעגט אַ ראָד אויפ'ן קאוואדלע און געהט צופאסען די שינע.

נחמן בער

דער בעל תפילה היינטיגס יאהר געווען אביסעל הייזריקלעך. מען
זאָגט אז ער האָט זיך פערקילט.

נ י ס ז א ל ט ע ר

די משוררים אבער האָבען גוט אונטערגעהאלטען. איינער זאָגט מען
איז טאָקי זיינער.

נ ח מ ז ב ע ר

א שאַרף קול'כעל.

נ י ס ז א ל ט ע ר

דער קוויטשער געפעלט מיר אויך בעסער.

נ ח מ ז ב ע ר

האַט דעם חזן איבערגעשריגען.

נ י ס ז א ל ט ע ר

יום כפור איז אויך דער אייגענער חזן...

נ ח מ ז ב ע ר

ברוך משה האָט זיך עפעס פערשלאפען.

נ י ס ז א ל ט ע ר

זאָל ער שלאפען... כ'האָב געוואלט מיט אייך פון עפעס רערען.

נ ח מ ז ב ע ר

ער פוילט זיך צו אַ ביסעל.

נ י ס ז א ל ט ע ר

איך וויל ווערען אייער איידעם, רב נחמן בער.

נ ח מ ז ב ע ר

כ'האָב גרויס צער פון דער קליינער. כ'האָב זי אנומעלט אנגעשלאגען.

ס'האַט מיר דאנאך ס'הארץ וועה געטהאָן. אבער כ'האָב גרויס צער.

נ י ס ז א ל ט ע ר

איך האָב געטראכט, און געטראכט, איהר הערט, זיי זענען דאָך אַ

צווילינג. כאַטש זעלדע איז געבוירען געווארען פריהער, אבער כ'מייז

אז אפשר איז לאה די עלטערע.

נ ח מ ז ב ע ר

אנטקעגען וואָס זאגטו עס?

נ י ס ז א ל ט ע ר

איך וויל ווערען אייערער אן'איידעם.

נחמן בער

ווילסטו, הייסט עס, לאה דאבען, נישט די קלענערע. און איך האב
געמיינט אז דו ווילסט די קלענערע.

ניסן אלטער

כ'האב ראשיהשנה געטראכט... אפשר איז טאקע לאה די עלטערע.

נחמן בער

אויפ'ן קוק איז זי טאקע די עלטערע. און יענע זעהט אויס גאר א
קינד.

ניסן אלטער

וואס זאגט איהר ?

נחמן בער

וואס האב איך פון דעם צו זאגען ? כ'האב אויך ראשיהשנה איבער-
געטראכט...

עס קומט אן א פוהר הינטער'ן קוזשנע.

ניסן אלטער

אימעצער איז צוגעפאהרען.

זעלדע

לויפט אריין.

גוט מארגען !

נחמן בער

ווי קומסטו אהער ?

ניסן אלטער

א גאסט אין שטעדטעל.

זעלדע

אוי ווי ס'איז קאלט ! א גאנצע נאכט האט מען זיך געשלעפט.

ווארעמט די הענט ביים הארנע.

נחמן בער

מיר פאָהרען דאך, אם ירצה השם, מארגען אין שטאָרט אריין.

זעלדע

ס'האט זיך מיר אזוי געבענקט, אז כ'האב נישט געקענט אויסהאל-

טען.

נ ח מ ז ב ע ר

מיט וועמען ביזטו געקומען?

ז ע ל ד ע

מיט א אירען. א מוכרספריס'ניק.

נ ח מ ז ב ע ר

אן איינפאל אביסעל.

ז ע ל ד ע

נו ניסעלע, ס'איז ערב יום־כפור, מארגען בערארף מען זיך דאך
איבערבעטען.

נ ח מ ז ב ע ר

אנ'איינפאל אביסעל.

ל א ה ד א ב ע

לויפט אַרײַן, פאלט אויפ'ן האַלז זעלדען.

וואָס ביזטו געקומען? מיר פאהרען דאך מארגען אלע.

ז ע ל ד ע

איך אזוי געבענקט... וואס טהוסטו, ס'געהט א רויך פון קוימען.

ל א ה ד א ב ע

איך באק ברויט.

ז ע ל ד ע

איך וועל לויפען אין שטוב זיך אנווארימען.

ל א ה ד א ב ע

איך האָב דיר טאקע עפעס צו דערצעהלען.

לויפען ביידע אַרײַם.

א א י ד

קומט אַרײַן.

א גוטער מארגען!

נ ח מ ז ב ע ר

א גוטער יאהר; שלום עליכם...

ד ע ר א י ד

עליכם שלום. כ'האָב אייך געבראכט אייער טאכטער. א געראטענע
טאכטער. כ'האָב מיט איהר געזונגען שמע ישראל, האָט זי עס באלד
איבערגענומען.

נ י ס ן א ל ט ע ר

א נאנצע נאכט געפאהרען?

ד ע ר א י ד

שוין געווען נאָך האלבע נאכט אז כ'בין ארויסגעפאהרען.

נ ח מ ן ב ע ר

וואוהין זשע פאהרט מען?

ד ע ר א י ד

כ'וויל מיר ביז מארגען אריבערכאפען אין א צווייטער שטאָרט, אבי-
סעל צו לאנג געשטאנען אויף אנ'ארט.

נ ח מ ן ב ע ר

האָט ס'פערד וואָס צו עסען?

ד ע ר א י ד

כ'האָב איהם געגעבען א ביסעל היי. שפעטער וועל איך איהם אויפ'ן
גראז אבלאזען. א וואזשנע טאכטער האָט איהר.

נ ח מ ן ב ע ר

די אנדערע איז אויך מיינע.

ד ע ר א י ד

דערפאר וואָס כ'האָב זי אייך געבראכט וועט איהר מיר דעם פערד
איבערשמידען. זי האָט מיר אזוי צוגעזאגט. דער טאטע, זאגט
זי, איז א שמיד און איך וועל איהם זאגען וועט ער אייך ס'פערד
איבערשמידען. אָט געהערט ווי די פאדקאוועס קלינגען, זאגט זי :
מען בעדארף דעם פערד איבערשמידען. כא כא... באלד פערשטאנען,
אז דאָס איז א שמידס א טאכטער. מען בעדארף עס נאר איבער-
שמידען. די פאדקאוועס זענען גוט.

נ י ס ן א ל ט ע ר

שפעטער נאָך איבערכייסען וועט מען עס מאכען.

ז ע ל ד ע

קומט אריין.

טאטע, מען וועט דעם אידענס פערר בעדארפען איבערשמירען.

נ ח מ ז ב ע ר

כ'האָב שוין געהערט.

ז ע ל ד ע

ס'איז מיר אזוי קאלט. ניב, וועל איך דיר העלפען אנציהען דעם ראָד.

ד ע ר א י ד

כ'וועל מיר געהן נעגעל וואסער אבגיסען. קען מען שוין צונ'אייך אין שטוב אריינגעהן?

נ ח מ ז ב ע ר

אט, זייטשע מוחל.

געהען ביידע ארויס.

ז ע ל ד ע

נו וואס בלאַזטו זיך אויף מיר? כ'האָב זיך דאָך איבערגעבעטען מיט דיר. פאר יום כפור בעטען זיך אלע איבער.

נ י ס ז א ל ט ע ר

איך בין נישט געווען אויף דיר ברוגז.

ז ע ל ד ע

ניב, וועל איך דיר העלפען דעם ראָד אנציהען.

נ י ס ז א ל ט ע ר

כ'מיין ס'איז נישט אומזיסט, וואָס זעלדע איז א היים געקומען צו לויפּען.

ז ע ל ד ע

וואו איז ברוד משה? ער האָט מיר געזאגט, אז ער וועט זיך נישט אומקעהרען א היים.

נ י ס ז א ל ט ע ר

דו האָסט איהם נישט געזעהן אין שטוב?

ז ע ל ד ע

ער דאווענט. האָט נישט געוואלט אויסרערען אין מיטען דאווענען.

נ י ס ז א ל ט ע ר

כ'האב היינט גערעדט מיט'ן טאטען דיינעם, אז כ'ויל ווערען זיין איידעם, און אז כ'ויל לאה דאכען פאר א ווייב.

ז ע ל ד ע

גאַנץ קאַלט.

נו וואס האָט ער געזאגט?

נ י ס ז א ל ט ע ר

ער זאגט, אז ס'איז אזוי גלייכער.

ז ע ל ד ע

דאס ווילסטו מיר אבנארען.

נ י ס ז א ל ט ע ר

אויף מיין ווארט!

ז ע ל ד ע

איך וועל עס געהן זאגען לאה'ן.

לופט אַרויס.

ב ר ו ד מ ש ה

קומט אָן.

נ י ס ז א ל ט ע ר

שוין געדאווענט?

ב ר ו ד מ ש ה

שוין געדאווענט. כ'פאהר אוועק.

נ י ס ז א ל ט ע ר

וואוהין?

ב ר ו ד מ ש ה

פונקט דאָ א פוהר, א מוכר ספרים'ניק.

נ י ס ז א ל ט ע ר

וואוהין וועסטו פאהרען?

ב ר ו ד מ ש ה

נאָר דאָ איז אַנ'אַרט? כ'בעראַרף נישט ליגען אין דארף. ס'איז פארהאן א פוהר וועל איך אוועקפאהרען.

נ י ס ז א ל ט ע ר

אַט בלייב דאָ. אפשר וועל איך מיר גאר אכטהוילען פון דאנען וועסטו אליין בלייבען.

ב ר ו ד מ ש ה

זיצט מיט אַנ'אַראָבגעלאָזטען קאַפּ.

נ י ס ז א ל ט ע ר

כ'ווייס, אז דיר ווילט זיך נישט אוועקפאהרען פון דאנען.

ב ר ו ד מ ש ה

ווען יעמאלט בעהאלט מען נישט מיינע זאכען וואלט איך שוין דאָ לאנג נישט געווען.

נ י ס ז א ל ט ע ר

דו ווייסט ווער ס'האַט בעהאלטען דיינע זאכען?

ב ר ו ד מ ש ה

זעלדע מסתמא.

נ י ס ז א ל ט ע ר

דאָס האָט לאה דאָבע געטהאָן.

ב ר ו ד מ ש ה

כ'ווייס דו ביזט אויף מיר ברוגז געווען, ווען ס'מאכט זיך נישט ראש השנה וואלט איך...

נ י ס ז א ל ט ע ר

כ'ווייס, אז דו וועסט נישט אוועקפאהרען.

ב ר ו ד מ ש ה

איך וויל דיר אין וועג אריין נישט קריכען.

נ י ס ז א ל ט ע ר

וואָס מיינסטו?

ב ר ו ד מ ש ה

איך וויל חתונה האָבען מיט לאה דאָבען. זי געפעלט מיר בעסער.

כ'ועל וויסען אז כ'האב א ווייב אין שטוב, נישט קיין טייוועל.

נ י ס ז א ל ט ע ר

דו קענסט מיט לאה דאבען נישט חתונה האַבען.

ב ר ו ד מ ש ה

וואס, זי וועט מיר נישט וועלען?

נ י ס ז א ל ט ע ר

איך נעהם לאה דאָבען.

ב ר ו ד מ ש ה

דו נעהמסט זי נישט.

נ י ס ז א ל ט ע ר

איך האָב שוין היינט גערעדט מיט נחמן בער'ן.

ב ר ו ד מ ש ה

איך זאג, אז דו נעהמסט זי נישט.

נ י ס ז א ל ט ע ר

וואס הייסט, דו זאגסט? קענסט מיר פארווערען?

ב ר ו ד מ ש ה

אודאי פארווערען.

נ י ס ז א ל ט ע ר

נעהם זעלדען.

ב ר ו ד מ ש ה

איך בין דיר מוחל. דו האסט דאָך געקראפֿירט נאָך איהר.

נ י ס ז א ל ט ע ר

איצטער נעהם איך לאה דאָבען.

ב ר ו ד מ ש ה

כ'מיון, אז דו לאכסט.

נ י ס ז א ל ט ע ר

איך לאָד גאָר נישט. שוין אנ'אבגעמאכטע זאך.

ב ר ו ד מ ש ה

האָסט גערעדט מיט איהר?

נ י ס ז א ל ט ע ר

כ'האב גערעדט מיט נחמן בער'ז.

ב ר ו ד מ ש ה

איז נאך גאר נישט! איך געה רעדען מיט איהר.
געהט ארויס.

נ י ס ז א ל ט ע ר

ווארט אביסעל, איך וועל דיר זאגען.

ז ע ל ד ע

קומט אן פערוויינט.

נ י ס ז א ל ט ע ר

וואס האט עפעס זעלדע געוויינט?

ז ע ל ד ע

ענטפערט נישט. זעצט זיך אנדער אויפ'ן האַרנע און ווישט די
טרערען.

נ י ס ז א ל ט ע ר

וואס וויינסטו?

ז ע ל ד ע

א נאר בין איך געווען וואס כ'האב גאר אפילו גערעדט צונ'אייה.

נ י ס ז א ל ט ע ר

דו ביזט נישט געווען.

ז ע ל ד ע

כ'ווייס, ווייל איך בין נישט געווען איז דאריבער.

נ י ס ז א ל ט ע ר

כ'האב מיר ארומגעזעהן אז לאה דאָבע איז טאקע אנ'עלטערע.

ז ע ל ד ע

וואס האב איך צו רעדען.

נ י ס ז א ל ט ע ר

זי איז דאך דיינע א שוועסטער, וואס איז דער חלוק?

ז ע ל ד ע

ווישט די טרערען.

נ י ס ן א ל ט ע ר

מיינסט אפשר, אז לאה ראבע האט עפעס גערעדט, אדרבה נאך
היינט האט זי געזאגט, אז זי בענקט נאך דיר.

ז ע ל ד ע

וואס האסטו גערעדט מיט איהר?

נ י ס ן א ל ט ע ר

איך האב מיט'ן טאטען גערעדט. ביזט דאך געלאפען איהר דער-
צעהלען?

ז ע ל ד ע

וואס האב איך איהר צו דערצעהלען? כ'האב געמיינט דו לאכסט.

נ י ס ן א ל ט ע ר

פון וואנען ווייסטו איצטער, אז כ'האב עס נישט געמיינט אויף א
געלעכטער?

ל א א ד א ב ע

קומט אן.

זעלדע קום אין שטוב וועסטו עפעס עסען. זי קושט זי. וואס
וויינסטו? וואס וויינט זי, ניסן אלטער?

נ י ס ן א ל ט ע ר

איך ווייס נישט וואס זי וויינט.

ל א א ד א ב ע

איהר האט זיך ביידע געקריגט?

נ י ס ן א ל ט ע ר

זי האט אייך גאר נישט געזאגט?

ל א א ד א ב ע

וואס האט זי מיר געהאט צו זאגען? ברוד משה פאהרט אוועק.

נ י ס ן א ל ט ע ר

ער פאהרט טאקע?

ל א א ד א ב ע

ער זאגט, אז ער פאהרט אוועק מיט דעם אידען. עס ציהט איהם
אין שטאדט אריין.

נ י ס ז א ל ט ע ר

ער האָט צונ'אייך נישט גערעדט איצטער?

ל א ה ד א ב ע

וואס האָט ער געהאט צו רעדען מיט מיר.

נ י ס ז א ל ט ע ר

איך בין איהם א בעלן צו געהן זעהן.

געהט אַרויס.

ל א ה ד א ב ע

וואָס וויינסטו?

ז ע ל ד ע

דו האסט מיר אימישנע אינגערעדט איך זאל דארטען בלייבען און

דו האסט דאָ אויף מיר אנגערעדט.

ל א ה ד א ב ע

ווער האָט עס דיר געזאגט?

ז ע ל ד ע

איך פערשטעה אליין.

ל א ה ד א ב ע

זעה וואס פאר א שלעכץ דו ביזט. האָסט קיין מורא נישט אפילו

פאר יום כפור.

ז ע ל ד ע

וואָס האָסטו מיר אנגערעדט איך זאל דאָרט בלייבען? מיינסט איך

פארשטעה גאר נישט. כ'ווייס איך בין דיר געלעגען אויפ'ן קאפ.

ל א ה ד א ב ע

מארגען איז ערב-יום-כפור און דו זינדיגסט אזוי.

ז ע ל ד ע

דו בעדארפסט נישט אברעדען ניסן אלטער'ן פון מיר. ניסן אלטער

איז מיין חתן, דו ווייסט?!

ל א ה ד א ב ע

וואס שרייסטו אויף מיר. זאל איך צער האָבען אויב איך האָב גע-

רעדט א ווארט צו איהם. איך האב נאך היינט דיך געלויבט פאר
איהם ווען כ'האב איהם אריינגעטראגען געבראטענע קארטאפעל אין
קוזשנע אריין.

ז ע ל ד ע

אט זעהסטו שוין, וואס האסטו איהם צו טראגען קארטאפעל אין
קוזשנע אריין?

ל א ה ד א ב ע

וואס איך טאר נישט?

ז ע ל ד ע

דו טארסט נישט! וועסט עס טהאן נאך אמאל וועל איך דיר די אוי-
גען אויסדראפען.

ל א ה ד א ב ע

כ'האב גאר נישט געוואוסט אז דו ביזט אזוי פארקאכט אין ניסן
אלטער'ען.

ז ע ל ד ע

אזוי, זי האט נישט געוואוסט, האט מיר אנגערעדט איך זאל דארט
בליבען...

וויינט אויפ'ן הויכען קול.

שא, וויין נישט אזוי הויך, מען קען נאך דערהערען.

ש מ ו א ל ש מ ח ה און דער א י ד קומען אריין.

ד ע ר א י ד

כ'האב מחזורים זעהר וואלוועל, פאר שפאט-אומזיסט.

ש מ ו א ל ש מ ח ה

קום נאר אהער, זעלדע, קענסט לייענען די אותיות?

ד ע ר א י ד

פאר די מיידלעך קויפט מחזורים. וועלען דאך מסתמא חתונה הא-
בען. איהר קענט דאווענען? כ'האב פאר אייך א סידור מיט עברי-
טייטש.

נ ח מ ז ב ע ר

קומט אריין מיט שפאקולען אויפ'ן נאָז, טראגט אַ סידור.

לאה דאָבע און זעלדע געהען ביידע אַרויס. איינע
רעכטס און די אנדערע לינקס.

דער איד

איך זאג, אז איהר זאלט קויפֿען מחזורים פאר די טעכטער, כ'וועל
אבגעבען וואלועל.

נחמן בער

קוקט אין ספר.

די אותיות אביסעל צו קליין.

דער איד

מיט גרעסערע אותיות קאסט טייערער.

שמואל שמחה

ווייסט, מיין זוהן, אז מיין סדור געפעלט מיר בעסער. מעהר נישט
וואס פון פארענט זענען אויסגעריסען די בלעטלעך.

דער איד

אנ'אתרוג אויב איהר ווילט קען איך אייך וואלועל פערקויפֿען. אַט
וועל איך באלד אריינברענגען.

געהט ארויס.

שמואל שמחה

אויב ער זאל נישט וועלען צו טייער וואלט איך דיר הייסען מיין זוהן
דו זאלסט נעהמען אנ'אתרוג. אפשר וועלען די אינגלעך געבען צו
שטייער.

ברוך טשה און אלטער ניסן קומען אַרײַן.

שמואל שמחה

אַט זענען זיי, וועט געבען צו שטייער וועט מען נעהמען אנ'אתרוג
ביים אידען.

ברוך טשה

איך פאהר סיי ווי אוועק.

נחמן בער

וואוהין פאהרסטו, אין שטאָרט אַרײַן?

ב ר ו ד מ ש ה
 איך פאהר אוועק מיט דעם אידענס פוהר.
 נ ח מ ז ב ע ר
 מיר פאהרען אלע דאך מארגען אין שטאָרט אריין.
 נ י ס ז א ל ט ע ר
 ער פאהרט אוועק אינגאנצען.
 ש מ ו א ל ש מ ח ה
 וואס הייסט? עס פעהלט דיר צו עסען?
 ב ר ו ד מ ש ה
 סיי ווי פאר צוויי מענשען קנאפ מלאכה.
 נ ח מ ז ב ע ר
 נאָך יום־טוב וועט זיך מאכען מעהר מלאכה, און, נאָך אלעמען, זיי
 שוין איבער דאָ יום טוב.
 ד ע ר א י ד
 קומט אַריין אָנגעלאדען מיט סידורים, מחזורים אין אַ קעסטל וואו
 ער האלט אַתרוגים.
 פערשפרייט עפעס אויף דער ערד.
 ש מ ו א ל ש מ ח ה
 אט וועל איך מיין קאפטען אויסשפרייטען, אט אזוי...
 ד ע ר א י ד
 יונגע לייט, איהר קענט געבען צו לייזען.
 נ ח מ ז ב ע ר
 אנ'אתרוג וועלען מיר נעהמען.
 נ י ס ז א ל ט ע ר
 איך גיב צו שטייער. דו וועסט געבען צושטייער, ברוך משה?
 ב ר ו ד מ ש ה
 איך ווייס נישט.
 ד ע ר א י ד
 נישט טייער, פאוואליע, נעהמט עס נישט אַרויס פון די פלאַקס,
 פאוואליע, ברעכט נישט אפ דעם פיטום... איי, די הענט באנ'אייך,

יונגערמאן, איינגעשמירט אין סאזשע, איהר וועט מאכען שווארץ.

נ י ס ז א ל ט ע ר

אנ'אתרונג איז אנ'אידעלע זאך.

ד ע ר א י ד

ווערט באלד שווארץ אז מען האלט איהם אין דער האנט.

נ ח מ ז ב ע ר

וואס וועט עס אנטרעפען?

ד ע ר א י ד

מען וועט אויסקומען. און מחזורים נעהמט איהר?

נ י ס ז א ל ט ע ר

ס'איז שוין באלד נאך יום טובים.

ד ע ר א י ד

און איבער א יאהר? יום כפור איז דאך דער עיקור.

ב ר ו ד מ ש ה

איהר וועט מיטנעהמען אויף אייער פוהר, רב איד?

ד ע ר א י ד

פאר וואס נישט. אויסשלאגען דעם האבער פאר'ן פערד. וואוהין

פאהרסטו עס?

ש מ ו א ל ש מ ח ה

עט וואס ער רעדט, בלייב דא וועסטו צושטייער נעבען אויף אנ'-

אתרונג.

ד ע ר א י ד

א לולב האב איד אויך נישט טייער.

נ ח מ ז ב ע ר

א לולב האב איד א פאראיאהר'דיגען.

ד ע ר א י ד

זעהט איהר, פאראיאהרען האט איהר אויך געהאלטען אליין אנ'-

אתרונג.

נ ח מ ז ב ע ר

צייטען נעווען בעסערע.

ד ע ר א י ד

וואס, קנאפלאך מלאכה? גאט וועט העלפען. וועל איך פערדינען
באנ'איך שדכנות?

נ ח מ ז ב ע ר

ווארום וואס?

ד ע ר א י ד

כ'זעה גאר, די יונגע-לייט פרעמדע. כ'האב נעמיינט פריהער, אז
דאס זענען אייגענע קינדער — צום סוף גאר פרעמדע.

ב ר ו ד מ ש ה

פון וואנען ווייסט איהר, אז מיר זענען נישט קיין קינדער?

ד ע ר א י ד

וואס מיינסטו, כ'בין א גאר? כ'הער דאך אז ער וויל אוועקפאהרען.
קיין מלאכה נישטא, זאגט ער.

ש מ ו א ל ש מ ח ה

מישט אין א סידור.

גאט איז עס... ביי מיר אין סידור איז עס אויסגעריסען. זינגט. אודה
לאל לבב חוקר ברו יחד כוכבי בוקר.

ד ע ר א י ד

מיר וועלען אייך פערקויפען א סידור און נישט טייער, כ'וויל אבער
איצטער פערדינען שדכנות.

ש מ ו א ל ש מ ח ה

מהיבא תיתא.

ד ע ר א י ד

וויפיעל גיט איהר נדן אייערע טעכטער? ווי רופט מען אייך?

נ ח מ ז ב ע ר

נחמן בער רופט מען מיד.

ד ע ר א י ד

וויפיעל גיט איהר נדן אייערע טעכטער, רב נחמן בער?

נ ח מ ז ב ע ר

נדן? ווער האט עס אויפ'ן דאָרף נדן?

ד ע ר א י ד

וואָס טויג עס אַהן נדן?

נ י ס ן א ל ט ע ר

וואו זענען אייערע חתנים?

ד ע ר א י ד

חתנים? כ'האַב זיי אין וואנען. אַט זענען חתנים. כע, כע, כע...

כ'בעדאָרף זיי געהן זוכען?

ב ר ו ד מ ש ה

איחר האָט שוין א סך שדוכים אויסגעפיהרט?

ד ע ר א י ד

זאל נאָר רב נחמן בער געבען נדן...

נ י ס ן א ל ט ע ר

און ווי איז אויב דער חתן וויל קיין נישט?

ד ע ר א י ד

עס שאַרט נישט אביסעל נדן; איחר ווילט חתונה האָבען, יונגע לייט?

ש מ ו א ל ש מ ח ה

שוין צייט, פאר זיי חתונה צו האבען. קענען פערדינען אויף ברויט.

ד ע ר א י ד

ווי איך בין א איד, איך וועל פערדינען שדכנות. רב נחמן בער, וואָס זאגט איחר?

נ י ס ן א ל ט ע ר

איחר פערשפארט אייער טרחה, מיר זענען שוין חתנים.

ד ע ר א י ד

פון וואנען, פון ווייט? א שאַד... נו, האָב איך אנדערע חתנים פאר אייערע טעכטער. כ'האַב פון שטאַרט א וואוילען בחור.

נ ח מ ן ב ע ר

איך האָב נישט קיין נדן. וואו האָט מען עס ביי היינטיגע צייטען נדן פאר קינדער.

נ י ס ן א ל ט ע ר

אַט דער יונגערמאן איז נאָך נישט קיין חתן.

ד ע ר א י ד

און ווער איז דיין כלל?

נ י ס ן א ל ט ע ר

וואס מאכט עס אייד אויס?

ד ע ר א י ד

נו איז דער יונגערמאן, דו האסט שוין אייד כלל?

ב ר ו ד מ ש ה

ווען פאהרט איהר, וויל אייד וויסען?

ד ע ר א י ד

כ'וועל ס'פערדעל אנפאשען און, אז כ'בין שוין יא ביי א שמיד
וועל אייד לאָזען די פארקעוועס איבערשמידען. דאָס האָט מיר ס'מיי-
דעל צוגעזאגט. כ'וויל נישט קיין געלט פאר דעם וואס כ'האָב זי גע-
פיהרט.

ב ר ו ד מ ש ה

וועל אייד געהן איינפאקען מיינע זאכען.

נ י ס ן א ל ט ע ר

פערשטעלט איהם דעם וועג.

דו פאהרסט נישט.

ב ר ו ד מ ש ה

אייד פאהר שוין יא.

געהט אַרויס.

נ ח מ ן ב ע ר

וואָס איז עס איהם אריין אין קאפּ פאר יום טוב אוועקצופאהרען?

געה, ניסן, רעד מיט איהם איבער.

נ י ס ן א ל ט ע ר

געהט אַרויס.

ד ע ר א י ד

פיינע בחורים, ווי לאזט איהר זיי עס איין? איהר האָט טעכטער

אין שטוב.

נחמן בער

לאכט.

דאס מאכט ער חוזק, ער נעהמט מיין טאכטער.

דער איד

אזוי, אהן נדן! פיש פיש... געקענט פערדינען שדכנות. איהר האט שוין געשריבען תנאים?

נחמן בער

נאך נישט.

דער איד

קען איד דאך נאך האבען שדכנות.

שמואל שחה

איד זאג אויך, מען בעדארף דעם בחור נישט אבלאזען.

דער איד

דאס איז עס די כלה, די וואס ס'איז מיט מיר געפאהרען?

נחמן בער

כ'מיין אז ער נעהמט די גרעסערע.

דער איד

א שאד, געקענט פערדינען שדכנות.

נחמן בער

איהר קענט עס נאך. די קלענערע...

דער איד

וואויל ווי די וועלט, איד נעהם איהם נישט מיט, דעם יונגאטש. וואו

איז ער? ... ער וויל פאהרען — כ'נעהם איהם נישט מיט!

נחמן בער

ווייזט אויס איהם געפעלט נישט מיין שטוב. אפשר איז ער נישט

צופרידען מיט'ן עסען. מיט געוואלד א מענשען וויל איד נישט

האלטען.

דער איד

וואָס הייסט, איד לאז איהם נישט ארויף אויפ'ן פוהר. ווער וועט

איהם געהמען מיט זיך?...

ל א ה ד א ב ע

קומט אָן.

טאטע, ברוד משה פאהרט אוועק.

נ ח מ ז ב ע ר

איך האָב שוין געהערט. רעד דו איבער מיט איהם אפשר וועט ער בלייבען.

ל א ה ד א ב ע

זאָל זעלדע מיט איהם איבעררעדען.

ד ע ר א י ד

א שאָד וואס דו ביזט שוין א כלה, כ'האָב געקענט פערדינען שדכנות.

ל א ק ד א ב ע

פארשעמט.

איך בין נישט קיין כלה.

ד ע ר א י ד

איז דאָך וואויל ווי די וועלט!

ש מ ו א ל ש מ ח ה

דער איד קען זיין א וואוילער שדכן.

נ ח מ ז ב ע ר

ניסן אלטער האָט גערעדט מיט מיר. היינט האָט ער גערעדט מיט מיר. ער וויל, זאגט ער, זיין מיין איידעם.

ד ע ר א י ד

א פיינער בחור. א שארפער בחור. דאָס איז דער וואס וויל אוועק-פאהרען?

נ ח מ ז ב ע ר

ניין, ס'איז דער אנדערער.

ד ע ר א י ד

אויף א שארפער בחור. געפעלט מיר אויף.

נ ח מ ז ב ע ר

וואס זאגסטו, מיין קינד. ער האט גערעדט מיט דיר אויף?

ל א ה ד א ב ע

צוטומעלט.

וועמען מיינסטו?

נ ח מ ז ב ע ר

איך מיין ניסן אלטער'ן.

ל א ה ד א ב ע

מסתמא האסטו נישט גוט געהערט.

נ ח מ ז ב ע ר

ווייסט, נישט גוט געהערט? ער האט מיר געזאגט אז ער וויל ווע-

רען מיין איידעם.

ל א ה ד א ב ע

האט ער עס געמיינט מיר, פון וואנען ווייסטו?

ד ע ר א י ד

הייסט עס נאך ביידע נישט קיין כלה'ס, וואויל די וועלט. לאזט נאך

מיר, איך וועל עס אלצדינג קלאר מאכען.

ש מ ו א ל ש מ ח ה

אט לאז דעם אידען; ער וועט זיך מיט די אינגלעך דורכרעדען.

ל א ה ד א ב ע

עס קען דאך נישט געמאלט זיין ער זאל מיט דיר אזעלכעס רעדען.

ד ע ר א י ד

וואו זענען זיי, די יונגע לייט?

נ ח מ ז ב ע ר

וואס, מיין טאכטער, ער נעהמט דיר ווי דו שטעהסט און געהסט.

אָהן אַ גראשען נדן.

ד ע ר א י ד

שווער אזעלכעס אין היינטיגע צייטען. אבי א אינגעל — וויל נדן.

ל א ה ד א ב ע

איך פערשטעה נישט די גאנצע זאך... איך וויל זעלדע זאל פריהער

חתונה האבען. זי איז די עלטערע.

נ ח מ ז ב ע ר

יא, ס'איז טאקע אמת; אפשר ביזטו גערעכט. צום אידען. איהר פער-
שטעהט זיי זענען ביידע א צווילינג. אבער יענער איז פריהער
געבוירען געווארען. די האט זיך נאך ארויסגעכאפט, קיין עין
הרע, די גרעסערע. אבער ער האט מיט מיר גערעדט היינט.

ל א ה ד א ב ע

לויפט ארויס.

נ ח מ ז ב ע ר

וואוהין לויפטו?

ד ע ר א י ד

האט זיך פערשעהמט. כע כע... קומט אין שטוב אריין. דארטען ווע-
לען מיר זיך מיט זיי דורכשמועסען. אנ'איינפאל אביסעל, ער וויל
נאך אוועקפאהרען. — ווער וועט איהם דען נעהמען אויפ'ן פוהר.
אלע געהען אין שטוב.

ז ע ל ד ע

לויפט אריין.

ל א ה ד א ב ע

לויפט איהר נאך.

וואוהין אנטלויפטו, קום אהער זאג איהר דיר.. איהר שווער דיר אויף
מיינע נאמנות, אז אזוי האב איהר דעם טאטען אויף געזאגט.

נ י ס ז א ל ט ע ר

קומט אריין.

ל א ה ד א ב ע

אט קומט אהער, ניסן, קומט אהער, זאגט איהר, וואס האב איהר מיט
אייך גערעדט. אויף מיינע נאמנות, איהר ווייס נישט פון וואס צו
זאגען.

ז ע ל ד ע

פערדעקט איהר געזיכט, זיצט אויפ'ן הארנע.

נ י ס ן א ל ט ע ר

דו, זעלדע, קענסט איהם זאגען ער זאל נישט אוועקפאהרען.

ז ע ל ד ע

פון מיינעטוועגען קען ער פאהרען.

ל א ה ד אָ ב ע

אט איז ניסן אלטער, זאגט פאר איהר און פאר מיר אין די אויגען.
וואס האָב איך מיט אייך גערעדט? איך ווייס נישט פון וואס צו
זאגען. וואס מיינסטו איך בין א נאר? און, אז איך בין אפשר דיינע
א שוועסטער, האָט אנדערש געמעגט זיין. אבער איך בין דאָך אַנ-
דערש. מיר וועט זיין א פרייד אז מיין שוועסטער וועט זיין גוט.

ז ע ל ד ע

וויטענט.

ס'איז נישט אמת, דו זאגסט א ליגען!

נ י ס ן א ל ט ע ר

אט הער זיך איין וואס איך וועל דיר זאגען.

ז ע ל ד ע

ס'איז נישט אמת, נישט אמת... זי האָט געוואָלט איך זאָל בלייבען
אין שטאָרט.

ל א ה ד אָ ב ע

איך בין א נאר וואס איך רעד אפילו מיט דיר. איך הער עפעס
וואס דער טאטע זאגט און כ'פערשטעה נישט, כ'ווייס נישט פון
וואס צו זאגען.

ב ר ו ד מ ש ה

קומט אריין.

ווער האָט ווידער בעהאלטען מיינע זאכען? ווער האָט עס געטהאָן?

ל א ה ד אָ ב ע

איך האָב די זאכען בעהאלטען.

ב ר ו ד מ ש ה

פאר וואס?

ל א ה ד א ב ע

אזוי. איך ווייס נישט פאר וואס.

ב ר ו ד מ ש ה

און איהר וועט זיי מיר נישט אבגעבען?

ל א ה ד א ב ע

ניין. איהר האָט נישט וואס אוועקצופאהרען פון דאנען.

נ י ס ן א ל ט ע ר

מארגען איז ערב יום כפור, ס'איז אנ'עולה וואס מען קריגט זיך.

זעלדע איז א שלעכץ, דו הערסט, זעלדע, ביזט א שלעכץ.

ל א ה ד א ב ע

איך האָב צו איהר גאר נישט. איך בין אויף איהר נישט אין כעס.

ב ר ו ד מ ש ה

הער זיך איין, ניסן אלטער, איך וויל דו זאלסט מיר אין וועג נישט קריכען.

נ י ס ן א ל ט ע ר

נישט איך האָב דיינע זאכען בעהאלטען.

ב ר ו ד מ ש ה

איך מיינ נישט מיינע זאכען. מיינע זאכען וועל איך געפינען, אז כ'וועל וועלען.

נ י ס ן א ל ט ע ר

וואָס קוקסטו אזוי אויף מיר ווי אויף א שונא. איך בין דיר נישט קיין שונא.

ב ר ו ד מ ש ה

ניין, ביזט מיר נישט קיין שונא? נו וועלען מיר הערען... לאה דאבע,

מאָרגען איז ערב יום כפור, אָט ליגען דאָ הייליגע ספרים אויף דער

ערד... איך זאג אייך דעם אמת, איך וויל פון דאנען נישט אוועק-
געהן.

ז ע ל ד ע

קוקט צעשטעלט.

נ י ס ן א ל ט ע ר

נו, זאג וואס דו מיינסט!

ב ר ו ד מ ש ה

כ'האב מיר נישט וואס צו שעמען — דו קריכסט מיר אין וועג אריין
און כ'זאג דיר אז ס'איז אנ'עולה.

נ י ס ן א ל ט ע ר

זאג וואס דו מיינסט.

ב ר ו ד מ ש ה

איך האב לאה דאכען געוואלט און לאה דאכע האט מיך אויף גע-
וואלט, ווייס איך נישט איצטער וואס דו ווילסט האבען.

נ י ס ן א ל ט ע ר

איך בין אין דעם נישט שולדיג.

ב ר ו ד מ ש ה

קיינער איז אין דעם נישט שולדיג. נאָר דו אליין.

נ י ס ן א ל ט ע ר

ווייזענדיג צו זעלדען.

זי איז שולדיג. איצטער שווייגט זי... איך בין דיר אין וועג אריין
נישט געקראכען. בלייב זיך דאָ געזונדערהייט. איך וואהר אוועק
היינט. כ'האב דאָ נישט וואס צו טהאָן.

ל א ה ד א ב ע

נעה, זעלדע, בעהאלט זיינע זאכען, גיכער!

נ י ס ן א ל ט ע ר

וועל איך אָהן די זאכען אנטלויפען פון דאנען, ס'איז מיר שוין
מיאוס געווארען אלץ מיט אנ'אנדער. פערדרעט מיר דעם קאפ.

ב ר ו ד מ ש ה

נו, אויב אזוי וועל איך אוועקפאהרען. אויב איך קריך דיר אין וועג
אריין, זאל זיין!

ל א ה ד א ב ע

איך ווייס אן זעלדען נאר נישט וואס צו זאנען.

ווישט די פרערען.

נ י ס ן א ל ט ע ר

איהר, לאה דאָבע, זענט געוויס נישט שולדיג. איהר האָט ביי זעל-
דען נישט וואס צו פרעגען. יעדערער איז ביי זיך אליין א בעל-
הבית.

ל א ה ד אָ ב ע

ענטפערט נישט.

ז ע ל ד ע

זי האָט ביי מיר נישט וואס צו פרעגען.

דער איד און נאָך איהם נחמן בער און דער אלטער קומען אָן.

ד ע ר א י ד

זענען זיך גאר צולאפען די יונגווארג. אָט זענען זיי... צולויפט זיך
נישט. כ'ויל שדכנות געלד פערדינען. וועלכע, זאגט איהר, איז שוין
א כלה? מארגען איז ערב יום כפור; א גוטע צייט צו טהאָן א זאך
מיט א ריינעם הארצען... א וואסערע איז עס די כלה?

ב ר ו ד מ ש ה

בעווייזט אויף לאה דאָבען.

זי איז מיין כלה, שעם זיך נישט, לאה דאָבע.

נ ח מ ז ב ע ר

הייסט עס גאר...

ד ע ר א י ד

דו פאהרסט דאָך אוועק, דו שקץ איינער!

ב ר ו ד מ ש ה

איד פאָהר נישט.

ש מ ו א ל ש מ ח ה

וואוהין וועט ער דען פאהרען?

נ ח מ ז ב ע ר

איד האָב, הייסט עס, געהאט א טעות. ער האָט הוינט מיט מיר
גערערט. ניסן אלטער, וועמען האסטו געמיינט, די גרעסערע אָדער
די עלטערע?

נ י ס ז א ל ט ע ר

איד האב געמיינט די עלטערע.

נ ח מ ז ב ע ר

הייסט עס גאר זעלדעז.... הייסט עס גאר איד האב א טעות געהאט.

כא-כא-כא...

ד ע ר א י ד

ווייסטו אויך, אז דער איד האט נישט קיין נדז?

נ י ס ז א ל ט ע ר

איד ווייס בעסער פון אייך.

ש מ ו א ל ש מ ח ה

גאָד יום טוב וועט מען שיקען גאָד זייערע טאטעס... אנ'איינפאל....

ד ע ר א י ד

מארגען איז דאָד ערב יום כפור, איהר ווייסט עס. איהר ט'עס נע-

דענקען — יונגאטשעס?

נ י ס ז א ל ט ע ר

כ'האב עס שוין פאר ראש השנה געוואוסט.

ל א ה ד א ב ע

געהט צו זעלדעז'ן, נעהמט זי אַרום און קושט זי.

נ ח מ ז ב ע ר

העלפט מיר אויסקלייבען א שעהנעם אתרוג. כ'בערארף היינטיגעס

יאהר נישט קיין שותפים.

אלע זעצען זיך אַרום קעסטעל אתרוגים. קלויבען.

ש מ ו א ל ש מ ח ה

זינגט.

אודה לאל לבב חוקר ברזן יחד כורכבי בורקר.

ע נ ד ע .

א פערזאנלעכע ווינקעל

1913.

פערזאנען:

נאטע, א קברן.

קריינע, זיין ווייב.

צירעל, זייער מאכטער.

טודרוס, נאטע'ס פאטער.

חיים הערש, האט אין שכנות א ווינד-מיהל.

קרייסעל, זיין ווייב.

נח }
חיה } זייערע קינדער

דאבע

כאצקעל.

ערשמער אקט

אנהייב פריהלינג, פריהמארגען. אויף א בית עולם, די זון, העל און ווארעם, האט זיך שוין ארויסגעחויבען אויפ'ן הימעל. א גלויבער פלאץ אהן קברים, די גראָז גרינט שוין. רעכטס, אין הינטערגרונד צוויי הויזער. טיעפער ברויט זיך אויס דער בית-עולם, די קברים טהיילווייז פון דער זון בעלויכטען. אג'אלטער הילצערנער צוים רינגעלט דעם בית עולם אַרום.

ט ו ד ר ו ס

א גאנץ אלטער מאן, הויך געוואקסען, אָבער דער רוקען שוין גע-
בויען. ער קומט אָן פון צווישען די קברים געהענדיג הינטעריקס.
ער רעדט דאָרט צו אימיצען אין דער זייט.
געזעהן א מאָל, א ציעג זאָל האָלט האָבען נאָר צווישען די קברים
אומצוקריכען. ביי נאכט האָסטו געמענט און איצטער טאָר מען
נישט. מענשען וועלען אַנקומען; בעראַרפסטו נישט זיין צווישען די
קברים.

נ ח

בעווייזט זיך פון אַנדערען זייט צוים, שרייט אַריבער.

גוט מאַרנען, רב טורדוס!

ט ו ד ר ו ס

ווער איז עס? נח? קום אַריבער. וואָס שטעהסטו דאָרטען?

נ ח

איך בין אויסגעשמירט אין מעל, די מתים קענען זיך פאר מיר דער-
שרעקען.

ט ו ד ר ו ס

כע, כע... די מתים ווי די מתים — די ציעג קענסטו טאקע דער-
שרעקען.

נ ח

און איהר פיהרט זיך נאך אלץ ארום מיט דער ציעג?

ט ו ד ר ו ס

א פיקחת; קלוג ווי א מענש. זעהסט ווי זי בעלעקט זיך. דאָרטען
צווישען די קברים, זאָגט זי, איז די גראַז געשמאקער. נו, קום ארי-
בער, האָסט קיין צייט נישט? שפּרינג אריבער! אַט אזוי...

נ ח

שפּרינגט אַריבער איבער'ן צוים.

ט ו ד ר ו ס

אַז מען איז יונג בעדאָרף מען נישט קיין טיר און נישט קיין טויער...
כע-כע, ביזט פערמעליגט.

נ ח

נאָך היינטיגע נאכט מיט אן אויג נישט צוגעטהאָן.

ט ו ד ר ו ס

געהערט: דער ווינדר געריסען א גאַנצע נאכט. דער ווינדר געווען
פון מזרח-צפון. ס'האָט זיך געלאזט הערען דאָס קלאַפען פון מיהל.

נ ח

נישט קיין גלייכער ווינדר געווען. כ'האָב נישט געקענט מיט אן אויג
צוטהאָן. כאַפט דער ווינדר פון מזרח-צפון — רייסען שדים: הויב
אויף דעם שטיין, לאָז צו דעם שטיין — פערקויפט ווי א הונד צו
אַלדע שוואַרץ יאהר.

ט ו ד ר ו ס

ווער איז איצטער אין מיהל?

נ ח

דער טאטע איז שוין אויפגעשטאנען.

ט ו ד ר ו ס

איד וואלט געווען א בעלן צוצונעהן צום מיהל.

נ ח

איהר בעדארפט עפעס האָבען?

ט ו ד ר ו ס

כ'האָב געוואלט זעהן דעם טאטען דיינעם... איבעררעדען מכח אן
ענין.

נ ח

אי, האָבען נעכטען די ווייבער געוויינט אויפ'ן בית עולם. מען האָט
אזש ביי אונז אין מיהל געהערט.

ט ו ד ר ו ס

האָב זיי אַ גוט יאָהר, די ווייבער. האָבען נישט קיין דאנות, קלאָר
גען זיי. כ'וואָלט זאָגען אייגענע — קומען אַז פרעמדע ווייבער און
צולאָזען זיך אויפ'ן געוויין.

נ ח

וויפֿיעל לוויות נעכטען געווען?

ט ו ד ר ו ס

צוויי... אייגענע ווייבער קלאָגען אויס די אויגען אין דער היים;
אויפ'ן בית עולם שווייגען זיי שוין; נאָר אז עס טהוט אַ קלונג דער
ערשטער רידעל ערד אויף די ברעטער — טהוט עס ווי מיט אַ מער
סער אַ שטאָך; טהוען נאָך אנדערע, וויינען אַ ביסעל...

נ ח

ווי לאַנג וואוינט איהר שוין דאָ?

ער זעצט זיך נעבען אַלטען אויף אַ באַנק, וואָס נעבען צוים.

ט ו ד ר ו ס

זיבען און דרייסיג יאהר. מיין נאָטע איז נאָך יעמאלט געווען אזא
שנעק ווי דו. אייער מיהל איז נאָך יעמאלט דאָ נישט געשטאנען.
כע, כע, איך געדענק, אז דיין מאמע קרייסעל האָט זיך נאָך אויף
די הענט געדושויגעט.

נ ח

די מיהל איז שוין אַלט. מען האָט זי שוין געמענט איבערשיטען. אז
ס'איז אַ שטארקער ווינר האָב איך מורא צו לאָזען די פליגעל אויף
אלע פלאכטעס.

ט ו ד ר ו ס

זי קרעכצט, האָ?

נ ח

אַ, קרעכצט זי, די מיהל! ווי אַ לעבעדיגער מענש!

ט ו ד ר ו ס

א מאָל איז געווען כּשוף אין די ווינדר־מיהלען.

נ ח

דער טאַטע דערצעהלט, אז ביי זיין זיידען האָט מען מיט כּשוף די שטיינער פון מיהל ארויסגעפיהרט.

ט ו ד ר ו ס

אנ'אלטע מעשה. אליין מיט מיינע אויגען געזעהן. א מיהל גע־לעגען איבערגעקעהרט און די שטיינער, איינער נעבען אנדערען, זיך פערקייקעלט אוש הינטער'ן בארג.

נ ח

אזוי! שווערע שטיינער געווען?

ט ו ד ר ו ס

בעדארפט האָבען פיער פּאַר אקסען יעדען שטיין צוריק ארויפצו־שלעפּען.

נ ח

איינס נעבען אנדערען געלעגען?

ט ו ד ר ו ס

ביידע פון מיהל זיך ארויסגעקייקעלט.

נ ח

דאָס איז געווען אבגעטהאָן?

ט ו ד ר ו ס

אַבגעטהאָן! ווי דען? ס'איז געווען א דייטש'ס ארבייט. האָט זיך ארומגעשלעפּט אין דער געגענד מיט א האק און א זעג אויפ'ן פלייצע — ארבייט געזוכט אין די מיהלען — מען האָט איהם נישט געוואָלט אריינלאָזען; געווען א גנב — האָט ער א שפּיצעל אָבגע־טהאָן.

נ ח

און מען האָט איהם נישט צופלעט דעם קאפּ?

ט ו ד ר ו ס

ווער וועט זיך געהן מיט איהם אָנהויבען!

נ ח

גענעצענדיג.

א. א, ווען עס טרעפט אויף מיר, וואָלט איך איהם געמאכט פאר אויס דייטש... עם שלעפערט!

ט ו ד ר ו ס

שוין געראווענט?

נ ח

כ'בין ערשט איצטער פון מיהל ארויס....

ט ו ד ר ו ס

דאווען אב, ביים איבער און לעג זיך צו. ס'איז גוט, אז מען וואקסט אונטער און מען העלפט א טאטען. ביזט א כוואט. כע, כע... צירל זאל עס וויסען, אז דו ביזט דא.

נ ח

פערשעהמט.

וואס בעדארה זי עפעס וויסען?

ט ו ד ר ו ס

כערע — מיר פערשטעהען זיך אויף טשוועקעס: מיר פערשטעהען זיך אויף א ברמינן און מיר פערשטעהען זיך, אז ביי א פעררעל בייטען זיך די צייהנער.

נ ח

זי שלאפט נאך?

ט ו ד ר ו ס

אט אזוי פרעג. זי שלאפט נאך.

נ ח

ווי מיינט איהר, דער ווינד וועט נאך לאנג אנהאלטען?

ט ו ד ר ו ס

קען זיך שטעלען געגען נאכט. ס'וועט ווערען ווארימער.

נ ח

היינטיגע נאכט נאך געווען גוט קאלט.

ט ו ד ר ו ם

האַט אַ פעלץ?

נ ח

ווי דען? ס'איז אבער היינטיגע נאכט ווארעם געווען אַהן א פעלץ.
ס'האַט מיר נישט געלאזט אויף א מינוט רוהען.

ט ו ד ר ו ם

דאָס איז גוט.

עס הערט זיך אויפ'ן בית'עולם אַ פרויען־שטימע, זינגט מעלאנ־
כאַליש, טרויעריג.

נ ח

ווער זינגט עס?

ט ו ד ר ו ם

אבער נישט צו מאכען מיט איהר! ווידער געקומען!

נ ח

ווער איז עס?

ט ו ד ר ו ם

מסתמא דאָבע. ווידער דאָ גענעכטיגט. האָט זיך פון מיר אויסבע־
האלטען.

נ ח

אויפ'ן בית עולם גענעכטיגט?

ט ו ד ר ו ם

האַט זיך איינגענאדזשעט צווישען די קינדערשע קברים'לעך, א גע־
לעגער זיך געמאכט. איהר גליק וואָס נאָטע איז איצטער נישטאָ.

נ ח

וואָס אַרט איהם, אז זי שלאָפט דאָ?

ט ו ד ר ו ם

פון די מתים איז גענוג אויסצושטעהן, בעדאָרף מען נאָך האָבען
לעבעדיגע?!

נ ח

האַט דאָרט אלע פינף קינדער איהרע.

ט ו ד ר ו ס

איז משוגע געווארען, ווען דאָס פינפטע איז אוועקגעשטארבען.
איצטער זאָגט זי, אז דאָ איז איהר היים.

ד א ב ע

אין די מיטעלע יאָהרען, אויף איהר געזיכט אַ פֿערגליווערשע
בעגייסטערונג וואָס פֿערשווינדט נישט, זי קומען אָן.

ט ו ד ר ו ס

מיט אַ געמאַכטע בייזקייט,

כ'האַב דאָך דיר געזאגט, זאָלסט אהער מעהר נישט געהן. ווארט,
נאָטע וועט ארויסקומען!

ד א ב ע

ווער וועט אכטונג געבען אויף מיינע קינדער, אז איך וועל ניט
קומען?

ט ו ד ר ו ס

האַסט גערעדט מיט זיי?

ד א ב ע

איך האָב גערעדט מיט זיי.

נ ח

קום צו אונז, וועט די מאמע דיר געבען צו עסען.

ד א ב ע

איך האָב דען נישט קיין היים?

ט ו ד ר ו ס

פֿאַר וואָס געהסטו נישט אהיים?

ד א ב ע

דאָ איז מיין היים. עס וועט ווערען ווארימער, וועל איך מיינע
קינדערלעך אברעקען און אויף דער גאס ארויספיהרען.

ט ו ד ר ו ס

אויף איהר קען מען גלויבען; וועט נאָך ביי נאכט אויפגראבען די
קברים... הער נאָר דו, טראכסט עס נישט אַ מאָל צו טהאָן? מען
וועט דיר דיינע ביינער צוברעכען. וואָס מען האָט דער ערד אוועק-

געגעבען, נעהמט מען נישט צוריק.

ד א ב ע

שווייגט ווי פערשטוינערט און די טרעהרען פאלען פון איהרע אויגען.

נ ח

זי וויינט.

ט ו ד ר ו ס

ווער געזונד, זיי א מענש, וועסטו אנדערע קינדער האַבען.

ד א ב ע

שווייגענדיג געהט זי אַוועק פון וואנען זי איז געקומען.

ט ו ד ר ו ס

שרויט איהר נאָך.

היט זיך, וואָרום נאָטע וועט באלד אויפשטעהן; ער וועט דיר וויי-
זען וואו דער טויער איז.

נ א ט ע

קומט אַרויס, טראָגט אַ לאָס און אַ רידעל.

גוט מאַרגען. דאָבע איז שוין ווידער דאָ?

נ ח

זי איז דאָ נאָר וואָס געווען.

נ א ט ע

נישט צו פערטרייבען זי פון דאנען. א וואַרימער טאָג, וואָס?

נ ח

שוין א פיינער גראז פארהאן. מען קען שוין דעם פערד ארויסלאזען.

נ א ט ע

און די ערד איז נאָך אלץ געפרוירען אין דער טיעף. קענסט נאָך אַהן
דעם לאָס נישט אויסקומען.

נ ח

איהר לעגט נאָך פייער די ערד צו דערוואַרימען?

נ א ט ע

ס'איז אין גאנצען ביי א דריי פינגער די גרעב. שוין קיין דאנה

נישט. וואָלט נאָר אימיצער העלפֿען. נעכטען צוויי קברים גע-
גראבען און היינט ווידער צוויי שוין זיכערע און אפשר וועט נאָך
א דריטער צוקומען; מען רייסט זיך די געדערס ארויס... וואס טהוט
דער טאטע?

נ ח

איז אין מיהל.

נ א ט ע

זאג איהם, אז ער איז א גרויסער נאָר נישט.

נ ח

פאר וואס?

נ א ט ע

ער ווייס שוין פאר וואס.

ט ו ד ר ו ס

זאג איהם גאר נישט.

נ א ט ע

דו, טאטע, מיש זיך נישט! וועט ער נישט פאלגען מיט גוטען, וועט
ער ברענען ווי א ליכט, וועט מען אונטערצינדען.

נ ח

אז מען האָט נישט געצונדען ביז איצטער —

נ א ט ע

וועט מען צינדען שפעטער.

נ ח

איהר אליין וועט עס מאכען?

נ א ט ע

ס'איז שוין קיינעמס דאגה נישט ווער ס'וועט צינדען. ווען איר
וואָלט דערלאָזען, האָט נאָך פאר צעהן־יאָהרען געקענט זיין א בארג
אש אויף דעם אָרט וואו דיין טאטע'ס מיהל שטעהט. מעגסט
עס איהם זאָגען.

נ ח

איר... ס'איז נישט מיינע דאגות.

נ א ט ע

קום, טאטע, וועסטו מיר העלפען דאָרט א שטיין אראָבקאטשען.
ס'ליגט דאָרטען א באַרג שטיינער, געפעלט רב חיים יונה'ן דוקא
אונטער זיי זיין טאטען בעגראָבען. און דו רייס זיך די געדערים
ארויס פון אלדע שוואַרץ יאהר. קום, טאטע!
געהט אַוועק אויפ'ן בית-עולם.

ט ו ד ר ו ס

האַב קיין מורא נישט. מען צינדט נאָך נישט. נאָר דיין טאטע איז
א נאָר.

נ ח

ער וויל נישט, נאָך א מיהל זאָל זיין אין שכנות.

ט ו ד ר ו ס

ווען נישט איד וואָלט ער דאָ יעמאלט, נאָך זיין חתונה, קיין מיהל
נישט געהאט. ס'איז נישט פאר זיינע כחות געווען.

נ ח

דער טאטע וויל אליין נאָך א מיהל שטעלען.

ט ו ד ר ו ס

איז עס זיינע א זאך. עס הערט זיך נאָמע'ס רופען „טאטע!“ באלד
קום איד. איד געה שוין.

צ י ר ל

קומט אַרויס.

ט ו ד ר ו ס

אַט איז צירל, זאָג איהר נאָר נישט.

צ י ר ל

וואָס וועט איהר נישט זאָגען צירלען?

ט ו ד ר ו ס

אַוועקגעהענדיג.

ס'איז נישט קיינעמ'ס דאנה.

צ י ר ל

זאָג מיר, נח, וואָס האָט ער געמיינט?

נ ח

אזוי פריה ביזטו אויפגעשטאנען!

צ י ר ל

פון וואס האָט איהר גערערט?

נ ח

וויל זי אַרומנעהמען.

קום, וועל איד דיר אויסשמירען אין מעל.

צ י ר ל

אז דו וועסט מיר דערצעהלען, וועל איד זיך לאָזען.

נ ח

וועסטו?

צ י ר ל

איד ווייס אליין פון וואס איהר האָט דאָ גערערט.

נ ח

דיין טאטע זאָגט, אז ער וועט אונז אונטערצינדען.

צ י ר ל

ס'אָ ליגען!

נ ח

ער האָט אליין געזאָגט.

צ י ר ל

קיינער האָט עס נישט געהערט.

נ ח

איד אליין האָב געהערט. ער האָט עס מיר אליין געהייסען זאָגען

דעם טאטען.

צ י ר ל

אויך אַ ליגען.

נ ח

אַ ליגען איז אַ ליגען.

צ י ר ל

מיין טאטע וויל ארויסציהען פון בית-עולם. ער וויל נישט זיין

מעהר קיין קברו. איך וויל אויף, אז מיר זאלען נישט וואוינען
מעהר אויפ'ן בית עולם.

נ ח

און דו וועסט ווערען א פריצע. יעמאלט וועט דיך באצקעל נעהר
פאר א כלה.

צירל

אויב דו ביזט געקומען אזוי בענינען מיר עס צו זאגען, האסטו נע-
מענט זיצען אין דער היים.

נ ח

איך בין נישט צו דיר געקומען. ס'איז א שעהנער פריהמארגען,
בין איך געקומען.

צירל

אין א וויילע ארום.

שלאפסט נישט ביינאכט. זעהסטו אויס ווי א טיוועל.

נ ח

האסט געמעגט קומען א ביסעל צו מיר אין מיהל אריין ביינאכט.

צירל

איך בין געווען. ביזט געשלאפען אויף א זאק מעל.

נ ח

ס'א ליגען!

צירל

איך בין אויף די טרעפלעד געווען. כ'האב אין מיהל אריינגעקוקט.

נ ח

האסט דאך מורא אלליין צו געהן ביינאכט.

צירל

איך האב שוין גאר נישט קיין מורא. דו ביזט געזעסען אויף א
זאק מעל אָנגעשפּאַרט.

נ ח

איך בין געווען אין א פעלץ אָדער אָהן א פעלץ?

צירל

איך געדענק נישט. דו ביזט געשלאפען.

נח

געווען איז געווען.

צירל

איך האב דיר געוואלט איבערשרעקען. נאָר מען האט מיך נישט גע-
לאזט.

נח

ווער האט דיר נישט געלאזט?

צירל

נאָר א מענש מיט מיר געווען.

נח

כאצקעל?

צירל

איך ווייס נישט.

נח

זאגסט א ליגען.

צירל

ביזט אליין א ליגנער. איך האב פאר דיר קיין מורא נישט. איך
האב איך דיר פיינר מיט דיין טאטען אינאיינעם.

נח

איך בין נישט צו דיר געקומען. מיין נישט, אז איך בין דאס אזוי
בעניגען צו דיר געקומען צו לויפען.

צירל

און מיר ארט נישט, אז דו ביזט יא צו מיר געקומען. ביזט אפשר
געקומען צום זיידע? אָדער — זאגען דער ציעג „גוט מארגען?“

נח

איך בין געקומען צום זיידען. איך האב איהם פון ווייטען געזעהן
ארומגעהענדיג אויפ'ן בית עולם.

צירל

איז גאר נישט.

נח

ברוגז/דיג.

איך וועל זיך געהן לעגען שלאָפּען, וועל איך בעסער מאכען.

צירל

קענסט מיר נישט פֿערוועהרען פיינט צו האבען דיין טאטען. דיין מאמען האָב איך לייעב, נאָר דיין טאטען קען איך נישט אָנועהן.

נח

און איך האָב פיינט דיר מיט דיין טאטען אינאיינעם.

ווייל אָוועקגעהן.

צירל

זעה נאָר, ווי ער איז ברוגז געווארען. ער וויל עס נאָך זיין מיינ חתן.

נח

בלויבט שטעהן, דאָס געזיכט פון איהר אָבגעקעהרט.

צירל

וויסנט דאך געהן אהיים שלאָפּען — קענסט זיך געהן.

נח

אז איך וועל נאָך אמאָל הערען פון דיין טאטען, אז אונזער מיהל וועט מיט'ן פייער אוועקגעהן, וועל איך איהם מיט א שטיין דעם קאָפּ צושפאלטען.

צירל

געה ברענג מיר ארויס פון שטוב א קריגעל, וועל איך די ציעג אויסמעלקען.

נח

איך געה נישט צו אייך אין שטוב אריין. אז כאצקעל וועט נאָך אַ מאָל קומען צו אונז אין מיהל אריין, וועל איך איהם פון אלע טרעפּ אראָבוארפען.

צירל

ער איז שטארקער פון דיר.

נ ח

זאָל ער נאָך וואַרטען אַ ביסעל.

צירל

ער האָט מיר געכטען דערצעהלט, אז אין וואַלד האָט זיך איבער-
געקעהרט אַ וואַגעז מיט האַלץ, האָט ער איהם אליין אויפגעהויבען.

נ ח

זאָל ער זיך בעריהמען.

צירל

ער איז שעהנער פון דיר אויך.

נ ח

האַט אַ פערריסענע נאָז.

צירל

מיר געפעלט ער בעסער.

נ ח

נו, האָב חתונה מיט איהם.

צירל

איך האָב דאָך דיר געבעטען דו זאָלסט מיר אַרויסברענגען אַ קריגעל
פון שטוב.

נ ח

מיט כאַצקלען וועסטו זיך שאַפען, נישט מיט מיר.

צירל

אז דיין טאַטע וועט דיר אויפשטעלען אַ ווינד-מיהל, יעמאלט וועל
איך דיר געהמען פאַר אַ חתן.

נ ח

כאַצקעל מיינסטו איז עס אַזאַ גרויסער לייט?

צירל

ער איז מעהר לייט פון דיר.

נ ח

אַלץ בעריהמעריי. אָבער דו מיינ נאָר נישט, אז צו דיר קום איך
עס. איך האָב דיר אַפילו גאָר קיין מאָל נישט ליעב געהאַט.

וואלגערסט זיך דא אום אויפ'ן בית עולם. די ציעג פאשעט זיך אויפ'ן בית עולם און דו טרינקסט די מילך איהרע. אין דיר וועט זיך נאך א גלגול אריינכאפען. אז דו ביזט גוט, ארט עס מיר נישט. נאך אז דו הייבסט אן מאכען דינע שטיק, האב איך דיר פיינט.

צירל

וואס זאגסטו, די ציעג?

נח

איך זאג וואס איך ווייס. דער אלטער האט היינט אויך געאפשעט די ציעג צווישען די קברים. אז אין דיר וועט זיך אריינכאפען א גלגול, וועלען אלע מענשען פון דיר אנטלויפען. מען וועט דיר אריינזעצען אין א פאס, פון אלע זייטען וועט מען איהר פערשלאגען און מען וועט דיר לאזען זיך קייקלען אין דער פאס בארג אראב ביז די פאס וועט צובראכען ווערען; דו וועסט ארויספאלען און דער גלגול וועט אנטלויפען.

לאכט.

צירל

הער אויף; איך גיס דיר באלד אב מיט וואסער. ווילסט אויף מיר א שרעק ארויפווארפען? אויב דיר געפעלט נישט, וואס מיר וואוינען אויפ'ן בית עולם, טא זאל אונז דיין טאטע לאזען קויפען דא א פלאץ און א מיהל אויפשטעלען.

נח

דער טאטע וויל נישט אנווערען זיין ברויט.

צירל

דו ביזט אזוי גוט ווי דיין טאטע.

נח

און דו ביזט אזוי גוט ווי דיין טאטע.

צירל

געה זיך אוועק פון דאנען און קום נישט מעהר אהער.

נח

אז איך בין נישט צו דיר געקומען.

צירל

נעה אוועק פון דאנען!

נח

וויל אוועקגעחן.

צירל

ווייכער.

קום צו מיר, נח.

נח

וואס ווילסטו?

צירל

קום צו מיר נעהנטער א ביסעל. מיר דאכט זיך, אז דו האָסט מורא פאר מיר.

נח

אפשר האָב איך מורא.

צירל

קום צו מיר. גוט האָסטו געטהאָן, וואָס דו ביזט געקומען. זאָג, אז ס'איז אַ ליגען.

נח

וואָס?

צירל

אז אין מיר קען אריין אַ גלגול דערפאר וואָס איך וואוין אויפ'ן בית-עולם.

נח

איך ווייס נישט.

צירל

און אז איך וועל כאַצקלען פיינט האָבען, וועסטו שוין זיין צופרידען?

נח

פון מיינעטוועגען קענסטו איהם ליעב האָבען. מיר אַרט עס נישט. דו שפּיעלסט זיך מיט מיר ווי אַ קאץ מיט אַ מויז, און איך וויל

נישט דו זאָלסט זיך מיט מיר שפּיעלען.

צ י ר ל

אויפגעבראַכט.

זאָגסט אַ ליגען. געה זיך פון דאַנען. קום נישט מעהר צו מיר. ווען
דו וואָלסט מיר טאַקע אין אמת'ען ליעב האַבען, וואָלסטו מיר נישט
אזוי איבערגעשראקען.

כאַפּט אַ שטעקען און טרייבט אַוועק די ציעג.

נ ח

וואָס איז די ציעג שולדיג?

צ י ר ל

רעד נישט מעהר צו מיר. שטעה נישט דאָ. געה זיך אַ היים.

נ ח

אַז דו טרייבסט מיר, געה איך נישט.

צ י ר ל

פלוצלונג.

איך האָב דיר פיינט!

פערדעקט דאָס געזיכט און לויפט אַרויף אין שטוב.

נ ח

קוקט איהר נאָך אַ ווילע. ער קלעטערט אַריבער דעם צוים און פער-
שווינדט.

צ י ר ל

קומט אַרויס, ווי זי וואָלט וועלען אויסמיידען נח'ן. זעהענדיג,

אַז ער איז ניםאַ, ווערט זי ערנסט, איילט צום צוים, רופט „נח! נח!“

קיינער ענטפערט נישט. זי ווישט די טרעהרען.

ד א ב ע

קומט. שטעלט זיך אַנטקעגען צירלען. קוקט זי אָן.

מייז יענטעלע איז שוין באַלד אזוי גרויס ווי דו.

צ י ר ל

בייז.

יענטעלע איז געשטארבען.

ד א ב ע

אונשולדיג.

געשטארבען?

צ י ר ל

דער טאטע האט זי אליין בעגראבען.

ד א ב ע

בעגראבען?

צ י ר ל

זי וועט שוין קיין מאל נישט זיין אזוי גרויס ווי איד.

ד א ב ע

קיין מאל נישט?

צ י ר ל

וואס איז דאָרט?

ד א ב ע

מיין קינד.

צ י ר ע ל

דאָס איז א ציעג. דיינע קינדער זענען דאָרט... דאָרט, וואו די
קברים זענען.

ד א ב ע

דאָרט זענען מיינע קינדער?

צ י ר ל

יא. געה אויף אהין. דאָרט זענען אלע דיינע קינדער.

ד א ב ע

דאָרט זענען אלע מיינע קינדער.

געקומען.

צ י ר ל

רופט.

מאמע! מאמע!

ק ר י נ ע

קומט אַרויס פון שטוב.

וואס דארפסטו מיר האַבען ?

צירל

ווען וועלען מיר ארויסציהען פון בית-עולם ?

קריינע

וואָס פאלט עס דיר איין ?

צירל

אָזוי. פאר גאָר נישט.

קריינע

האַסט שוין געמאַלקען די ציעג ?

צירל

איך וויל זי מעהר נישט מעלקען.

קריינע

א שגעון פערדרעהט ?

קלויבט שויטלעך האַלץ וואָס ליגען ביים צוים.

צירל

פאר וואָס וויל דער טאטע אונטערצינדען חיים הערשען ?

קריינע

זאָלסט עס מיר מעהר פון דיין מויל נישט ארויסרעדען. דו !

צירל

דער טאטע האָט געזאָגט.

קריינע

נח'ן וועל איך פון שטוב ארויסטרייבען.

צירל

ער וועט אליין אהער נישט קומען.

זי וויינט.

קריינע

אויף א פולען פריהמארגען וועסטו מיר דאָ... געה ברענג דעם קריגעל אַרויס.

צירל

געחט צום שטוב.

ק ר י נ ע

קֹקֶט איהר נאָך, וואַרמט ס'האַלץ אַראָב.

קום צוריק. קום נאָר אהער.

צ י ר ל

וואָס ווילסטו פון מיר?

ק ר י נ ע

זעה, וואָס איז מיט דיר היינט?

צ י ר ל

שווייגט.

ק ר י י נ ע

מאַפּט איהר דעם קאַפּ.

ביוט נישט געזונד, חלילה?

צ י ר ל

איך ווים נישט.

ק ר י י נ ע

בלאָזט איהר אָב דרײַ מאָל און שפּײַט אויס.

קיין ביז זאָל נישט זיין. האָסט א ביסעל היץ. קום אין שטוב

אריין. מען וועט בעראַרפּען אַנ'עין־הרע אבשפּרעכען.

זיי געהען ביידע אין שטוב אַריין. עס הערט זיך פון ווייטען דאָ

בע'ס געזאנג.

צווייטער אקט

בױ חיים הערש דעם מילנער. דער אייגענער פֿריחמאַרגען.
א ווייס געקאלכט שמיבעל. קלײנע פענסטער דורך וועלכע
עס זעהט זיך דאָס פעלד. צײַטענווייז הערט זיך דאָס קלאַ-
פּען אין מיהל, וואָס געפינט זיך נישט ווייט פֿון שטוב.

ק ר י י ס ע ל

ראַמט אויף אין שטוב.

ח י י ס ה ע ר ש

קֹומט אָן מיט אַנ'עמער וואסער.

ח י ה

העלפט טראָגען דעם עמער.

לאָז, מיר, טאַטע, איד וועל אליין קענען אריינטראנען.

ח י י ס ה ע ר ש

לאָז, נאר, ווילסט זיך די געדערס איינרייסען.

ח י ה

אבער, אז איד וועל קענען אליין אויפהויבען.

ח י י ס ה ע ר ש

געה שוין, זאג איד דיר, צו קרייסלען. און דו האסט נישט מעהר

וואָס צו טהאָן. שיקסט זי אליין צום ברונעם. ס'פעלט מעהר

נישט זי זאל נאָך אריינפאלען אין ברונעם אריין.

ק ר י י ס ע ל

איד האָב זי געשיקט? איד האָב איהר געהייסען נאָך דעם עמער

אַרויסטראנען און דו זאָלסט וואסער אָנשעפּען. צו חי'ז. איד

וועל דיר געבען, אז דו וועסט מיר אליין קריכען צום ברונעם!

ח י י ס ה ע ר ש

ווען איד קום נישט אָן וואָלט זי שוין אין וואסער געלעגען, האָט

זיך אין גאנצען אריבערגעבויגען איבער'ן ברונעם.

ח י ה

ס'איז מיר דען צום ערשטען מאָל?

ק ר י ס ע ל

אז קיינער בעט עס נישט ביי דיר. אזא טיפעניש. אז איך קוק אריין אין ברונעס פאררדעט זיך מיר אזש דער קאפ.

ח י ה

אז איך קוק אריין אין ברונעס זעה איך דאָרט מיין פנים. וואָרף איך אריין א שטיינדעל ווערט מיין קאפ צובראכען און באלד ווערט ער ווידער גאנץ.

ח י י ס ה ע ר ש

הערסט ווי דיין טאכטער רעדט? וועסט שוין האַכען פון איהר נחת.

ק ר י ס ע ל

וואָס ווילסטו פון א קינד?

ח י ה

איך בין שוין אלט צוועלף יאהר. באשר איך בין איינע האַלט מען מיר ציטריג. אלע געהען שוין בארפוס און איך מוז נאָך שלעך פען די שיד. איך וויל נישט. לאָז מיר אויסטהאַן די שיד. ס'איז שוין אזוי וואָרעם.

זעצט זיך אויף דער ערד און וויל אויסטהאַן די שיד.

ק ר י ס ע ל

וואָס נאָך עפעס?

ח י י ס ה ע ר ש

קלייב נחת פון דיין טאכטער.

ק ר י י ס ע ל

מען קען טאקע מיינען, אז איך צולאָז זי.

דאָס קלאפען פון מיהל ווערט שטאַרקער.

ח י י ס ה ע ר ש

אויף א מינוט קען מען די מיהל נישט לאָזען אליין.

געהט אַרויס.

ק ר י י ס ע ל

צו חיה'ן.

איך וועל דיר געבען. אז דו וועסט מיר אליין געהן צום ברונעם ווא-
סער שעפען. איך האב נאָר נישט געוואלט רעדען פאר'ן טאטען אין
די אויגען. ער וואלט דיר דיין לייב צופאַסעוועט.

ח י ה

איך וויל נישט זיין ציטריג. איך בין שוין צוועלף יאהר אלט.

ק ר י י ס ע ל

איך וועל דיר באלד געבען א „ציטריג“. ווילסט זיך אנמאכען א צרה
און שפעטער זאל עס צו מיין קאפ אויסגעהן?

ח י ה

כ'וועל זיך נישט אנמאכען קיין צרה.

ק ר י י ס ע ל

מיינסט, איך זעה נישט, אז דו קריכסט אונטער די פליגעל ווען די
מיהל געהט? וויפיעל פעלט, פון מויל טאר מען עס נישט ארויס-
לאזען, איין טשעפ — און ס'איז שוין נאָך דיר.

ח י ה

אז איך געה נישט צו די פליגעל.

ק ר י י ס ע ל

וואָס האַסטו צו געהן אליין אין מיהל אריין?!

ח י ה

קיינער וועט מיר נישט כאַפּען.

ק ר י י ס ע ל

וואָס פאַר אַ גוט יאָהר טראַגט דיר צום בית עולם? ס'איז דאָך אַ
בית עולם, פון מויל טאָהר מען נישט ארויסרעדען.

ח י ה

ווער 'עט מיר כאַפּען?

ק ר י י ס ע ל

דאָרט ליגען דאָך טויטע.

ח י ה

און אז נאָטע וואוינט דאָרט?

ק ר י י ס ע ל

נאָטע? נאָטע מוז דאָרט וואוינען.

ח י ה

און צירל?

ק ר י י ס ע ל

צירל? צירל איז זיין טאכטער. דאָרט איז איהר היים.

ח י ה

פאר וואס האָט זי קיין מורא נישט?

ק ר י י ס ע ל

קום איד וועל דיר פערפלעכטען דיר האָר. שטענדיג געהסטו ארום ווי א מכשפה.

זעצט זיך אַנידער. קעמט חי'ח'ן די האָר.

ח י ה

וואָס איז א מכשפה, מאמע?

ק ר י י ס ע ל

א מכשפה — מען טאָר עס פון מויל נישט ארויסלאזען.

ח י ה

פאר וואס האָבען זיי קיין מורא נישט צו וואוינען דארטען?

ק ר י י ס ע ל

מענשען, אז זיי שטארבען מוז מען זיי בעגראבען.

ח י ה

און זיי געהען קיין מאָל נישט ארויס פון דער ערד?

ק ר י י ס ע ל

ניין.

ח י ה

טא פאר וואס זאל איד פאר זיי מורא האָבען?

ק ר י י ס ע ל

הער שוין אויף.

ח י ה

און נאָטען קומען זיי קיין מאָל נישט שטיקען?

ק ר י ס ע ל

וועסט אפשר שווייגען, צו ניין?

ח י ה

צירל וואקסט אויפ'ן בית-עולם און גאר נישט.

ק ר י ס ע ל

צירל, האב איך דאך דיר געזאגט, איז זייערע א טאכטער; מאכט נישט אויס.

ח י ה

פאר וואס געהט אהין נח?

ק ר י ס ע ל

האב איהם א גוט יאָהר. וואו איז ער איצטער, האָסט איהם נישט געזעהן?

ח י ה

איך האָב געזעהן ווי ער איז אוועקגעגאנגען צום בית-עולם.

ק ר י ס ע ל

מעהר פעהלט נאך נישט.

ח י ה

ער געהט צו צירלען.

ק ר י ס ע ל

שווייג, דו נאר!

ח י ה

טאקע, ער געהט צו צירלען.

ק ר י ס ע ל

עס פעהלט מיר נאך מעהר נישט, דער טאטע זאל עס הערען.

ח י ה

דער טאטע האָט איהם געזעהן.

ק ר י ס ע ל

דער טאטע האָט איהם נישט געזעהן. ווארום ער וואלט איהם שוין געזעכען, אז ער זאל האָבען צו געדענקען.

ח י ה

פאר וואס לאַזט איהם דער טאטע נישט געהן אהין?

ק ר י ס ע ל

ווייל זיי ווילען צונעהמען ביי אונז דעם ביסטען ברויט.

ח י ה

פאר וואס ווילען זיי צונעהמען?

ק ר י ס ע ל

שמויסט זי אָב פון זיך.

געה, טישעפע זיך אָב פון מיר!

ח י ה

מען טאָר שוין נישט פרעגען?

געהמט אַ שער און שערט אויס שפיצען פון פאפיר.

ח י י ס ה ע ר ש

קומט אַרײַן.

וואו איז נח?

ק ר י י ס ע ל

ער איז דען נישטאָ אין מיהל?

ח י י ס ה ע ר ש

ער שלאָפט נישט?

ח י ה

ער איז אויפ'ן בית-עולם.

ק ר י י ס ע ל

שלאָגט זי איבער די הענט.

מען פרעגט נישט ביי דיר!

ח י י ס ה ע ר ש

אזוי גאר — דיר געפעלט עס? דיין זוהן.

ק ר י י ס ע ל

וואָס ווילסטו האָבען פון מיר?

ח י י ס ה ע ר ש

צו וועמען דען זאל איך רעדען? ! דו ווייסט, אז ער געהט אהין און

דו לאַזט איהם? און דו זאגסט עס מיר גאָר נישט?

ק ר י י ס ע ל

וואָס זאל איך טהאָן?

ח י י ס ה ע ר ש

מיר זאָגט מען און איך וועל איהם זיינע באַקען צופאַטשען.

ק ר י י ס ע ל

ביים זיך פרייהער אַב די צונג, דו, אַלטער נאָר.

ח י י ס ה ע ר ש

איך זאָג דיר, אז ער וועט שוין אהין מעהר נישט געהן.

ק ר י י ס ע ל

אז דאָס קינד וויל געהן קענסטו איהם נישט פערווערען.

ח י י ס ה ע ר ש

און איך זאג דיר, אז עס וועט איהם שוין זיין דאָס לעצטע מאל!

ק ר י י ס ע ל

שא, שריי גאָר נישט אזוי; דאָס קינד שרעקט זיך.

ח י י ס ה ע ר ש

איך האָרעווע, איך ציה מיר די אָדערען און דו וועסט לאַזען דיין

זוהן געהן צו מיינע שונאים!

ק ר י י ס ע ל

איך שיק איהם נישט אהין.

ח י י ס ה ע ר ש

ווייסט, אז ער וויל אונז אונטערצינדען? ער האָט שוין מענשען גע-
דונגען.

ק ר י י ס ע ל

דו גלויב גאָר נישט אזעלכע מעשיות.

ח י י ס ה ע ר ש

מען וועט נאָך דעם פערד פון שטאַל ארויסנעהמען.

ק ר י י ס ע ל

קינער וועט נישט נעהמען.

ח י י ם ה ע ר ש

צו חיה'ן.

און דו געהסט אויך אהין, דו חצופה ? !

רויסט מיט כעס די שער ארויס,

ח י ה

וויינט.

איד געה נישט אהין.

ק ר י י ם ע ל

וואָס ווילסטו פון קינר ? האָט זיך צושריען און נישט וויסענדיג פאר וואָס.

ח י י ם ה ע ר ש

איד ווייס שוין פאר וואָס איד שריי. עס וועט איהם, זאָגט ער, זיין קאָפּ ליגען אין דער ערד און ער וועט מיר אויסשטעלען א ווינר-מיהל אונטער דער נאָז.

ק ר י י ם ע ל

ער שטעלט נאָך נישט.

ח י י ם ה ע ר ש

ווייסט זעהר אַ סך: האָט שוין אַ פּלאַץ געקויפט געבען אונז.

ק ר י י ם ע ל

מיינע שונאים !

ח י י ם ה ע ר ש

אזוי... זיך דערשראקען. מען וועט מיט דער טאַרבע אוועקגעהן.

ק ר י י ם ע ל

און זי געהט עס נאָך אהער. מיט הייסע וואסער וועל איד זי אב-גיסען.

ח י י ם ה ע ר ש

שוין לאַנג בעדארפט עס טהאָן. אבער אזוי וועט עס נישט אכגעהן, בלוט וועט זיך גיסען, אז מען וועט אָנהייבען געהילץ צופיהרען.

ק ר י י ם ע ל

זאָג מיר, כ'בעט דיר, פון וואנען ווייסטו, אז ער האָט דעם פּלאַץ

געקויפט?

ח י י ם ה ע ר ש

וואו איז דער זוהן. צו חיה'ן. האָסט נישט געזעהן וואו נח איז?
ח י ה

איך ווייס נישט.

ח י י ם ה ע ר ש

זאָג מיר, קרייסעל, געהט ער אפשר צו זיין טאָכטער? זאָג מיר,
וואָס שווייגסטו?

ק ר י י ם ע ל

וואָס ביזטו היינט אויפגעשטאנען אויף דער לינקער זייט?

ח י י ם ה ע ר ש

ענטפערסט נישט, בערארף מען נישט. איך וועל איהם שוין מיט
דער בייטש ברענגען צוטרייבען אהיים.
ער זוכט אַ בייטש.

ק ר י י ם ע ל

משוגע'נער, וואוהין געהסטו? לאָז איהם נישט, מיין קינד, נישט
אָנדרש ער איז משוגע געווארען.

ח י י ם ה ע ר ש

אָבער ס'איז דאָך נישט אויסצוהאלטען. ווייב און קינדער זאלען
זיין געגען אנ'אייגענעם טאטען; קינדער זאלען וועלען, אז דער טאָ-
טע זאל אַ בעטלער ווערען. זיין גליק, וואָס איך מוז געהן אין מיהל
אריין.

געהט אַרויס.

ח י ה

קוקט אין פענסטער.

ער איז אין מיהל אוועק.

ק ר י י ם ע ל

שלאָגט זי.

ווער האָט דיר געבעטען דערצעהלען. אז ער איז געגאנגען צו נאָ-
טען? ווער האָט דיר געבעטען, פרעג איך דיר...

ח י ה

וואס ווילט איהר פון מיר? איך וויל אליין אויך געהן אהין. איך בין מיט זיי נישט ברוגז. צירל האט מיר גערופען צו זיי.

ק ר י ס ע ל

האסט געהערט וואס דער טאטע האט דערצעהלט? זיי האבען זיך אנגעזעצט אויף אונז. זיי ווילען אונז אומגליקליך מאכען. זאלסט צו זיי מעהר נישט געהן. נח וועט שוין אויך צו זיי מעהר נישט געהן, איך וועל איהם זאגען.

נ ח

קומט אריין.

ק ר י ס ע ל

גוט מארגען, מיין קינד, וואו ביזטו געווען?

נ ח

איך האב געוואלט דעם שלאף אביסעל פערטרייבען.

ק ר י ס ע ל

דערלאנגט איהם א גלאז טהע.

ביים עפעס איבער און לעג זיך צו.

נ ח

דער טאג איז נאך גרויס.

ק ר י ס ע ל

דער טאטע איז זעהר אין כעס.

נ ח

אויף וועמען?

ק ר י ס ע ל

ער איז אין כעס וואס נאטע וויל פון אונז דאס שטיקעל ברויט צו-נעמען.

נ ח

טא וואס בין איך שולדיג?

ק ר י ס ע ל

איך ווייס, אז דו ביזט נישט שולדיג. חיה זאגט, אז דו ביזט היינט

גענאָנגען אַהין.

נ ח

חיה זאָגט ?

ח י ה

איך האָב טאַקע געזעהן.

נ ח

נו, איך בין געווען. איך געה אהין — אָבער וואָס האָט איינס צום אנדערען ?

ק ר י י ס ע ל

יא, טאַקע וואָס האָט עס איינס צום אנדערען ? צירל איז אין איהר טאטען נישט געראַטען.

נ ח

צוטומעלט.

וואָס האָט עס מיט צירלען צו טהאָן ?

ק ר י י ס ע ל

איך זאָג דאָך גאָר נישט.

ח י י ס ה ע ר ש

קומט אַרײַן.

אַט איז דער שעהנער זוהן, אַ גרויס נחת טהוסטו מיר אָן.

נ ח

איך בין אפשר נישט געזעסען אַ גאַנצע נאכט אין מיהל ?

ח י י ס ה ע ר ש

מוחל !

נ ח

ביזט מיר מוחל — איז נישט. ווילסט אפשר, אז איך זאָל זיך

פערדינגען צו אַ פרעמדען ?

ח י י ס ה ע ר ש

וואָס עפעס, זיך פערדינגען צו אַ פרעמדען ? וועסט אויפשמעלען דאָ

אַ מיהל אין איינעם מיט'ן קברן ; דעם טאטען, חיים הערשען, מיט

דער מאמען, קרייסעל, וועט איהר בעגראַבען — און דערנאָך חתונה

האַבען מיט זיין טאכטער.

נ ח

בעסער רער עם נישט.

ח י י ם ה ע ר ש

וועסט מיר אפשר הייסען שווייגען ? !

נ ח

מאמע, וואס וויל ער פון מיר האבען ?

ח י י ם ה ע ר ש

נו, מאמע, זאג וואס מען וויל פון איהם האבען ?

ק ר י י ם ע ל

איך ווייס טאקע נישט וואס דו ווילסט האבען פון קינד.

ח י י ם ה ע ר ש

דיין קינד — נישט מיינס.

ק ר י י ם ע ל

דיין קינד, מיינ קינד... האט זיך נעבעך אנגעהארעוועט אזא נאכט

— וואס ביזטו צו איהם צוגעשטאנען ?

נ ח

איך הער וואס איהר רערט און איך פערשטעה קיין איין ווארט

נישט. איך ווייס נישט פון וואס צו זאגען.

ח י י ם ה ע ר ש

וויל איהם שלאגען.

וועסט שוין באלד פערשטעהן.

ק ר י י ם ע ל

בעשיצט נח'ן.

ער איז משוגע געווארען, נישט אנדערש.

נ ח

לאז איהם, זאל ער שלאגען. בויגט איין דעם קאפ צום פאטער. נא,

שלאג אויב דו ווילסט. כ'וועל דיר צוריק נישט אבגעבען.

ח י י ם ה ע ר ש

פרעט אָב. וויל אַרויסגעהן, נאָר פלוצלונג ווענדעט ער זיך צו

נח'ן.

זאָג מיר קלאָרע ווערטער. ביזט היינט געווען אויפ'ן בית-עולם?

נ ח

כ'בין געווען.

ק ר י י ס ע ל

ענטפער איהם נישט, מיין קינד.

נ ח

איך האָב נישט מורא צו זאָגען דעם אמת. איך בין דאָרט נעכטען געווען, איך בין היינט געווען און כ'וועל מאַרגען אויך אהין געהן.

ח י י מ ה ע ר ש

איך וועל דיר דיינע פיס צוברעכען.

נ ח

וועל איך אויך געהן.

ח י י מ ה ע ר ש

זיין מויד האָט דיר דעם קאָפּ פערדרעהט?

נ ח

שווייגט.

ח י י מ ה ע ר ש

ער זעצט זיך געהנטער צו נח'ן.

נו שוין, איך בין נישט אין כעס, איך וועל מיט דיר רעדען געלא-סען.

ק ר י י ס ע ל

געה פון איהם, מיין קינד, ס'וועט שוין קיין גוטס נישט ארויסקור-מען. רבונז של עולם, וואס וויל מען האָכען פון מיין לעכען? א טאָג רוה זאָל עס זיין.

ח י י מ ה ע ר ש

קענסט זיצען רוהיג. איך בין נישט אין כעס. זאָג מיר מיט גוטען, מיט שכל: ווער איז דיין טאָטע? דיין מאַמע? ווער ביזטו? און זאָג מיר ווער איז נאָטע דער קברן, זיין טאָכטער און איהר מאַמע?

נ ח

וואָס געהען זיי מיר אָן?

ח י י ם ה ע ר ש

זיי געהן דיר גאר נישט אן? שווער זיד.

נ ח

זיי געהן מיר גאר נישט אן.

ח י י ם ה ע ר ש

און זייער טאכטער? איך פרעג דאך עפעס ביי דיר.

ק ר י י ם ע ל

שפעט איבער.

זיין טאכטער, זיין טאכטער — ס'איז נישט דיין דאגה.

ח י י ם ה ע ר ש

וויילסט איך זאל מיר מתחתן זיין מיט'ן קברן?

נ ח

שווייגט.

ח י י ם ה ע ר ש

דו ווייסט, אז ער האט שוין דעם פלאץ הינטער'ן מיהל אבגעקויפט

און וועט דארט גראבען א קבר פאר אונז אלעמען?

נ ח

ער האט נאך נישט געקויפט.

ק ר י י ם ע ל

וואס אנ'אמת איז אנ'אמת.

ח י י ם ה ע ר ש

דו וועסט התונה האבען מיט זיין טאכטער און מענשען וועלען מיט

די פינגער טייטען: חיים הערש און נאטע — מחותנים... שעהנע

מחותנים.

נ ח

ער וועט קיין מיהל נישט בויען.

ח י י ם ה ע ר ש

ווער האט עס דיר געזאגט? ער דינגט שוין אין א דארף אנ'אלטע

מיהל. און ער וויל זי אהער איבערפיהרען.

נ ח

ווער האָט עס דערצעהלט?

ק ר י ס ע ל

ווישט די טרעהרען.

געוויס, מיין קינד, ווילען זיי אונז אומגליקליך מאכען.

ח י י ס ה ע ר ש

הייסט עס אזוי, מיין קינד. צונויף גערעדט זיך דעם טאטען אומ-
גליקליך צו מאכען.. ער ווייסט גאָר נישט. גלייך ווי מען וואָלט
איהם גאָר נישט דערצעהלט. ווער ווייסט, אפשר האָט איהר שוין
ביידע שותפות געמאכט. וואָס דען געהסטו אהין? קענסט מיר
אפשר זאגען ווען מען וועט אהער דאָס געהילף איבערפיהרען?...
וואָס קוקסטו מיך אָן? דו פערשטעהסט נישט וואָס מען רעדט צו
דיר?

נ ח

איהר פערדרעהט מיר א קאָפּ. איך וועל איהם געהן פרעגען.

וויל געהן.

ח י י ס ה ע ר ש

אין שטוב זאָלסטו מיר זיצען! כ'וועל שוין אליין מיין שטערטעל
בעשטעהן.

נ ח

אבער ס'קען דאך נישט געמאָלט זיין. ער וועט דאָך נישט בויען קיין
מיהל. מיר האָט ער געזאגט, אז ער וועט נאָר א שטוב בויען, ווייל
ער וויל נישט האָבען זיי דירה אויפ'ן בית עולם.

ק ר י ס ע ל

דורך טרערען.

ס'איז א ליגען. זיי לייקענען פאר דיר, מיין קינד.

נ ח

וויל איך זיי פרעגען.

ח י י ס ה ע ר ש

האָסט זיי נישט וואס צו פרעגען! דיין פוס זאל אהין מעהר נישט

קומען. — הערסט וואס מען זאגט צו דיר ? !

נ ח

א גאנצע נאכט געהארעוועט און איצטער נא דיר א פריהמארגען..

ח י י ם ה ע ר ש

מוהל דיינע טובות. איך קען ביי נאכט אליין זיצען אין מיהל.

ח י ה

איך טאר אויך אהין נישט געהן ?

ק ר י י ם ע ל

געה, מען פרעגט נישט ביי דיר. ווילסט דער טאטע זאל נעהמען

די בייטש ?

ח י י ם ה ע ר ש

ווילסט דער טאטע זאל נעהמען די בייטש... הלואי וואלט איך טאג

און טאג געקאטעוועט מיין בן־יחיד וואלט איך איצטער צו אזא

חרפה נישט געקומען.

רויסט ארויס דעם מעסער ביי חיה'לען, זי שניצט עפעס, און

שלאגט איהר אן איבער די הענט.

נ ח

קאנסט נאך איצטער אויך קאטעווען. האסט נאך נישט פערשפע-

טיגט... נאר מענסט זיין זיכער אז איך וועל בעסער נישט ווערען,

איך בין דיין זוהן. ווילסט איך זאל זיין בעסער פון דיר ?

ח י י ם ה ע ר ש

קוקט איהם אן פערוואונדערט, נעהמט זיך פאר'ן פאס...

נ ח

וואס ווילסטו פון מיר האבען ? וואס פאר א חרפות האב איך דיר

אנגעטהאן ? וואס כאפסטו זיך מיר שלאגען ? איך בין שוין באלד

צוואנציג יאהר אלט.

ק ר י י ם ע ל

ער איז דען נישט גערעכט ? ביי לייטען א קינד איז א צירונג אין

שטוב, און דו ווייסט נישט פון דיין קאפ צו זאגען.

נ ח

איך וויל נישט זיין קיין צירונג און איך וויל נישט זיין קיין הונד
 אין שטוב. איך וויל דיר נישט בעגראבען. ווען איך וואלט וויסען
 אז נאטע וויל דא א מיהל בויען וואלט מיין פוס אהין נישט געקור-
 מען. אבער מיר ארט עס נישט. זאל ער נאר אראבפיהרען אהער
 דאס געהילץ וועל איך עס מיט סמאלע אבגיסען און אונטערציג-
 דען.

ח י י ם ה ע ר ש

און אז ער וועט נישט בויען קיין מיהל, הייסט עס, וועט זיין טאכ-
 טער זיין מיין שנור? ! זאג מיר...

ק ר י י נ ע

קומט אָן גאָר אונערווארטעט.

גוט מארגען.

ק ר י י ם ע ל

מיט פרינדליכקייט ווי צווישען זיי וואלט גאר נישט געווען.

גוט מארגען, גוט יאהר. אזא נאסט, אזוי פריה.

ק ר י י נ ע

מערקט דאָר, אז אין שטוב הערשט אַנ'אויפרענגונג.

אזא שעהנער פריהמארגען היינט. באנ'אייך די מיהל, קיין עין-הרע

געגאנגען א גאנצע נאכט.

ק ר י י ם ע ל

צו חיים הערש'ען.

מיר ראכט אז די שטיינער געהען לעריג.

נ ח

וויל ארויסגעהן.

ח י י ם ה ע ר ש

איך נעה אלזין!

געחט אַרויס.

ק ר י י נ ע

איך בין געקומען צו אייך, קרייסעל לעבען, דאָס קינד איז מיר

עפעס נישט מיט אלעמען.

ק ר י ס ע ל

וואָס איז איהר פאר א גוטס?

ק ר י נ ע

איז אויפגעשטאנען ווי די ליכטיגע זון און איצטער דאכט זיך מין
אז זי האט היין.

ק ר י ס ע ל

בעדארפט אבשפרעכען אנ'עין-הרע.

ק ר י נ ע

שמייכלט צו נח'ן.

כ'ווייס מיינט איהר? נח איז היינט געווען ביי אונז. האט איהר
אפשר עפעס געזאגט אזעלכעס. טאטעס זענען נישט קיין מאמעס.
די טאטעס ארט נישט פאר זייערע קינדער.

ק ר י ס ע ל

ווישט די אויגען.

דאס זאג איך דאך שטענדיג.

ק ר י נ ע

זי האט זיך נישט געקלאגט, חלילה פאר דיר, נח, אז זי איז עפעס
נישט מיט אלעמען?

נ ח

איך?...?

ק ר י נ ע

קוקט אין פענסטער.

איך האב מורא פאר חיים הערש'ן. ס'קלאפט מיר אין הארצען
ווי מיט א האמער.

ק ר י ס ע ל

איהר האט נישט וואס מורא צו האבען פאר איהם, קריינעשן.

ק ר י נ ע

גלויבט מיר, אז ס'איז נישט מיין שולד, עס שרעקט מיר דאס הארץ
פאר מיין קינד, חלילה עפעס אויף איהר איז שוין א סוף צו מיין

לעבען. 'קוקט אַהן ווערטער צו נח'ן. פֿלוצלינג צו חיה'ן. קום אבי' סעל צו אונז וועט צירלען זיין פרעהליכער.

ק ר י ס ע ל

דער גוטער יאהר ווייסט, וואס איך זאל אייך זאגען, קריינע. מיר האָבען זיך קיין מאָל נישט געקריגט. און, מישטענסגעזאָגט, פאר וואָס זאלען מיר זיך קריגען? נאָר איך האָב עס מורא פון מיין מויל ארויסצורעדען. מיין הארץ טהוט מיר וועה. איהר האָט בעסער נישט בעדארפט קומען אהער. כ'האָב שוין היינט געהאט א פינסטערען פריהמארגען. איך וואָלט וועלען אלץ גוט מאכען... איך ווייס נישט צו עס וועט העלפֿען.

ק ר י נ ע

איך קען אוועקגעהן. איך וויל נישט אז מ'זאל קומען צו א מחלוקת. עס שרעקט מיר מיין הארץ פאר מיין קינד.

ק ר י ס ע ל

וואָס איז איהר דען אזעלכעס?

ק ר י נ ע

איך זעה אין איהר חליטל אזוי קיין ביין נישט. נאָר איין אויג אין קאָפּ. איך וואָלט וועלען, קרייסעל, אז איהר זאלט צו מיר אריבערגעהן. נח'ן האָב איך מורא צו פרעגען — אפשר ווייסט ער עפעס.

ק ר י ס ע ל

איהר האָט זיך אפשר ביידע צעווערטעלט?

נ ח

שווייגט.

ק ר י נ ע

כאפט זיך אריבער צו מיר, קרייסעל, נישט אויסגערעדט זאל עס זיין — איך וויל איהר זאלט זיך דורכערדען מיט מיין מאן. מיר פאָלגט ער נישט. וויינט. אזא פינסטערען מול האָט מען, כ'וואָלט כאָטש וועלען, אז מיין קינד זאל די ליכטיגע וועלט האָבען. גאָ טעניו, פאר וואס קומט עס מיר?

ק ר י י ס ע ל

ווייגענדיג.

אייער נאָטע האָט זיך אָנגעזעצט אונז אומגליקליך צו מאַכען.

ק ר י י נ ע

וואָס קען איך מאַכען מיט איהם? רעד איך — ענטפערט ער נישט. איך?... מיר איז גוט אזוי אויך. איך בעדארף נישט האָבען קיין נייע גליקען. מעהר נישט ס'איז מיר שוין מיאוס געוואָרען זיצען אויפ'ן בית עולם. ס'וויילט זיך שוין אויך זיין מיט מענשען צוגלייך. און טאָקי צוליעב מיין קינד.

ק ר י י ס ע ל

איך וועל אפּשר ביינאַכט צו אייך אַריבערקומען. איצטער קען איך נישט. כ'ווייל נישט חיים הערש זאָל עס זעהן, ס'איז מיר שוין גענוג פינסטער געווען היינט. בעווייזט אויף נח'ן. ער האָט שוין היינט אויך זיין חלק געהאט.

ק ר י י נ ע

אַבער קיין ביזו זאָל נישט זיין.

נ אָ ט ע

מיט אַ רידעל אין האַנד בעווייזט זיך אין דער אָפּענער פּיר.

הייסט עס דאָ ביזטו גאר?

ק ר י י נ ע

פערלירט זיך.

איך געה שוין אַ היים.

ק ר י י ס ע ל

קומט אריין, וואָס שטעהט איהר אין טיר?

נ אָ ט ע

כ'האָב מיין אייגענע שטוב.

ק ר י י נ ע

נאָט איז מיט דיר, נאָטע!

נ אָ ט ע

נאָט איז מיט מיר — און איך וויל נישט, דו זאָלסט אהער געהן!

ק ר י י ס ע ל

איך טראָג חלילה אויף אייך קיין כּעס נישט. איהר מעגט אריינקור-
מען.

ק ר י י נ ע

איך האָב נאָר געוואלט בעטען אז קרייסעל זאל אבשפרעכען אנ'עין
הרע דעם קינד.

ק ר י י ס ע ל

איך וועל געהן. געוויס וועל איך געהן.

נ א ט ע

איך בעדארף נישט.

ק ר י י נ ע

האָב גאָט אין הארצען.

נ א ט ע

איך בעדארף נישט. מיין קינד וועט אזוי אויך געזונד זיין. און
דו האָסט דאָ נישט וואָס צו טהאָן.

ח י י ס ה ע ר ש

בעווייזט זיך אין דער אָפּענער מיר, קוקט פּערואַונדערט צו נאָ-
מען, ווי איינער זאָגט „וואָס בעדארפּען זיי דאָ?“ קומט אַרײַן אין
שטוב.

ק ר י י נ ע

געהט אַרויס און ציהט פאר'ן אַרבעל נאָמען.
קומט שוין אַ היים.

ציהט איהם אָב פון מיר.

ח י י ס ה ע ר ש

שפּײַט אויס.

פאר אַלדע שווארץ יאָהר זאָלען זיי געהן! שוין בעצייטענס אהער
מיט א רידעל געקומען. וואָס האָבען זיי דאָ געוואָלט? געקומען

מיט א רידעל... צו פריה אביסעל...

נ א ט ע

ריוסט זיך אין שטוב, ווי צו א געשלעג, נאָר קרוינע ציהט איהם

שתן ווערמער אוועק פון טיר.

本

דרימער אקט

ביי נאָטע'ן. ניט קיין געוויסמע שטוב. אין הינטער-
גרונד צוויי פענסטער. רעכטס אַ מיר צו דער גאָס. לינקס
אַ מיר אין אַ צווייטען צימער. זומער אבענד.

נ ח

קוקט אריין דורכ'ן אָפּענעם פענסטער. רופט
צירל, צירל... האָסט זיך בעהאלטען? דאָס לעצטע מאָל קום איך
אהער, געדענק, דאָס לעצטע מאָל.

צ י ר ל

בעווייזט זיך אין מיר לינקס.
בעסער געה אוועק פון דאנען. דער טאטע וועט באלד קומען.

נ ח

זיי וויסען אז דאָס לעצטע מאָל קום איך צו דיר.

צ י ר ל

איך בין נישט שולדיג.

נ ח

ווער דען איז שולדיג?

צ י ר ל

דער טאטע וועט קומען; כ'האָב מורא.

נ ח

איך האָב פאר דיין טאטען קיין מורא נישט. איך וועל ווארטען
בין כאצקעל וועט אהער קומען.

צ י ר ל

גלויב מיר אז איך האָב איהם פיינט, וואָס קען איך העלפען, אז ער
קומט אהער? ער האָט דעם טאטען אָנגערעדט ער זאל בויען א מיהל,
ווייל ער וויל מיר זאלען זיך ביידע קריגען.

נ ח

דאריבער ווארט איך טאקע בין ער וועט קומען.

צירל

איד בעט דיר, געה אוועק פון דאנען.

נח

איד וויל זעהן ווי דו וועסט רעדען מיט כאצקלען ווען ער וועט אריינג-
קומען.

צירל

איד וועל איהם זאגען, אז דו שטעהסט הינטער'ן פענסטער.

נח

איד וועל איהם זיין קאפ צופלעטען.

צירל

פון מיינעטוועגען מענסטו עס טהאן. מיר ארט עס נישט.

נח

איד געה אריין אין שטוב.

ער וויל אריין דורכ'ן פענסטער.

צירל

געה נישט, געה נישט!... דער טאטע וועט דיר דער'הרג'ענען.

נח

שפרינגט אריין.

איצטער זאל דיין טאטע קומען, מיין טאטע קומען — איד וועל פון
שטוב נישט ארויסגעהן.

צירל

נח! מיין הארץ, איד בעט דיר, זאלסט ארויסגעהן. איד האב דיר
ליעב ווי דאס לעבען, ווי מיין הארץ — איד בעט דיר, געה ארויס.
איד וועל אפשר שטארבען פאר שרעק... זי קוסט איהם. נח, דו
ווינסט? איד בעט דיר, וויין נישט.

עס דערהערען זיך שטימען רעדען אין דרויסען. ער שפרינגט ארויס
צוריק דורכ'ן פענסטער.

צירל

בלייבט זיצען בלאס, דערשראקען.

כ א צ ק ע ל

קומט אַרײַן.

גוט אבענד.

צ י ר ל

גוט אבענד.

כ א צ ק ע ל

וואָס רעדסטו אזוי שטיל?

צ י ר ל

קערט אָב דאָס געזיכט פון איהם.

כ א צ ק ע ל

ווילסט מיט מיר נישט רעדען? איז נישט. ביזט אויף מיר אין

כעס וואס איך וויל מאכען דיין טאטען פאר אויס קברן? אז דו

זאָלסט מעהר נישט וואוינען אויפ'ן בית עולם?

צ י ר ל

כ'בין אייך מוחל די טובה.

כ א צ ק ע ל

וועסט נאָך זעהן וואָס היינט וועט דאָ זיין.

צ י ר ל

וואָס?!

כ א צ ק ע ל

וואָס האָסטו זיך אזוי דערשראקען? כ'מײן גאָר ניט. היינט בײַ-

נאכט און אפשר נאָך באלד וועט מען דאָס געהילץ ברענגען, די

פוהרען קומען באלד אָן.

צ י ר ל

ס'אליגען!

כ א צ ק ע ל

איך האָב דאָס גאנצע געלד אויסגעלעגט. דיין טאטע פערמאגט

גאָר ניט אזוי פיעל. און, אז מען וועט בעדארפען בויען וועל

איך איהם ווידער העלפען.

צירל

איד וויל פון דעם נישט וויסען.

כאצקעל

איד וועל פאר אונז אויך בויען א שטוב.

צירל

פאר וועמען?

כאצקעל

פאר צירלען מיט כאצקלען.

צירל

איד וועל ביז יענער צייט נישט דערלעבען.

כאצקעל

וועסט שוין יא דערלעבען.

צירל

וואס זענט איהר געקומען אהער? ! מין טאטע איז אויפ'ן בית-

עולם, געהט זיך צו איהם.

קריינע

קומט אריין.

כאצקעל

גוט נאכענדר, קריינע.

קריינע

א גאסט: א גאסט.

כאצקעל

מען זעהט שוין אפשר די פוהרען?

קריינע

טאקע נאך היינט וועט דאס געהילץ אנקומען?

כאצקעל

איד ביז אפשר אין צעהן דערפער אויסגעווען ביז איד האב אזוי

פיעל פוהרען צונויפגענומען.

קריינע

מען זאגט, אז חיים הערש האט געדונגען גוים זיי זאלען נישט

לאָזען דאָס געהילץ אראָבּוואַרפּען.

כ א צ ק ע ל

דאָס וועלען מיר שוין זעהן, און וואָס וועלען מיינע גוים אויף דעם
ענטפּערען?

ק ר י י נ ע

מיט וואָס וועלען מיר עס אייד קענען אַבדאנקען?

כ א צ ק ע ל

איך וועל מיר שוין אליין דאנקען. זעהט בעסער, אז צירל זאל מיט
מיר וועלען רעדען. איך רעד צו איהר און זי ענטפּערט מיר ניט.

ק ר י י נ ע

וואָס האָט זי דען צו אייד?

כ א צ ק ע ל

אפשר לאַכט זי עס נאָר.

צ י ר ל

געהט אַרויס אין צווייטען ציטער גאָר ניט זאָגענדיג.

כ א צ ק ע ל

עפעס איז זי ברוגז אויף מיר. איך דערצעהל איהר, אז היינט בע-
דאָרף אָנקומען דאָס גאנצע געהילץ, זאָגט זי. כ'ווייס וואָס זי
זאָגט — יא, וואו איז נאָטע?

ק ר י י נ ע

ער וועט באלד, מסתמא אריינקומען.

הינטער'ן פענסטער הערט זיך א גערויש ווי א פוהר וואָלט אָב-
געפּאָהרען.

כ א צ ק ע ל

איילט צום פענסטער.

אימעצער האָט מיין פערד און וואָנען צוגענומען. טפרולס... טפרולס!

לויפט אַרויס.

ק ר י י נ ע

קוקט אין פענסטער.

צירל

קומט שנעל ארוין דורך דער גאס טור.

קריינע

פון וואנען קומסטו? ביזט דאך גאר אין דער אנדערער שטוב געווען?

צירל

זאל ער געהן פון דאנען!

קריינע

אימיצער האט זיין פערד און וואָנען צוגענומען.

צירל

דאָס האָב איך דעם פערד פון שטוב אוועקגעטריבען.

קריינע

ווי פאלסטו עס אויס צו טהאָן מיין קינד?

צירל

זאל ער אהער נישט קומען.

קריינע

ער וויל דאך אונז גליקליך מאכען. דעם טאטען מאכען אויס קברן.

צירל

זאל ער צו מיר נישט לאכען. איך האָב איהם פיינד. ער זאגט, אז

איך בין זיין כלה און איך וויל עס נישט הערען פון איהם.

קריינע

אזא פיינער מענש.

צירל

איך וויל איהם נישט קענען.

קריינע

דער טאטע האָט איהם שוין צוגעזאגט.

צירל

האט ער איהם צוגעזאגט, און איך.. וואָס ווילט איהר האָבען פון

מיר?

קריינע

שריי נאָר נישט אזוי.

כ א צ ק ע ל

קומט ארױן.

אנ'אײנפאל א ביסעל; אימעצער האָט דעם פערד אָנגעבונדען און
אָוועקגעטריבען פון דאנען. אײך קען שווערען, אז דאָס איז געווען
א גנב. קוקט פערדעכטיגט צו צירלען. דו האסט עס געטהאָן?

צירל

יא, אײך האָב עס געטהאָן.

כ א צ ק ע ל

אבי אײך האָב זיך דערשראקען.

קריינע

הערט זי נישט וואס זי רעדט.

צירל

גיפטיג.

אײך, אײך האָב אכגעבונדען; אײך וויל נישט, אז אײער פוהר זאל
שטעהן הינטער אונזער פענסטער.

כ א צ ק ע ל

ווילסט זיך מיט מיר קריגען? גוט, אײך וועל צו דיר ניט רעדען.

קריינע

צו צירלען.

וואס איז טאקע הײנט מיט דיר?

צירל

געהט אַרויס אין צווייטען צימער.

כ א צ ק ע ל

דורכ'ן פענסטער האָט זי געמוזט פריהער ארויס אויף דער גאס.

אפשר געהט זי עס ווידער טהאָן?

קריינע

צו צירלען.

וואס איז טאקע הײנט מיט דיר?

צירל

געהט אַרויס אין צווייטען צימער.

כ א צ ק ע ל

דער גוטער יאהר ווייסט וואס מיט איהר איז געווארען די לעצטע צייט. איך האב פון איהר קיין מאָל אזעלכע ווערטער נישט גע-
הערט.

כ א צ ק ע ל

איך ווייס ווער ס'איז אין דעם שולדיג.

ק ר י נ ע

וואָס טשעפעט ער זיך, ווייס איך נישט?

כ א צ ק ע ל

איך וועל זיך אברעכענען מיט איהם.

צ י ר ל

קומט אַרײַן.

מיט וועמען וועט איהר זיך אברעכענען?

ק ר י נ ע

מיין קינד, דער טאטע זאל חלילה נישט דערהערען וואס דאָ קומט פאַר. ער וועט אזעלכע ווערטער דערהערען...

צ י ר ל

איך האב פאר קיינעם קיין מורא נישט. איך ווייס פאר וואס ער איז אזא גוטער געווארען צו אונז. אבער עס וועט קיין מאָל נישט זיין. איך בין נישט קיין קליין קינד.

כ א צ ק ע ל

מען קען טאקע מיינען, אז איך בין איינגעליעבט אין אייער טאכ-
טער. — וואָס זאָגט איהר, קריינע?

נ א ט ע

קומט אַרײַן פּערהאַרעוועט.

גוט נאָבענד. אזוי איז מען דעם גאנצען טאָג פּעריאָגט. דער שוואַרץ יאהר ווייסט פאר וואס און פאר ווען.

כ א צ ק ע ל

באלד קומען אַז די פּוהרען.

נ א ט ע

אלץ מיט אמאָל?

כ א צ ק ע ל

אפילו די שטיינער וועלען אויך היינט אנקומען; צו צוויי פאַר
אַקסען שלעפען יעדען שטיין.

נ א ט ע

א בעלנות געווען. צופרידען, צו קריינען. דערלאנג עפעס צום
טיש, זאל מען נעהמען אין מויל אריין. און דו, צירל, וואס
זיצטו עפעס א ברוגז'ע?

ק ר י נ ע

דערלאנגט צום טיש משקה און פערבויסען.

דער קאפ טהוט איהר וועה.

נ א ט ע

האַסט נאָך באַצקעל מיינע משקה נישט געטרונקען. לחיים! גאָט
זאל געבען, אז אין קורצען זאל איך פטור ווערען פון מין פרנסה
דאָ אויפ'ן בית עולם.

ק ר י נ ע

ס'איז שוין טאָקע צייט.

כ א צ ק ע ל

לחיים, רב נאָטע, זאָל גאָט געבען, אז אין דער מיהל זאָלען זיך
רענדלאך מאַהלען. די מיהל איז א מציאה. — אוי — ס'איז
שטארק.

נ א ט ע

פערבייס, פערבייס; ס'איז אייגענער לעקאד.

ק ר י נ ע

איהר מעגט עס פערזוכען.

נ א ט ע

קום אהער, צירל, נעהם עפעס פון טיש.

צ י ר ל

איך וויל נישט.

כ א צ ק ע ל

זי איז אויף מיר ברוגז.

נ א ט ע

וועט שלום ווערען. ברענג נאך אריין קריינע טרוקענע קעז.

ק ר י נ ע

געה, צירעלע, וועסט ברענגען פון אלמער.

צ י ר ל

איך וויל נישט געהן.

נ א ט ע

וואס איז דאס?

ק ר י נ ע

דו נארישע מויד, ווער האט דיר איינגערעדט, אז מען טאר נישט

טרינקען די מילך פון אונזער ציעג?

נ א ט ע

וואס געשעהן, א ניין?

ק ר י נ ע

ווייל נישט טרינקען די מילך פון דעם ציעג, ווייל זי פאשעט זיך

אויפ'ן בית עולם.

נ א ט ע

לאכט.

כ'האב פיינד אזעלכע אייגערעדענישען. איך וואוין שוין דא א שעהן

ביסעל מיט יאהרען און ס'האט נאך נישט געטראפען, אז אימיצער

זאל צוריק פון דער ערד ארויסקריכען. כא-כא, וואס די ערד

נעהמט צו איז פערפאלען. אזוי גאר, מיינ טאכטער, אויסגעוואקס

סען אויפ'ן בית עולם און האסט מורא פאר מתים.

ק ר י נ ע

מען טאר פון מויל נישט ארויסרעדען. איך ווייס, מיינסטו?

נ א ט ע

שווייג, דו נאר... לחיים! דעם ערשטען ברויט וועל איך אין מיין

מיהל מאהלען פאר זיך, ווי דו זעהסט מיך לעבען. זאל נאר גאט

געבען קיין ווינד זאל נישט פעלען.

ט ו ד ר ו ס

קומט אריין מיט אַ רידעל.

אַ גוטער אבענד.

ק ר י י נ ע

שטענדיג שלעפט איהר די רידליעס אין שטוב אריין.

ט ו ד ר ו ס

מען קען זיי נאָך צו'גנב'ענען.

כ א צ ק ע ל

קומט, טורדוס, לאַמיר אויסטרינקען לחיים.

ט ו ד ר ו ס

וואָס קען עס שאַדען? אַ שענע נאכט היינט... טאָמער, נאָטע, וואָלסטו איבערשמועס'ן זיי זאלען געבען צושטייער דעם צוים צו פערריכטען. ס'איז קיין פלאַן נישט אזוי, אלע טאג דעם פארקאן רק לאַטען. אַ שטאַדט זאָל זיין אזוי קאַרג... לחיים, זאל נאט נע- בען... מען האָט בעדארפט מיט זיין איבעררעדען.

נ א ט ע

האַב זיי... לחיים! ... נישט לאַנג וועט נאָך אויסקומען צו עסק'ן זיך מיט מתים.

ק ר י י נ ע

ווער ווייסט אויב ס'וועט זיין בעסער?

נ א ט ע

ס'וועט שוין זיין בעסער — לחיים.

ח י י מ ה ע ר ש, ק ר י י ס ע ל קומען אריין.

ק ר י י נ ע

געסט, געסט.

ט ו ד ר ו ס

איידער מען הייבט זיך אָן צו קריגען, גיב מיר, חיים הערש, אַ שמעק טאבאק.

בעקומט עס.

ק ר י ס ע ל

מיר זענען זיך נישט געקומען קריגען, פערקעהרט, מיר זענען געקור-
מען אויסמיידען א קריג.

נ א ט ע

נו, וואס וועסטו זאגען גוטס, חיים הערש? וועסט אפשר נעהמען
א טרונק בראנפען?

ח י י ס ה ע ר ש

איך בין דיר געקומען זאגען, אז עס וועט ווייט פערגעהן.

נ א ט ע

נו, וועלען מיר זיך גרייטען; ביזט עס מיר געקומען זאגען?

ח י י ס ה ע ר ש

יא, איך בין עס דיר געקומען זאגען.

נ א ט ע

האסט עס נישט בעדארפט. ווארום איך האב מיר מיין שכל. און
אז איך וויל ווערען אויס קברן קען עס מיר אפילו נאט אליין נישט
פערווערען.

ק ר י י ס ע ל

אדרבה, זאל אייך נאט העלפען.

ח י י ס ה ע ר ש

דאס איז דיר דיינע א זאך. און, אז דו ווילסט מיר אונטערנרא-
בען מיין חיונה, נאך דעם ווי איך האב עס מיט אלע כחות אויפ-
געאבערט, זאג איך, אז איך וועל נישט לאזען.

נ א ט ע

נישט לאזען, איז נישט לאזען.

כ א צ ק ע ל

מען קען קיינעם נישט פערווערען.

ח י י ס ה ע ר ש

ביי אזא שענק פרעגט מען נישט!

ט ו ר ר ו ס

איך האב אויך דאס אייגענע געזאגט; מען בעדארף נישט לאזען

א זיכערע פרנסה און מאכען שותפות מיט'ן ווײַנר.

ק ר י נ ע

ווארום ער איז נישט גערעכט?

נ א ט ע

גרויסע קעפּ מענשען; פארשטעהט א סך מיט נאָך.

ק ר י ס ע ל

גענוג געזונד האָט עס מיר געקאָסט ביז איך האָב ביי איהם גע-
פּוועל'ט ער זאל געהן מיט מיר אהער.

נ א ט ע

וואָס ווילט איהר פון מיר?!

ח י י ס ה ע ר ש

גאָר נישט!

נ א ט ע

גאָר נישט איז — גאָר נישט.

ק ר י נ ע

אדרבה זעצט אייך, זאָל מען זיך דורכרעדען.

נ א ט ע

נישטאָ פון וואָס צו רעדען; איך וועל ביי איהם קיין ווײַנר נישט
צונעהמען.

ח י י ס ה ע ר ש

אבער מיין חיונה וועסטו צונעהמען!

כ א צ ק ע ל

קיין פשרות, רב נאָטע, איך האָב אין דעם א פערמענען אריינגע-
לעגט.

נ ח

בעווויזט זיך אין דער אָפּענער פיר.

ביז ער וועט פון דאָרט נישט ארויסגעהן וועט מען צו קיין טאָלס
נישט קומען.

כ א צ ק ע ל

מיד מיינסטו?

נ ח

נעה פאר אלדע שווארץ יאהר!

נ א ט ע

נעה, דו, פאר אלדע שווארץ יאהר.

ח י י מ ה ע ר ש

וואס האָט מען מיר אהער געבראכט? שלאָגען זיך קען איך אויף דער גאס.

ק ר י י נ ע

חיים הערש, זייט נישט קיין קינד. און דו, נח, איך וואלט עס נאר קיין מאָל נישט געגלויבט אויף דיר.

ח י י מ ה ע ר ש

ער איז גערעכט.

נ ח

ביו ער וועט פון שטוב נישט ארויסגעהן וועל איך נישט אריינגעהן.

נ א ט ע

פון זיין פלאץ.

נעה פאר אלדע שווארץ יאהר; אימיצער האָט געשיקט נאָך דיר?

ק ר י י נ ע

צו נאָמען.

נישט אנדערש דו האסט זיך אָנגע'שכור'ט. וואס ווילסטו פון מיין לעבען? רעדט זיך דורך ווי מענשען, וואס האָט זיך אזעלכעס אָנ-געצונדען אין אייערע מחות, וואס נאָר קריגען זיך?

ט ו ד ר ו מ

כע, כע — נו, מאד קיין אָנשטעל נישט, חיים הערש, זעץ זיך, גיב אהער קריינע א בענקעל זאָל ער זיך זעצען. אָט אזוי... און דו, שנעק, שטעה נישט אין טיר און בונטעווע נישט. קום אריין זאָל מען זיך דורכרעדען.

נ א ט ע

איך האָב נישט וואס צו רעדען, טאטע.

ח י י מ ה ע ר ש

איך האָב אויך נישט וואָס צו רעדען.

נ ח

קום טאַטע אַ היים; מיר וועלען זיך שוין אליין ענ'עצה געבען.

ט ו ד ר ו ס

שווייג, דו שנעק. אנ'עלטערער מענש הייסט דיר שווייגען! און דו, חיים הערש, מאַך זיך נישט נאָריש. ער האָט פֿריהער אנ'איב-ריג ביסעל בראַנפֿען גענומען, אבער דו ביזט דאָך נישטערען.

נ א ט ע

איך בעט דיר טאַטע מיש זיך נישט אין פרעמדע געשעפטען.

ט ו ד ר ו ס

אויב ס'איז פרעמדע עסקים, וועל איך שווייגען.

ק ר י י ס ע ל

ס'איז אלץ איינס רב טודרוס; איך בעט אויך פֿאַלגט איהם נישט.

נ ח

צויגט צו כאַצקלען.

ביז ער וועט נישט אַרויסגעהן וועט קיין טאַלע נישט זיין.

ק ר י י ס ע ל

ער זיצט דיר אויפ'ן קאַפּ?

נ ח

יא, ער זיצט מיר אויפ'ן קאַפּ.

ק ר י י ס ע ל

קענסטו געהן אַ היים אויב דו ווילסט.

ק ר י י נ ע

זי זעצט מיט געוואלד אַנידער חיים הערש'ען.

נו, וואָס שווייגט איהר?

נ א ט ע

כ'האָב נישט וואָס צו רעדען.

ק ר י י נ ע

אויס טרערען.

פאר וואס זענען מיר שונאים געווארען? צוואנציג יאהר אָבגעלעבט
אין פריערען און מיט אמאָל זענען מיר שונאים געווארען.

נ א ט ע

מסתמא האָט עס בעדארפט אזוי זיין.

ט ו ד ר ו ס

רעדט זיך דורך ווי מענשען.

ק ר י י נ ע

קום, נח, אריין. שטעה נישט אין טיר.

נ ח

איך קען דאָ אויך בעשטעהן.

נ א ט ע

אז מען בעדארף ווערען שונאים — ווערט מען. אזוי בעדארף עס
זיין. איהר זענט אָנגעקומען אהער און איך בין דאָ אויפ'ן בית-
עולם געבוירען געווארען.

ח י י מ ה ע ר ש

דו האסט א גרינגערע פרנסה פון מיר.

נ א ט ע

איך קען זיך בייטען מיט דיר אויב דו ווילסט.

ח י י מ ה ע ר ש

מוחל... איך ציה די אָדערען ביז איך פערדין דאָס שטיקעל ברויט.
איך בעדארף צו קיינעם נישט אָנקומען. מיין שטיקעל ברויט קאָסט
מיר גענוג פראצע און איך וועל נישט לאזען אז אימיצער זאָל עס
מיר פון מויל ארויסרייסען. קלאפט מיט'ן פויסט אן מיש. איך וועל
נישט לאזען מען זאל מיר מיין ביסען ברויט פון מויל ארויסריי-
סען!

ק ר י י ס ע ל

היץ זיך נישט אזוי; מען קען דאָך רעדען ווי מענשען.

נ א ט ע

און איך זאָג, אז כ'וועל ביי קיינעם קיין ברויט נישט פערנעהמען.
מיר איז נמאס געווארען צו זיצען אויפ'ן בית-עולם און אויסקוקען

שטאַטישע מתיב. איך האָב א דערוואקסען קינד, איך וויל פון דאנען ארויסציהען און קיינער קען מיר נישט פֿערווערען.

ח י י מ ה ע ר ש

טאָ קויף דיר אַנ'אנדער פֿלאַץ. דאָ האָב איך שוין מיין שפּע אײַנ־געצויגען און דו וועסט עס מיר אונטערשלאָגען.

ק ר י י מ ע ל

ווארום ער איז דען נישט גערעכט?

ט ו ד ר ו מ

ווען דיין טאטע וואלט איצטער געלעבט וואָלט עפּעס אַנדערש דער־ווײַזען געווארען.

נ ח

וואס דערצעהלט איהר מעשיות פון אמאָל? ווען כאצקעל וואלט זיך נישט אריינגעמישט וואלט זיי קיין מאל נישט אײַנגעפאלען מילנער צו ווערען.

כ א צ ק ע ל

נאַרישקייטען. עס וועט שוין גאר נישט העלפֿען. איך האָב אין דעם א פרעמדען פערמעגען אריינגעלעגט. און איהר, נאָטע, זייט קיין קינד נישט; לאַזט זיך נאָר נישט אײַנרעדען.

ח י י מ ה ע ר ש

שטעקט אויף.

איך האָב דא נישט וואס צו זיצען.

ק ר י י נ ע

איהר בעדראפט זיך ניט אזוי רעכענען. גאָט האָט פאר אלעמען גענוג.

ק ר י י מ ע ל

צרות האָט ער גענוג פאר אלעמען. ווען איהר, קריינעשו, וואָלט וויסען וואס פאר א צרות מיר נעהמען זיך אויף אונזערע קעפּ. עס וועט נאָר דערפון אַנ'אײַביגע שנאה ארויסקומען. ס'וועט שוין קיין יום־כפור אויך אפילו נישט העלפֿען, איך בעט אייך נאָך אמאָל זייט זיך מישב.

נ א ט ע

איך האב זיך שוין מיטגעווען.

ח י י מ ה ע ר ש

נישטא וואס צו מאכען.

נ ח

ציהט דעם פאטער אַ היים.

קום, טאטע, אַ היים. קום דו מאמע אויף אַ היים. אז זיי וועלען

בעדארפען וועלען זיי שוין צו אונז טרעפען.

נ א ט ע

וועסט שוין ווארטען ביז איך וועל קומען צו דיר.

ח י י מ ה ע ר ש

וויל אַרויסגעהן.

ק ר י י נ ע

שמעלט זיך אין מיר.

זאָל איך שלעכץ האַבען אויב איך וועל אייך אַרויסלאזען.

ט ו ר ר וס

אפשר זאָל מען עס בויען בשותפות?

נ א ט ע

פאר מיינע הענד בעדארה איך קיין שותפים נישט.

ח י י מ ה ע ר ש

זאָלען זיי בויען!

ער שפארט זיך אַרויס אויף דער גאס. נאָך איהם נח.

ק ר י י ס ע ל

וואָס איז פאר אַנ'אנשיקעניש אויף אונזערע קעפּ? וועט עס גאר

דער וואָס איז הימעל מיינע יסורים נישט אָנזעהן?

געהט אַרויס.

ק ר י י נ ע

שרייט איהר נאָך.

געהט נאָך נישט אוועק, קרייסעל!

נ א ט ע

זאָלען זיי געהן פאר אלדע שוואַרץ יאהר.

ק ר י נ ע

ביים זיך אַב די צונג!

כ א צ ק ע ל

זאָלען זיי נישט שרעקען די גענז. אויך מיר א מענש. ער וועט
נישט לאזען. מען וועט שוין א סך פרעגען ביי איהם. כ'וועל
געהן זעהן צי די פוהרען געהען נישט...

ק ר י נ ע

היט זיך דאָרט, אימיצער זאָל אייך, חלילה, נישט שלאָגען.

כ א צ ק ע ל

איך האָב שוין קיין מורא נישט. זאָלען זיי...
געהט אַרויס.

ק ר י נ ע

בעטראַכט זיך, נאָטע, וואס מען געהט איצטער טהאָן. וואָס פעלט
אונז דען דאָ?

נ א ט ע

איך וויל מעהר נישט זיין קיין קברן?

ק ר י נ ע

צונעהמען ביי א מענשען די פרנסה...

נ א ט ע

איך געהם ביי קיינעם נישט.

ק ר י נ ע

איך האָב דעם גאנצען כאַצקלען נישט לייעב.

נ א ט ע

דאָס האָט נישט צו דיר און נישט צו איהם. איך וועל איהם בער
צאָהלען דאָס וואס ער האָט אויסגעלעגט און ער וועט מיר דאָ קיין
גרויסע דעה נישט זאגען.

ק ר י נ ע

ער מיינט צום בעצאָהלען נאָך עפעס צו האַבען.

נ א ט ע

טא וואס זאגסטו? האסט א בעסערען שידוך פאר דיין טאכ-
טער?

ק ר י נ ע

איך וויל אבער נישט, אז ס'זאל זיך צופלאקערען א פייער. ס'איז
גלייכער פריהער אידער שפעטער...

א גערויש אין דרויסען פון אַנקומענדע פוהרען.

א ש ט י מ ע

הינטער'ן פענסטער רופט,

כאצקעל! כאצקעל!

נ א ט ע

די פוהרען זענען שוין אַנגעקומען.

ק ר י נ ע

כ'האב מורא אז צרות נעהמען מיר זיך אויפ'ן קאפ.

נ א ט ע

זיי נישט קיין אידענע.

צ י ר ל

גנב'עט זיך אַרויס פון שטוב.

כ א צ ק ע ל

אין מיר.

קומט אַרויס, נאָטע; קומט איהר אויך, רב טודרוס. די פוהרען
זענען אַנגעקומען. וואו וועט מען עס ווארפען?

נ א ט ע

אויף מיין פלאץ. אפילו די וועלט מעג זיך איבערקעהרען. איך
האב פאר קיינעם קיין מורא נישט.

ק ר י נ ע

טאמער חלילה וועלען זיי זיך אַנהייבען.

כ א צ ק ע ל

איך האָב אַבגערעדט מיט די פויערים. מען וועט אַראָבּווארפען און
גאָר נישט. און אויב עס וועט קומען צו א געשלעג... איך האָב

זיי צונעזאגט בראנפען. ס'וועט שוין רעכט זיין.

ק ר י י נ ע

איהר האָט אָנגעקוקט חיים הערשען? ווי א גולן אזוי האָט ער אויסגעזעהן... פלוצלינג. וואו איז דאָס קינד? צירל, וואו ביזטו?

נ אָ ט ע

איז דאָך נאָר וואס געווען אין שטוב.

ט ו ד ר ו ס

געהט אַרויס.

א ש ט י מ ע

דרויסען.

כאצקעל! כאצקעל!

נ אָ ט ע

מען געהט, מען געהט! ווארט כאצקעל איך געה אלליין וועל איך ווייזען וואו דאָס געהילץ אראַבצואווארפען.

ק ר י י נ ע

זאָלט איהר מיר לעבען, וואו איז צירל?

נ אָ ט ע

וואָס האָסטו זיך דערשראקען? איז מסתמא ארויסגעגאנגען.

כ א צ ק ע ל

איך געה אלליין...

געהט אַרויס.

ק ר י י נ ע

וויינט.

מוחל, מוחל... בעסער וואָלסטו זיך נאָר ניט אָנגעהויבען. ברענ-גען אנ'אומגליק אויף אונזער שטוב... די קינדער האָבען זיך ליעב.

נ אָ ט ע

וואָס האָסטו געזאגט?!

ק ר י י נ ע

דאָס וואָס דו הערסט.

נ א ט ע

אזא נארנישט וועט מיר שוין אויף זאגען א דעה? איך וועל עס ארויסשלאגען פון איהר קאפ.

ק ר י נ ע

זי איז שוין קיין קליין קינד נישט.

נ א ט ע

זוכט אין צווייטען צימער.

וואו איז זי? איך וועל איהר די ביינער צוכרעכען.. איהר גליק וואס זי האט זיך ערגעץ אויסבעהאלטען.

דרויסען א געשרוי.

ק ר י נ ע

גאט מיין גאט, וואס איז דאָרט? א געשלעג האט זיך שוין אָנגעד-
הויבען.

נ א ט ע

לויפט אַרויס.

ק ר י נ ע

קוקט אין פענסטער.

וואס איז דאָ אזעלכעס?... צירעלע, מיין לעבען, וואו ביזטו?

ט ו ד ר ו ס

קומט אַרױן.

אזא יונגאטש קען... אַט דער נח.

ק ר י נ ע

וואס איז געשעהן? האט איהר דאס קינד נישט געזעהן דרויסען?

ט ו ד ר ו ס

דער גוטער יאָהר ווייסט איהר דאָרט. אזא יונגאטש. האט איהר געגעבען מיט א דראַנג איבער'ן פליצע.

ק ר י נ ע

וועמען? וואס רעדט איהר?!

ט ו ד ר ו ס

נח האט כאצקלען דערלאנגט.

צ י ר ל

רויסט זיך אַרײַן אין שטוב אַ צושראַקענע.
מאמע!...

ק ר י נ ע

וואו ביזטו געווען, קינד מיינס? זעה ווי דו ביזט צושראקען...

צ י ר ל

איך האָב זיך דערשראקען...

נ א ט ע

לויפט אַרײַן.

אַט איז זי... איך וועל דיר געבען, דו וועסט מיר אַליין אומקריכען...
ווייל זי שלאָגען.

ק ר י נ ע

בעשיצט זי.

אָוועק, משוגע'נער. ס'וועט דיר מעהר נישט פעלען טאָמער טהוסטו
זי אַ ריהר.

דרויסען אַ געשרײַ.

נ א ט ע

כאָפט אַ רידעל און ווייל אַרױסגעהן.

ק ר י נ ע

לאָז דעם רידעל אין שטוב. מײַן קינד. לאָז איהם נישט געהן מיט'ן
רידעל.

נ א ט ע

רויסט זיך אַרױס אויף דער גאַס.

ק ר י נ ע

צו טורדוס'ן, וואָס קוקט אָנגעשמרענגט אין פענסטער.

געהט איהר שווער אויף אַרױס. לאָזט ניט, אז ס'זאָל קומען צו אַ
געשלעג. בלייב דאָ, מײַן קינד, איך וועל אַליין געהן. וועה איז
מיר, וויינד איז מיר! וואס האָט מען געוואָלט האָבען פון מײַן
לעבען?...

די קולות אין דרויסען ווערען שטאַרקער.

כ א צ ק ע ל

לויפט אריין.

גיט מיר א האק! איך וועל איהם זיין קאפ צושפאלטען.
זוכט.

ק ר י י נ ע

וואס טהוט איהר? קומט בעסער לאמיר זיי פונאנדער נעהמען.
וואס ווילט איהר טהאן מיט א האק?

כ א צ ק ע ל

נישט געפינענדיג, לויפט ארויס.

ק ר י י נ ע

קוקט אין פענסטער.

וועה איז מיר, ווינר איז מיר... די גוים שלאגען זיך. עס פליהען
שטיינער ווי קארטאפעל. אוי וועה איז מיר, די גוים הרג'נען זיך...

ק ר י י ס ע ל

לויפט אריין.

וואס זיצט איהר קריינע אין שטוב? לאמיר לויפען זיי צונעהמען.
מען וועט זיך נאך חלילה צום טויט פער'הרג'נען. אפשר פופד
ציג גוים האבען זיך צובונטעוועט. ער האט זיי אנגע'שיכורט,
אז מיר ארט נישט. זאל מען בויען, זאל מען...

נ ח

הינטער'ן פענסטער.

מאמע, קום ארויס פון דארטען!

ק ר י י נ ע

קום אריין נח'ל; קום אריין אין שטוב.

ק ר י י ס ע ל

קום אריין, מיין קינד.

צ י ר ל

נח, קום אריין אין שטוב!

ק ר י י נ ע

רוף דעם טאטען אהער.

ק ר י י ס ע ל

ער איז אנטלאָפֿען געוואָרען... קומט קריינעש, מין גאלד, לאָמיר זיי מיט געוואָלד ארייננעהמען. קומט, זאָלט איהר מיר געזונד זיין.

ק ר י י נ ע

איד געה, איד געה.

ק ר י י ס ע ל

קום דו, צירל, אויך מיט אונז. וועסט וויינען פאר דיין טאטען, וועסט קלאָגען. ער וועט פאלגען, וואָרום איד וועל עס נישט אויס-האַלטען.

דריסען אַ ליארם.

ק ר י י נ ע

קומט גיכער, לאָמיר זיי נישט דערלאָזען... צירל וועט זיין אין שטוב.

לויפֿען ביידע אַרויס.

צ י ר ל

בלויבט אַלזײַן. לויפט אַ צושראָקענע צו די פענסטער.

ד אָ ב ע

קומט אַרײַן. בלויבט נעבען טיר.

מען שרייט אויף דער גאס. מען וועקט מיינע קינדער אויף. דרוי-סען שרייט מען נאָך שטאַרקער. מיינע קינדער! מיינע קינדער... מען וועט זיי נאָך מיט שטיינער דער'הרג'נען...

צ י ר ל

געה אַרויס פֿון דאָנען, איד האָב מורא פֿאר דיר.

ד אָ ב ע

מען וועקט מיינע קינדער אויף. זיין וועלען מיר נישט לאָזען אַ גאַנצע נאכט שלאָפען.

צ י ר ל

געה אַרויס פֿון דאָנען.

ד א ב ע

הערט זיך צו.

מיינע קינדער וויינען. אלע האבען זיך שוין אויפגעכאפט.

צ י ר ל

שרויט.

מאמע! מאמע! קום אריין אין שטוב!

ד א ב ע

א... מיינע קינדער... דרויסען א געשרוי, זי לויפט ארויס.

ק ר י נ ע

שלעפט מיט געוואלד נאָמען פאר אַ פּאָלע. וויינט.

שוין. מאַך א סוף פון מיין לעבען, וואס ווילסטו נאָך, נעהם און

גראב אויס א קבר און ווארף אריין דיין ווייב מיט דיין קינד און

א סוף מיט אנ'עק זאָל עס נעהמען.

נ א ט ע

איך וועל טהאָן וואָס כ'וועל וועלען.

ק ר י נ ע

דו וועסט טהאָן וואָס דו וועסט וועלען. אבער איצטער זיי אין

שטוב!

נ א ט ע

וויל אַרויסגעהן.

ק ר י נ ע

איך וועל מיר א מעשה אַנטהאָן. לאַז איהם נישט געהן, מיין

קינד.

ט ו ד ר ו ס

קומט אַרויין.

אנ'איינפאל אביסעל. צובונטעווען גוים זיי זאלען זיך שלאָגען.

כע־ע, וועמעס ארכייט איז עס געווען? אויב כאַצקעל האָט עס

געטהאָן — האָב איך פיינד אַזעלכע מלאכות.

ק ר י נ ע

בעסער, שווער, לאַזט איהם נישט אַרויסגעהן אויף דער נאָס.

נ א ט ע

האָב קיין מורא נישט. איד בעדארף די קריגערייען נישט האָבען.
אויף מיין פלאץ קען איד טהאָן וואס איד וויל... צו צירלען. און
דו וועסט זיך חבר'ן מיט זיין זוהן — איד וועל פון דיר דיין פעל
אַראַבשינדען. דו האָסט געהייסען דערלאנגען כאַצקלען מיט א
דראַנג ?

צ י ר ל

איד חבר זיך נישט.

ט ו ד ר ו ס

וואס אַנ'אמת איז אַנ'אמת, דער בחור געפעלט מיר.

נ א ט ע

ווערט ער די כפרה מיט זיין טאטען.

ט ו ד ר ו ס

ס'איז אַנ'עולה, נאָטע.

נ א ט ע

ס'איז מיינע דאגות. דו חצופה, דו וועסט נאָך העזה האָבען קריי-
כען דעם טאטען אין וועג אריין ? וואס האָסטו אזעלכעס געזאגט
כאצקלען ?

צ י ר ל

וואס כ'האָב איהם געזאגט ?

נ א ט ע

יא, וואָס האָסטו אזעלכעס געזאגט... וואס וויינסטו ? וואס
קלאַגסטו ? ס'איז נאָך פון דער ערר נישט אויסגעוואקסען און...

ט ו ד ר ו ס

לאָז זי אב. זי פערשטעהט גאר נישט, זי ווייסט גאָרנישט. איד
האָב איהם אויך נישט פיינד. אַ בריה א בחור.

נ א ט ע

וועמען מיינסטו ?

ט ו ד ר ו ס

איד מיין וועמען איד מיין. מאד קיין אַנשטעל נישט.

ק ר י י נ ע

כאצקעל נעהמט נאך דערוויילע נישט דיין טאכטער.

נ א ט ע

איז נישט. וועל איך מיר טאקע אוועקזעצען קלאנען.

צ י ר ל

ער איז א גרויסער בעריהמער; א ליגנער.

נ א ט ע

מען פרעגט נישט ביי דיר.

צ י ר ל

ער האט זיך פאר מיר בעריהמט, אז ער וועט דיר פאר א נביר מאכען.

נ א ט ע

איך קען אליין מיין שטערטיל בעשטעהן!

ק ר י י נ ע

אפשר קען מען זיך נאך איצטער דערפון אבווארפען? זאל ער בויען אליין. זאל ער טהאן וואס ער וויל?

נ א ט ע

דאס וועלען מיר שוין זעהן. זאל חיים הערש נישט מיינען, אז די נאנצע וועלט איז זיינע. ער זאגט, אז ער וועט נישט לאזען. איך וואוין דא לענגער פון איהם. איך האב דא מיינע אדערען אַוויס-געצויגען און ער וועט מיר נאר דא קומען דעות זאגען.

דרויסען געשרויען.

כ א צ ק ע ל

לויפט אריין א צושראַקענער, פערמאכט די מיר הינטער זיך. עס הערט זיך א קלאפ אין מיר ווי מען וואַלט מיט א שטיין דערלאַנגט.

ק ר י י נ ע

וואָס איז ווידער?

נ א ט ע

ווער איז עס?!

כ א צ ק ע ל

איך וועל איהם היינט אין דער ערד אריינשלאָגען.

ט ו ד ר ו ס

ווער איז עס, נח?

כ א צ ק ע ל

ווען איך לויף נישט אריין אין שטוב וואָלט ער מיר דעם קאַפּ צושפּאַלטען.

נ א ט ע

זיי אין שטוב... ביי מיר איז שוין פריהער רעכט געווען צו נאָכ-געבען; נאָר איצטער... אפילו מיינ קאפּ זאָל אין דער ערד ליגען, איך וועל שוין נישט נאָכגעבען...

כ א צ ק ע ל

ווי די גאנצע וועלט וואָלט פאר זיי נאָר געווען.

נ א ט ע

מיר וועלען שוין זעהן...

א שטיין טרעפט אין פענסטער. די שויבען ווערען צושטעמערט. אלע טרעמען אָב אין אַ זייט.

ק ר י י נ ע

אין גאטעס ווילען, ווער טהוט עס? !

נ א ט ע

ווער איז דער ווארפער, איך וועל איהם א לעבעדיגען בעגראבען.

ט ו ד ר ו ס

געהט אב פון פענסטער. עס קען נאָר א שטיין פאלען.

נ א ט ע

בעקוקט דעם שטיין.

א שטיין אביסעל... איצט זעהט אויס, וועט קיין שלום שוין נישט זיין.

דורכ'ן פענסטער פליהט אַרױן אַ צווייטער שטיין. דער עולם דערשראָקען בלויבט שמעקן פאַרזיכטיג אין אַ זייט קוקענדיג צום פענסטער און ווארענדיג אויף אַ דריטען שטיין.

פיערמעך אקט

בױ חיים הערש'ן. הערבסט. בױנאָכט.

ק ר י י ס ע ל

זיצט ביים אויווען, פליקט פערערען.

ח י ה

העלפט איהר כלומר'שט צו.

ק ר י י ס ע ל

איך בעט דיר, העלף מיר נישט, ווארום דו פיהרסט נאָר איבער די פערערען.

ח י ה

איך פיהר נישט איבער.

ק ר י י ס ע ל

רעד צו איהר און רעד צו דער וואנדר — אלץ איינס.

ח י ה

פאר וואָס פליק איך שלעכט?

ק ר י י ס ע ל

דו ברעכסט אָב שלעכט די שטעקלאך און עס בלייבט איבער אין די פערערען און דערנאָך שטעכט עס אין קאָפּ. געה ארויס און זאג דעם טאטען ער זאל אריינקומען עסען וועטשערע, ווארום, זאג איהם, עס וועט ווערען קאלט.

ח י ה

נאָך צעהן פערערען וועל איך אכפליקען... נו שוין נאָך פינף און דערנאָך וועל איך געהן.

ק ר י י ס ע ל

מעהר רעד איך נישט צו דיר.

ח י ה

נו שוין, נאָך צוויי, נאָך איינעם... אַט געה איך שוין...

זי עפענט די טיר אַרויסצוגעהן, נאָר בעמערקענדיג אימעצען הייב

טער'ן טיר דערשרעקט זי זיך און אַ געשריי געבענדיג לויפט זי צו דער

מוטער.

ק ר י ס ע ל

וואס איז געשעהן?

ח י ה

אימעצער שטעהט הינטער'ן טיר.

ק ר י ס ע ל

וועמען האסטו געזעהן?

ח י ה

אפשר די משוגע'נע דאכע. כ'האב זיך אויך דערשראקען.

ק ר י ס ע ל

געהט צום טיר.

ווער איז דאָרט?

ח י ה

הינטערן טיר קוק, מאמע.

ק ר י ס ע ל

צירל איז עס גאָר... גאָט איז מיט דיר, צירל, וואס שטעהסטו הינט-

טערן טיר? קום אין שטוב אריין.

ח י ה

לויפט אויך צום טיר.

טאקע צירל.

ק ר י ס ע ל

זי פיהרט אריין ביים האַנד צירל'ן אַ בלאַסע און צושראָקענע.

וואס איז מיר דיר, מיין קינד? ווי קומסט אהער איצטער?

צ י ר ל

איך האָב מורא דער טאטע זאל מיר נישט דערזעהן. ער קאן זיך

דערוויסען אז איך בין דאָ.

ק ר י ס ע ל

האָב קיין מורא נישט. איך וועל נישט לאזען מען זאל דיר ביין

טהאָן, אָבער וואס איז געשעהן?

צ י ר ל

אויס טרערען.

פארוואס זענען מיר אזעלכע שונאים געווארען?

ק ר י ס ע ל

וואָס קען מען העלפֿען, מײַן קינד? מסתמא וויל אזוי גאָט. אײַך האָב אײַך קײַן שלעכטס נישט געוואונשען. אָבער, זאָג מיר פֿאַרט וואָס איז אזעלכעס געשעהן וואָס דו ביזט פֿון דער הײַם אוועק?

צ י ר ל

דער טאַטע האָט מײַך געשלאָגען בײַן אײַך פֿון דער הײַם אנטלאָפֿען.

ק ר י ס ע ל

וועה איז מיר, וואָס האָט ער צו אַזאַ טײַער קינד?

צ י ר ל

אײַצטער זיצט בײַ אונז כאַצקעל, בײַן אײַך פֿון שטוב אנטלאָפֿען גע-
וואָרען.

ק ר י ס ע ל

האַסט עס נישט בעדארפט טהאַן, נשמה מײַנע. ס'איז דאָך אזוי נאַהנט, דער טאַטע קען זיך נאָך דערוויסען, אז דו ביזטו. עס פֿעהלֿט מיר חלײַל נאָך. —

ח י ה

ארייַנרופֿען דעם טאַטען עסען וועטשערע?

ק ר י ס ע ל

וואָרט אַ מינוט. אײַך האָב מורא, אז דער טאַטע...

צ י ר ל

אײַך וועל פֿון דאָנען מיט גוטען נישט אוועקגעהן.

ק ר י ס ע ל

האַסטו נח'ן געזעהן?

צ י ר ל

נײַן. נח איז מיר אַ שונא געוואָרען.

ק ר י ס ע ל

רעד נישט אזעלכע ווערטער — וואָס קען ער חלײַל האָבען צו
דיר?

צירל

ער ווייזט זיך אפילו נישט. איך ווייס פאר וואס. אלע זענען
מיר שונאים געווארען, און איך האב זיך נישט וואו אויסצובעהאלט-
טען.

קרייסעל

ביזטו אהער געקומען. אך, דו נאריש קינד. זעהסטו, אזוי וויל
גאט. וואלט איך דען, קינדערלאך, געהאט עפעס, חלילה, געגען
אייד? האבען זיך די טאטעס איינגע'עקשנ'ט איינער דעם אנדערען
אומגליקליך צו מאכען. איך וויין, איך קלאג — עס העלפט נישט.
וואס קען איך דען מעהר טהאן?

צירל

די מאמע האט מיט'ן טאטען גערעדט, געוויינט. ער האט נישט
געוואלט פאלגען.

קרייסעל

וואס קומט דערפון ארויס? איצטער האבען מיר ביידע קיין פרנסה
נישט.

צירל

כאצקעל מאנט ביים טאטען געלד און דער טאטע האט איהם נישט
צו געבען.

קרייסעל

פרעג צוואוואס האט מען עס בעדארפט?

צירל

פוליעט זיך צו קרויסלען.

וואס וועט איצטער זיין? וואס וועט איצטער זיין?

קרייסעל

וועסט מוזען פאלגען דעם טאטען. איך האב צו דיר חלילה גאר
נישט.

צירל

וואס בעהאלט זיך נח אויס, איך זאל איהם קיין מאל נישט זעהן?

ק ר י ס ע ל

נח פאַלגט אויף זיין טאַטען.

צ י ר ל

איך וועל איהם אליין בעטען.

ק ר י ס ע ל

וועמען מיינסטו?

צ י ר ל

איך וועל בעטען אייער מאן ער זאל ווערען שלום מיט אונז. איך

קען מיין טאַטען נישט בעטען. ער כאפט זיך באלד שלאָגען, איך

שעהם זיך צו דערצעהלען וואָס ער מאכט פון מיר.

ק ר י ס ע ל

נישט געדאכט זאל עס ווערען...

ח י ה

א, ווען מען שלאָגט מיר וואָלט איך —

ק ר י ס ע ל

שווייג, מען פרעגט נישט ביי דיר וואָס דו וואָלסט געטוהן. געה

רוף אריין דעם טאַטען. זאָג איהם אז אימעצער איז דאָ אין

שטוב. אפשר קען נח אויך אריינקומען.

ח י ה

געהט אַרויס.

צ י ר ל

פאַלט צו צו קרויסלען.

האַט רחמנות אויף מיר. ראַטעוועט מיר פון מיין היים. נעהמט

מיר אריין אין אייער שטוב. איך וועל אָהן נח'ן נישט איבערלעב

בען.

ק ר י ס ע ל

האַסט נח'ן אויך אוועלכעס געזאגט.

צ י ר ל

ניין. איהם קען איך עס נישט זאָגען. דערפאר וואָס ער איז זעהר

גרויס ביי זיך און איך בין עס אויך. ער האלט מיט'ן טאַטען זיין

נעם און איד... איד בעט אייד... איד וועל ארויסגעהן איידער אייער מאן קומט אריין.

ק ר י י ס ע ל

איד האָב פאר דיין טאטען נאָך מעהר מורא. ער וועט זיך דער-וויסען אז דו ביזט דאָ וועט ער נאָך די שויבען אויסשלאָגען. פּאָלג מיר מיין קינד און געה אהיים.

צ י ר ל

ברעכט די הענד.

ווי זאָל איד געהן? וואוהין זאָל איד געהן? איד וועל אין דער וועלט אריין אנטלויפען. איד וועל לויפען צוריק אויפ'ן בית-עולם און א לעבעדיגע זיך אין קבר ווארפען.

ק ר י י ס ע ל

איד האָב, חלילה, צו דיר גאָר נישט. נו, זיי נישט אזוי צושראקען זי קושט איהר און בערוהיגט איהר. זיי נישט אזוי געפאלען ביי זיך, עס קאן נאָך אלץ געמאָלט זיין.

ק ר י י נ ע

קומט אריין נישט טויט, נישט לעבעדיג.

דאָ איז זי גאר, וועה איז דער מאַמען.

ק ר י י ס ע ל

איהר זענט נישט אין קיין פרעמדע שטוב און איד ווינש אייד קיין ביז נישט. קינדער ווילען נישט וויסען פון דעם, וואָס טאטע מאַמע זענען אויף שטעד-מעסער.

ק ר י י נ ע

א היים זאָלסטו מיר געהן!

ק ר י י ס ע ל

טרייבט זי נישט מיט געוואָלד. אז זי איז אהער געקומען מסתמא ווייסט זי אז דאָ איז מען איהר קיין שונאים נישט. גאָטעניו, וואָס איד ווינש איהר זאָל עס אויסגעהן צו מיין קאַפּ.

ק ר י י נ ע

וואָס ווילט איהר פון מיר האָבען?

ק ר י ס ע ל

איד וויל פון איד גארנישט, קריינעשו. זאל מיר נאָט שטראפּען
אויב איד מיין חלילה אין הארצען עפעס אנדערש.

ק ר י נ ע

צו צירלען.

מיין קרוין, מיין לעבען; קום אהיים, ווארום דער טאטע וועט
די שטוב איבערקערען.

צ י ר ל

אין דער היים אין מיר שלעכט — אנקלויף איד.

ק ר י נ ע

וואָס רעדסטו, מיין קינד? וואס אין דיר שלעכט אין דער היים?
איד מאַך דאָך קיין אויג נישט צו ביי נאכט און אלץ צוליעב דיר.
וואָס אין דען מיין לעבען ווערט חלילה אַהן דיר?

צ י ר ל

כאצקעל וועט מיין חתן נישט זיין!

ק ר י נ ע

געהערט רייד א ביסעל? דאריבער אנקלויפסטו פון דער היים. און
אויב אנקלויפען ביזטו אהער געקומען... נאָטעניו פאטער, וואס
שטראָפּסטו מיר אזוי שווער?

צ י ר ל

אויב דו ווילסט נישט, איד זאל דא זיין, וועל איד אויף דער גאס
ארויס, אבער א היים וועל איד נישט געהן ווי לאנג ער וועט זיצען
אין שטוב ביי אונז.

ק ר י נ ע

ער איז שוין לאנג אוועקגעגאנגען.

צ י ר ל

איד ווייס, אז ער איז נישט אוועקגעגאנגען. וואָס ווילסטו האָבען
פון מיר, מאמע? איד האָב א הארץ און ס'הארץ לאַזט מיר נישט...
איד קען נישט מאמע, שלאָנט מיר, שניידט מיר אויף שטיקער —
איד וויל נישט.

ק ר י נ ע

נישט אנדערש דו ביזט פון זינען אראב. פון וועמען האסטו אזעל-
כע ווערטער געהערט?

צ י ר ל

איך האב עס פון קיינעם נישט געהערט. איך אליין זאג, אז איך
וועל א היים נישט געהן, ביז דער טאטע וועט מיר צוזאגען, אז ער
וועט מיך נישט טרייבען צו איהם.

ח י י מ ה ע ר ש

קומט אריין, הינטער איהם געהט חיה.

ק ר י נ ע

וויינט.

גאטעניו פאטער, וואס האסטו צו מיין לעבען?...

ח י י מ ה ע ר ש

קוקט פערדעכטיג צו דעם אלעמען. ער זעצט זיך אַנידער. שווייגט.

ק ר י י מ ע ל

נו, וואס שווייגסטו, חיים הערש?

ח י י מ ה ע ר ש

כ'האב גאר נישט וואָס צו זאָגען. איך קוק, וואָס עפעס פֿלוצלונג
צו מיר זיך אראבגעלאָזען — א צרה געטראפֿען אין מיהל, זאָל איך
אפשר געהן פאָריכטען? די מיהל שטעהט זעה איך.

ק ר י י מ ע

איהר טאָרט עס נישט רעדען, חיים הערש!

ח י י מ ה ע ר ש

וועסט מיר, קרייסעל, געבען עסען. איך בעדאָרף געהן אין מיהל
אריין. דער אינגעל וועט זיך נישט קענען אליין אנ'עצה געבען.

ק ר י י מ ע ל

זעה, זיי זענען געקומען אהער — אפשר האָבען זיי עפעס צו רע-
דען.

ח י י מ ה ע ר ש

איצטער רעדען? וואָס וועט איצטער פון רעדען אַרויסקומען? דאָס

וואָס עס האָט בעראַרפּט — איז געשעהן. אייך, ווייבער, האָט זיך אפשר פּערבענקט איינער צום אנדערען, איך בענק נישט נאָך נאָ-טען. דער אַלטער קומט נאָך אַ שמעק טאַבאַק בעטען — און אפשר אויסצוקוקען וואָס ביי מיר אין מיהל הערט זיך — ווער ווייסט!

ק ר י נ ע

נאָט איז מיט אייך, חיים הערש...

ח י י ם ה ע ר ש

אויב איהר זענט געקומען אויספארשען וואָס ביי מיר הערט זיך, קען איך אייך זאגען, אז איך האָב פאַר אייך קיין מורא נישט! נאָט צו דאנקען, ער פּערלאַזט מיר נישט. אַרבייט האָב איך גענוג, נע-זונד בין איך אויף... צו קרייסלען. דו גיסט מיר עסען? איך האָב קיין צייט נישט צו וואַרטען.

ק ר י נ ע

אמת'ע רשעים.

ק ר י י ם ע ל

בעראַרפּסט אועלכעס נישט רעדען, חיים הערש, די קינדער אין די אויגען.

ח י י ם ה ע ר ש

וואָס האָט עס מיט די קינדער צו טהאָן? זאָלען. די קינדער אויף וויסען, אז נאָטע מיט חיים הערשען זענען זיך שונאים איינער דעם אנדערען. זאָלען די קינדער וויסען, אז נאָטע האָט זיך אויף מיר אָנגעזעצט דעם ביסען ברויט פון מויל אַרויסצורייסען. נאָטע וועט פאַר געלד זיין איינציגע טאַכטער אויף פּערקויפּען. איך פּער-שטעה אַלץ. צו צירלען. דיין טאָטע וויל דיר צום יונגאָטש פּער-קויפּען און דו ווילסט נישט — דאָס איז די מעשה. איך ווייס עס... איך האָב פאַר אייך קיין מורא נישט. איהר וועט מיר מיין ברויט נישט צונעהמען!

ק ר י נ ע

קוקט איהם אָן. פּלוצלונג.

טפוי, זאָלט איהר ווערען.

נעהט ארויס פון שטוב.

צ י ר ל

וועלכע איז די גאנצע צייט געשטאנען מיט'ן פנים צום פענסטער
ווייל אויך ארויסגעהן.

ח י י מ ה ע ר ש

נעה נאך נישט אוועק. ווארט, איך וויל דיר זאגען וואס דו זאלסט
איבערגעבען דעם טאטען

ק ר י י מ ע ל

איך בעט דיר, חיים הערש, זאלסט שווייגען. זי נעהמט ארום ציר-
לען. קושט זי און פיהרט זי ארויס פון שטוב. זיי נישט צושראקען
מיין קינד. קיין ביז זאל נישט זיין, געה אהיים און שרעק זיך
נישט. הער נישט וואס מיין מאן רעדט.

ח י י מ ה ע ר ש

זאלסט שוין יא הערען וואס איך רעד. דו געה אהיים און זאג דיין
טאטען ער זאל געהן צוריק אויפ'ן בית עולם קברים גראבען. און
די מיהל זאל ער מיר איבערגעבען, וועל איך איהם בעצאהלען פאר
איהר. איך בין נאך גענוג רייך.
לאכט.

ק ר י י מ ע ל

חיים הערש, איך וועל מיר א מעשה אנטהאן.

ח י י מ ה ע ר ש

שרייט אין מיר ארויס איבער קרויסעל'ס קאפ.
נישט נאר איין אומגליק וועט זיך אויף דיין טאטען ארויפכאפען,
דאס איז נאר אנ'אנהויב!...

ק ר י י מ ע ל

שטום, שטום שוין אמאל. —

ח י י מ ה ע ר ש

זאל זי געהן פאר אלדע שווארץ יאהר. וואס איז זי געקומען
אהער?

ק ר י ס ע ל

דערלאנגט איהם א שיסעל וועמשערע.

עס, עס, און דרעה מיר נישט מיין קאַפּ.

ח י י ם ה ע ר ש

רוקט אָב פֿון זיך די שיסעל.

כ'בין דיר מוחל... וואס האָבען זיי דאָ געוואלט?

ק ר י ס ע ל

נאָר נישט.

ח י י ם ה ע ר ש

זיי האָבען דאך עפעס יא געוואלט. ביי איהר זענען געווען די אוי-

גען פֿערוויינט דאכט זיך מיר.

ק ר י ס ע ל

ביזט נאָך ערגער פֿון נאָטען. אזעלכע רייד ווי דו האסט גערעדט

קען נאָר א מענש מיט א גולנ'שע הארץ.

ח י י ם ה ע ר ש

אפשר זאל איך זיי שיקען מיין זוהן? די מיהל שטעהט דאָרט,

עפעס איז דאָרט קאליע געוואָרען.

ק ר י ס ע ל

דער נישט צו מיר.

ח י ה

אין פענסטער קוקענדיג.

צירל איז צו אונזער מיהל גענאָנגען.

ח י י ם ה ע ר ש

שפּרינגט אויף.

איך וועל זי פֿון אלע טרעפּ אראָבווארפען.

ק ר י ס ע ל

זאלסט נישט געהן זאָג איך דיר. איך וועל זיך א מעשה אנטהאַן.

שטעלט זיך אין מיר.

ח י י ם ה ע ר ש

לאָז מיר, זאָג איך דיר.

ק ר י ס ע ל

נעהם א מעסער און צושנייד מיר מיין הארץ. איך וועל דיר אוועק
ווארפען און לויפען אהין וואו די אויגען וועלען מיר טראגען.

ח י י מ ה ע ר ש

וויל אויפמאכען די טיר וועלכע קרייסעל בעשיצט מיט אלע כחות.
דו וועסט מיר לאזען צו ניין?

ק ר י ס ע ל

הרג'ע מיר, איך וועל דיר נישט לאזען.

ח י י מ ה ע ר ש

נישט אנדערש ביזט משוגע געווארען. זעה נאר ווי דו זעהסט אויס...
ק ר י ס ע ל

אדער מיין לעבען אדער דיין לעבען, איך וועל דיר נישט לאזען
נעהן... איך וועל עס אפשר נישט אויסהאלטען.
וויינט.

ח י י מ ה ע ר ש

געהט אוועק פון מיר.

איך קען שוין זעהר שעהן אויסזעהן. אלע האבען געמאכט א יד-
אחת געענן מיר.

ק ר י ס ע ל

די קינדער האבען זיך ליעב. זיי קענען איינער אהן דעם אנדערען
נישט לעבען.

ח י י מ ה ע ר ש

איך וועל איהם ארויסטרייבען ווי דעם משוגע'נעם הונד.

ק ר י ס ע ל

זי האט דא געוויינט ווי א קינד וואס דער טאטע וויל זי אוועק-
געבען צו כאצקלען.

ח י י מ ה ע ר ש

ביזטו די שדכנ'טע פאר דיין קינד? עס וועט נישט זיין!

ק ר י ס ע ל

עס וועט יא זיין.

ח י י ם ה ע ר ש

עס וועט נישט זיין! סײַדען מיין קאפּ וועט ליגען אין דער ערד.

ק ר י י ם ע ל

מען וועט ביי דיר נישט פרעגען.

ח י י ם ה ע ר ש

מען וועט שוין ביי מיר יא פרעגען... איך זאָג, עס וועט נישט זיין

סײַדען מיין קאפּ וועט ליגען אין דער ערד. געה, חיה, זאָג נח'ן

ער זאל די מינוט פערשטעלען די מיחל און קומען אין שטוב אריין.

ק ר י י ם ע ל

געה נישט. מיין קינד.

ח י י ם ה ע ר ש

וויל נעהמען דעם פאס...

זאַלסט מיר שוין געהן.

ח י ה

לופט אַרויס.

ק ר י י ם ע ל

וואס ווילסטו האָבען פון מיין לעבען? וואס האָסטו זיך אָנגעזעצט

אויף מיין לעבען?

ח י י ם ה ע ר ש

זאַל ער אהער קומען. איך וועל איהם די ביינער צוברעכען, אזוי

וועט עס נישט פערבלייבען. אָדער מיין לעבען אָדער זיין לעבען

קלאַפּט אין טיש. אָדער מיין לעבען אָדער זיין לעבען.

ק ר י י ם ע ל

משוגענער.

ח י י ם ה ע ר ש

מען קען שוין משוגע ווערען פון אַזעלכע ווייב און קינדער.

ק ר י י ם ע ל

געה עסען.

ח י י ם ה ע ר ש

איך בין שוין זאט.

ק ר י ס ע ל

איך פרעג דיר, וואס איז דאס קינד שולדיג, אז איהר טאטע איז
א רשע? זי האט דא געוויינט, אז ס'האט מיר מיין הארץ געשני-
טען.

ח י י מ ה ע ר ש

עס וועט גאר נישט העלפען. באלד קומט צו אלץ א סוף. קוקט אין
פענסטער. אַט אזוי. ער האט פערשטעלט די מיהל.

ק ר י ס ע ל

מיר וועלען שוין זעהן. מיינסט אז דו פערצאפטסט מיר דאס בלוט
וועט עס דיר געשענקט ווערען?
הינטער דער מיר הערט זיך נח'ס רעדען.

ח י י מ ה ע ר ש

מיט וועמען רעדט ער עס?

נ ח

בעווייזט זיך אין מיר. פיהרט פאר'ן האַנד צירלען.

קום אריין, האָב קיין מורא נישט.

ח י י מ ה ע ר ש

וועמען פיהרסטו דאָרט?

ק ר י ס ע ל

קום אריין צירל, האָב קיין מורא נישט. איך וועל נישט לאזען מען
זאָל דיר חלילה בייז טהאָן.

קומען אַריין. צירל בלויבט נעכען מיר.

ח י י מ ה ע ר ש

קום צו מיר מיין זוהן.

נ ח

וואָס ווילסטו?

ח י י מ ה ע ר ש

האָסט די מיהל פערשטעלט? זיי קענען דאָרט מיינען, אז ביי מיר
אין מיהל איז שוין נישטאָ וואָס צו טהאָן, אז כ'האָב שוין חלילה
נישט וואָס צו מאַהלען. צו צירלען. קענסט זאָגען דיין טאטען, אז

ווען ביי איהם וועט שוין פייפען דער דלות וועל איך נאָך האָבען
פון וואָס שבת צו מאכען.

נ ח

פאר וואס האָסטו געהייסען די מיהל פערשטעלען?

ח י י ם ה ע ר ש

ווייל איך וויל דיר מעהר נישט האָבען פאר קיין מילנער און איך
וויל דיר נישט האָבען פאר קיין קינד!

נ ח

איז נישט.

ח י י ם ה ע ר ש

דיין פוס זאל דאָ מעהר נישט זיין!

נ ח

אפשר וועסטו זיך אָהן מיר מאכען בעסער.

ח י י ם ה ע ר ש

צו צירלען ווייזענדיג.

ווער איז זי דיינע?

נ ח

זי איז מיינע גאָר נישט.

ח י י ם ה ע ר ש

איז זי דיינע גאָר נישט, טאָ פאר וואָס געהט זי אהער?

נ ח

שווייגט.

ח י י ם ה ע ר ש

וואָס שווייגסטו? איך פרעג דאָך עפעס ביי דיר?

נ ח

גאַנץ אונערוואַרעמט.

איך וויל נישט דו זאלסט זי פערשעהמען ווען זי קומט אהער.

ח י י ם ה ע ר ש

אזוי גאָר... נו גוט. איך וויל זי נישט פערשעמען... קום צו מיר

צירל. האָב פאר מיר קיין מורא נישט.

ק ר י ס ע ל

אסור וועט דיר זיין אויב דו וועסט איהר אזעלכעס ואנען...

ח י י ס ה ע ר ש

מענסט צו מיר צוגעהן.

צ י ר ל

געהט צו.

ח י י ס ה ע ר ש

אָט זעהסטו, מיין קינד איז מיר א שונא. איך פרעג איהם און ער ענטפערט נישט.

צ י ר ל

וואָס האָט איהר צו מיר, אויב מיין טאטע האָט אייך שלעכטס גע-
טהאָן?

ח י י ס ה ע ר ש

רעדסט ווי אנ'אלטער, טאקע וואס האָב איך צו דיר...

צ י ר ל

גלויבט מיר, אז איך האָב נישט איין מאל געוויינט און געקלאָגט.
אז דער טאטע זאל עס נישט טהאָן.

ח י י ס ה ע ר ש

און ער האָט דיר נישט געפאלגט. — זאָג מיר, ווער שיקט דיר אבער
צו פערדרעהען מיין קינד דעם קאפ?

ק ר י ס ע ל

חיים הערש, איך וועל דיר אוועקווארפען.

צ י ר ל

איך בין אין דעם נישט שולדיג. איך פאָלג אויך נישט צוליבע דעם
מיין טאטען און מיין מאמען — וואָס קען איך העלפען?...

ח י י ס ה ע ר ש

געהט ביידע פאר אַלדע שווארץ יאהר!

נ ח

איך זאָג דיר, טאטע, נאָך אמאָל, אז איך קען אליין מיין שטערטיל
בעשטעהן.

ח י י ם ה ע ר ש

אויב דאָס איז דיין כלה, געה זיך מיט איהר. געה צו נאָטען. דיין פֿוס זאָל דאָ מעהר נישט זיין. איהר האָט דאך שוין ביידע געווים אנגערעדט אפילו ווען חתונה זאָל זיין...

ק ר י י ם ע ל

בערענק דיר חיים הערש וואס דו רעדסט. האָב גאט אין הארצען. געה מיין קינד, נח'ל, געה לאָז די מיהל און שטעה נישט דאָ.

ח י י ם ה ע ר ש

צושרייט זיך.

מען בערארף נישט! איך קען אליין, איך אליין, אליין!...

ד א ב ע

קומט אַרײַן, בלויבט שטעהן געבען מיר.

ק ר י י ם ע ל

נא דיר נאך אנ'אנשיקעניש. וואס בערארפסטו איצטער דאָ ? ווילסט עסען ?

ד א ב ע

מיינע קינדער וועלען וויינען... שרייט נישט...

ח י י ם ה ע ר ש

טפוי, צו אלדע שווארץ יאָהר זאל געהן...

ד א ב ע

איך קען די קברים נישט עפענען.

ח י י ם ה ע ר ש

ווערט געזעצט.

אפשר זאל מען איהר געבען עסען... געטראפען ווען צו קומען.

ד א ב ע

איך קען די קברים נישט עפענען; זיי וועלען פון הונגער אויסגעהן.

ק ר י י ם ע ל

קוועטשט מיט די פלוצעס.

וואָס איז דאָס פאר א קללה ? א צוגאב צו מיינע צרות...

ח י י ם ה ע ר ש

א פֿייער זאָל עס אָנצינדען, ווי מען קען זיך נישט אויסבעהאלטען...
פרעג איהר קרייסעל וואָס זי וויל דאָ?

ט ו ד ר ו ם

קומט אָן. אין מעהל פערפולעט.

ד א ב ע

דערזעהט מודרוסען מאַכט זי זיך שטיל אַרויס פון שטוב.

ח י י ם ה ע ר ש

איך וועל שוין דאָ גאר היינט קיין רוה נישט האַבען.

ט ו ד ר ו ם

א גוטער אבענד! ... ווער איז ארויסגעלאפען, דאָבע?

ח י י ם ה ע ר ש

שמעלס זיך. מיט אַ בייזען בליק ווענדענדיג זיך צו מודרוס'ן.

ט ו ד ר ו ם

איך האָב געזאגט גוט נאָבענד...

ק ר י י ם ע ל

א גוט יאהר.

ט ו ד ר ו ם

איידער מען הייבט זיך אָן צו קריגען גיב מיר, חיים הערש, א שמעק
טאבאק.

ח י י ם ה ע ר ש

דערלאנגט איהם די פושקע טאבאק.

נו וואָס וועט איהר זאגען?

ט ו ד ר ו ם

כ'האָב צייט.

קלאפט אָפּ די מעהל פון הימעל.

ק ר י י ם ע ל

א גוט יאהר אויף אייך וואָס איהר זענט געקומען אהער.

ט ו ד ר ו ם

איך בין געקומען נאָך א שמעק טאבאק. מיינער איז מיר אויסגע-
געגאנגען... און צירל... גוט מוטיג, געה אהיים דו חצופה... דער טא-

טע האָט דיר אויסגעצוואַגען?

ק ר י ס ע ל

א שעהגעם זוהן האָט איהר אויסגעהאַדעוועט.

ט ו ד ר ו ס

נישט געשריען, נישט געבייזערט זיך. איך בין געקומען, איך וויל שלום זאָל זיין, אז מען וועט עס נישט איינלעשען בעצייטענס ווער ווייסט צואוואס עס וועט נאָך קומען. וואָס געווען איז געווען מען בעדאָרף מאַכען שלום.

ח י י מ ה ע ר ש

דאָס וועט נישט זיין.

ט ו ד ר ו ס

עס וועט שוין יא זיין. נישטאָ זיך איבער וואס צו קריגען. צו צירלען. געה אהיים. האָסט דאָ נישט וואס צו זיצען.

צ י ר ל

איך וועל אַ היים נישט געהן.

ט ו ד ר ו ס

און דו, נח? ... שעהנער מענש, האָסט זיך נישט געקענט אַביסעל אַרומפּולען... זעץ זיך, חיים הערש, מיר וועלען זיך דורכ'שמועס'ן.

ח י י מ ה ע ר ש

כ'האַב נישט וואס צו רעדען.

ט ו ד ר ו ס

איך בין דיר אין וועג אריין נישט געקראכען און צו מיר האָסטו גאַרנישט. איך געה סיי ווי באַלד צוריק אויפ'ן בית-עולם.

ח י י מ ה ע ר ש

בלויז גערעדט.

ט ו ד ר ו ס

אַט זעץ דיר אנידער, וועל איך זיך אויך אנידער זעצען. גיב מיר נאָך אַ שמעק טאבאק וועט מיר ווערען קלאָרער דער קאפּ.

ק ר י ס ע ל

געה חיה'לע ברענג די פלעשעל טאבאק פאר רב טודרוס'ן.

ט ו ד ר ו ס

פערשטעהסטו מיר, וויפיעל לעבט א מענש? כ'וועל זיך נישט צו-
שיטען. איז דאריבער וויל איך אז שלום זאל זיין. איך האָב גע-
רעדט מיט מיין זון — וויל ער אויך נישט! איז ער אויך אזא
עקשן ווי דו — דאריבער זאג איך, אז דאָס גלייכסטע איז צו מאכען
א שלום און אנ'עק זאל עס געהען.

ח י ה

ברענגט איהם פון צווייטען צימער אַ פלעשעל מיט טאָבאק.

ט ו ד ר ו ס

ע, חיה'לע, דו ביזט א גוט מיידעל וואס דו האסט מיר דאָס פלעשעל
געבראכט. כ'וועל מיר שוין אנשיטען דאָס פושקעלע... זאָג איך
אז שלום מוז ווערען...

ח י י ס ה ע ר ש

איך זאג אז עס וועט צו גארנישט פיהרען.

ט ו ד ר ו ס

גערענקסט ווען דו ביזט נאָך געווען א אינגעל?

ח י י ס ה ע ר ש

נו איז וואס?

ט ו ד ר ו ס

איך מיין, אז דו גערענקסט, וויל איך זאגען.. אז דיין טאטע מיט
נאָטעס טאטע, איך מיין שמחה דוד, זאל זיין אין גן-עדן, האָט מיט
טודרוס'ן אביסעל אנדערש געלעבט. און ווען נישט איך, ווער
ווייסט וואו דו וואלסט איצטער אָנגעשפארט. איך האָב דיין טאָ-
טען דאָס ערשטע אויסגעהאלפען אז ער זאל זיך קענען א שטיבעל
אויפשמעלען. איך האָב איהם ס'פערד געליהען ער זאל קענען
דאָס געהילץ אריבערפיהרען. און די שטרוי אויף זיין דאך האָב
איך אליין געדעקט. איך אליין מיט מיינע הענד. איך וויל עס
דיר זאגען, אז דיין טאטע ליגט אין דער ערד. איך אליין האָב
איהם מקבר געווען... איז דאריבער וויל איך, אז דו זאלסט מיט
מיין זון ווען זיך נישט קריגען.

ק ר י ס ע ל

אויס טרערען.

גאָט איז מיט אייך. ער האָט אונז אומגליקליך געמאכט. צו האָט איהם חלילה געפעלט פרנסה, וואס האָט ער זיך אויף אונז אָנגעזעצט?

ח י י מ ה ע ר ש

שלעפט אָב אָן ווערטער חיה'לען, וואָס האָט זיך געבען צירלען געזעצט.

בין איך שוין גערעכט, אז ס'וועט נישט העלפּען?

ט ו ד ר ו ס

זאָג איך דאריבער, אז מען בעדארף אויסגעפינען א פשרה און קרייגען זיך איז נישטאָ וואס... געה, נח, כאפּ זיך אריבער און ברענג אהער נאָטע.

נ ח

ער וועט נישט געהן.

ט ו ד ר ו ס

געה דו, צירל, זאָג דעם טאטען, אז איך בין דאָ.

ח י י מ ה ע ר ש

איך בעדארף איהם דאָ נישט האַכען.

ט ו ד ר ו ס

מען פרעגט נישט ביי דיר! איך וויל עס... יונגאטש איינער, ווי לאנג ביזט נאָך געווען א פיזשיק? אנטקעגען וועמען האָסטו עס א העזה צו רעדען אזוי?... איך האָב דיין טאטען און דיין מאמען צו קבר ישראל געבראכט. צו וועמען רעדסטו אזוי... דו!

ח י י מ ה ע ר ש

יא, ס'איז אלץ אמת וואס איהר זאָגט, ס'איז אלץ אמת. פרעג איך אייך אדרבה, זאָגט מיר, וואו זענט איהר געווען ווען ער האָט אנגעהויבען בויען די מיהל?

ט ו ד ר ו ס

מסתמא איז עס צום גוטען געווען... און איך וויל, אז א שלום זאל

ווערען... געזעהן א מאָל ס'זאל נישט זיין וועמען אריבערצושיקען
ברענגען נאָטען אהער. געה דו חיה'לע, כאפ זיך אריבער זאָג מיין
שנור, אז איך רופ זי אהער.

ק ר י ס ע ל

זי איז דאָ נאָר וואס געווען.

ט ו ד ר ו ס

ווער, קריינע? כ'מע... און איך האָב עס גאר נישט געוואוסט.

ק ר י ס ע ל

זי איז דאָ געווען. האָט אזא פינסטערען מזל ווי איך.

ט ו ד ר ו ס

הער זיך איין, נח. זיי א מענש, געה כאפ זיך אריבער און ברענג
אהער נאָטען. דו קענסט דאָך אזוי גוט ווארפען שטיינער אין די
שויבען, יונגאטש איינער... געה שוין געה רופ איהם.

ק ר י ס ע ל

נאָט איז מיט אייך, ער קען דאָך איהם אויף די אויגען נישט לאָזען.

ט ו ד ר ו ס

קיין בייז זאָל נישט זיין. פאר נח'ן איז נישטאָ וואס מורא צו
האָבען.

ח י י מ ה ע ר ש

איך וועל געהן לאָזען די מיהל.

ט ו ד ר ו ס

לאָז געמאך. זיי נישט קיין עקשן. ווען דו וואלסט זיך נישט
איינגעשפארט וואלט עס שוין אנדערש געווען. מיט נאָטען קען
מען נאָך אויסקומען. נאָטע האָט נאָך א טאטען, האָט נאָך דרך
ארץ; און די שקאץ איינער — האָסט קיין טאטען נישט, האָסטו
נישט פאר וועמען מורא צו האָבען.

ח י י מ ה ע ר ש

אומזיסט אייערע רייד, עס וועט נאָר נישט ארויסקומען. געה, נח,
לאָז די מיהל.

ק ר י ס ע ל

געה, מיין קינד, אפשר וועסטו קענען ברענגען נאָמען אהער; איך האָב שוין קיין כח נישט אויסצוהאלטען.

ט ו ד ר ו ס

געהט קינדער. געהט אלע דריי. ברענגט אהער נאָמען מיט מיין שנור. און טאָמער איז נאָך דאָרט פארהאנען דער... זאָגט איהם, אז ער קען בלייבען זיצען דארטען... אָט אזוי קינדער געהט... צירל, נח און חיה געהען אַרויס.

ח י י ס ה ע ר ש

נו, אָנגעזעצט זיך אויף מיר, טפוי זאָל עס ווערען —

ט ו ד ר ו ס

טפוי זאלסטו ווערען, שנעק דו איינער!... אז איך זאָג, שלום, וועט דאָך שוין מסתמא זיין ווי איך זאָג... פערשטעהסטו, אז ביי דיין טאטען איז שוין פארטיג געווען די שטוב איז נאָך קיין אָנהייב פון קיין שטאל אפילו נישט געווען. אונטער אַ שטיקעל ראשיק איז דער פערד געשטאַנען און אונטער דעם אייגענעם צובראָכענעם דאָ-שיק איז די בהמה אויך געשטאַנען. ס'האָט שוין אָנגעהויבען געהן צו ווינטער און ס'איז נישט געווען וואו די „שטיקלאך“ אהין צו טהאָן. מיינסטו גוט איז עס געווען? די בהמה זיך געקעלט ביי מיר איז שטאל. דאָס קעלבל צו זיך אין שטוב אריין גענומען. די מאַמע פלעגט קומען צו מיר אין שטאל אריין די בהמה מעלקען... און אז ס'האָט אויסגעפעלט האָלץ, אויף שבת דעם אויווען צו היי-צען...

ח י י ס ה ע ר ש

וויילט איהר איך זאל עס אייך איצטער ארויסצאָהלען?.. זאָגט, וויפיעל עס קומט אייך —

ט ו ד ר ו ס

איך בין רייכער פון דיר, דו גארנישט, איינער! ווארום איך וועל שוין באלד זיין מיט אלץ בעזארגט. איך וויל עס דיר נאָך דער-צעהלען כדי דו זאלסט וויסען, אז יעמאלט האָט מען זיך נישט גע-

קרינט נישט געשטויגען און נישט געפלויען.

ח י י ם ה ע ר ש

א שעהנער נישט געשטויגען און נישט געפלויען.

ק ר י י ם ע ל

ווי קענט איהר עס נאר פון אייער מויל ארויסזאגען?

ט ו ד ר ם

איך האב געזאגט, אז מען בעדארף נישט, האט מען מיר נישט גע-
פאלגט. כ'האב געזאגט, אז קברנות איז א זיכערע פרנסה. נישט
אויסקוקען ביז דער ווינד וועט מוחל זיין צו בלאזען. שטארט וויל
איהם נאך איצטער אויך נישט אבלאזען. זינד ער איז אוועק שפרינג-
גען דארט די מתים צווישען די קברים ארום... האנדלען מיט'ן
ווינד... און דער עיקר איז...

ער קוקט אין פענסטער.

ח י י ם ה ע ר ש

קוועטשט מיט די פלוצעס צום אלטען קוקענדיג, ווי איינער

זאגט: „וואס וויל ער דא האבען פון מיר?“

ק ר י י ם ע ל

זיי געהן שוין?

ט ו ד ר ם

דער גוטער יאהר ווייסט איהם: איך זעה נישט.

ח י י ם ה ע ר ש

וואס וויל נאך דאס מיידעל האבען פון מיין קאפ?

ט ו ד ר ם

דאס מיידעל איז טייערער פון דיר מיט דיין מיהל אין איינעם. דאס
איז מיין נאנצע הרחבה אין לעבען. נאר צוליעב'ן מיידעל בין איך
אהער געקומען און כ'וואלט וועלען א שלום מאכען. ער האט זי
היינט געשלאגען דער יונגאטש. ווי הייבט מען עס אויף א האנד
אויף אזא ליכטיג קינד?

ק ר י י ם ע ל

ער האט דעם זוהן היינט אויך געוואלט שלאגען.

ט ו ד ר ו ס

וואו האבען זיי זיך עם אויסגעלערנט? צו האָב איך אמאָל באַטיט
אויף נאָמען א פינגער ארויפגעלעגט? צו האָט דורך דען אמאָל דיין
טאטע געשלאנגען? פונקט ווי אין א וואלד איז עם אויסגעוואקסען...

ח י ה

קומט אַרײַן.

זיי ווילען נישט געהן.

ט ו ד ר ו ס

וויל נישט געהן? וואו זענען די קינדער?

ק ר י י ס ע ל

וואו איז נח?

ח י ה

ער געהט אהיים. צירל איז אין שטוב נישט אריינגעגאנגען.

ט ו ד ר ו ס

טאָ ווער דען האָט מיט נאָמען גערעדט?

ח י ה

נח איז אריינגעגאנגען.

ק ר י י ס ע ל

נח איז איז אין שטוב געווען?

ח י ה

איך האָב געזעהן דורכ'ן פענסטער.

ט ו ד ר ו ס

פאר וואס ביזטו אליין אהין נישט אריינגעגאנגען?

ח י י ס ה ע ר ש

נישטאָ וואס צו מאכען. ס'איז צו מערקען אַז איהם אליין פער-

דריסט וואָס ס'האָט זיך אַזוי אויסגעלאָזען.

ט ו ד ר ו ס

דאָס איז אין דער האלבער וועלט נישט געהערט געווארען, קינדער
זאָלען אַ טאטען צו די עלטערע יאהרען אַזוי פערשווארצען זיינע

מעג...

ק ר י י ס ע ל

זאל איך אפשר געהן? וואס זאגסטו, חיים הערש?

ח י י ס ה ע ר ש

שווייגט.

ט ו ד ר ו ס

דאס גלייכסטע וואלט געווען, אז דו, קרייסעל, זאלסט אריבער-
געהן.

צ י ר ל

לויפט אריין אין שטוב און ווארפט זיך צום אלטען.

זיידע, זיידע לאזט נישט: ער יאגט מיר נאך... ער האט זיך דער-
וואוסט, אז איך בין דא געווען...

ק ר י י ס ע ל

וואו איז ער?

ט ו ד ר ו ס

וואו איז ער? איך וועל צו איהם אלע ביזנעס חלומות אויסלאזען.

נ ח

קומט אריין בלאס און אויפגערעגט.

ק ר י י ס ע ל

דו ביזט דארט געווען? נו...

נ ח

ער האט זיך גאר געכאפט שלאגען, ער מיינט אז...

נ א ט ע

קלאפט אין פענסטער, שרייט.

זאלסט מיר פון דארט ארויסגעהן! א חיים זאלסטו מיר געהן!

ט ו ד ר ו ס

קום אריין, נאטע. קום אריין, יונגאטש דו.

ק ר י י ס ע ל

אין גאטעס ווילען, וואס האט איהר צום קינד? קומט אריין.

ט ו ד ר ו ס

געה דו ארויס, קרייסעל, און ברענג איהם אריין. פערשטעהסט, אז

איך וועל אַרויסגען איז די זאך פערפאלען.

ח י י מ ה ע ר ש

לופט אין צווייטען צימער.

ט ו ד ר ו ס

וואָס אַנטלויפסטו, חיים הערש? דאָ בלייב. היינט וועט עס נעהר מען אַנ'עק.

ק ר י י ס ע ל

זי געהט אַרויס, ס'הערש זיך חוץ רעדען דרויסען.

צ י ר ל

טוילעט זיך צום אַלטען.

ט ו ד ר ו ס

וואָס ציטערסטו אַזוי, דו ציעג איינע? דיין טאַטע איז נאָך נישט אַזוי שלעכט ווי דו מיינסט. אז עס מאכט זיך א פגע-רע קערט ער אױס די טעפלאך.

צ י ר ל

זיי געהען אַלע אהער.

ט ו ד ר ו ס

קום אַרויס, חיים הערש: וואָס האָסטו זיך בעהאַלטען?

ק ר י י ס ע ל און ק ר י י נ ע ברענגען אַרױן מיט געד וואלד נאָמען.

נ א ט ע

נו שוין, אַט בין איך שוין דאָ... נו נעהמט בעגראבט מיך.

ק ר י י נ ע

צו צירלען.

מיין קינד, ווי ווילסטו עס אַזוי א מאמען פערקירצען די יאהרען?

נ א ט ע

פערמעסט זיך צו צירלען סימ א פינגער.

איך וועל דיר נאָך ווייזען וואס א טאַטע איז...

ט ו ד ר ו ס

מען ווייסט שוין וואס פאַר א טאַטע דו ביזט, און וואס פאַר א

טאַטע חיים הערש איז. אזא... נאָר כ'וועל אייד נישט שעלטען.

נ א ט ע

וואס ווילסטו פון מיר, טאַטע?

ט ו ד ר ו ס

איך וויל מאכען א שלום.

נ א ט ע

האַט מען מיך אהער געבראכט? קראנק איז ער צו קומען צו מיר?

ח י י ס ה ע ר ש

אין מיר פון צווייטען צימער.

איך האָב נאָך דיר נישט געשיקט און כ'בעדארף קיין שלום נישט.

ק ר י ז נ ע

מיר ווינשען איך קיין ביז נישט, חיים הערש.

ח י י ס ה ע ר ש

קריגעריש.

איך וויל פון דעם נישט וויסען.

ט ו ד ר ו ס

אויב מען וועט אריינלאזען אין דער לאנגער באנק וועט פון דעם

קיין גוטס נישט ארויסקומען.

ק ר י י ס ע ל

מען וועט נאָך חלילה אויפ'ן פייער ארויפקומען.

נ א ט ע

ברענען איז ברענען.

ח י י ס ה ע ר ש

אויב ברענען, איז ברענען.

ק ר י י ס ע ל

מינע שונאים זאלען ברענען.

ק ר י י נ ע

איך בין אייד קיין שונא נישט.

ט ו ד ר ו ס

שטעהט נישט ווי די הענער אָנגעבלאזען. זאָל מען זיצען און רעד

דען ווי מענטשען. וואס ס'איז געווען — איז געווען, טאמער וועט איי-
נער דעם אנדערען בעדארפען ארויסצאהלען — וועט מען ארויס-
צאהלען. און א שלום זאל ווערען.

נ א ט ע

וואס ווילסטו טאטע ? לאמיר הערען.

ט ו ד ר ו ס

זעין זיך, וועסטו הערען.

ח י י מ ה ע ר ש

נעה, נח, לאז די מיהל ; איך קום באלד ארויס.

ט ו ד ר ו ס

מיט כעס.

דו יונגאטש איינער, איך וויל דיר די ביינער צוברעכען, וואס ווילט
איהר פון אנ'אלטען טאטען — בעגראבען פאר דער צייט ? איך
וועל מיר נישט לאזען !

ק ר י י ס ע ל

געזונד זאלט איהר נאך זיין, רב טורדום.

ק ר י י נ ע

ווארום ער איז דען נישט גערעכט ?

ט ו ד ר ו ס

געזעהן אמאל, מען קען זיך מיט'ן ווינד נישט צוטיילען... די וועלט
איז קליין.

ח י י מ ה ע ר ש

גענוג גערעדט, וואס ווילט איהר ?

ט ו ד ר ו ס

דערלאנג קרייסעל צום טיש בראנפען, אויב דו האסט.

ק ר י י ס ע ל

ס'איז פארהאנען ; ווייסט ווי דען ?

ט ו ד ר ו ס

לויף צירל אהיים און ברענג די פלאש בראנפען.

נ א ט ע

שטעהט אויף.

פון דיינע פלענער, טאטע, וועט גאר נישט ארויסקומען.

צ י ר ל

זי ציהט אין דער שטיל ארויס חיה'ן פון שמוב. פערשווינדען.

ט ו ד ר ו ס

דו, נח, געה ארויס פון שטוב אויף א וויילע; מען בעדארף דיר
איצטער נישט האבען. צו נאָמען. זיך איין אויף אנ'ארט, זיך...

נ ח

געהט ארויס.

ט ו ד ר ו ס

צו נאָמען און חיים הערשען, וואָס זיצען ביים טיש מיט די
פלייצעס איינער צום אנדערען אָנגעבלאָזען.

איצט, מיין זוהן, הער וואס איך זאג דיר. און דו, חיים הערש, הער
וואָס מען רעדט צו דיר. אייער מחלוקת איז צו ווייט פערנאנגען.
עס געפעלט מיר נישט. איך בין אויך אנ'עקשן, אבער עקשנות
בעדארף דאָך האָבען א גרעניץ. קינדער בעדארפען נישט ליידען
פיל טאטע מאמעס עקשנות. איהר הערט וואס מען רעדט צו אייך?
יענער דאָרט, כאצקעל, האָב איהם א גוט יאהר — ער האָט דיר
אין א בלאַטע פערפיהרט, מיינענדיג צירלען צו בעקומען... זי האָט
אָבער לייעב נח'ן. ס'איז איהר זאך. קענסטו נישט העלפען. יעד
נער איז רייך? האָב איהם א גוט יאהר. ווער ווייסט נאָך בעסער
פון א קברן וואו אַרים און רייך ליגען? כעכע!

נ א ט ע

ס'וועט דערפון גאר נישט זיין, טאטע.

ח י י ס ה ע ר ש

דערפון וועט גאר נישט ארויסקומען. זאָל געהן ווי עס געהט.

ק ר י י נ ע

און אייער קינד?

חיים הערש

פאר מיין קינד זאל אייך נישט ארען.

קרייסעל

אויס טרערען.

וואָס אַרט זיי טאַקע פאַר די קינדער? די קינדער געהען אויס ווי ליכט.

טורדום

איך זאג דיר נאָך אַמאָל, נאָטע, און דו, חיים הערש, איהר זאלט אוועקוואַרפּען אייער עקשנות.

חיים הערש

איך האָב נישט קיין עסקים מיט קברנים.

טורדום

שעמען זאָלסטו זיך אין דיין ווייטען האַלז אַריין.

נאָטע

וואָס ווילסטו פון מיר, טאָטע? די גאל וועט אין מיר פלאַצען.

קריינע

בערענק דיר, נאָטע.

קרייסעל

חיים הערש, איך האָב שוין קיין כח נישט. דער סוף וועט זיין, אז אימעצער פון אונז וועט נאָך חלילה מיט'ן פייער אוועקנעהן. יענער יונגאטש וועט נאָך מענשען דינגען, אז מען זאל אונז אונז טערצינדען.

צירל

קומט מיט אַ פּלאַש בראָנפּען. דערלאנגט דעם אַלטען אין דער שטיל. חיה געהט איהר נאָך.

טורדום

שטעלט די פּלעשעל אויפ'ן טיש. דער עולם קוקט אויף איהר און שווייגט.

קריינע

דערלאנגט גלעזלעך צום טיש.

ט ו ד ר ו ס

וואו איז נח?

ק ר י י ס ע ל

רופט,

נח'ל, וואו ביזטו?

נ ח

קומט אריין.

וואס בערארף מען מיד?

ק ר י י ס ע ל

זיי אין שטוב.

ט ו ד ר ו ס

איצטער קינדער פאלגט אנ'אלטען טאטען. הערט זיך איין מיט קאפ. אויב איד וועל זאגען א קרומע זאך וועט איהר מיר נישט פאלגען, האָט איהם פראווי... מיט ציטריגע הענד גיסט ער אָן די געזלאך. נעהם, נאָטע, ס'איז דיין בראנפען. נעהם מאַך א ברכה... לחיים, זאָל גאָט געבען, אז עס זאל שוין געהן כשורה. נו, חיים הערש, לחיים, טרינק אויס, ס'איז נישטאָ קיין צייט. מען בעד דאָרף די מיהלען לאזען. די מיהלען שטעהען. דער עולם טרינקט ניט, די גלעזלאך שטעהן אָנגעגאסען אויפ'ן טיש. נו, וועל איד אליין טרינקען. איז דער מיהל וואס מען האָט אויסגעבויט, איד מיינ איז דער נייער מיהל וועט מען אריינזעצען נח'ל מיט צירלען. אזוי וועט עס בלייבען.

דער עולם שווייגט. קוקען זיך דורך שווייגענדיג.

נ א ט ע

דאס וועט נישט זיין.

ח י י ס ה ע ר ש

א נעכטיגער טאָג!

ק ר י י נ ע

חיים הערש, איד האָב צו אייער קינד, חלילה, גאר נישט. אזא יאהר אויף מיר וואס פאר א קינד איהר האָט.

ק ר י ס ע ל

ס'הארץ איז מיר פֿריהער צעריסען געווארען קוקענדיג אויף איהר ווי זי האָט געבען געוויינט מיט ביטערע טרערען.

ט ו ד ר ו ס

איהר האָט זיך האָלט, קינדער, זאָגט עס אייערע טאטעס, זאָלען זיי וויסען. — איך זאג, אז מען זאל די קינדער אריינזעצען אין דער מיהל און מיר וועלען צוריק געהן אויפ'ן בית-עולם. שטאדט וויל אונז און איהם וועט מען דאָס געלד אבגעבען.

נ ח

איך אליין וועל איהם דאָס געלד צוריק אומקעהרען.

ט ו ד ר ו ס

אַט האַסטו דו שוין.

ק ר י ס ע ל

וואָס שווייגט איהר נאָטע?

ק ר י נ ע

זאָל חיים הערש זאגען אַ ווארט.

ט ו ד ר ו ס

עלטערען מיט קינדער וועלען זיך צוליעב פרנסה נישט שלאָגען. איהר וועט זיי העלפען און מיר וועלען זיי העלפען. און שלום זאָל זיין. זאָגט קינדער אז איהר האָט זיך האָלט. דער עולם זיצט מיט אַראַבעלאָזטע קעפּ. שווייגט.

נ א ט ע

שטעהט אויף, נעהמט פון טיש צוויי גלעזלאך בראָנפען. ער דער-לאַנגט איינס צו חיים הערשען.

נו, חיים הערש. זיי קיין עקשן נישט. וואָס געווען איז געווען. מסתמא איז דאָך עס פון גאָט.

ח י י מ ה ע ר ש

נעהמט די גלאָז, בלייבט נאָך אַלץ אַזוי זיצען.

ט ו ד ר ו ס

נו, וואס, נאָך אַלץ אַנגעבלאזען?

נ א ט ע

ווינקט צו צירלען. ער קוקט זי אן.

נו, האב איך עס א טאכטער...

ח י י ם ה ע ר ש

גישט בעסער פון מיין זוהן.

ט ו ד ר ו ם

לחיים, לחיים!

אלע אינאיינעם: „לחיים, לחיים!“

ק ר י י נ ע א ו ן ק ר י י ם ע ל ק ו ש ע ן ז י ד , ש ר י י ע ן :

מזל טוב! מזל טוב!

ח י ה

פערשטעהט שלעכט וואס דאָ, קומט פאַר, נאָר זעהענדיג אַז די

גרויסע זענען שלום געוואָרען טאַנצט זי פאר שמחה, און שרייט:

מזל טוב! מזל טוב!

ע נ ד ע .

G)C86

Toronto Jewish Public Library

THIS BOOK MAY BE KEPT

21 DAYS

and may be renewed once, if no application has been registered for it.

A fine of 4 cents a day is charged, if the book is kept after the last date stamped below. No book will be issued while a fine remains unpaid.

JAN 19 '64

MAR 30 '69

JUN 3 '75

Gloro

ה'תש"ב

רג

Gloro

2202

